

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

Π Τ Υ Χ Ι Α Κ Η Ε Ρ Γ Α Σ Ι Α

Η διερεύνηση της ευρωπαϊκής ένωσης

Τα οφέλη και οι επιπτώσεις στην Ελλάδα

ΚΟΝΤΑΡΓΥΡΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΗΛΙΑΣ (Α.Μ. 13528)

ΛΥΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΒΑΣΙΛΗΣ (Α.Μ. 14152)

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ

ΚΡΕΜΜΥΔΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

Μ Ε Σ Ο Λ Ο Γ Γ Ι 2 0 1 3

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

Π Τ Υ Χ Ι Α Κ Η Ε Ρ Γ Α Σ Ι Α

Η διερεύνηση της ευρωπαϊκής ένωσης

Τα οφέλη και οι επιπτώσεις στην Ελλάδα

ΚΟΝΤΑΡΓΥΡΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΗΛΙΑΣ (Α.Μ. 13528)

ΛΥΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΒΑΣΙΛΗΣ (Α.Μ. 14152)

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ

ΚΡΕΜΜΥΔΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

Μ Ε Σ Ο Λ Ο Γ Γ Ι 2 0 1 3

Οι διαπιστώσεις, τα αποτελέσματα, τα συμπεράσματα και οι πιθανές προτάσεις της παρούσας πτυχιακής εργασίας –εκτός των αναφορών που σημαίνονται ως λήμματα- αποτελούν προσωπικές διαπιστώσεις του σπουδαστή ή της ομάδας των σπουδαστών που την επιμελήθηκαν και δεν απηχούν κατ' ανάγκη τη γνώμη του επιβλέποντα εκπαιδευτικού, του Εκπαιδευτικού Προσωπικού του Τμήματος Λογιστικής ή του Α.Τ.Ε.Ι. Μεσολογγίου.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	- 1 -
ΠΡΟΛΟΓΟΣ	- 7 -
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	- 9 -
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ.....	- 16 -
1.1 Ευρώπη των 6	- 16 -
1.2 Η Πρώτη διεύρυνση (Η Ευρώπη των εννέα).....	- 17 -
1.3 Η Δεύτερη – Τρίτη διεύρυνση (Η Ευρώπη των δώδεκα).....	- 17 -
1.4 Η Τέταρτη διεύρυνση (Η Ευρώπη των δεκαπέντε)	- 18 -
1.5 Η Πέμπτη διεύρυνση (Η Ευρώπη των 27).....	- 19 -
1.6 Μια ιδιόμορφη διεύρυνση και μια σμίκρυνση των Κοινοτήτων	- 20 -
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΗΣ ΔΙΕΥΡΥΝΣΗΣ	- 21 -
2.1 Κριτήρια ένταξης στην Ευρωπαϊκή Ένωση	- 21 -
2.2 Βασικά στοιχεία κάθε διαπραγματευτικού σχεδίου	- 22 -
2.3 Μηχανισμός προενταξιακής βοήθειας (ΜΠΒ)	- 23 -
2.4 Πως γίνεται μια χώρα μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης.....	- 24 -
2.5 Κεφάλαια του κοινοτικού κεκτημένου.....	- 24 -
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΤΑ ΥΠΟΨΗΦΙΑ ΚΡΑΤΗ-ΜΕΛΗ	- 44 -
3 .1Αναγνωρισμένες υποψήφιες χώρες για ένταξη	- 44 -
3.1.1 Κροατία	- 44 -
3.1.2 Ισλανδία	- 52 -
3.1.3 Σκόπια	- 56 -
3.1.4 Τουρκία	- 62 -
3.1.5 Μαυροβούνιο	- 68 -
3.2 Χώρες που δεν έχουν αναγνωρισθεί ως επίσημες υποψήφιες.....	- 74 -
3.2.1 Αλβανία.....	- 75 -
3.2.2 Σερβία	- 80 -
3.3 Οι πιθανοί υποψήφιοι που δεν έχουν ακόμη υποβάλλει αίτηση προς ένταξη στην ΕΕ	- 84 -
3.3.1 Βοσνία-Ερζεγοβίνη	- 84 -

3.3.2 Κοσσυφοπέδιο.....	- 88 -
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΠΡΑΞΕΙΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	- 90 -
4.1 Προς γειτονικές και τρίτες χώρες.....	- 90 -
4.1.1 Σερβία	- 90 -
4.1.2 Αρμενία	- 90 -
4.1.3 Γεωργία.....	- 91 -
4.1.4 Δημοκρατία της Μολδαβίας	- 91 -
4.1.5 Ουκρανία	- 92 -
4.1.6 Λίβανος.....	- 93 -
4.2 Επιχειρησιακές αξιολογήσεις.....	- 93 -
4.3 Αξιολογήσεις δημοσίων δαπανών και δημοσιονομικής ευθύνης	- 94 -
4.4 Αιτήσεις συνδρομής και μελλοντικές προτάσεις της Επιτροπής.....	- 95 -
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ, ΜΙΑ ΚΟΝΤΙΝΗ ΜΑΤΙΑ	- 97 -
5.1 Καθορισμός προτεραιοτήτων	- 97 -
5.2 Χρηματοδοτική συνδρομή	- 97 -
5.3 Οι συμφωνίες σύνδεσης.....	- 98 -
5.4 Γειτονικές χώρες	- 98 -
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΟΦΕΛΗ ΚΑΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ.....	- 100 -
6.1 Οφέλη που αποκόμισαν τα κράτη-μέλη της ΕΕ	- 100 -
6.2 Οι επιπτώσεις από τις μέχρι σήμερα διευρύνσεις.....	- 101 -
6.3 Πολιτικά, οικονομικά και κοινωνικά αποτελέσματα	- 102 -
6.4 Ο αντίλογος για την διεύρυνση. Οι επιφυλάξεις.....	- 105 -
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ.....	- 109 -
7.1 Η πορεία της Ελλάδας στην ΕΕ.....	- 109 -
7.2 Δεύτερη και Τρίτη περίοδος.....	- 110 -
7.3 Τέταρτη Ελληνική προεδρία-Κύπρος.....	- 111 -
7.4 Ελλάδα και Ανατολή.....	- 112 -
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8: ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ.....	- 114 -

8.1 Αξιολογώντας την συμμετοχή της Ελλάδας	- 114 -
8.2 Ποσοστό που τείνει να εμπιστεύεται την Ευρωπαϊκή Ένωση	- 115 -

Η Ευρωπαϊκή Ένωση ή ΕΕ είναι μια συνομοσπονδία είκοσι επτά κρατών. Καθιερώθηκε το 1992 από την Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (Συνθήκη του Μάαστριχτ), και είναι ο εκ των πραγμάτων διάδοχος των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΕΚΑΧ, ΕΟΚ, ΕΥΡΑΤΟΜ) των έξι κρατών-μελών που ιδρύθηκαν το 1951, το 1957 και το 1965.

Από τότε νέες διευρύνσεις έχουν αυξήσει τον αριθμό των κρατών μελών της και οι αρμοδιότητές της έχουν επεκταθεί. Επίσης πρέπει να σημειωθεί πως πλέον ο αριθμός των κρατών που αποτελούν την ΕΕ αποτελείται από διαφορετικά μεγέθη, τόσο γεωγραφικά όσο και οικονομικά. Διαφαίνεται ότι η ενσωμάτωση των νέων κρατών είναι ισορροπημένη γεωγραφικά καθώς εντάσσονται κράτη που προέρχονται από τον βορρά και την ανατολή έως το νότο και τη δύση.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση θεωρείται ως η ισχυρότερη ένωση κρατών μέχρι σήμερα στην παγκόσμια ιστορία, με οικονομικό, πολιτικό, κοινωνικό και πολιτιστικό περιεχόμενο. Η Ευρωπαϊκή Ένωση καταργεί όλους τους παλαιούς περιορισμούς, επιφυλάξεις, αναστολές και προβληματισμούς και ανοίγει νέους ορίζοντες διακρατικής συνεργασίας όχι μόνο στην Ευρωπαϊκή Ένωση αλλά και σε ολόκληρη την Ευρώπη.

Η ΕΕ είναι μια από τις μεγαλύτερες οικονομικές και πολιτικές οντότητες στον κόσμο, με 493 εκατομμύρια κατοίκους και συνδυασμένο ονομαστικό ΑΕΠ 11,5 τρισεκατομμύρια ευρώ το 2006. Η Ένωση είναι μια ενιαία αγορά με κοινή εμπορική πολιτική, κοινή αγροτική και αλιευτική πολιτική και περιφερειακή πολιτική για να βοηθήσει τις φτωχότερες περιφέρειες. Εισήγαγε ενιαίο νόμισμα, το Ευρώ, που υιοθετήθηκε από 15 κράτη μέλη. Η ΕΕ άρχισε μια περιορισμένη κοινή πολιτική εξωτερικών και ασφαλείας και μια περιορισμένη αστυνομική και δικαστική συνεργασία πάνω σε ποινικά θέματα.

Συνοψίζοντας στόχος της εργασίας αυτής είναι να μελετήσει την πορεία της Ευρωπαϊκής ένωσης με την πάροδο των χρόνων και το σύνολο των αλλαγών και διευρύνσεων που πραγματοποιήθηκαν. Επιπλέον θα δοθεί βάση στις επιπτώσεις και στα οφέλη που είχε κάθε κράτος της ΕΕ δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή στην Ελλάδα.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση η οποία ξεκίνησε ως Ευρωπαϊκή κοινότητα με έξι μέλη αριθμεί σήμερα 27 κράτη-μέλη. Η ενιαία οργάνωση, που δημιουργήθηκε από τη Συνθήκη Συγχώνευσης το 1967, έγινε γνωστή ως Ευρωπαϊκή Κοινότητα.

Το 1973 η Κοινότητα διευρύνθηκε για να συμπεριλάβει την Δανία, την Ιρλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Το 1979 πραγματοποιήθηκαν οι πρώτες άμεσες εκλογές για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Την δεκαετία του '80 εισέρχονται η Ελλάδα, η Ισπανία και η Πορτογαλία. Το 1985, αναπτύχθηκε μεταξύ των ευρωπαϊκών κρατών η συνθήκη του Σένγκεν που επέτρεψε την κατάργηση των συστηματικών συνοριακών ελέγχων μεταξύ των συμμετεχουσών χωρών. Το 1986 υιοθετήθηκε η ευρωπαϊκή σημαία και οι ηγέτες υπέγραψαν την ενιαία ευρωπαϊκή πράξη. Κατά την επανένωση της Γερμανίας, το 1990, η Ανατολική Γερμανία εισήλθε στην ΕΕ ως τμήμα της διευρυμένης Γερμανίας. Καθώς πλέον η διεύρυνση προς την Ανατολική Ευρώπη ήταν στην ημερήσια διάταξη, αποφασίστηκαν από κοινού τα κριτήρια της Κοπεγχάγης για είσοδο νέων μελών στην ΕΕ.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση καθιερώθηκε και επίσημα όταν άρχισε να ισχύει η Συνθήκη του Μάαστριχτ την 1η Νοεμβρίου 1993. Το 1995 η Αυστρία, η Σουηδία και η Φινλανδία εισήλθαν στην πρόσφατα καθιερωμένη Ένωση. Η επόμενη συνθήκη υπογράφηκε στο Άμστερνταμ το 1997. Το 1999 το ευρώ αντικατέστησε τα εθνικά νομίσματα σε 11 κράτη μέλη, την λεγόμενη ευρωζώνη. Το 2001 προσχώρησε σε αυτήν και η Ελλάδα. Το 2004 δέκα νέες χώρες (οκτώ εκ των οποίων ήταν στο παρελθόν κομμουνιστικές χώρες) προσχώρησαν στην ΕΕ.

Στα τέλη του 2004 ένα Ευρωπαϊκό Σύνταγμα υπογράφηκε στη Ρώμη, αν και δεν επικυρώθηκε ποτέ πλήρως, ύστερα από την απόρριψη των Γάλλων και των Ολλανδών ψηφοφόρων σε δημοψηφίσματα. Το 2007 συμφωνήθηκε να τροποποιηθούν κάποια τμήματα του Συντάγματος έτσι, ώστε η νέα μεταρρυθμιστική Συνθήκη να μην αντικαταστήσει όλες τις υπάρχουσες συνθήκες. Επιπλέον, το 2007, η Ρουμανία και η Βουλγαρία προσχώρησαν στην ΕΕ και το ευρώ υιοθετήθηκε και από την Σλοβενία. Το 2008 το ευρώ υιοθέτησαν και η Κύπρος και Μάλτα ενώ το 2009 το υιοθέτησε και η Σλοβακία

Η Ευρωπαϊκή Ένωση για την σωστή λειτουργία της απαρτίζεται από βασικά όργανα και οργανισμούς οι οποίοι αναλύονται παρακάτω:

- Ευρωπαϊκό συμβούλιο: Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο προβλέπεται ως όργανο αποκλειστικά της Ευρωπαϊκής Ένωσης , συνεργόμενο τουλάχιστον δυο φορές τον χρόνο , υπό την προεδρία του Αρχηγού κράτους ή κυβερνήσεως του κράτους μέλους που ασκεί την προεδρία του Συμβουλίου ρύθμιση αυτή δημιουργεί το ερώτημα ως προς το κατά πόσο το όργανο αυτό μπορεί να χαρακτηριστεί και όργανο της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Η απάντηση πρέπει να είναι θετική στο βαθμό που το όργανο αυτό μνημονεύεται ρητά σε επιμέρους διατάξεις της ΕΕ. Μετά την διεύρυνση με 27 κράτη μέλη το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και με βάση μια Δήλωση που επισυνάφθηκε στη Συνθήκη της Νίκαιας, συνεδριάζει αποκλειστικά στις Βρυξέλλες.
- Συμβούλιο Ευρωπαϊκής Ένωσης Συμβούλιο αυτοχαρακτηρίστηκε με δική του πρωτοβουλία ως «Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης» και «απαρτίζεται από έναν αντιπρόσωπο κάθε κράτους μέλους σε υπουργικό επίπεδο, ο οποίος είναι εξουσιοδοτημένος να δεσμεύει την κυβέρνηση του κράτους μέλους που αντιπροσωπεύει». Κατά κανόνα δυο είναι τα βασικά χαρακτηριστικά του εθνικού αντιπροσώπου : πρώτον πρέπει να είναι σε επίπεδο υπουργού και δεύτερον πρέπει να είναι εξουσιοδοτημένος να δεσμεύει την κυβέρνηση του κράτους μέλους που αντιπροσωπεύει Συμβούλιο αποτελεί όργανο διακυβερνητικού χαρακτήρα και εμφανίζει έναν προφανή διφυή χαρακτήρα. Από τη μια είναι κοινοτικό όργανο ,υποκείμενο έτσι σε συγκεκριμένες κοινοτικές διαδικασίες (πρωτοβουλία της Επιτροπής , πλειοψηφία , συμμετοχή Κοινοβουλίου) και από την άλλη , εκπρόσωπος των εθνικών κυβερνήσεων και κατ' επέκταση των εθνικών συμφερόντων. Εκφράζοντας τη νομική ισοτιμία μεταξύ των κρατών μελών ,αποτελείται από τόσα μέλη όσα είναι τα κράτη μέλη, δηλαδή 27.Οι εθνικοί υπουργοί δεν είναι αναγκαίο να αποτελούν μέλη της κεντρικής κυβέρνησης. Επιτρέπεται και η αντιπροσώπευση από Υπουργό περιφέρειας , αν τέτοιο σχήμα είναι γνωστό στα κράτη μέλη.
- Ευρωπαϊκό κοινοβούλιο: Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αποτελεί το εκλεγμένο κοινοβουλευτικό όργανο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Εκλέγεται κάθε πέντε χρόνια με άμεσες, γενικές εκλογές που διεξάγονται την ίδια περίοδο στα κράτη μέλη. Τον Ιούλιο του 2009 εξελέγη νέος Πρόεδρος του Κοινοβουλίου ο Πολωνός Γιέρζι Μπούζεκ. Εκπρόσωπος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου είναι ο Jaume Duch Guillot. Το Ευρωπαϊκό κοινοβούλιο έχει αρκετές ευκαιρίες να επηρεάσει την νομοθεσία της Ε.Ε. Πρώτον ορισμένες φορές συμμετέχει στις συζητήσεις για πολιτικές με την Επιτροπή στο

νομοθετικό στάδιο προ της υποβολής προτάσεων. Για παράδειγμα η επιτροπή είναι δυνατό να διοχετεύσει μια ιδέα πολιτικής σε επιτροπή του Ευρωπαϊκού κοινοβουλίου ή τα ίδια τα μέλη μιας επιτροπής ενδέχεται να προτείνουν πρωτοβουλίες πολιτικής στην επιτροπή. Δεύτερον το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο μπορεί να υιοθετεί δικές του ιδέες προτεινομένης νομοθεσίας. Αυτό μπορεί να γίνει με δυο κυρίως τρόπους. Ένας τρόπος είναι να υιοθετεί δικές του εκθέσεις πρωτοβουλίας-εκθέσεις που εκπονούνται με πρωτοβουλία του ίδιου του Κοινοβουλίου. Ένας άλλος τρόπος έγκρισης ιδεών είναι ότι το Ευρωπαϊκό κοινοβούλιο μπορεί με την πλειοψηφία των μελών του να ζητάει από την Επιτροπή να καταβάλλει κατάλληλες προτάσεις για θέματα για τα οποία χρειάζεται κατά τη γνώμη του να εκπονηθούν κοινοτικές πράξεις προκειμένου να υλοποιηθεί η παρούσα συνθήκη. Ακόμη ο ρόλος του κοινοβουλίου περιλαμβάνει την κατάρτιση και έγκριση του κοινοτικού προϋπολογισμού και την άσκηση του δημοκρατικού ελέγχου πάνω στη δράση των κοινοτικών οργάνων, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου. Ολομέλεια του κοινοβουλίου συνέρχεται για μία εβδομάδα κάθε μήνα στο Στρασβούργο, ενώ οι συνεδριάσεις των κοινοβουλευτικών επιτροπών και έκτακτες σύνοδοι, πραγματοποιούνται στις Βρυξέλλες. Έδρα της Γενικής Γραμματείας του Ευρωπαϊκού κοινοβουλίου είναι το Λουξεμβούργο.

- Ευρωπαϊκή Επιτροπή: Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Κομισιόν) είναι θεσμικό όργανο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με απώτερο σκοπό την προστασία των κοινοτικών συμφερόντων των κρατών μελών της Ένωσης. Ιδρύθηκε το 1951 και έχει ως έδρα τις Βρυξέλλες, διατηρώντας επίσης γραφεία στο Λουξεμβούργο και αντιπροσωπείες σε όλες τις χώρες της Ένωσης. Η Επιτροπή προτείνει νέες ευρωπαϊκές νομοθετικές πράξεις, τις οποίες υποβάλλει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αποτελεί συγχρόνως εκτελεστικό όργανο της Ένωσης, αρμόδιο για την εφαρμογή των κοινών πολιτικών και την εξασφάλιση της εφαρμογής της ευρωπαϊκής νομοθεσίας, ενώ παράλληλα διαχειρίζεται τα προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς και τον οικονομικό προϋπολογισμό της. Τα μέλη της ονομάζονται επισήμως *επίτροποι* και συχνά με τον όρο *Ευρωπαϊκή Επιτροπή* αναφερόμαστε στο σώμα των επιτρόπων που ασκούν τη διοίκηση του οργάνου. Από το 2005, μετά τις αλλαγές της συνθήκης της Νίκαιας, κάθε κράτος μέλος εκπροσωπείται από έναν επίτροπο. Σε αντίθεση με το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κάθε μέλος της Επιτροπής έχει ευρωπαϊκό ρόλο, διαχειρίζεται ένα χαρτοφυλάκιο που του ανατίθεται από τον πρόεδρο της στην αρχή της θητείας του και το χειρίζεται με ενιαίο Ευρωπαϊκό χαρακτήρα και προσανατολισμό, χωρίς υποδείξεις από εθνικές κυβερνήσεις ή άλλους οργανισμούς.

- Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης: Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, πρώην *Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* (γνωστό και ως Ευρωπαϊκό Δικαστήριο) είναι το ανώτατο δικαιοδοτικό όργανο (όργανο της δικαστικής εξουσίας) στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Εδρεύει στο Λουξεμβούργο. Μετά την υπογραφή της Συνθήκης της Λισσαβόνας στις 13 Δεκεμβρίου του 2007 και που τέθηκε σε ισχύ στις 1 Δεκεμβρίου του 2009, το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποτελεί το σύνολο του δικαιοδοτικού συστήματος της Ε.Ε. Τούτο αποτελείται από τρία δικαιοδοτικά όργανα: το καθεαυτό Δικαστήριο, το Γενικό Δικαστήριο και το Δικαστήριο Δημόσιας Διοίκησης. Η αρμοδιότητά του είναι να ελέγχει την εφαρμογή του Ευρωπαϊκού Δικαίου από τα όργανα της Ένωσης και από τα κράτη-μέλη. Έτσι:
  1. Κρίνει τη νομιμότητα πράξεων των ευρωπαϊκών οργάνων (του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης) μετά από προσφυγή κράτους-μέλους ή άλλου οργάνου της Ε.Ε.
  2. Κρίνει τη συμμόρφωση κράτους-μέλους με το Ευρωπαϊκό Δίκαιο μετά από προσφυγή της Επιτροπής ή άλλου κράτους-μέλους.
  3. Ερμηνεύει κανόνες του Ευρωπαϊκού Δικαίου μετά από προδικαστικό ερώτημα εθνικού δικαστηρίου.
  4. Εκδικάζει αναιρέσεις κατά αποφάσεων του Πρωτοδικείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.
- Ελεγκτικό Συνέδριο: Το Ελεγκτικό Συνέδριο ελέγχει τη νομιμότητα των εσόδων και των εξόδων της ΕΕ και των οργάνων της. Ο έλεγχος που διενεργεί το Ελεγκτικό Συνέδριο πραγματοποιείται με διπλό στόχο αφενός, τη βελτίωση των αποτελεσμάτων της δημοσιονομικής διαχείρισης και αφετέρου, την απόδοση λογαριασμού στον ευρωπαϊό πολίτη σχετικά με τη χρησιμοποίηση του δημοσίου χρήματος
- Ευρωπαϊκή κεντρική τράπεζα: Ευρωπαϊκή κεντρική τράπεζα είναι η κεντρική τράπεζα για το ενιαίο νόμισμα της Ευρώπης, το ευρώ. Το βασικό καθήκον της ΕΚΤ είναι η διατήρηση της αγοραστικής δύναμης του ευρώ και, επομένως, η διατήρηση της σταθερότητας των τιμών στη ζώνη του ευρώ. Η ζώνη του ευρώ αποτελείται από τις 17 χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης που έχουν υιοθετήσει το ευρώ από το 1999 και ύστερα.

- Ευρωπαϊός Διαμεσολαβητής: Ο Διαμεσολαβητής εξετάζει καταγγελίες πολιτών, επιχειρήσεων και οργανισμών της ΕΕ, προκειμένου να εντοπίσει κρούσματα κακοδιοίκησης, δηλαδή περιπτώσεων όπου τα όργανα, οι υπηρεσίες ή οι οργανισμοί της ΕΕ παραβαίνουν τη νομοθεσία, δεν σέβονται τις αρχές της χρηστής διοίκησης ή τα ανθρώπινα δικαιώματα. Το Κοινοβούλιο εκλέγει τον Διαμεσολαβητή για πενταετή θητεία η οποία μπορεί να ανανεωθεί. Ο Νικηφόρος Διαμαντούρος, πρώην εθνικός διαμεσολαβητής της Ελλάδας, επανεξελέγη τον Ιανουάριο του 2010 για πέντε χρόνια.
- Ευρωπαϊός Επόπτης : Η θέση του Ευρωπαϊού Επόπτη Προστασίας Δεδομένων (ΕΕΠΔ) δημιουργήθηκε το 2001. Έργο του ΕΕΠΔ είναι να εξασφαλίζει ότι τα όργανα και οι οργανισμοί της Ένωσης σέβονται το δικαίωμα ιδιωτικής ζωής των πολιτών όταν επεξεργάζονται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα.
- Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων : Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων συστήθηκε το 1994 για την παροχή βοήθειας στις μικρές επιχειρήσεις. Πλειοψηφικός μέτοχος του Ταμείου είναι η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, με την οποία αποτελούν τον «όμιλο ΕΤΕπ» Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων παρέχει επιχειρηματικό κεφάλαιο στις μικρές εταιρίες (ΜΜΕ), ιδίως στις νέες εταιρίες και στις επιχειρήσεις τεχνολογικού προσανατολισμού. Παρέχει εγγυήσεις σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα (όπως τράπεζες) για την κάλυψη των δανείων τους προς τις ΜΜΕ. Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων δεν είναι πιστωτικό ίδρυμα: δεν χορηγεί δάνεια και επιδοτήσεις σε επιχειρήσεις, ούτε επενδύει άμεσα σε εταιρίες. Αντίθετα λειτουργεί μέσω τραπεζών και άλλων χρηματοπιστωτικών ενδιαμέσων. Χρησιμοποιεί είτε δικούς του πόρους είτε τους πόρους που του έχουν εμπιστευθεί η ΕΤΕΠ ή η Ευρωπαϊκή Ένωση. Το Ταμείο δραστηριοποιείται στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς και στην Κροατία, την Τουρκία και σε τρεις χώρες της ΕΖΕΣ (Ισλανδία, Λιχτενστάιν και Νορβηγία).
- Η Επιτροπή των Περιφερειών: Η Επιτροπή των Περιφερειών είναι ένα συμβουλευτικό σώμα που εκπροσωπεί τις τοπικές και περιφερειακές αρχές της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αποστολή της Επιτροπής των Περιφερειών (ΕτΠ) είναι να προβάλλει την τοπική και την περιφερειακή άποψη σχετικά με την ευρωπαϊκή νομοθεσία μέσω της έκδοσης γνωμοδοτήσεων για προτάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, το Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο οφείλουν να ζητούν τη γνώμη της Επιτροπής των Περιφερειών πριν από τη λήψη αποφάσεων της ΕΕ για ζητήματα που αφορούν άμεσα τις αρχές τοπικής ή περιφερειακής αυτοδιοίκησης (π.χ. πολιτική απασχόλησης, περιβάλλον, εκπαίδευση ή δημόσια υγεία).

Επιπλέον η Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελείται και από κάποιες διοργανικές υπηρεσίες :

- Η Υπηρεσία Εκδόσεων

Η πλήρης ονομασία του εν λόγω οργανισμού είναι Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ασκεί καθήκοντα εκδοτικού οίκου για τα όργανα της Ένωσης παράγοντας και διανέμοντας όλες τις επίσημες δημοσιεύσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σε χαρτί και σε ψηφιακή μορφή.

- Η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Επιλογής Προσωπικού

Η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Επιλογής Προσωπικού (ΕΥΕΠ) άρχισε να λειτουργεί τον Ιανουάριο του 2003. Έργο της είναι να διοργανώνει εξετάσεις για την πρόσληψη προσωπικού που θα εργαστεί σε όλα τα όργανα της Ένωσης. Αυτή η διαδικασία είναι αποτελεσματικότερη από τη διοργάνωση διαγωνισμών πρόσληψης από κάθε όργανο χωριστά. Ο ετήσιος προϋπολογισμός της ΕΥΕΠ ύψους περίπου 21 εκατομμυρίων ευρώ είναι κατά 11% χαμηλότερος από τα ποσά που τα όργανα της Ένωσης δαπανούσαν παλαιότερα για την πρόσληψη υπαλλήλων.

- Ευρωπαϊκή Σχολή Δημόσιας Διοίκησης

Η Ευρωπαϊκή Σχολή Δημόσιας Διοίκησης (ΕΑΣ) άρχισε να λειτουργεί στις 10 Φεβρουαρίου 2005. Αποστολή της είναι η παροχή κατάρτισης σε μέλη του προσωπικού της ΕΕ επί μιας σειράς εξειδικευμένων θεμάτων. Κύριο γνώρισμά της είναι ότι στα μαθήματα που δίδονται σε αυτήν μπορεί να συμμετέχει το προσωπικό όλων των θεσμικών οργάνων της ΕΕ, πράγμα που συντελεί στη διάδοση κοινών αξιών, στην προώθηση της καλύτερης κατανόησης μεταξύ των υπαλλήλων των οργάνων και στην επίτευξη οικονομιών κλίμακας. Η Σχολή συνεργάζεται στενά με τις υπηρεσίες κατάρτισης όλων των θεσμικών οργάνων, προκειμένου να αποφεύγεται οποιαδήποτε αλληλοεπικάλυψη κατά την εκπλήρωση της αποστολής τους.

- Ομάδα αντιμετώπισης έκτακτων αναγκών στην πληροφορική (CERT)

Αποστολή της CERT είναι να συμβάλλει στη διαχείριση των απειλών κατά των συστημάτων πληροφορικής των οργάνων της ΕΕ, συνεργαζόμενη, αφενός, με τις ομάδες ασφάλειας ΤΠ κάθε οργάνου της ΕΕ και, αφετέρου, με αντίστοιχους δημόσιους φορείς στις χώρες της ΕΕ.

Η CERT συστήθηκε την 1η Ιουνίου 2011 και θα λειτουργεί πειραματικά για τον πρώτο χρόνο. Από τα αποτελέσματα της πειραματικής της λειτουργίας θα κριθεί αν θα τεθεί σε πλήρη λειτουργία το 2012.

Η ΕΕ είναι μια από τις μεγαλύτερες οικονομικές και πολιτικές οντότητες στον κόσμο, με 493 εκατομμύρια κατοίκους και συνδυασμένο ονομαστικό ΑΕΠ 11,5 τρισεκατομμύρια ευρώ το 2006. Η Ένωση είναι μια ενιαία αγορά με κοινή εμπορική πολιτική, κοινή αγροτική και αλιευτική πολιτική και περιφερειακή πολιτική για να βοηθήσει τις φτωχότερες περιφέρειες. Εισήγαγε ενιαίο νόμισμα, το Ευρώ, που υιοθετήθηκε από 15 κράτη μέλη. Η ΕΕ άρχισε μια περιορισμένη κοινή πολιτική εξωτερικών και ασφαλείας και μια περιορισμένη αστυνομική και δικαστική συνεργασία πάνω σε ποινικά θέματα. Οι υποστηρικτές της Ευρωπαϊκής Ένωσης υποστηρίζουν ότι η ανάπτυξη της εξασφαλίζει την ειρήνη, τη δημοκρατία και την ευημερία για τα κράτη μέλη της.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

1.1 Ευρώπη των 6

Τα έξι κράτη που υπέγραψαν το 1951 την Συνθήκη των Παρισίων , για την ίδρυση της ΕΚΑΧ, και το 1957 τη Συνθήκη της Ρώμης , για την ίδρυση της ΕΟΚ και της ΕΚΑΕ, ήταν τα πρώτα που έδειξαν προθυμία να προχωρήσουν πέρα από τα εγχειρήματα της διακυβερνητικής συνεργασίας που είχαν αναπτυχθεί στη Δυτική Ευρώπη στα τέλη της δεκαετίας του 1940. Προσεκτικά, δοκιμαστικά και με επιφυλάξεις, καθένα από τα κράτη αυτά υιοθέτησε την άποψη ότι τα οφέλη της ολοκλήρωσης ,σε αντιδιαστολή προς την απλή συνεργασία, θα αντισταθμιζαν και με το παραπάνω τη μερική απώλεια κυριαρχίας , η οποία φαινόταν να συνιστά το μεγαλύτερο μειονέκτημα του όλου εγχειρήματος .Τα έξι κράτη συμφωνούσαν σχετικά με ορισμένα από τα θεωρητικά πλεονεκτήματα που μπορούσαν να προσφέρουν οι υπερεθνικοί οργανισμοί , αλλά έτρεφαν επίσης ελπίδες και είχαν φιλοδοξίες με εθνικό κυρίως χαρακτήρα.

Από τότε που συνέβαλαν στην ίδρυση της ΕΚ στη δεκαετία του 1950 , τέσσερα από τα ιδρυτικά κράτη -το Βέλγιο, το Λουξεμβούργο , οι Κάτω Χώρες και η Ιταλία-παρέμειναν σταθεροί και συνεπείς υποστηρικτές της διαδικασίας ολοκλήρωσης. Υποστήριζαν σχεδόν πάντοτε τις διάφορες προτάσεις που διατυπώθηκαν για περαιτέρω προώθηση της ολοκλήρωσης ,ορισμένες φορές μάλιστα αναλαμβάνοντας σχετικές πρωτοβουλίες. Όσες φορές διατύπωσαν επιφυλάξεις σχετικά με την πορεία της ολοκλήρωσης, αυτές αφορούσαν συνήθως την ανησυχία τους σχετικά με τους βραδύς ρυθμούς προόδου της διαδικασίας.

1.2 Η Πρώτη διεύρυνση (Η Ευρώπη των εννέα).

Τα πρώτα θετικά βήματα των κοινοτήτων ανάγκασαν το Ηνωμένο Βασίλειο να αλλάξει θέση. Η χώρα αυτή είχε ταχθεί εξ αρχής εναντίον κάθε μεταβίβασης εθνικών κυριαρχικών αρμοδιοτήτων του σε έναν υπερεθνικής υφής οργανισμό και αντιπρότεινε τη δημιουργία μίας ζώνης ελεύθερων συναλλαγών. Η αποφασιστική άρνηση των έξι κρατών να δεχθούν την πρόταση , οδήγησε το Ηνωμένο Βασίλειο στην ανάληψη πρωτοβουλιών που κατέληξαν τελικά στη δημιουργία της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελεύθερων Συναλλαγών ,με μέλη την Νορβηγία, τη Σουηδία, τη Δανία , την Πορτογαλία και την Ελβετία.

Οι εντυπωσιακές επιτυχίες της ΕΟΚ ιδίως στο αρχικό στάδιο με την απελευθέρωση του εμπορίου και τα πενιχρά αποτελέσματα της Ζώνης Ελεύθερων Συναλλαγών ανέτρεψαν γρήγορα την αρνητική στάση των Βρετανών και το 1961 το Ηνωμένο Βασίλειο, η Δανία Ιρλανδία και η Νορβηγία ζήτησαν την ένταξη στις Κοινότητες. Η σταθερή όμως άρνηση του στρατηγού Ντε Γκολ απέτρεψε την ένταξη ,αφού οι διαπραγματεύσεις διακόπηκαν μονομερώς από τους έξι και οδήγησε τους Βρετανούς να αποσύρουν το αίτημά τους .Νέα αίτηση των Βρετανών το 1967 προσκρούει σε δεύτερο βέτο του στρατηγού Ντε Γκολ οποίος δεν επιτρέπει ούτε καν την έναρξη των διαπραγματεύσεων εκτιμώντας ότι η διεύρυνση των κοινοτήτων θα αλλάξει σημαντικά τη φυσιογνωμία τους.

Χρειάστηκε να πεθάνει ο στρατηγός Ντε Γκολ να το διαδεχθεί ο Τζορτζ Πομπιδού ο οποίος συγκατένευσε στην έναρξη των διαπραγματεύσεων για την ένταξη. Έτσι άνοιξε ο δρόμος για την πρώτη διεύρυνση των ευρωπαϊκών κοινοτήτων. Η συνθήκη προσχώρησης υπογράφηκε την 22.1.1972 και τέθηκε σε ισχύ την 1.1.1973.Από τα τέσσερα υποψήφια κράτη η Νορβηγία δεν μπόρεσε να ολοκληρώσει τη διαδικασία ένταξης γιατί το δημοψήφισμα που διοργάνωσε για την έγκριση της Συνθήκης προσχώρησης από το νορβηγικό λαό απέβη αρνητικό με 54%.

1.3 Η Δεύτερη – Τρίτη διεύρυνση (Η Ευρώπη των δώδεκα).

Την προς Βορρά διεύρυνση ακολούθησε η προς τον Νότο διεύρυνση των κοινοτήτων. Πρώτη η Ελλάδα μετά την ανατροπή της δικτατορίας και παρά τα έντονα διαρθρωτικά οικονομικά προβλήματα που αντιμετώπιζε υπέβαλε αίτηση ένταξης. Με την αίτησή της η χώρα μας προσδοκούσε τη σταθεροποίηση και την ενδυνάμωση της νεογέννητης Δημοκρατίας ,την αποκατάσταση του διεθνούς κύρους της και τον εκσυγχρονισμό της βαρέας νοσούσης οικονομίας. Πρέπει να σημειωθεί ότι η Ελλάδα ήταν η μοναδική υποψήφια χώρα η οποία είχε συνάψει ήδη από το 1961 συμφωνία συνδέσεως με την ΕΟΚ που προέβλεπε ως τελικό στόχο

την πλήρη ένταξη.

Η Ελλάδα κατάφερε τελικά και παρά την αρνητική θέση της επιτροπής να απεμπλακεί η αίτηση της από την από κοινού διαπραγμάτευση της με τις εκείνες της Ισπανίας και της Πορτογαλίας και την 28.6.1979 υπογράφηκε στην Αθήνα η συμφωνία προσχώρησης της ελληνικής Δημοκρατίας ως δέκατου μέλους των Κοινοτήτων και τέθηκε σε ισχύ την 1.1.1981.

Η Ισπανία και η Πορτογαλία υπέβαλαν αίτηση υποψηφιότητας προσδοκώντας τα ίδια κατά βάση οφέλη με εκείνα της ελληνικής αίτησης αφού κι αυτές μόλις είχαν αποτινάξει τα διδακτορικά καθεστώτα του Φράνκο και του Σαλαζάρ. Η διαπραγμάτευση όμως για τις δύο αιτήσεις κράτησε αρκετό χρόνο χρονικό διάστημα και οφειλόταν εν πολλοίς στην άρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου να δεχθεί τη διεύρυνση πριν λυθεί το πρόβλημα της συμμετοχής του στον κοινοτικό προϋπολογισμό. Τελικά οι διαπραγματεύσεις ολοκληρώθηκαν επιτυχώς και η νέα συνθήκη προσχώρησης τέθηκε σε ισχύ την 1.1.1986

1.4 Η Τέταρτη διεύρυνση (Η Ευρώπη των δεκαπέντε)

Η νέα διεύρυνση των κοινοτήτων πραγματοποιήθηκε προς τις Σκανδιναβικές κυρίως χώρες. Πέντε νέες αιτήσεις ένταξης υποβλήθηκαν στις αρχές της δεκαετίας του 1990, της Αυστρίας (1989) ,της Σουηδίας (1991) ,της Φιλανδίας (1992), της Νορβηγίας (1992) και της Ελβετίας(1992). Η υποψηφιότητα της Ελβετίας δεν είχε συνέχεια λόγω αρνητικού δημοψηφίσματος που έλαβε χώρα στο κράτος αυτό.

Οι λόγοι που οδήγησαν τις παραπάνω χώρες την υποβολή αίτησης ένταξης οφείλονται κυρίως στην κατάρρευση των σοσιαλιστικών καθεστώτων του 1989 και την ως εκ τούτου εγκατάλειψη της πολιτικής ουδετερότητας έναντι των δύο μεγάλων δυνάμεων που ακολουθούσαν οι εν λόγω χώρες ,όπως επίσης και στην προσδοκία για ταχύτερη ανάπτυξη των οικονομικών τους με το άνοιγμα μεγάλων αγορών.

Η νέα συμφωνία προσχώρησης ολοκληρώθηκε και υπογράφηκε στην Κέρκυρα την 25.6.1994 και τέθηκε σε ισχύ την 1.1.1995. Η ένταξη της Νορβηγίας όμως δεν μπόρεσε και πάλι να ολοκληρωθεί .Η Νορβηγική κυβέρνηση έθεσε τη συνθήκη προσχώρησης υπό την έγκριση του νορβηγικού λαού και το δημοψήφισμα απέβη και πάλι όπως και το 1972 αρνητικό.

1.5 Η Πέμπτη διεύρυνση (Η Ευρώπη των 27)

Η οριστική κατάρρευση των κομμουνιστικών καθεστώτων της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης που περίπου ολοκληρώθηκε το 1991 οδήγησε το σύνολο των συγκεκριμένων κρατών στο αίτημα για ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η πρόκληση για τα ίδια τα κράτη μέλη δεν ήταν μικρή. Από την μια η ολοκλήρωση της πρότασης του Ρομπέρ Σούμαν επέβαλε την ένταξη του συνόλου των ευρωπαϊκών κρατών στο εγχείρημα γιατί μόνο έτσι θα αποκτούσε ουσιαστικό περιεχόμενο η Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση. Μία Ευρώπη διαιρεμένη σε Δύση και Ανατολή μετά την κατάρρευση του ανατολικού Συνασπισμού δεν θα είχε πραγματικά κανένα νόημα καμία δικαιολογητική βάση. Από την άλλη όμως τα προβλήματα τόσο για τα υποψήφια κράτη όσο και για την ίδια την Ευρωπαϊκή Ένωση έμοιαζαν ανυπέρβλητα. Κατ' αρχήν τα υποψήφια κράτη έπρεπε να επιτελέσουν ένα γιγαντιαίο έργο που αφορούσε τη μετατροπή της κεντρικά διευρυνόμενης οικονομίας τους σε οικονομία ελεύθερης αγοράς. Επέκεινα όμως και η ίδια η Ευρωπαϊκή Ένωση οφείλει να επιζητήσει λύσεις όχι μόνο σε θέματα προϋπολογισμού αλλά κυρίως σε θέματα αποτελεσματικής λειτουργίας του Οργανισμού ο οποίος είχε φτάσει στα όρια των αντοχών του, στο βαθμό που το όλο σύστημα είχε σχεδιαστεί για έξι κράτη μέλη.

Παράλληλα αίτημα ένταξης υπέβαλαν και οι δύο χώρες της Μεσογείου, η Κύπρος και η Μάλτα. Εντόνους προβληματισμούς προκάλεσε εδώ η ένταξη της Κύπρου στο βαθμό που δεν είχε λυθεί το πολιτικό της πρόβλημα.

Τελικά ο κύβος ερρίφθη υπέρ της περαιτέρω διερεύνησης χωρίς εν τω μεταξύ να έχουν λυθεί τα προβλήματα που ακροθιγώς σημειώθηκαν παραπάνω. Οι συνέπειες αυτής της επιλογής δεν άργησαν δυστυχώς να φανούν.

Το 2003 υπογράφηκαν στην Αθήνα η Συνθήκες προσχώρησης δέκα νέων κρατών δηλαδή της Εσθονίας, Λετονίας, Λιθουανίας, Σλοβακίας, Τσεχίας, της Πολωνίας, Ουγγαρίας, Σλοβενίας όπως επίσης της Κύπρου και της Μάλτας και οι δύο χώρες εν λόγω χώρες εντάχθηκαν στην Ευρωπαϊκή Ένωση την 1.5.2004. Δυο χώρες της Βαλκανικής η Βουλγαρία και η Ρουμανία που μετείχαν στις ενταξιακές διαπραγματεύσεις δεν κατόρθωσαν να παρακολουθήσουν τους ρυθμούς των υπολοίπων υποψηφίων και η ένταξή αναβλήθηκε για το 2007. Οι συνθήκες προσχώρησης των δυο κρατών έχουν ήδη υπογράψει και οι δυο χώρες αποτελούν από 1.1.2007 μέλη της Ένωσης. Επειδή οι δύο τελευταίες χώρες δεν μπόρεσαν ευθυγραμμιστούν πλήρως με το κοινοτικό κεκτημένο στη Συνθήκης προσχώρησης

προβλέπονται τρεις ρήτρες διαφύλαξης που επιτρέπουν αυστηρή εποπτεία της επιτροπής σε συγκεκριμένους τομείς όπως η Δικαιοσύνη και η δημόσια διοίκηση.

1.6 Μια ιδιόμορφη διεύρυνση και μια σμίκρυνση των Κοινοτήτων

Πέραν των συγκεκριμένων διευρύνσεων η Ευρωπαϊκή Ένωση έζησε και μια ιδιόμορφη διεύρυνση όπως και επίσης και μια ιδιόμορφη σμίκρυνση.

Η ιδιότυπη διεύρυνση αφορά την ένταξη της πρώην Λαοκρατικής Δημοκρατίας της Γερμανίας στον κοινοτικό χώρο μετά τη συνένωση των δύο Γερμανιών. Οι αρχηγοί των κρατών και των κυβερνήσεων των ΕΚ είχαν αναγνωρίσει στις 28.4.1990 με δήλωσή τους στο Δουβλίνο ότι η ένταξη δεν προϋπέθετε ιδιαίτερης διαπραγματεύσεις αλλά θα πραγματοποιούνταν τρόπον τινά αυτόματα με επιμέρους μόνο προσαρμογές.

Η σμίκρυνση του κοινοτικού χώρου αφορά τη Γροιλανδία. Η Γροιλανδία είχε ενταχθεί στις κοινότητες το 1973 ως συνδεδεμένη οργανικά με τη Δανία. Στην συνέχεια όμως, ο πληθυσμός του νησιού αυτού του βόρειου Ατλαντικού με δημοψήφισμα τάχθηκε κατά της παραμονής του νησιού στο κοινοτικό χώρο. Αν και το πρόβλημα της αποχώρησης κράτους μέλους από τις κοινότητες δεν ρυθμίζεται στις κοινοτικές συνθήκες και αποτελεί ένα ενδιαφέρον νομικό ερώτημα, η κυβέρνηση της Κένυας και η Ευρωπαϊκή κοινότητα συμφωνήσαν στην αποχώρηση της Γροιλανδίας από 1.1.1985.

Ιδιόμορφη τέλος ένταξη, αποτελεί η περίπτωση της Κύπρου όπου λόγω της κατοχής συγκεκριμένου τμήματος της χώρας από την Τουρκία ,στο τμήμα αυτό, μολονότι αποτελεί τμήμα της κυπριακής Δημοκρατίας δεν εφαρμόζεται το κοινοτικό-ενωσιακό δίκαιο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΗΣ ΔΙΕΥΡΥΝΣΗΣ

2.1 Κριτήρια ένταξης στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Κάθε ευρωπαϊκή χώρα που τηρεί τις αρχές της ελευθερίας, της δημοκρατίας, του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών, καθώς και του κράτους δικαίου, μπορεί να υποβάλει αίτηση προσχώρησης στην Ένωση. Οι όροι προσχώρησης καθορίζονται στη συνθήκη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Άρθρο 6, Άρθρο 49).

Η υποβολή αίτησης προσχώρησης στην ΕΕ είναι η απαρχή μιας μακράς και αυστηρής διαδικασίας. Το επίσημο σημείο εκκίνησης είναι η υποβολή της αίτησης από μία υποψήφια χώρα – αν και συνήθως αυτό προκύπτει από μία ήδη ισχυρή διμερή σχέση με την ΕΕ. Μία έγκυρη αίτηση σηματοδοτεί και την έναρξη μιας σειράς διαδικασιών αξιολόγησης οι οποίες μπορεί – ή όχι – να καταλήξουν στην πρόσκληση μιας χώρας να γίνει μέλος. Η ταχύτητα με την οποία κάθε υποψήφια χώρα προχωρά εξαρτάται αποκλειστικά από την πρόοδο που σημειώνει η ίδια προς την επίτευξη των κοινών μας στόχων.

Η αίτηση υποψηφιότητας υποβάλλεται στο Συμβούλιο. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διατυπώνει επίσημη γνώμη σχετικά με την αιτούσα χώρα και το Συμβούλιο αποφασίζει αν θα κάνει δεκτή την αίτηση. Μόλις το Συμβούλιο αποφασίσει ομόφωνα την ανάθεση εντολής διαπραγματεύσεως, μπορούν να αρχίσουν επίσημα οι διαπραγματεύσεις μεταξύ της υποψήφιας χώρας και όλων των κρατών μελών. Ωστόσο, αυτό δεν γίνεται αυτόματα. Για να αρχίσουν οι διαπραγματεύσεις, η αιτούσα χώρα πρέπει να πληροί ορισμένα κριτήρια.

Τα αποκαλούμενα "**κριτήρια της Κοπεγχάγης**", που καθορίστηκαν τον Δεκέμβριο 1993 από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Κοπεγχάγης, ορίζουν ότι κάθε υποψήφια χώρα πρέπει να διαθέτει:

- Σταθερούς θεσμούς που εγγυώνται τη δημοκρατία, το κράτος δικαίου, τα ανθρώπινα δικαιώματα και τον σεβασμό και την προστασία των μειονοτήτων
- Λειτουργική οικονομία της αγοράς, καθώς και ικανότητα να αντιμετωπίζει τις ανταγωνιστικές πιέσεις και τις δυνάμεις της αγοράς στο εσωτερικό της Ένωσης
- Ικανότητα να αναλάβει τις υποχρεώσεις του μέλους, ειδικότερα να συμμορφωθεί με τους στόχους της πολιτικής, οικονομικής και νομισματικής ένωσης.

Το 1995 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Μαδρίτης αποσαφήνισε περαιτέρω ότι μία υποψήφια

χώρα πρέπει επίσης να μπορεί να εφαρμόζει τους κανόνες και τις διαδικασίες της ΕΕ. Επίσης, πρέπει να έχει δημιουργήσει τις προϋποθέσεις ένταξής της, προσαρμόζοντας ανάλογα τις διοικητικές της δομές. Αν και είναι σημαντική η ενσωμάτωση του κοινοτικού δικαίου στο εθνικό δίκαιο, είναι ακόμη σημαντικότερη η εφαρμογή και η επιβολή της νομοθεσίας μέσω των κατάλληλων διοικητικών και δικαστικών δομών. Αυτό υπαγορεύει η αμοιβαία εμπιστοσύνη που απαιτείται μεταξύ των μερών για την προσχώρηση στην ΕΕ.

Επιπλέον, η ΕΕ πρέπει να είναι σε θέση να ενσωματώνει τα νέα μέλη: πρέπει να εξασφαλίζει ότι τα θεσμικά της όργανα παραμένουν υπεύθυνα και οι διαδικασίες της λήψης αποφάσεων αποτελεσματικές πρέπει να είναι σε θέση, καθώς διευρύνεται, να συνεχίσει να αναπτύσσει και να εφαρμόζει κοινές πολιτικές σε όλους τους τομείς. Και, επίσης, να είναι σε θέση να συνεχίζει τη βιώσιμη χρηματοδότηση των πολιτικών της.

2.2 Βασικά στοιχεία κάθε διαπραγματευτικού σχεδίου

Οι διαπραγματεύσεις αυτές, που διεξάγονται σε διακυβερνητική διάσκεψη με τη συμμετοχή όλων των κρατών μελών, αφενός, και του ενδιαφερόμενου υποψήφιου κράτους, αφετέρου, στην οποία απαιτείται ομοφωνία για τη λήψη αποφάσεων, χωρίζονται σε κεφάλαια, καθένα από τα οποία καλύπτει έναν συγκεκριμένο τομέα πολιτικής. Το Συμβούλιο, με βάση πρόταση της Επιτροπής, θεσπίζει ομόφωνα κριτήρια αξιολόγησης για το προσωρινό κλείσιμο και, εφόσον απαιτείται, για το άνοιγμα κάθε κεφαλαίου. Τα κριτήρια αναφοράς είναι μετρήσιμα και συνδέονται με βασικά στοιχεία του κεφαλαίου σχετικά με το κερτημένο. Γενικά, τα αρχικά κριτήρια αναφοράς αφορούν βασικές προπαρασκευαστικές ενέργειες για μελλοντική εναρμόνιση (όπως στρατηγικές ή σχέδια δράσης), και την εκπλήρωση συμβατικών υποχρεώσεων που αντικατοπτρίζουν τις απαιτήσεις του κερτημένου. Τα κριτήρια αναφοράς για το κλείσιμο αναφέρονται κυρίως στη θέσπιση νομοθετικών μέτρων, στη σύσταση διοικητικών ή δικαστικών φορέων, καθώς και στο ιστορικό εφαρμογής του κερτημένου. Όσον αφορά τα οικονομικά κεφάλαια, περιλαμβάνουν επίσης το κριτήριο της ύπαρξης λειτουργούσας οικονομίας της αγοράς. Ενδέχεται να συζητηθεί το ενδεχόμενο μακρών μεταβατικών περιόδων, παρεκκλίσεων, ειδικών ρυθμίσεων ή διαρκών ρητρών διασφάλισης, ήτοι ρητρών που θα είναι διαρκώς διαθέσιμες ως βάση μέτρων διασφάλισης, σε τομείς όπως η ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων, οι διαρθρωτικές πολιτικές ή η γεωργία. Οι δημοσιονομικές πτυχές της προσχώρησης ενός υποψήφιου κράτους πρέπει να συνεκτιμώνται από το οικείο δημοσιονομικό πλαίσιο. Ως εκ τούτου, οι μελλοντικές διαπραγματεύσεις προσχώρησης με υποψήφια κράτη, η προσχώρηση των οποίων θα μπορούσε να έχει ουσιώδεις δημοσιονομικές συνέπειες, μπορούν να

ολοκληρωθούν μόνο μετά τον καθορισμό του δημοσιονομικού πλαισίου για την περίοδο από το 2014 και μετά μαζί με τις ενδεχόμενες συνακόλουθες δημοσιονομικές μεταρρυθμίσεις ο κοινός στόχος των διαπραγματεύσεων είναι η προσχώρηση.

Όμως, αυτές οι διαπραγματεύσεις είναι μια ανοικτή διαδικασία, η έκβαση της οποίας δεν είναι δυνατόν να καθοριστεί εκ των προτέρων. Εάν μια υποψήφια χώρα έχει παύσει να πληροί τα αρχικά κριτήρια αναφοράς σε ένα κεφάλαιο υπό διαπραγμάτευση, η Επιτροπή μπορεί να προτείνει την αναστολή των διαπραγματεύσεων σχετικά με το εν λόγω κεφάλαιο. Εάν υποψήφια χώρα έχει παύσει να πληροί τα κριτήρια αναφοράς κλεισίματος ενός κεφαλαίου που έχει κλείσει προσωρινά, η Επιτροπή μπορεί να προτείνει στα κράτη μέλη την επανέναρξη των ενταξιακών διαπραγματεύσεων για το εν λόγω κεφάλαιο. Στην περίπτωση σοβαρής και διαρκούς παραβίασης, σε υποψήφιο κράτος, των αρχών της ελευθερίας, της δημοκρατίας, του σεβασμού των ανθρώπινων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών και του κράτους δικαίου, στις οποίες βασίζεται η Ένωση, η Επιτροπή, με δική της πρωτοβουλία ή κατόπιν αιτήματος του ενός τρίτου των κρατών μελών, θα συνιστά την αναστολή των διαπραγματεύσεων και θα προτείνει τους όρους για ενδεχόμενη επανάληψή τους.

2.3 Μηχανισμός προενταξιακής βοήθειας (ΜΠΒ)

Ο μηχανισμός προενταξιακής βοήθειας (ΜΠΒ) αποτελεί τον δημοσιονομικό μηχανισμό της ΕΕ για την προενταξιακή διαδικασία κατά την περίοδο 2007-2013 . Από την 1η Ιανουαρίου 2007, το νέο μέσο αντικατέστησε εξ ολοκλήρου τα προηγούμενα μέσα βοήθειας, Phare, Cards, Ispra και Sapard. Οι υποψήφιες χώρες και οι δυνάμει υποψήφιες χώρες είναι επιλέξιμες για χρηματοδότηση με ενιαίο σύνολο κανόνων και διαδικασιών στο πλαίσιο του νέου μέσου. Ο ΜΠΒ απλοποιεί έτσι τη μετάβαση μιας χώρας από το ένα καθεστώς στο άλλο, μετά από σχετική απόφαση του Συμβουλίου. Η βοήθεια παρέχεται με βάση τις εταιρικές σχέσεις για την προσχώρηση των υποψήφιων χωρών που αναφέρονται στο παράρτημα Ι του κανονισμού 1085/2006 και τις ευρωπαϊκές εταιρικές σχέσεις των δυνάμει υποψήφιων χωρών που αναφέρονται στο παράρτημα ΙΙ του κανονισμού (Αλβανία, Βοσνία και Ερζεγοβίνη, Μαυροβούνιο, Σερβία, περιλαμβανομένου του Κοσσυφοπεδίου) . Οι συνιστώσες του μέσου που αφορούν τη χρηματοδότηση του μετασχηματισμού και της θεσμικής ανάπτυξης, καθώς και της περιφερειακής και διασυνοριακής συνεργασίας είναι διαθέσιμες τόσο για τις υποψήφιες όσο και για τις δυνάμει υποψήφιες χώρες. Οι υπόλοιπες τρεις συνιστώσες (χρηματοδότηση έργων περιφερειακής ανάπτυξης, ανθρώπινων πόρων και αγροτικής ανάπτυξης) είναι πρόδρομοι των διαρθρωτικών ταμείων της ΕΕ, απαιτούν μεγάλο βαθμό διοικητικών ικανοτήτων στον τομέα της

χρηματοδότησης σύμφωνα με το σύστημα της ΕΕ και, ως εκ τούτου, προορίζονται για τις υποψήφιες χώρες.

2.4 Πως γίνεται μια χώρα μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η προσχώρηση μιας χώρας στην ΕΕ είναι μια περίπλοκη διαδικασία που απαιτεί χρόνο. Οι αιτούσες χώρες πρέπει να πληρούν τους όρους προσχώρησης και να εφαρμόσουν τους κανόνες της ΕΕ σε όλους τους τομείς.

Κάθε χώρα που πληροί τους όρους προσχώρησης μπορεί να υποβάλει αίτηση. Οι όροι αυτοί είναι γνωστοί ως "κριτήρια της Κοπεγχάγης" και περιλαμβάνουν την οικονομία της ελεύθερης αγοράς, το σταθερό δημοκρατικό πολίτευμα και το κράτος δικαίου, καθώς και την αποδοχή του συνόλου της νομοθεσίας της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένου του ευρώ.

Κάθε χώρα που επιθυμεί να προσχωρήσει στην ΕΕ υποβάλλει σχετική αίτηση στο Συμβούλιο, το οποίο ζητά από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αξιολογήσει κατά πόσο η αιτούσα χώρα πληροί τα κριτήρια της Κοπεγχάγης. Εάν η γνώμη της Επιτροπής είναι θετική, το Συμβούλιο πρέπει στη συνέχεια να εκδώσει εντολή για τη διεξαγωγή διαπραγματεύσεων. Με την έκδοση της εντολής αυτής, ξεκινούν επίσημα οι διαπραγματεύσεις ανά θεματικό τομέα.

Η επιτροπή είναι η πρώτη φάση των ενταξιακών διαπραγματεύσεων. Αυτή η διαδικασία η οποία διαρκεί περίπου ένα χρόνο επιτρέπει στις υποψήφιες χώρες να εξοικειωθούν με το κεκτημένο και την επιτροπή και τα κράτη- μέλη να αξιολογήσουν τον βαθμό ετοιμότητας των υποψήφιων χωρών πριν τις διαπραγματεύσεις.

Λόγω του τεράστιου αριθμού των κανόνων της ΕΕ που κάθε υποψήφια χώρα πρέπει να ενσωματώσει στο εθνικό της δίκαιο, χρειάζεται χρόνος για την ολοκλήρωση των διαπραγματεύσεων. Οι υποψήφιες χώρες λαμβάνουν οικονομική, διοικητική και τεχνική στήριξη κατά τη διάρκεια της προενταξιακής περιόδου.

2.5 Κεφάλαια του κοινοτικού κεκτημένου

Το κοινοτικό κεκτημένο συνιστά το κοινό υπόβαθρο των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων που συνδέει το σύνολο των κρατών μελών ως Ευρωπαϊκή Ένωση. Το εν λόγω κεκτημένο βρίσκεται σε συνεχή εξέλιξη και περιλαμβάνει:

- Το περιεχόμενο, τις αρχές και τους πολιτικούς στόχους των Συνθηκών

- Νομοθεσία που έχει εκδοθεί κατ' εφαρμογή των Συνθηκών και τη νομολογία του Δικαστηρίου.
- Τις δηλώσεις και τα ψηφίσματα που έχουν εκδοθεί στο πλαίσιο της Ένωσης
- Τις πράξεις που αφορούν την Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφάλειας
- Τις πράξεις που έχουν συναφθεί στο πλαίσιο της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων.
- Τις διεθνείς συμφωνίες που έχουν συναφθεί από την Κοινότητα και εκείνες που έχουν συναφθεί από τα κράτη μέλη μεταξύ τους στον τομέα των δραστηριοτήτων της Ένωσης.

Εκτός από το κοινοτικό δίκαιο καθαυτό, το κοινοτικό κεκτημένο αποτελείται λοιπόν από όλες τις πράξεις που έχουν εγκριθεί στο πλαίσιο του δεύτερου και του τρίτου πυλώνα της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς και από τους κοινούς στόχους που καθορίζουν οι Συνθήκες. Η Ένωση έχει θέσει ως στόχο να διατηρήσει ακέραιο το κοινοτικό κεκτημένο και να το αναπτύξει. Οι υποψήφιες χώρες οφείλουν να αποδεχτούν αυτό το κοινοτικό κεκτημένο προτού προσχωρήσουν στην Ένωση. Οι παρεκκλίσεις από το κοινοτικό κεκτημένο αποτελούν την εξαίρεση και είναι περιορισμένης έκτασης. Για να μπουν στην Ένωση, οι υποψήφιες χώρες υποχρεούνται να μεταφέρουν το κεκτημένο στις εθνικές νομοθεσίες τους και να το εφαρμόζουν από την ημερομηνία της πραγματικής προσχώρησής τους.

1)Ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων

Η ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων διασφαλίζεται μέσω της εξάλειψης των τελωνειακών δασμών και των ποσοτικών περιορισμών, καθώς και μέσω της απαγόρευσης των μέτρων που έχουν ισοδύναμο αποτέλεσμα με τους τελωνειακούς δασμούς ή τους ποσοτικούς περιορισμούς. Η αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης, η εξάλειψη των φυσικών και των τεχνικών εμποδίων και η τυποποίηση, προστέθηκαν προκειμένου να στηρίξουν την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς. Η ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων καταγωγής κρατών μελών, καθώς και των προϊόντων προελεύσεως τρίτων χωρών που ευρίσκονται σε ελεύθερη κυκλοφορία εντός των κρατών μελών είναι μία από τις θεμελιώδεις αρχές της Συνθήκης (άρθρο 23 δεύτερη παράγραφος της συνθήκης ΕΚ).

Αρχικά, η ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων αντιμετωπιζόταν στο πλαίσιο μιας τελωνειακής ένωσης μεταξύ των κρατών μελών, που περιελάμβανε την κατάργηση των τελωνειακών δασμών, των ποσοτικών περιορισμών στις συναλλαγές και των μέτρων ισοδυνάμου αποτελέσματος και τη θέσπιση κοινού εξωτερικού δασμολογίου στην Κοινότητα.

Στη συνέχεια, δόθηκε έμφαση στην εξάλειψη όλων των εμποδίων που εξακολουθούσαν να υπάρχουν στην ελεύθερη κυκλοφορία, έτσι ώστε να υλοποιηθεί η εσωτερική αγορά — ένας χώρος χωρίς εσωτερικά σύνορα, στον οποίο τα εμπορεύματα (μεταξύ άλλων) μπορούσαν να κυκλοφορούν με την ίδια ελευθερία όπως και σε μια εθνική αγορά

Η κατάργηση των τελωνειακών δασμών και των ποσοτικών περιορισμών (ποσοτώσεων) μεταξύ των κρατών μελών, η οποία έπρεπε να έχει ολοκληρωθεί στο τέλος της μεταβατικής περιόδου, επιτεύχθηκε στην πραγματικότητα ήδη από την 1η Ιουλίου 1968, δηλαδή ενάμισι έτος νωρίτερα. Αντίθετα, οι συμπληρωματικοί στόχοι —η απαγόρευση της επιβολής μέτρων ισοδυνάμου αποτελέσματος με τους τελωνειακούς δασμούς και τους ποσοτικούς περιορισμούς και η εναρμόνιση των σχετικών εθνικών νομοθεσιών— δεν επιτεύχθηκαν εντός της προθεσμίας αυτής. Οι στόχοι αυτοί τέθηκαν στο επίκεντρο της διαρκούς προσπάθειας υλοποίησης της ελεύθερης κυκλοφορίας. Τα σχέδια για μια ενιαία αγορά έδωσαν νέα ώθηση στην προσπάθεια αυτή.

2)Ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων

Αφορά τα δικαιώματα μετακίνησης και διαμονής των εργαζομένων, τα δικαιώματα εισόδου και διαμονής των μελών της οικογένειας και το δικαίωμα εργασίας σε άλλο κράτος μέλος της ΕΕ. Ωστόσο, τα δικαιώματα αυτά συνοδεύονται από περιορισμούς που αφορούν, συγκεκριμένα, τα δικαιώματα εισόδου και διαμονής και το δικαίωμα πρόσβασης σε θέσεις εργασίας στη δημόσια διοίκηση, καθώς και τα νέα κράτη μέλη για ορισμένες χώρες.

Η ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων, μία από τις θεμελιώδεις αρχές της Ευρωπαϊκής Κοινότητας η οποία ιδρύθηκε το 1957, θεσπίζεται στο άρθρο 39 της συνθήκης ΕΚ και, ως εκ τούτου, συνιστά θεμελιώδες δικαίωμα των εργαζομένων. Επιτρέπει στους υπηκόους μιας χώρας του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ) να εργαστούν σε άλλη χώρα του ΕΟΧ υπό τους ίδιους όρους με τους πολίτες του εν λόγω κράτους.

Τα σημερινά στοιχεία δείχνουν ότι ελάχιστοι Ευρωπαίοι εργάζονται στο εξωτερικό. Το ποσοστό των Ευρωπαίων που διαμένουν σε χώρα της ΕΕ διαφορετική από τη χώρα καταγωγής τους ανέρχεται σταθερά στο 1,5 % τα τελευταία 30 έτη. Σε ότι αφορά την επαγγελματική κινητικότητα, σε εννέα χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης το 40 % των εργαζομένων παραμένει στην ίδια θέση εργασίας επί περισσότερα από δέκα έτη. Η κινητικότητα των εργαζομένων, τόσο η γεωγραφική όσο και η επαγγελματική, έχει ρητά χαρακτηριστεί ως ένα από τα μέσα που

συμβάλλουν στην υλοποίηση των στόχων της Λισσαβόνας. Ο ρόλος της κινητικότητας υπογραμμίστηκε επίσης στις κατευθυντήριες γραμμές για την απασχόληση, ως παράγοντας που συμβάλλει στην ενίσχυση της υποδομής των αγορών της εργασίας στην Ευρώπη και ως μέσο για την καλύτερη έγκαιρη αντιμετώπιση των συνεπειών των οικονομικών αναδιαρθρώσεων.

Κάθε υπήκοος κράτους μέλους έχει το δικαίωμα να αναλαμβάνει μισθωτή δραστηριότητα και να την ασκεί στην επικράτεια άλλου κράτους μέλους, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία που ισχύει για τους ημεδαπούς εργαζόμενους. Αυτός ή αυτή δικαιούται να λάβει την ίδια βοήθεια από τα εθνικά γραφεία εύρεσης εργασίας όπως και οι υπήκοοι του κράτους μέλους υποδοχής χωρίς καμία διάκριση λόγω ιθαγένειας.

Το δικαίωμα αυτό αναγνωρίζεται αδιακρίτως στους μόνιμους, εποχιακούς και μεθοριακούς εργαζόμενους και σε εκείνους που παρέχουν υπηρεσίες.

3)Ελευθερία εγκατάστασης, ελευθερία παροχής υπηρεσιών και αμοιβαία αναγνώριση διπλωμάτων

Η ελευθερία εγκατάστασης και η ελευθερία παροχής υπηρεσιών προβλέπονται από τη συνθήκη ΕΚ και ενισχύονται από τη νομολογία, συγκεκριμένα, από τις αποφάσεις στις υποθέσεις Reyners και Van Binsbergen. Επίσης, εγκρίθηκαν διατάξεις στη συνθήκη ΕΚ και σε διάφορες ευρωπαϊκές αποφάσεις σχετικά με την εναρμόνιση και την αμοιβαία αναγνώριση διπλωμάτων και τίτλων, προκειμένου να διευκολυνθεί η αποτελεσματική άσκηση των δύο αυτών ελευθεριών.

Η συνθήκη ΕΚ θεσπίζει την αρχή ότι οι αυτοαπασχολούμενοι (είτε σε εμπορικές, βιομηχανικές ή βιοτεχνικές δραστηριότητες, είτε σε ελεύθερο επάγγελμα) οικονομικοί παράγοντες, οι οποίοι είναι εγκατεστημένοι στην επικράτεια ενός κράτους μέλους, μπορούν να ασκούν οικονομική δραστηριότητα σε όλα τα κράτη μέλη με δύο τρόπους. Οι αυτοαπασχολούμενοι και οι επαγγελματίες ή τα νομικά πρόσωπα, υπό την έννοια του άρθρου 48 της συνθήκης ΕΚ, που δραστηριοποιούνται νόμιμα σε ένα κράτος μέλος, μπορούν να ασκήσουν οικονομική δραστηριότητα με σταθερό και συνεχή τρόπο σε άλλο κράτος μέλος (ελευθερία εγκατάστασης: άρθρο 43) ή να προσφέρουν και να παρέχουν τις υπηρεσίες τους σε άλλα κράτη μέλη σε προσωρινή βάση, παραμένοντας εγκατεστημένοι στη χώρα προέλευσης (ελευθερία παροχής υπηρεσιών: άρθρο 49). Αυτό προϋποθέτει την κατάργηση κάθε διάκρισης λόγω ιθαγένειας αλλά και, εάν επιθυμούμε να αξιοποιηθούν πλήρως οι ελευθερίες αυτές, τη λήψη

μέτρων για τη διευκόλυνση της άσκησής τους, ιδίως μέσω της εναρμόνισης των εθνικών κανόνων πρόσβασης ή της αμοιβαίας αναγνώρισης.

Το δικαίωμα εγκατάστασης περιλαμβάνει το δικαίωμα ανάληψης και άσκησης μη μισθωτών δραστηριοτήτων, καθώς και τη σύσταση και τη διαχείριση επιχειρήσεων, για μόνιμη δραστηριότητα σταθερού και συνεχούς χαρακτήρα, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που ορίζονται από τη νομοθεσία της χώρας εγκατάστασης για τους δικούς της υπηκόους.

Οι περιορισμοί της ελευθερίας παροχής υπηρεσιών στο εσωτερικό της Κοινότητας απαγορεύονται σε σχέση με υπηκόους κράτους μέλους που είναι εγκατεστημένοι σε κράτος της Κοινότητας διαφορετικό από αυτό του προσώπου για το οποίο προορίζονται οι υπηρεσίες. Ως «υπηρεσίες» θα θεωρούνται όλες οι υπηρεσίες που συνήθως παρέχονται έναντι αμοιβής, εφόσον δεν διέπονται από τις διατάξεις για την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, των κεφαλαίων και των προσώπων. Έως ότου καταργηθούν οι περιορισμοί στην ελευθερία παροχής υπηρεσιών, κάθε κράτος μέλος μπορεί να εφαρμόζει τέτοιους περιορισμούς χωρίς διακρίσεις λόγω εθνικότητας ή κατοικίας σε όλα τα πρόσωπα που παρέχουν «υπηρεσίες». Το πρόσωπο που παρέχει μια «υπηρεσία» μπορεί, για το σκοπό αυτό, να ασκήσει προσωρινά τη δραστηριότητά του/της στο κράτος όπου παρέχεται η υπηρεσία, υπό τις ίδιες προϋποθέσεις με αυτές που επιβάλλει το εν λόγω κράτος στους υπηκόους του.

Δραστηριότητες όπως οι μεταφορές, οι ασφάλειες, ο τραπεζικός τομέας, επηρεάζονται επίσης από αυτήν την ελευθερία, αλλά εξετάζονται σε χωριστά θεματολογικά δελτία. Οι διατάξεις αυτές έχουν άμεσο αποτέλεσμα ήδη από το τέλος της μεταβατικής περιόδου, δηλαδή από την 1η Ιανουαρίου 1970 (απόφαση Reyners της 21ης Ιουνίου 1974 (2/74) για την ελευθερία εγκατάστασης και απόφαση Van Binsbergen της 3ης Δεκεμβρίου 1974 (33/74) για την ελευθερία παροχής υπηρεσιών). Το άμεσο αποτέλεσμα των δύο άρθρων της συνθήκης ΕΚ σημαίνει ότι οι πολίτες της Κοινότητας έχουν δικαίωμα στην ίδια μεταχείριση που επιφυλάσσει το συγκεκριμένο κράτος για τους πολίτες του και ότι μπορούν να απαιτούν από τις αρμόδιες εθνικές δικαιοδοτικές αρχές να εφαρμόζουν τα άρθρα 43 και 49 της συνθήκης ΕΚ. Απαγορεύεται κάθε διάκριση λόγω εθνικότητας. Αυτό σημαίνει ότι τα κράτη μέλη οφείλουν να τροποποιήσουν τους εθνικούς κανόνες που περιορίζουν τις δύο αυτές ελευθερίες, συμπεριλαμβανομένων των εθνικών κανόνων που εφαρμόζονται αδιακρίτως σε εγχώριους και αλλοδαπούς φορείς, εφόσον εμποδίζουν ή καθιστούν λιγότερο ελκυστική την άσκησή τους με καθυστερήσεις και πρόσθετα έξοδα.

Τα άρθρα 43 και 49 της συνθήκης ΕΚ δεν μπορούν να ερμηνευθούν ως παρέχοντα σε εταιρείες το δικαίωμα να μεταφέρουν την κεντρική διοίκηση και τον έλεγχο της κεντρικής διαχείρισής τους σε άλλο κράτος μέλος, διατηρώντας παράλληλα το καθεστώς τους ως εταιρείες συσταθείσες σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους μέλους προέλευσης.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων είναι αρμόδια για τη διασφάλιση της εφαρμογής και της συμμόρφωσης με τους κοινοτικούς κανόνες. Η Επιτροπή είναι αρμόδια να κινεί διαδικασίες επί παραβίασει κατά των κρατών μελών που δεν συμμορφώνονται με τις υποχρεώσεις τους, βάσει του άρθρου 226 της συνθήκης ΕΚ.

Η Συνθήκη εξαιρεί από την ελευθερία εγκαταστάσεως και παροχής υπηρεσιών δραστηριότητες οι οποίες συνδέονται με την άσκηση δημόσιας εξουσίας (άρθρο 45 παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΚ). Η εξαίρεση αυτή περιορίζεται από μια συσταλτική ερμηνεία: οι εξαιρέσεις μπορούν να καλύπτουν μόνον τις συγκεκριμένες δραστηριότητες και λειτουργίες που συνεπάγονται την άσκηση της δημόσιας εξουσίας· ένα επάγγελμα μπορεί να αποκλειστεί στο σύνολό του μόνον εάν κάθε δραστηριότητά του είναι αφιερωμένη στην άσκηση δημόσιας εξουσίας ή εάν το τμήμα που είναι αφιερωμένο στην άσκηση της δημόσιας εξουσίας δεν μπορεί να διαχωριστεί από τις υπόλοιπες δραστηριότητες.

Οι εξαιρέσεις παρέχουν στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να αποκλείσουν την παραγωγή ή την εμπορία πολεμικού υλικού (άρθρο 296, παράγραφος 1 (β) της συνθήκης ΕΚ) και να διατηρήσουν κανόνες που αφορούν ειδικά τους αλλοδαπούς υπηκόους για λόγους δημόσιας τάξης, δημόσιας ασφάλειας και δημόσιας υγείας (άρθρα 46 παράγραφος 1 και 55 της συνθήκης ΕΚ).

4) Η ελεύθερη κυκλοφορία κεφαλαίων

Ξεκινώντας το 1960, ακόμη και πριν από τη δημιουργία της κοινής αγοράς, τα ευρωπαϊκά κράτη μέλη έλαβαν μέτρα υπέρ της θέσπισης της ελεύθερης κυκλοφορίας κεφαλαίων. Το 1988, με την οδηγία 88/361, επιτεύχθηκε η γενική ελευθέρωση μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ. Η οικονομική και νομισματική ένωση συνέχισε την ελευθέρωση αυτή με την κατάργηση της ρήτρας διασφάλισης εντός της ζώνης του ευρώ.

Στόχος είναι η άρση όλων των περιορισμών των κινήσεων κεφαλαίων μεταξύ κρατών μελών και μεταξύ κρατών μελών και τρίτων χωρών (στη δεύτερη περίπτωση με τη δυνατότητα

λήψης μέτρων διασφάλισης σε έκτακτες περιστάσεις).

Η ελευθέρωση των κινήσεων κεφαλαίων θα πρέπει να συμβάλει στην εγκαθίδρυση της ενιαίας αγοράς, ενθαρρύνοντας τις άλλες ελευθερίες (κυκλοφορία προσώπων, αγαθών και υπηρεσιών).

Θα πρέπει επίσης να ενθαρρύνει την οικονομική πρόοδο επιτρέποντας την αποδοτική επένδυση των κεφαλαίων.

ΕΠΙΤΕΥΓΜΑΤΑ

A. Πρώτες απόπειρες (πριν από την ενιαία αγορά)

1. Τα πρώτα κοινοτικά μέτρα είχαν περιορισμένο πεδίο εφαρμογής.

Μια οδηγία του 1960 η οποία τροποποιήθηκε το 1962 ελευθέρωσε άνευ όρων τις άμεσες επενδύσεις, τα βραχυπρόθεσμα ή μεσοπρόθεσμα δάνεια για εμπορικές συναλλαγές και τις αγορές τίτλων διαπραγματεύσιμων στο χρηματιστήριο.

2. Μονομερή εθνικά μέτρα

Ορισμένα κράτη μέλη αποφάσισαν να μην αναμένουν τη λήψη κοινοτικών αποφάσεων και κατάργησαν σχεδόν όλους τους περιορισμούς στις κινήσεις κεφαλαίων. Αυτά τα κράτη ήταν η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας το 1961, το Ηνωμένο Βασίλειο το 1979 και οι χώρες της Μπενελούξ, μεταξύ τους, το 1980.

B. Περαιτέρω ελευθέρωση και ολοκλήρωσή της στο πλαίσιο της ενιαίας αγοράς

1. Περαιτέρω πρόοδος

Μόνο με την έλευση της ενιαίας αγοράς, σχεδόν 20 έτη αργότερα, δόθηκε νέα ώθηση στην πρόοδο που είχε ξεκινήσει την περίοδο 1960–1962. Δύο οδηγίες, το 1985 και το 1986, επέκτειναν την άνευ όρων ελευθέρωση στα μακροπρόθεσμα δάνεια για εμπορικές συναλλαγές και στις αγορές τίτλων μη διαπραγματεύσιμων στο χρηματιστήριο.

2. Γενική ελευθέρωση

Η ελευθέρωση ολοκληρώθηκε με την οδηγία 88/361 της 24ης Ιουνίου 1988, που κατάργησε όλους τους εναπομείναντες περιορισμούς των κινήσεων κεφαλαίων μεταξύ κατοίκων των κρατών μελών την 1η Ιουλίου 1990. Ως αποτέλεσμα, η ελευθέρωση επεκτάθηκε στις νομισματικές ή οιονεί νομισματικές συναλλαγές, που θα μπορούσαν να έχουν τον μεγαλύτερο αντίκτυπο στις εθνικές νομισματικές πολιτικές, όπως δάνεια, καταθέσεις σε συνάλλαγμα ή συναλλαγές τίτλων.

Η οδηγία συμπεριλάμβανε ρήτρα διασφάλισης που επέτρεπε στα κράτη μέλη να λαμβάνουν προστατευτικά μέτρα όταν βραχυπρόθεσμες κινήσεις κεφαλαίων εξαιρετικού ύψους

διατάρασσαν σοβαρά την άσκηση της νομισματικής πολιτικής. όμως, αυτά τα μέτρα εφαρμόζονταν μόνο σε περιορισμένους τύπους συναλλαγών και δεν μπορούσαν να διαρκέσουν πάνω από έξι μήνες.

Επέτρεπε επίσης σε ορισμένες χώρες να διατηρούν μόνιμους περιορισμούς, κυρίως των βραχυπρόθεσμων κινήσεων, αλλά μόνο για συγκεκριμένη περίοδο: Ιρλανδία, Πορτογαλία και Ισπανία μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 1992 και Ελλάδα μέχρι τις 30 Ιουνίου 1994.

5)Ανάπτυξη

Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι ο μεγαλύτερος χορηγός αναπτυξιακής βοήθειας στον κόσμο. Οι βάσεις της συνεργασίας για την ανάπτυξη τέθηκαν στη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Ένωσης (τίτλος III). Ο κύριος στόχος της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι να επιτευχθεί μείωση και στη συνέχεια εξάλειψη της φτώχειας.

Η αναπτυξιακή πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης διαμορφώθηκε σταδιακά: ενώ αρχικά αφορούσε τις συνδεδεμένες με την Ένωση υπερπόντιες χώρες και εδάφη, σήμερα έχει επεκταθεί και περιλαμβάνει όλες τις αναπτυσσόμενες χώρες. Αποτελεί επομένως έναν από τους πυλώνες των εξωτερικών σχέσεων της Ένωσης και ανταποκρίνεται κατάλληλα στις ανάγκες των αναπτυσσόμενων χωρών

6)Ανθρωπιστική βοήθεια

Η Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελεί τον κύριο χορηγό ανθρωπιστικής βοήθειας στον κόσμο. Η βοήθεια αυτή, υπό μορφή χρηματοδοτήσεων, παροχής αγαθών ή υπηρεσιών ή ακόμα τεχνικής συνδρομής, έχει ως στόχο να βοηθήσει την προετοιμασία και την επείγουσα αντιμετώπιση κρίσεων που πλήττουν σοβαρά τους λαούς εκτός Ένωσης, είτε πρόκειται για φυσικές καταστροφές είτε για καταστροφές προκαλούμενες από τον άνθρωπο είτε για διαρθρωτικές κρίσεις.

Η δράση της Ένωσης στηρίζεται στις θεμελιώδεις ανθρωπιστικές αρχές του ανθρωπισμού, της ουδετερότητας, της αμεροληψίας και της ανεξαρτησίας και περιλαμβάνει τρία μέσα: την επείγουσα βοήθεια, την επισιτιστική βοήθεια και τη βοήθεια στους πρόσφυγες και τους εκτοπισθέντες. Η υπηρεσία ECHO συντονίζει τη δράση αυτή και συνεργάζεται στενά με τους εταίρους, ειδικότερα με τα Ηνωμένα Έθνη και τους μη κυβερνητικούς οργανισμούς οι

οποίοι προβαίνουν στην επιτόπου χρήση της βοήθειας.

7) Ανθρώπινα δικαιώματα

Ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, καθώς και των αρχών της ελευθερίας, της δημοκρατίας, της ισότητας και του κράτους δικαίου, αποτελούν τις κοινές αξίες όλων των κρατών μελών που συνιστούν την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ). Οι αρχές αυτές καθορίζουν επίσης τη δράση της Ευρωπαϊκής Ένωσης τόσο εντός όσο και εκτός των συνόρων της. Η ευρωπαϊκή δράση στον τομέα αυτό στηρίζεται στη συνθήκη ίδρυσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, ο οποίος έχει προσαρτηθεί στις Συνθήκες, προσδιορίζει λεπτομερέστερα τα θεμελιώδη δικαιώματα που εφαρμόζονται σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

8) Ανταγωνισμός

Ο ελεύθερος ανταγωνισμός αποτελεί βασικό στοιχείο μίας ανοικτής οικονομίας της αγοράς. Ενισχύει τις ευρωπαϊκές οικονομικές επιδόσεις και προσφέρει στους καταναλωτές ένα ευρύτερο φάσμα προϊόντων και υπηρεσιών καλύτερης ποιότητας και σε πιο ανταγωνιστικές τιμές.

Η πολιτική ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης εξασφαλίζει ότι ο ανταγωνισμός δεν νοθεύεται εντός της εσωτερικής αγοράς, μεριμνώντας ώστε να εφαρμόζονται παρόμοιοι κανόνες στο σύνολο των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται σε αυτήν.

Ο τίτλος VII, κεφάλαιο 1 της συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης θέτει τη βάση των κοινοτικών κανόνων σε θέματα ανταγωνισμού.

9) Απασχόληση και κοινωνική πολιτική

Η ευρωπαϊκή κοινωνία μεταλλάσσεται, επηρεασμένη από παράγοντες όπως η τεχνολογική πρόοδος, η παγκοσμιοποίηση των συναλλαγών και η γήρανση του πληθυσμού. Η ευρωπαϊκή πολιτική για την απασχόληση, τις κοινωνικές υποθέσεις και την ισότητα των ευκαιριών συμβάλλει στην αναβάθμιση των συνθηκών ζωής των πολιτών, με προοπτική την αειφόρο ανάπτυξη και την ακόμη μεγαλύτερη κοινωνική συνοχή. Η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) έχει αναλάβει ρόλο πρωτοπόρου στον κοινωνικό τομέα. Εκείνη βρίσκεται πίσω από τη θέσπιση νομικού πλαισίου για την προστασία των Ευρωπαίων πολιτών. Ενθαρρύνει τη συνεργασία των κρατών μελών, το συντονισμό και τη σύγκλιση των εθνικών πολιτικών, τη συμμετοχικότητα των τοπικών αρχών, των συνδικάτων, των οργανώσεων εργοδοτών και όλων των εμπλεκόμενων

φορέων.

Στόχοι αυτής της πολιτικής είναι, κατά κύριο λόγο, η αύξηση της απασχόλησης, η ποιότητα των θέσεων απασχόλησης και των συνθηκών εργασίας, η κινητικότητα των εργαζομένων, η διαρκής ενημέρωση των εργαζομένων και ο διάλογος μαζί τους, η καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, η προώθηση της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών, καθώς και ο εκσυγχρονισμός των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης.

10) Ασφάλεια των τροφίμων

Η πολιτική ασφάλειας τροφίμων της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποσκοπεί στην προστασία της υγείας και των συμφερόντων των καταναλωτών, εξασφαλίζοντας ταυτόχρονα την καλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς. Για την επίτευξη του στόχου αυτού, η Ένωση φροντίζει να θεσπίζει και να απαιτεί την τήρηση των υγειονομικών κανόνων για τα γεωργικά προϊόντα και τα τρόφιμα, των κανόνων υγείας και καλής μεταχείρισης των ζώων, της υγείας των φυτών και της πρόληψης των κινδύνων μόλυνσης από εξωτερικές ουσίες. Διευκρινίζει επίσης τους κανόνες για τη σωστή επισήμανση των εν λόγω γεωργικών προϊόντων και των τροφίμων.

Η πολιτική αυτή μεταρρυθμίστηκε στις αρχές της δεκαετίας του 2000 με βάση την προσέγγιση που επονομάζεται «από το αγρόκτημα στο τραπέζι». Ο υψηλός βαθμός ασφάλειας των γεωργικών προϊόντων και των τροφίμων που διατίθενται στο εμπόριο εντός της Ένωσης εξασφαλίζεται επίσης σε όλα τα στάδια της αλυσίδας παραγωγής και διανομής. Αυτή προσπάθεια αφορά τόσο τα τρόφιμα που παράγονται εντός της Ένωσης, όσο και αυτά που εισάγονται από τρίτες χώρες.

11) Γεωργία

Η αρχή της κοινής γεωργικής πολιτικής (ΚΓΠ) ανάγεται στις αρχές της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, όταν τα κράτη μέλη επιχειρούσαν να αναδιαρθρώσουν και να αυξήσουν την παραγωγή τροφίμων, η οποία είχε υποστεί ανεπανόρθωτες ζημιές από τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο. Σήμερα, η ΚΓΠ εξακολουθεί να διαδραματίζει κεντρικό ρόλο στην Ευρωπαϊκή Ένωση, όχι μόνο διότι πάνω από το 90% των εδαφών της Ένωσης είναι γεωργικές εκτάσεις ή δάση, αλλά κυρίως διότι η ΚΓΠ αποτελεί πλέον σημαντικό μέσο για την αντιμετώπιση νέων προκλήσεων που αφορούν την ποιότητα της διατροφής, την προστασία του περιβάλλοντος και τις εμπορικές συναλλαγές. Η μεταρρύθμιση του 2003 αποτέλεσε σημαντικό γεγονός στην εξέλιξη της ΚΓΠ προσαρμόζοντάς την στις νέες απαιτήσεις των γεωργών, των καταναλωτών

και του πλανήτη. Η προσέγγιση αυτή εξακολουθεί να αποτελεί τη βάση για τις μελλοντικές εξελίξεις της ΚΓΠ σε μια διευρυμένη Ένωση και σε ένα γενικό πλαίσιο.

12) Δημόσια υγεία

Μία από τις κύριες ανησυχίες των ευρωπαίων πολιτών είναι να ζουν σε κατάσταση καλής υγείας. Επομένως, η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) επιδιώκει να πετύχει υψηλό επίπεδο προστασίας της υγείας μέσα από όλες τις ευρωπαϊκές πολιτικές και δραστηριότητες, σύμφωνα με το άρθρο 168 της συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ). Η κοινοτική πολιτική σε θέματα υγείας έχει ως κύριο στόχο να βελτιώνει τη δημόσια υγεία, να προλαμβάνει ασθένειες και τους κινδύνους κατά της υγείας, συμπεριλαμβανομένων των κινδύνων που συνδέονται με τον τρόπο ζωής των Ευρωπαίων, καθώς και να καταπολεμά τις μεγάλες μάζστιγες, ευνοώντας την έρευνα. Η κοινοτική δράση έρχεται να συμπληρώσει τις εθνικές πολιτικές, και η Ένωση ενθαρρύνει τη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών στον τομέα της υγείας.

Ωστόσο, η χάραξη των εθνικών πολιτικών υγείας παραμένει αποκλειστική αρμοδιότητα των κρατών μελών. Επομένως, η δράση της ΕΕ δεν πρέπει να περιλαμβάνει τη χάραξη την πολιτικών υγείας ούτε την οργάνωση και την παροχή υπηρεσιών υγείας και ιατρικής περίθαλψης.

Συνεπώς, η ευρωπαϊκή πολιτική υγείας στοχεύει στη δημιουργία συντρέχουσας αρμοδιότητας με τα κράτη μέλη, και στη συμπλήρωση των εθνικών πολιτικών. Εξάλλου, η ΕΕ και τα κράτη μέλη έχουν τη δυνατότητα να συνεργάζονται με τρίτες χώρες και με τις αρμόδιες διεθνείς οργανώσεις.

13) Διεύρυνση

Αποτελούμενη από έξι κράτη μέλη κατά τη στιγμή της ίδρυσής της, το 1957, η Ευρωπαϊκή Ένωση, μετά από πέντε διευρύνσεις, αριθμεί σήμερα είκοσι επτά κράτη μέλη. Η διεύρυνση αποτελεί σημαντικό μοχλό ολοκλήρωσης. Εντούτοις, η άνευ προηγουμένου πέμπτη διεύρυνση, η οποία διεξήχθη σε δύο διαδοχικά στάδια, το 2004 και το 2007, για να υποδεχθεί δώδεκα νέα κράτη μέλη, επέτρεψε να καθοριστεί το περίγραμμα της πολιτικής διεύρυνσης. Η εν λόγω πολιτική συγκεντρώνει τις υποψήφιες για ένταξη στην Ένωση χώρες και τις δυνάμει υποψήφιες για ένταξη χώρες των Δυτικών Βαλκανίων. Οι πρώτες υπάγονται στη διαδικασία διεύρυνσης και οι δεύτερες στη διαδικασία σταθεροποίησης και σύνδεσης.

Το άρθρο 49 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, και τα κριτήρια της Κοπεγχάγης, αποτελούν το πλαίσιο της διεύρυνσης. Αν η διαδικασία διεύρυνσης έχει ως στόχο να προετοιμάσει τις υποψήφιες χώρες να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις τους ως κράτη μέλη κατά τη στιγμή της ένταξής τους, η διαδικασία σταθεροποίησης και σύνδεσης αποσκοπεί στη σταδιακή προσέγγιση των δυνάμει υποψηφίων χωρών με την Ένωση. Οι διαδικασίες αυτές βασίζονται σε αυστηρούς όρους και παρέχεται η δέουσα προσοχή στις ανάγκες και στις ικανότητες κάθε χώρας και εντός του πλαισίου των διμερών και χρηματοδοτικών μέσων που δημιουργήθηκαν γι' αυτό το σκοπό.

14) Δικαιοσύνη, ελευθερία και ασφάλεια

Η υλοποίηση του χώρου δικαιοσύνης, ελευθερίας και ασφάλειας δημιουργήθηκε με σκοπό να εξασφαλίσει την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων και να προσφέρει στους πολίτες ένα υψηλό επίπεδο προστασίας. Περιλαμβάνει πολιτικές που απλώνονται από τη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων της Ένωσης μέχρι τη δικαστική συνεργασία σε αστικές και ποινικές υποθέσεις. Καλύπτει τις πολιτικές για το άσυλο και τη μετανάστευση, την αστυνομική συνεργασία και την καταπολέμηση της εγκληματικότητας (καταπολέμηση της τρομοκρατίας, του οργανωμένου εγκλήματος, της εμπορίας ανθρώπων, των ναρκωτικών, κλπ.).

Η δημιουργία του χώρου δικαιοσύνης, ελευθερίας και ασφάλειας στηρίζεται στα προγράμματα του Τάμπερε (1999-04), της Χάγης (2004-09) και της Στοκχόλμης (2010-14). Βασίζεται στον τίτλο V της συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, από τον οποίο και προκύπτουν οι ρυθμίσεις για το «Χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης».

15) Εκπαίδευση, κατάρτιση, νεολαία, αθλητισμό

Η εκπαίδευση, η κατάρτιση και η νεολαία διαδραματίζουν ουσιαστικό ρόλο σε μια οικονομία βασισμένη στη γνώση, καθόσον στηρίζουν την ανάπτυξη και την απασχόληση ευνοώντας την υψηλή εξειδίκευση και την προσαρμοστικότητα του πληθυσμού. Ενισχύουν επίσης την κοινωνική συνοχή και την ενεργό ιδιότητα του πολίτη στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Μέσω των προγραμμάτων για την εκπαίδευση, την κατάρτιση και τη νεολαία, η Ένωση αναπτύσσει την ευρωπαϊκή διάσταση, ευνοεί την κινητικότητα και ενθαρρύνει τη συνεργασία. Η Ένωση στηρίζει και συμπληρώνει τις ενέργειες των κρατών μελών σύμφωνα με τα άρθρα 165 και 166 της συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

16) Ενέργεια

Η ενέργεια είναι απαραίτητη στην καθημερινή ζωή στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ). Για το λόγο αυτό είναι πλέον αναπόφευκτη η αντιμετώπιση των μεγάλων ενεργειακών προκλήσεων που συνεπάγονται οι κλιματικές αλλαγές, η αυξανόμενη εξάρτηση από τις εισαγωγές ενέργειας, η πίεση που υφίστανται οι ενεργειακοί πόροι και η προμήθεια όλων των καταναλωτών με ενέργεια ασφαλή, σε προσιτές τιμές.

Η εφαρμογή φιλόδοξης ενεργειακής ευρωπαϊκής πολιτικής, η οποία να καλύπτει όλες τις πηγές ενέργειας - ορυκτές (πετρέλαιο, φυσικό αέριο, άνθρακας), πυρηνικές ή ανανεώσιμες (ηλιακή, αιολική, από βιομάζα, γεωθερμική, υδροηλεκτρική, παλιρροιακή) - αποσκοπεί στη δρομολόγηση μιας νέας βιομηχανικής επανάστασης, η οποία θα μεταμορφώσει την ΕΕ σε οικονομία χαμηλής κατανάλωσης ενέργειας που να είναι ασφαλέστερη, ανταγωνιστικότερη και περισσότερο αειφόρος.

17) Εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας

Εφαρμογή της ΚΕΠΠΑ. Η ΚΕΠΠΑ καλύπτει όλους τους τομείς της εξωτερικής πολιτικής και της πολιτικής ασφαλείας και αποσκοπεί στη διαφύλαξη των κοινών αξιών. Η ΚΕΠΠΑ αποτελεί το λεγόμενο «δεύτερο πυλώνα» της Ένωσης, οι δε στόχοι της επιδιώκονται είτε με ιδιόμορφα νομικά μέσα (κοινή θέση, κοινή δράση), είτε με συστηματική συνεργασία, πολιτικό διάλογο, διαβήματα, δηλώσεις, σύναψη διακυβερνητικών συμφωνιών, και γενικά με τη διπλωματική δραστηριότητα των κρατών μελών. Στους τομείς όπου τα κράτη μέλη έχουν σημαντικά κοινά συμφέροντα, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποφασίζει για κοινές στρατηγικές.

18) Εξωτερικές σχέσεις

Το κερτημένο στον τομέα αυτό συνίσταται κυρίως σε άμεσα δεσμευτική κοινοτική νομοθεσία που δεν απαιτεί μεταφορά στ εθνικό δίκτυο . Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την νομοθεσία της ΕΕ από τις διμερείς και πολυμερείς εμπορικές της ΕΕ τις δεσμεύσεις ,καθώς και από ορισμένα αυτόνομα προτιμησιακά εμπορικά μέτρα. Στον τομέα της ανθρωπιστικής βοήθειας και της αναπτυξιακής πολιτικής, τα κράτη μέλη πρέπει να συμμορφωθούν με την νομοθεσία της ΕΕ και τις διεθνείς δεσμεύσεις και να εξασφαλιστεί η ικανότητα να συμμετάσχουν στην ανάπτυξη της ΕΕ και ανθρωπιστικών πολιτικών. Οι υποψήφιοι χώρες πρέπει να ευθυγραμμίζουν προοδευτικά τις πολιτικές τους και τις θέσεις που εγκρίθηκαν από

την Ένωση και τα κράτη μέλη της

19)Εξωτερικό εμπόριο

Η κοινή εμπορική πολιτική αποτελεί βασικό στήριγμα των εξωτερικών σχέσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στηρίζεται σε ένα σύνολο ενιαίων κανόνων με βάση την τελωνειακή ένωση και το κοινό δασμολόγιο και διέπει τις εμπορικές σχέσεις των κρατών μελών με τις τρίτες χώρες. Τα μέσα εμπορικής άμυνας και πρόσβασης στις αγορές αποβλέπουν ιδιαίτερα στην προστασία των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων έναντι των φραγμών στο εμπόριο.

Η Ένωση εξελίχθηκε με την παγκοσμιοποίηση, επιδιώκοντας το στόχο της διασφάλισης της αρμονικής ανάπτυξης του παγκόσμιου εμπορίου και προάγοντας τον δίκαιο και βιώσιμο χαρακτήρα του. Ενθαρρύνει ενεργά το άνοιγμα των αγορών και την ανάπτυξη των ανταλλαγών στο πολυμερές πλαίσιο του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ). Συγχρόνως, στηρίζει τις αναπτυσσόμενες χώρες και περιφέρειες στο πλαίσιο των διμερών της σχέσεων με σκοπό να τις εντάξει στο παγκόσμιο εμπόριο μέσω προτιμησιακών μέτρων.

20)Επιχειρήσεις

Η ευημερία της Ευρώπης εξαρτάται από την ευημερία των επιχειρήσεων. Οι επιχειρήσεις αποτελούν πράγματι βασικό εργαλείο για την ανάπτυξη και την απασχόληση και, το 2005, με τη νέα ώθηση που δόθηκε στη στρατηγική της Λισσαβόνας, η πολιτική υπέρ των επιχειρήσεων κατέστη μια από τις προτεραιότητες της Ευρώπης.

Με το άρθρο 173 της συνθήκης για την λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) θέτει ως στόχο τη δημιουργία βέλτιστων συνθηκών για την ανταγωνιστικότητα.

Η διατήρηση της ανταγωνιστικότητας αποτελεί διαρκή πρόκληση. Για το λόγο αυτό, η ΕΕ αποσκοπεί να δημιουργήσει ένα ευνοϊκό περιβάλλον για την πρωτοβουλία, την ανάπτυξη των επιχειρήσεων, τη βιομηχανική συνεργασία και την καλύτερη αξιοποίηση των δυνατοτήτων που παρέχουν για την ανάπτυξη της βιομηχανίας οι πολιτικές στους τομείς της καινοτομίας, της έρευνας και της τεχνολογίας. Οι πολιτικές αυτές έχουν ύψιστη σημασία για να ανταποκριθούν οι επιχειρήσεις στον παγκόσμιο ανταγωνισμό. Έρευνα και καινοτομία.

21) Έρευνα και καινοτομία

Η έρευνα και η καινοτομία συμβάλλουν άμεσα στην ατομική και συλλογική ευημερία και ποιότητα ζωής. Ο κύριος στόχος της πολιτικής στον τομέα της έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης είναι να καταστεί η Ευρωπαϊκή Ένωση εξέχουσα οικονομία της γνώσης. Από την άποψη αυτή, η πραγμάτωση κοινού χώρου έρευνας αναμένεται ότι, τελικά, θα βελτιστοποιήσει τη συνεργασία στα διάφορα επίπεδα δράσης, θα βελτιώσει το συντονισμό των ευρωπαϊκών και των εθνικών πολιτικών, θα ενισχύσει τη διαρθρωτική δυναμικότητα και τη δικτύωση των ερευνητικών ομάδων και, τέλος, θα βελτιώσει την κινητικότητα προσώπων και ιδεών.

22) Θεσμικές υποθέσεις

Η Ευρωπαϊκή Ένωση συνιστά πολιτικό εγχείρημα και παράλληλα νομική οργάνωση. Αναλαμβάνει δράση σε πολλούς τομείς που έχουν επίδραση στην καθημερινή ζωή των ευρωπαίων πολιτών. Οι πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης τίθενται σε εφαρμογή σύμφωνα με τους κανόνες και τις διαδικασίες που καθορίζονται στις Συνθήκες.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελείται από 27 κράτη μέλη, τα οποία έχουν εκχωρήσει, δυνάμει διαφόρων Συνθηκών, ορισμένες αρμοδιότητες στα κοινοτικά θεσμικά όργανα. Ως εκ τούτου, η Ευρωπαϊκή Ένωση διαθέτει αποκλειστικές αρμοδιότητες καθώς και αρμοδιότητες που μοιράζεται από κοινού με τα κράτη μέλη που την απαρτίζουν. Τα κράτη μέλη έχουν επίσης διατηρήσει ορισμένες αρμοδιότητες που τους ανήκουν αποκλειστικά.

23) Καταναλωτές

Η Ευρωπαϊκή Ένωση των 27 απαριθμεί σχεδόν μισό δισεκατομμύριο δυνητικών καταναλωτών. Τα κράτη μέλη θέσπισαν σταδιακά μέτρα με στόχο την προάσπιση των ειδικών συμφερόντων αυτών των καταναλωτών, οι οποίοι διαδραματίζουν πρωταρχικό οικονομικό και πολιτικό ρόλο στην κοινωνία. Από τα μέσα της δεκαετίας του 1970, η Ένωση ανέλαβε την εναρμόνιση των εθνικών μέτρων προκειμένου να εξασφαλίσει στους Ευρωπαίους το ίδιο υψηλό επίπεδο προστασίας για το σύνολο της ενιαίας αγοράς.

Η ευρωπαϊκή πολιτική υπέρ των καταναλωτών επιδιώκει στόχους διαφύλαξης των συμφερόντων, της υγείας και της ασφάλειας των καταναλωτών, όπως διατυπώνονται στο άρθρο 169 της συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αυτή η πολιτική προωθεί το

δικαίωμα των καταναλωτών για εκπαίδευση και ενημέρωση, καθώς και το δικαίωμά τους να οργανώνονται με σκοπό την προάσπιση των συμφερόντων τους.

24)Καταπολέμηση της απάτης

Η προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) αποτελεί προτεραιότητα των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων. Η ΕΕ καταπολεμά την απάτη θεσπίζοντας νομοθετικές πράξεις που αφορούν την παραχάραξη του ευρώ, την παραβίαση των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και τη διαφθορά - σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο. Μία εξειδικευμένη υπηρεσία καταπολέμησης της απάτης (OLAF) έχει αναλάβει το καθήκον να διεξάγει έρευνες κατά της απάτης. Το άρθρο 325 της συνθήκης λειτουργίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποτελεί τη νομική βάση για την καταπολέμηση της απάτης

25)Κοινωνία της πληροφορίας

Οι τεχνολογίες των πληροφοριών, και ιδιαίτερα το Internet και η κινητή τηλεφωνία, έχουν συμβάλει στην ανάπτυξη της Κοινωνίας της πληροφορίας. Ο εν λόγω τομέας αντιπροσωπεύει περίπου το 4% της απασχόλησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ). Η ΕΕ επιδιώκει να προωθήσει την ανάπτυξη και διάδοση των νέων τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνιών (ΤΠΕ), σύμφωνα με τα άρθρα 179 έως 190 της συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ).

Η ΕΕ ολοκλήρωσε την απελευθέρωση της ευρωπαϊκής αγοράς τηλεπικοινωνιών το 1998. Έκτοτε, το εν λόγω πλαίσιο αναθεωρήθηκε δύο φορές, το 2003 και το 2009.

Η τελευταία δέσμη μέτρων για τις τηλεπικοινωνίες, του 2009, στοχεύει στην εξασφάλιση πιο θεμιτού ανταγωνισμού μεταξύ των φορέων εκμετάλλευσης τηλεπικοινωνιών.

26)Μεταφορές

Οι μεταφορές είναι μία από τις πρώτες κοινές πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ). Διέπεται από τον τίτλο VI (άρθρα 90 μέχρι 100 της συνθήκης για τη λειτουργία της ΕΕ). Από τη θέση σε ισχύ της συνθήκης της Ρώμης το 1958, η πολιτική αυτή επικεντρώθηκε στην εξάλειψη των εμποδίων στα σύνορα μεταξύ των κρατών μελών, και με αυτόν τον τρόπο συνέβαλε στην ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων και των αγαθών. Οι κυριότεροι άξονές της αποβλέπουν στην ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς, την εξασφάλιση αιεφόρου ανάπτυξης, την ανάπτυξη

των μεγάλων δικτύων της Ευρώπης, το χωροταξικό έλεγχο, την ενίσχυση της ασφάλειας, και την ανάπτυξη της διεθνούς συνεργασίας. Η ενιαία αγορά αποτέλεσε μία πραγματική καμπή στην κοινή πολιτική μεταφορών. Από τη Λευκή Βίβλο του 2001 (που αναθεωρήθηκε το 2006), η πολιτική αυτή προσανατολίστηκε προς μία αρμονική και συνεπή ανάπτυξη των διαφόρων τρόπων μεταφοράς, ιδίως μέσα από τη συντροφικότητα, δηλαδή τη χρήση κάθε τρόπου μεταφοράς (χερσαίου, θαλάσσιου ή εναέριου) με τον πλέον αποτελεσματικό τρόπο.

27)Ναυτιλιακές υποθέσεις και αλιεία

Η Ευρώπη έχει 70.000 χιλιόμετρα ακτών. Οι θαλάσσιες περιφέρειες της ΕΕ συμβάλλουν κατά 40% περίπου στο ΑΕΠ και αντιπροσωπεύουν αντίστοιχο ποσοστό του πληθυσμού της. Η κοινή αλιευτική πολιτική (ΚΑΠ) έχει την ίδια νομική βάση με την κοινή γεωργική πολιτική (ΚΓΠ). Παρόλα αυτά, εξαιτίας των διαφορών που χαρακτηρίζουν τους δύο τομείς, καταρτίστηκε ειδική πολιτική για τα προϊόντα της αλιείας. Οι στόχοι της ΚΑΠ είναι: η προστασία των αποθεμάτων από την υπερβολική αλιεία, η εξασφάλιση εισοδήματος για τους ψαράδες, ο τακτικός εφοδιασμός των καταναλωτών και της μεταποιητικής βιομηχανίας σε λογικές τιμές και η βιώσιμη εκμετάλλευση των έμβιων υδρόβιων πόρων από βιολογική, περιβαλλοντική και οικονομική άποψη.

28)Οικονομικά και νομισματικά θέματα

Όπως προβλέπει ο τίτλος VII της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, αντανάκλαση της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης (ΟΝΕ) είναι ο αυξημένος συντονισμός των οικονομικών πολιτικών των κρατών μελών σε ευρωπαϊκό επίπεδο και η υποχρέωση να αποφεύγουν τα υπερβολικά δημοσιονομικά ελλείμματα («σύμφωνο σταθερότητας και ανάπτυξης»). Η ΟΝΕ οδήγησε στην καθιέρωση ενιαίου νομίσματος, του ευρώ.

29)Οπτικοακουστικός τομέας και μέσα μαζικής επικοινωνίας

Ο οπτικοακουστικός τομέας (ραδιόφωνο, τηλεόραση και κινηματογράφος) αντιπροσωπεύει πάνω από ένα εκατομμύριο θέσεις απασχόλησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση, και αποτελεί την πρώτη πηγή ενημέρωσης και ψυχαγωγίας των Ευρωπαίων. Η ευρωπαϊκή πολιτισμική πολυμορφία, η προστασία των ανηλίκων, η προώθηση της πολυμορφίας των μέσων μαζικής ενημέρωσης καθώς και η αύξηση της ευρωπαϊκής παραγωγής ταινιών και τηλεοπτικών

προγραμμάτων αποτελούν κοινοτικούς στόχους όσον αφορά τα οπτικοακουστικά θέματα.

Σε αυτό το πλαίσιο, η Ένωση ενθαρρύνει τη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών και υποστηρίζει τη δράση τους βάσει του άρθρου 167 της συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ). Η οδηγία "Υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων" και το πρόγραμμα Media αποτελούν τους δύο ακρογωνιαίους λίθους της κοινοτικής οπτικοακουστικής πολιτικής.

30) Πολιτισμός

Η Συνθήκη του Μάαστριχτ (1993) επέτρεψε στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ), που είναι ιστορικά προσανατολισμένη προς την οικονομία και το εμπόριο, να προβεί σε πολιτιστικές ενέργειες για τη διαφύλαξη, τη διάδοση και την ανάπτυξη του πολιτισμού στην Ευρώπη. Ο ρόλος της ΕΕ, εντούτοις, περιορίζεται στο να ευνοεί τις ενέργειες συνεργασίας μεταξύ των πολιτιστικών παραγόντων των διαφόρων κρατών μελών ή να συμπληρώνει τις πρωτοβουλίες τους ώστε να συμβάλλει στην ανάπτυξη του πολιτισμού των κρατών μελών στο πλαίσιο του σεβασμού της εθνικής ή περιφερειακής τους ποικιλομορφίας, για την προβολή της κοινής πολιτιστικής κληρονομιάς. Για το σκοπό αυτό, η ΕΕ χρησιμοποιεί μέσα για την υποστήριξη πολιτιστικών πρωτοβουλιών, όπως το πρόγραμμα «Πολιτισμός» και η δράση «Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης».

31) Περιβάλλον

Ο άνθρωπος χρησιμοποιεί το περιβάλλον με πολλούς τρόπους, βασικής σημασίας για τη ζωή του. Οφείλει να διαφυλάσσει το περιβάλλον του και να το εκμεταλλεύεται με σύνεση επειδή διακυβεύεται η υγεία του, ακόμη και η ίδια η επιβίωσή του.

Από τις αρχές της δεκαετίας του 1970, η Ευρώπη ανέλαβε σταθερή δέσμευση όσον αφορά το περιβάλλον η προστασία της ποιότητας του ατμοσφαιρικού αέρα και των υδάτων, η διατήρηση των φυσικών πόρων και της βιοποικιλότητας, η διαχείριση των αποβλήτων και των δραστηριοτήτων που έχουν δυσμενείς επιπτώσεις συγκαταλέγονται μεταξύ των πεδίων της ευρωπαϊκής δράσης, τόσο σε επίπεδο κρατών μελών όσο και στον διεθνή χώρο.

Στόχος της ευρωπαϊκής περιβαλλοντικής πολιτικής, που βασίζεται στο άρθρο 174 της

συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, είναι η εξασφάλιση της αειφόρου ανάπτυξης του ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου, ανεξαρτήτως του εάν πρόκειται για διορθωτικά μέτρα με σκοπό την αντιμετώπιση συγκεκριμένων περιβαλλοντικών προβλημάτων ή για μέτρα που καλύπτουν περισσότερους τομείς ή ενσωματώνονται σε άλλους τομείς άσκησης πολιτικής.

32) Περιφερειακή πολιτική

Η περιφερειακή πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης συμβάλλει στον περιορισμό των διαρθρωτικών ανισοτήτων μεταξύ των περιοχών της ΕΕ, στην ισόρροπη ανάπτυξη της κοινοτικής επικράτειας καθώς και στην προώθηση των ίσων ευκαιριών για όλους. Θεμελιωμένη στις έννοιες της αλληλεγγύης και της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής, η περιφερειακή πολιτική επιτυγχάνεται με την ποικιλία των χρηματοδοτικών διαδικασιών, κυρίως μέσω των Διαρθρωτικών Ταμείων και του Ταμείου Συνοχής. Για την περίοδο 2007-2013, η περιφερειακή πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης καταλαμβάνει τη δεύτερη θέση στον προϋπολογισμό της ΕΕ με ένα κονδύλι της τάξης των 348 δισ. ευρώ. Με την έγκριση της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Πράξης το 1986, συμπεριλήφθηκε στους στόχους η οικονομική και κοινωνική συνοχή. Η Συνθήκη του Μάαστριχτ (1992) θεσμοθέτησε τελικά αυτή την πολιτική στο πλαίσιο της συνθήκης ΕΚ (άρθρα 158 έως 162).

33) Τελωνεία

Η τελωνειακή ένωση, της οποίας το χαρακτηριστικό είναι η απουσία εσωτερικών συνόρων, αποτελεί θεμελιώδη συνιστώσα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ), η οποία εφαρμόζεται στο σύνολο των εμπορευματικών συναλλαγών (άρθρο 28 της συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης). Απαγορεύονται οι εισαγωγικοί και εξαγωγικοί δασμοί καθώς και οι φόροι ισοδύναμου αποτελέσματος μεταξύ των κρατών μελών. Στα εξωτερικά σύνορα, εφαρμόζεται κοινό δασμολόγιο στα εμπορεύματα που προέρχονται από τρίτες χώρες, το οποίο συμπληρώνεται από το ενοποιημένο κοινοτικό δασμολόγιο (TARIC). Τα εμπορεύματα κυκλοφορούν ελεύθερα στην Ένωση, σύμφωνα με τους κανόνες της εσωτερικής αγοράς και λαμβάνοντας υπόψη ορισμένες διατάξεις της κοινής εμπορικής πολιτικής. Επιπλέον, μέσα όπως ο κοινοτικός τελωνειακός κώδικας εξασφαλίζουν ομοιόμορφη εφαρμογή των κανόνων από τις τελωνειακές αρχές των κρατών μελών.

Η τελωνειακή ένωση, η οποία εγκαινιάστηκε με τη συνθήκη της Ρώμης το 1957, έγινε

πραγματικότητα από την 1η Ιουλίου 1968. Ουσιαστικά, οι μηχανισμοί της εξελίχθηκαν για να προσαρμοστούν στις νέες τεχνολογίες και να εγγυώνται καλύτερα την ασφάλεια, ιδίως την προστασία από την παραποίηση και την πειρατεία.

34)Φορολογία

Η φορολογική πολιτική στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) απαρτίζεται από δύο κλάδους την άμεση φορολογία, που εξακολουθεί να υπάγεται στην αποκλειστική αρμοδιότητα των κρατών μελών, και την έμμεση φορολογία, που άπτεται της ελεύθερης κυκλοφορίας εμπορευμάτων και της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών. Στο χώρο της άμεσης φορολογίας, τα κράτη μέλη έχουν θεσπίσει μέτρα που επιτρέπουν την αποφυγή της φοροδιαφυγής και της διπλής φορολογίας. Η φορολογική πολιτική μεριμνά ώστε να μη νοθεύεται ο ανταγωνισμός μεταξύ των κρατών μελών στην εσωτερική αγορά από τις διαφορές των φορολογικών συντελεστών και των συστημάτων φορολογίας στο επίπεδο της έμμεσης φορολογίας. Έχουν επίσης θεσπιστεί μέτρα για να είναι δυνατόν να αποφευχθούν οι ζημιογόνες συνέπειες του φορολογικού ανταγωνισμού, στις περιπτώσεις που οι επιχειρήσεις προβαίνουν σε μεταφορές πίστωσης μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΤΑ ΥΠΟΨΗΦΙΑ ΚΡΑΤΗ-ΜΕΛΗ

3.1 Αναγνωρισμένες υποψήφιες χώρες για ένταξη

3.1.1 Κροατία

Σημαία της Κροατίας

Πρωτεύουσα :Ζάγκρεμπ	Α.Ε.Π.
Επίσημες γλώσσες: Κροατικά	• Ολικό (2009) 79,306 δισ. \$
Πολίτευμα: Δημοκρατία	• Κατά κεφαλή 17.876 \$
Πρόεδρος: Ίβο Γιοσίποβιτς	Α.Ε.Π. (Ονομαστικό)
Πρωθυπουργός: Γιαντράνκα Κοσόρ	• Ολικό (2009) 61,724 δισ. \$
Έκταση: 56.542 km ²	• Κατά κεφαλή 13.913 \$
Πληθυσμός	Νόμισμα : Κούνα (kn)
• Εκτίμηση(2009) 4.489.409	
• Απογραφή(2001) 4.437.460	

Η Κροατία , της οποίας η επίσημη ονομασία είναι Κροατική Δημοκρατία, είναι μία δημοκρατική χώρα στην νότιο-ανατολική Ευρώπη, και συνορεύει στα βόρεια με την Ουγγαρία και την Σλοβενία, στα ανατολικά με την Σερβία και την Βοσνία-Ερζεγοβίνη, ενώ στην νότια άκρη της με το Μαυροβούνιο. Στο δυτικό της τμήμα βρέχεται από την Αδριατική θάλασσα η οποία αποτελεί έτσι τα φυσικά της σύνορα.

Η πρωτεύουσά της και έδρα της κυβερνήσεως είναι με ένα περίπου εκατομμύριο κατοίκους το Ζάγκρεμπ, το οποίο είναι σημαντικός συγκοινωνιακός κόμβος και το οικονομικό όπως και το ακαδημαϊκό κέντρο της. Άλλες σημαντικές πόλεις της Κροατίας είναι η Ριέκα, η Πούλα, το Σπλιτ και το Ντουμπρόβνικ.

Η Κροατία είναι μεταξύ άλλων μέλος στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου και στην Συνθήκη Ελεύθερου Εμπορίου της Κεντρικής Ευρώπης (CEFTA). Το κράτος στοχεύει στην ένταξή της στην Ευρωπαϊκή Ένωση, από το 2004 είναι επίσημα υποψήφια χώρα προς ένταξη. Τον Απρίλιο του 2009 έγινε μέλος του ΝΑΤΟ. Η Κροατία ως το τέλος του 2009 κατέχει το αξίωμα της μη μόνιμης χώρας-μέλους στο Συμβούλιο Ασφαλείας του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών. Στη χώρα, θεμελιώθηκε το Μάιο του 2009 η μεγαλύτερη μονάδα παραγωγής βιοαερίου στην Ευρώπη.

Οικονομικές σχέσεις με την ΕΕ (2007)

Η ΕΕ είναι ο **κύριος εμπορικός εταίρος** της Κροατίας (67% του συνολικού εξωτερικού εμπορίου της Κροατίας) και ο **κύριος ξένος επενδυτής** (99% του συνόλου των [ΑΞΕ](#) στην Κροατία, συνολικού ύψους 3,57 δισ. ευρώ, αντίστοιχου με το 9,5% του ΑΕΠ της χώρας).

Το εμπόριο με την ΕΕ επεκτάθηκε αφότου η Κροατία πέτυχε μεγαλύτερη πρόσβαση στην ευρωπαϊκή αγορά μέσω των αυτόνομων εμπορικών μέτρων (2000) και της Συμφωνίας Σταθεροποίησης και Σύνδεσης (2002).

Εξαγωγές και εισαγωγές (2007)

Εξαγωγές της Κροατίας στην ΕΕ Κυρίως βιομηχανικά προϊόντα (62,8%) <i>(μηχανές, κλωστοϋφαντουργικά, εξοπλισμός μεταφορών και χημικά)</i>	4,9 δισ. ευρώ (14% του ΑΕΠ της Κροατίας)
Εισαγωγές της Κροατίας από την ΕΕ Κυρίως βιομηχανικά προϊόντα (72,7%) <i>(μηχανές, κλωστοϋφαντουργικά, εξοπλισμός μεταφορών και χημικά)</i>	13,2 δισ. ευρώ (38% του ΑΕΠ της Κροατίας)

Η μακρά πορεία προς την σύγκλιση

Χρειάστηκαν 6 χρόνια και 9 μήνες για την ένταξη της Κροατίας στην τελική ευθεία προς την είσοδό της στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Τί μεσολάβησε μέσα στο χρονικό αυτό διάστημα; Βασική προϋπόθεση για την έναρξη των διαπραγματεύσεων αποτελούσε η σύλληψη του απόστρατου Κροάτη στρατηγού και κατηγορουμένου για εγκλήματα πολέμου σε βάρος του σερβικού πληθυσμού Ante Gotovina. Μετά την σύλληψη του τελευταίου στην Ισπανία, η πρώην γενική εισαγγελέας του ICTY, Carla Del Ponte, είχε χαρακτηριστικά εκτιμήσει ότι «η Κροατία βρίσκεται σε αγαστή συνεργασία με το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο». Αυτή η δήλωση ήταν αρκετή για να δοθεί το “πράσινο φώς” στις Βρυξέλλες και τα κράτη μέλη για την έναρξη των διαπραγματεύσεων με την Βαλκανική χώρα. Ωστόσο, στην ενταξιακή της πορεία, η Κροατία συνάντησε και αντιξοότητες όπως η πρόσκρουση του Ευρωπαϊκού Συντάγματος σε δυσκολίες που παρεμπόδιζαν την περαιτέρω διεύρυνση της ΕΕ, κάτι το οποίο ωστόσο επιλύθηκε με την έγκριση της Συνθήκης της Λισσαβώνας.

Επίσης, η σύσταση Οικολογικής και Αλιευτικής Ζώνης Προστασίας στον τομέα της ασφάλειας στη θάλασσα (ZERP) καθώς και οι διαφωνίες Κροατίας-Σλοβενίας σχετικά με τα υδάτινά τους σύνορα, αποτέλεσαν για μεγάλο χρονικό διάστημα σοβαρή επιπλοκή στη συνέχιση των ενταξιακών διαπραγματεύσεων. Ταυτόχρονα, το ζήτημα της ιδιωτικοποίησης των Κροατικών ναυπηγείων, αποδείχθηκε “αγκάθι” για την ενταξιακή πορεία της χώρας, με την κυβέρνηση να αποφεύγει την κατάργηση της χορήγησης κρατικής βοήθειας προς αυτά. Ακολούθησαν οι μεταρρυθμίσεις στον τομέα της δικαιοσύνης και καταπολέμησης της

διαφθοράς, που αποδείχθηκαν και οι πιο δύσκολες, όπως και η φυλάκιση του κατηγορουμένου για διαφθορά τέως Κροάτη Πρωθυπουργού Ivo Sanader, τον οποίο διαδέχθηκε η σημερινή Πρωθυπουργός, Jadranka Kosor. Κατά την τελευταία διετία, οι ρυθμοί των διαπραγματεύσεων έγιναν όλο και πιο έντονοι χάρη στο συντονισμένο έργο όλων των δυνάμεων, τόσο της κυβέρνησης όσο και της αντιπολίτευσης.

Το κλειδί για την επίτευξη κλίματος σταθερότητας στην εύθραυστη αυτή περιοχή των Βαλκανίων, με τις νωπές ακόμα μνήμες από τους πολέμους του '90, αποτελεί η δημιουργία ενός κλίματος που θα καταστήσει δυνατό τον εξευρωπαϊσμό της χώρας για την ευδοκίμηση της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης με τα υπόλοιπα Δυτικά Βαλκάνια. Όπως η ΕΕ άνοιξε τις πόρτες της στην Κροατία, έτσι, κατά τρόπον αντίστοιχο, θα πρέπει η χώρα να προωθήσει την περαιτέρω συνεργασία με τα γειτονικά της κράτη. Αυτή την στιγμή, η χώρα συμμετέχει ενεργά σε περιφερειακές πρωτοβουλίες όπως η Διαβαλκανική Συνεργασία (SEECP), το Συμβούλιο Περιφερειακής Συνεργασίας (RCC) και η Κεντρική Ευρωπαϊκή Συμφωνία Ελευθέρων Συναλλαγών (CEFTA). Η συνεργασία αυτή, βέβαια, δεν θα αποτελέσει μια εύκολη διαδικασία, ιδίως άμα ληφθεί υπόψη ότι η Κροατία είναι η πρώτη χώρα που θα εισέλθει στην ΕΕ φέροντας το βαρύ φορτίο των συνεπειών του πολέμου και της μετάβασης. Στην περίπτωση της Κροατίας, η διαπραγματευτική διαδικασία υπήρξε πολύ πιο δύσκολη από ότι για άλλες υποψήφιες προς ένταξη βαλκανικές χώρες όπως η Βουλγαρία και η Ρουμανία.

Οι ακανθώδεις προκλήσεις

Η είσοδος της Κροατίας στην ΕΕ θα επιφέρει πολιτική και οικονομική σταθερότητα και περιορισμό των κρουσμάτων διαφθοράς, ενώ παράλληλα θα σημάνει ένα νέο ξεκίνημα για τον Κροατικό λαό. Βέβαια, η απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής πρέπει να εγκριθεί από όλα τα κράτη μέλη, με αρκετούς ευρωβουλευτές να εκφράζουν τις ανησυχίες τους σχετικά με την μειωμένη εκ των έσω υποστήριξη στην ενταξιακή προσπάθεια της χώρας καθώς και τα όχι και τόσο ικανοποιητικά οικονομικά της μεγέθη. Η διεύρυνση της ΕΕ αποτελεί ζήτημα αξιοπιστίας, δηλαδή το κατά πόσο η υποψήφια προς ένταξη χώρα πληρεί τα σχετικά κριτήρια και πόσο αποτελεσματικά εφαρμόστηκαν τα απαραίτητα μέτρα. Σε περίπτωση προσχώρησης στην ΕΕ το 2013, η Κροατία θα λάβει 1.5 δις ευρώ από τα ευρωπαϊκά ταμεία. Ωστόσο, η οικονομική πολιτική της Κροατίας δεν παρουσιάζει ενδείξεις σαφούς μεσοπρόθεσμου προσανατολισμού, καθώς ο συντονισμός των πολιτικών τόσο εντός της κυβέρνησης όσο και μεταξύ της κυβέρνησης και της Κεντρικής Τράπεζας εμφάνισε ενδείξεις αδυναμίας.

Η ετεροχρονισμένη αντίδραση της κυβέρνησης στο υψηλό δημοσιονομικό έλλειμμα της χώρας κατά τα έτη 2009 και 2010 αποκάλυψε αδυναμίες στη διαδικασία σχεδιασμού του προϋπολογισμού. Μικρή πρόοδο εμφανίζει η αποτελεσματικότητα των δημοσίων δαπανών, με τις κοινωνικές μεταβιβάσεις να παραμένουν σε σχετικά υψηλά επίπεδα και ένα μεγάλο αριθμό δημόσιων οργανισμών να λαμβάνουν στήριξη μέσω κρατικών ενισχύσεων. Ακόμη, επικρατούν δυσκαμψίες στην αγορά εργασίας, όπως τα ιδιαίτερα χαμηλά ποσοστά απασχόλησης, τα οποία έχουν εν μέρει μόνο τροποποιηθεί. Η ΕΕ επικροτεί την συνετή νομισματική πολιτική που υιοθετήθηκε, κυρίως μέσω της αναμόρφωσης των ρυθμιστικών κανόνων στον τραπεζικό τομέα καθώς και τις προόδους στην υποβολή εκθέσεων. Η διατήρηση της συναλλαγματικής σταθερότητας, ο περιορισμός των εξωτερικών ανισορροπιών, η αποδυνάμωση των πληθωριστικών πιέσεων και η ανθεκτικότητα του τραπεζικού της τομέα καθιστούν την Κροατία μια οικονομία με ικανότητα μεσοπρόθεσμης αντιμετώπισης των ανταγωνιστικών πιέσεων και των δυνάμεων της αγοράς στο πλαίσιο της Ένωσης.

Οι ιθύνοντες της ΕΕ βρίσκονται σε στάση αναμονής ως προς το ποιός θα συνεχίσει τις σημαντικές μεταρρυθμίσεις, κάτι το οποίο θα αξιολογηθεί από το αποτέλεσμα των επερχόμενων βουλευτικών εκλογών - τις οποίες επίμονα ζητά η αντιπολίτευση - αφού προηγηθεί βέβαια ένα

δημοψήφισμα σχετικά με την ένταξη της Κροατίας στην Ευρωπαϊκή οικογένεια. Οι νεώτερες ηλικίες αποτελούν την πιο σκεπτικιστική μερίδα του Κροατικού λαού σχετικά με την είσοδο της χώρας στην ΕΕ, καθότι ανησυχούν όπως όλοι οι νέοι της Ευρώπης για τις συνέπειες που θα επιφέρει κάτι τέτοιο στο μέλλον και την επαγγελματική τους αποκατάσταση. Όπως χαρακτηριστικά δήλωσε ο αρχηγός της αξιωματικής αντιπολίτευσης της Κροατίας, Zoran Milanović «η Κροατία δεν θα πρέπει να αποτελέσει ουραγό της ΕΕ, αλλά ένα μικρό γίγαντα». «Το “κοστούμι” της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν θα είναι πλήρες χωρίς την Κροατική γραβάτα» είχε δηλώσει ο Πρόεδρος της Εσθονίας Toomas Hendrik Ilves κατά την επίσημη επίσκεψη του Ivo Josipović στην χώρα κατά τον περασμένο Μάιο. Υπομονή λοιπόν μέχρι το θέρος του 2013, για να υποδεχθεί η Ενωμένη Ευρώπη το 28ο μέλος της με ένα θερμό «Dobrodošli». Το ερώτημα, βέβαια, που ανακύπτει είναι σε ποιά μορφή θα βρει την “γη της επαγγελίας” της η Κροατία σε δύο χρόνια από τώρα...

Θέματα διαφοράς

Το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο της Χάγης για την πρώην Γιουγκοσλαβία (ICTY) ενέκρινε το αίτημα του πρώην ηγέτη των Σέρβων της Βοσνίας, Ράντοβαν Κάραζιτς να συνομιλήσει με τον γιο του πρώην προέδρου της Κροατίας, Φράνιο Τούτζμαν και πρώην επικεφαλής της κροατικής υπηρεσίας πληροφοριών (HIS), Μίροσλαβ Τούτζμαν. Το ICTY ζήτησε από την κροατική κυβέρνηση να εξασφαλίσει ότι ο Τούτζμαν θα συζητήσει με το νομικό σύμβουλο του Ράντοβαν Κάραζιτς.

Ζήτησε ακόμα να ληφθούν όλα τα αναγκαία μέτρα, ώστε ο Μίροσλαβ Τούτζμαν να εμφανιστεί στη συνάντηση, την ημερομηνία της οποίας θα ορίσει ο νομικός σύμβουλος του κατηγορούμενου για γενοκτονία στη Σρεμπρένιτσα το 1995 και την 43μηνη πολιορκία του Σαράγεβο.

Ο Ράντοβαν Κάραζιτς στο αίτημα που είχε καταθέσει προς το δικαστήριο το Σεπτέμβριο του 2010 υποστήριξε ότι ο πρώην επικεφαλής της κροατικής υπηρεσίας πληροφοριών γνώριζε για το λαθρεμπόριο όπλων προς τους Μουσουλμάνους της Βοσνίας στη διάρκεια του πολέμου.

Ειδικότερα ο κατηγορούμενος δήλωσε ότι «ο Τούτζμαν έχει δει τα έγγραφα που έχουν να κάνουν με τη συμφωνία με το Ιράν για την προμήθεια όπλων στους Μουσουλμάνους της Βοσνίας με την σιωπηρή συμφωνία των ΗΠΑ και άλλων κρατών - μελών του ΟΗΕ, το άνοιγμα των θαλάσσιων και εναέριων διαδρόμων που ήταν αποκλεισμένοι και τη χρήση ανθρωπιστικών κομβόι για λαθρεμπόριο όπλων στη Βοσνία, καθώς και το είδος και την ποσότητα του οπλισμού που είχε διοχετευθεί παράνομα στη Βοσνία το 1994 και το 1995».

Οι δικαστές του ICTY στο αιτιολογικό της απόφασής τους, αναφέρουν ότι απέτυχαν όλες οι προσπάθειες του κατηγορούμενου και του δικαστικού συμβουλίου για οικειοθελή συνεργασία του γιου του πρώην προέδρου της Κροατίας και ότι θεωρούν ότι οι πληροφορίες που μπορεί να λάβει ο Κάραζιτς από τον Τούτζμαν σχετίζονται με την υπόθεση και την υπεράσπισή του.

Διαφωνίες των συνόρων

Ο Επίτροπος της Ευρωπαϊκής Ένωσης αρμόδιος για τη Διεύρυνση, Όλι Ρεν και οι υπουργοί Εξωτερικών της Κροατίας και της Σλοβενίας, κ.κ. Γκόρνταν Γιαντρόκοβιτς και Σάμουελ Ζμπόγκαρ, συνέχισαν τις συνομιλίες για την εξεύρεση λύσης στο ζήτημα των συνοριακών διαφορών και την απεμπλοκή των ενταξιακών διαπραγματεύσεων της Κροατίας με την Ε.Ε.

Στις διαπραγματεύσεις που ξεκίνησαν τον Ιανουάριο επιτεύχθηκε ικανοποιητική πρόοδος και εκκρεμούσε η επίλυση περιορισμένου αριθμού συγκεκριμένων θεμάτων. Δυστυχώς, οι δύο πλευρές δεν κατόρθωσαν να συμφωνήσουν στα σημεία αυτά. Το θέμα των συνόρων είναι διμερές ζήτημα», αναφέρεται σε ανακοίνωση που εκδόθηκε από το γραφείο του κ. Ρεν και την εκπρόσωπό του, κ. Κριστίνα Νάγκι, μετά τη λήξη της τριμερούς συνάντησης.

Η Σλοβενία έχει θέσει εμπόδια στις ενταξιακές διαπραγματεύσεις της Κροατίας με την Ε.Ε. εξαιτίας των συνοριακών διαφορών που χρονολογούνται από το 1991, όταν ανεξαρτητοποιήθηκαν οι δύο χώρες, πρώην δημοκρατίες της Γιουγκοσλαβίας. Η Σλοβενία υποστηρίζει ότι ορισμένα από τα έγγραφα που κατέθεσε η Κροατία στη διάρκεια των ενταξιακών διαπραγματεύσεων προδικάζουν την έκβαση της διαφωνίας για τα σύνορα

Οικόπεδα ιδιοκτησίας

Δωρεάν απόκτηση ακίνητης περιουσίας από αλλοδαπούς είναι ένα ευαίσθητο θέμα στην Κροατία. Το θέμα αυτό αφορά ιδιαίτερα τους Ιταλούς αφού πολλοί Ιταλοί πολιτικοί έχουν εκφράσει την δυσαρέσκεια τους σχετικά με τη σημερινή αδυναμία τους να αγοράσουν γη στην Κροατία, θεωρώντας την άνιση μεταχείριση, και δηλώνοντας ότι το θέμα αυτό πρέπει να επιλυθεί το συντομότερο δυνατό.

Η Κροατία αρνείται τις διακρίσεις, υποδεικνύοντας ότι η Κροατική νομοθεσία προβλέπει την ίση μεταχείριση όλων των πολιτών της ΕΕ σχετικά με αυτό το θέμα. Στα μέσα του 2006 η Κροατία και η Ιταλία συμφώνησαν και τώρα Ιταλοί πολίτες μπορούν να αγοράσουν γη στην Κροατία, καθώς και Κροάτες να αγοράσουν από την Ιταλία.

Βασικές ημερομηνίες:

30 Ιουνίου 2011 – Τα κράτη μέλη της ΕΕ αποφασίζουν να περατώσουν τις ενταξιακές διαπραγματεύσεις με την Κροατία. Μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας κύρωσης από όλα τα κράτη μέλη και την Κροατία, η προσχώρηση προβλέπεται για την 1η Ιουλίου 2013.

30 Ιουνίου 2010 – Η Κροατία ανοίγει τα τρία τελευταία κεφάλαια διαπραγματεύσεων για θέματα πολιτικής και κλείνει προσωρινά δύο.

30 Οκτωβρίου 2008 – κατά την 7^η σύνοδο της διάσκεψης προσχώρησης σε επίπεδο αναπληρωτών κλείνουν προσωρινά τέσσερα κεφάλαια διαπραγμάτευσης, από τα 21 κεφάλαια που έχουν ανοίξει μέχρι τώρα

12 Φεβρουαρίου 2008 - Το Συμβούλιο εγκρίνει τη νέα εταιρική σχέση προσχώρησης

18 Οκτωβρίου 2006 – ολοκληρώνεται η «αναλυτική εξέταση» και συνεχίζονται οι ενταξιακές διαπραγματεύσεις

12 Ιουνίου 2006 – Ανοίγει επίσημα το πρώτο κεφάλαιο των ενταξιακών διαπραγματεύσεων (επιστήμη και έρευνα) και κλείνει προσωρινά κατά τη διάσκεψη προσχώρησης (σε επίπεδο υπουργών)

20 Οκτωβρίου 2005 – Ξεκινά το στάδιο «αναλυτικής εξέτασης» των ενταξιακών διαπραγματεύσεων

3 Οκτωβρίου 2005 – Η Γενική Εισαγγελέας του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου για την πρώην Γιουγκοσλαβία (ΔΠΔπΓ) αξιολογεί ότι η Κροατία συνεργάζεται πλέον πλήρως με το ΔΠΔπΓ. Το Συμβούλιο αποφασίζει ότι πληρούται ο τελευταίος όρος για την έναρξη των διαπραγματεύσεων και οι ενταξιακές διαπραγματεύσεις ξεκινούν την ίδια ημέρα

26 Απριλίου 2005 – Πρώτη συνεδρίαση του Συμβουλίου Σταθεροποίησης και Σύνδεσης• συνεδρίαση της διευρυμένης Τρίκας της ΕΕ με θέμα τη συνεργασία της Κροατίας με το ΔΠΔπΓ

16 Μαρτίου 2005 – Η ΕΕ αναβάλλει την έναρξη των ενταξιακών διαπραγματεύσεων αλλά εγκρίνει πλαίσιο διαπραγματεύσεων με την Κροατία

1^η Φεβρουαρίου 2005 - Τίθεται σε ισχύ η Συμφωνία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης (ΣΣΣ)

Δεκέμβριος 2004 – Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ορίζει την 17η Μαρτίου 2005 ως ημερομηνία έναρξης των ενταξιακών διαπραγματεύσεων, υπό τον όρο της πλήρους συνεργασίας με το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο για την πρώην Γιουγκοσλαβία

Ιούνιος 2004 – Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο επιβεβαιώνει ότι η Κροατία είναι υποψήφια χώρα

Απρίλιος 2004 – Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εκδίδει θετική γνώμη για την αίτηση προσχώρησης της Κροατίας στην ΕΕ

Ιούνιος 2003 - Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Θεσσαλονίκης επιβεβαιώνει την ενταξιακή προοπτική των χωρών των Δυτικών Βαλκανίων, μεταξύ των οποίων και η Κροατία

21 Φεβρουαρίου 2003 – Η Κροατία υποβάλλει αίτηση προσχώρησης στην ΕΕ

29 Οκτωβρίου 2001 – Υπογραφή της Συμφωνίας Σταθεροποίησης και Σύνδεσης

Ιούνιος 2000 – Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Φέιρα ορίζει ότι όλες οι χώρες ΔΣΣ είναι «δυνάμει υποψήφιας» για προσχώρηση στην ΕΕ

Πιθανές ημερομηνίες προσχώρησης της Κροατίας

Η Κροατία έχει σημειώσει γενική πρόοδο σε όλους τους τομείς της ενταξιακής διαδικασίας τους τελευταίους 12 μήνες(2011-2011), ανέφερε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (ΕC) σε έκθεση την Τετάρτη (12 Οκτωβρίου 2011), εκδίδοντας επίσης ευνοϊκή άποψη για την προγραμματισμένη ένταξη της χώρας στην ΕΕ το 2013.

Επαινώντας την Κροατία για την πρόοδο που έχει σημειώσει στους τομείς του δικαστικού σώματος και των θεμελιωδών δικαιωμάτων -- καθώς επίσης τη δικαιοσύνη, την ελευθερία και ιδιαίτερα την ασφάλεια. Η Επιτροπή προέτρεψε το Ζάγκρεμπ να επικεντρωθεί στην εκπλήρωση όλων των υπολοίπων δεσμεύσεων που έχει σημειώσει κατά τη διάρκεια των ενταξιακών συνομιλιών με τις Βρυξέλλες.

"Οι δεσμεύσεις που απομένουν πρέπει να εκπληρωθούν πριν την ένταξη", ανέφερε η ΕC στην ετήσια έκθεση προόδου. "Η επιτροπή θα επιθεωρεί προσεκτικά την πρόοδο που σημειώνει η Κροατία σε όλους τους τομείς μέχρι την ημερομηνία της ένταξης".

Η Κροατία ξεκίνησε τις ενταξιακές διαπραγματεύσεις της με την ΕΕ τον Οκτώβρη του 2005. Με την ολοκλήρωση των συνομιλιών στις 30 Ιουνίου αυτού του έτους, οι Βρυξέλλες όρισαν την 1η Ιουλίου του 2013 ως προσωρινή ημερομηνία για την ένταξη της χώρας στην Ένωση ως το 28ο μέλος της. Η συνθήκη αναμένεται να υπογραφεί επίσημα στις 19 Δεκεμβρίου. IPA Περιβαλλοντικής Επιχειρησιακού Προγράμματος στην Κροατία.

<i>Συνιστώσα</i>	<i>2007</i>	<i>2008</i>	<i>2009</i>	<i>2010</i>	<i>2011</i>	<i>2012</i>	<i>2013</i>
<i>Υποψήφιες χώρες</i>							
ΚΡΟΑΤΙΑ							
<i>Βοήθεια για τη μεταβιοτική περίοδο και τη θεσμική ανάπτυξη</i>	49.611.775	45.374.274	45.601.430	39.483.458	39.959.128	39.969.161	19.256.943
<i>Διασυνοριακή συνεργασία</i>	9.688.225	14.725.726	15.898.570	15.601.136	15.869.158	16.442.542	8.499.192
<i>Περιφερειακή ανάπτυξη</i>	45.050.000	47.600.000	49.700.000	56.800.000	58.200.000	57.578.127	31.000.000
<i>Ανάπτυξη ανθρώπινων πόρων</i>	11.377.000	12.700.000	14.200.000	15.700.000	16.000.000	16.040.000	9.000.000
<i>Αγροτική ανάπτυξη</i>	25.500.000	25.600.000	25.800.000	26.000.000	26.500.000	26.151.182	27.700.000
ΣΥΝΟΛΟ	141.227.000	146.000.000	151.200.000	153.584.594	156.528.286	156.181.012	95.456.135³
ΠΡΩΗΝ ΓΙΟΥΓΚΟΣΛΑΒΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ							
<i>Βοήθεια για τη μεταβιοτική περίοδο και τη θεσμική ανάπτυξη</i>	41.641.613	41.122.001	39.310.500	36.917.068	28.803.410	27.209.161	27.941.228

Πηγή; <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0641:FIN:EL:PDF>

Ο γενικός στόχος για την ΕΡΟΡ είναι η επένδυση σε έργα που θα συμβάλλουν το μεγαλύτερο αντίκτυπο με τους περιορισμένους πόρους που διατίθενται στα απόβλητα και το νερό τους επιμέρους κλάδους, ενώ βοηθά την Κροατία εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της για την εφαρμογή του κοινοτικού περιβαλλοντικού κεκτημένου που διέπει την επεξεργασία και διάθεση των αποβλήτων, η παροχή πόσιμου νερού, συλλογή, την επεξεργασία και την απόρριψη των λυμάτων, καθώς επίσης και την ανάπτυξη της διοικητικής ικανότητας και τη διαχείριση των εν λόγω οργάνων εφαρμογής της ΕΡΟΡ. Κατά συνέπεια, η ΕΡΟΡ θα βελτιώσουν την πρόσβαση και αποτελεσματικής παροχής περιβαλλοντικών υπηρεσιών και των εγκαταστάσεων στα απόβλητα και το νερό τους επιμέρους κλάδους. Θα παράγουν επίσης και άλλα έμμεσα οφέλη ανάπτυξης από το πλαίσιο της βοήθειας IPA, όπως η βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων, η προσέλκυση νέων επενδύσεων και δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

Οικονομική βοήθεια

Προτεραιότητα 1: Ανάπτυξη υποδομών διαχείρισης των αποβλήτων για τη δημιουργία ενός Ολοκληρωμένου Συστήματος Διαχείρισης Απορριμμάτων στην Κροατία. Ο άξονας προτεραιότητας στοχεύει στην θέσπιση ενός ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης των αποβλήτων από την ανάπτυξη των υποδομών διαχείρισης των αποβλήτων. Η προτεραιότητα αυτή θα επικεντρωθεί στην κατασκευή των κέντρων διαχείρισης των αποβλήτων σε νομαρχιακό περιφερειακό επίπεδο καθώς και την αποκατάσταση των περιοχών υψηλής ρύπανσης από τα απόβλητα. Οι δράσεις θα συμβάλουν στην προστασία του περιβάλλοντος και της ανθρώπινης υγείας.

Προτεραιότητα 2: Προστασία των Υδατικών Πόρων της Κροατίας με τη βελτίωση της ύδρευσης και λυμάτων Ολοκληρωμένη Διαχείριση Συστημάτων (συνεισφορά ΕΚ: € 26.450.250)

Αυτή η προτεραιότητα αποσκοπεί στην ανάπτυξη σύγχρονων συστημάτων διαχείρισης των υδάτων σε σχέση τόσο με το πόσιμο νερό και τα απόβλητα και με αυτόν τον τρόπο, για την προστασία των υδάτινων πόρων της Κροατίας και να συμμορφώνονται με τα ευρωπαϊκά πρότυπα.

Προτεραιότητα 3: Τεχνική βοήθεια (συνεισφορά ΕΚ: € 699.750). Ο άξονας προτεραιότητας στοχεύει να διασφαλιστεί η χρηστή και αποτελεσματική διαχείριση και την υλοποίηση του προγράμματος, με τη βελτίωση της διοικητικής ικανότητας των οικείων ιδρυμάτων και την υποστήριξη υλοποίησης, παρακολούθησης, αξιολόγησης, ελέγχου και επικοινωνίας, καθώς και να προετοιμάσει σχέδια για τα επόμενα προγράμματα.

Εγκεκριμένα έργα:

- Ύδρευση, αποχέτευση και εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων σε Slavonski Brod. Το έργο που υπόκειται στην IPA συγχρηματοδότηση αφορά την κατασκευή δικτύων ύδρευσης και αποχέτευσης, συμπεριλαμβανομένης της κατασκευής του μια μονάδα τριτοβάθμιας επεξεργασίας στο Slavonski Brod, και των συναφών έργων. Περιλαμβάνει επίσης την αγορά του απαραίτητου εξοπλισμού και την εποπτεία για τις συμβάσεις έργων.
- County Διαχείρισης Αποβλήτων Κέντρο Kastijun. Το σχέδιο που προτάθηκε για συγχρηματοδότηση στο πλαίσιο του IPA αφορά την κατασκευή του χώρου υγειονομικής ταφής και των συναφών έργων, την αγορά του απαραίτητου εξοπλισμού, τεχνική βοήθεια και επίβλεψη των έργων. Στοχεύει στην αντιμετώπιση των αναγκών διαχείρισης αποβλήτων της κομητείας της Ίστρια.
- Περιφερειακό Κέντρο Διαχείρισης Αποβλήτων Mariscina. Το σχέδιο που προτάθηκε για συγχρηματοδότηση στο πλαίσιο του IPA αφορά την κατασκευή του χώρου υγειονομικής ταφής και των συναφών έργων, την αγορά του απαραίτητου εξοπλισμού, τεχνική βοήθεια και επίβλεψη των έργων.

Ενδεικτικός κατάλογος των μελλοντικών μεγάλων έργων

- Νερό βελτίωση της προσφοράς και αποχέτευσης στο Κνιν και Drnis
- Περιφερειακό Κέντρο για τη διαχείριση των αποβλήτων στο Σπλιτ - Lecevnica Sisak ύδρευσης - αποχέτευσης και εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων

3.1.2 Ισλανδία

Πολιτικό σύστημα: Δημοκρατία

Πρωτεύουσα: Ρέικιαβικ

Συνολική έκταση: 103000

Πληθυσμός: 0,3 εκατομμύρια

Νόμισμα: Ισλανδική κορώνα

Η Ισλανδία βρίσκεται στο Βόρειο Ατλαντικό Ωκεανό, λίγο νοτιότερα από τον Αρκτικό κύκλο. Ο Αρκτικός κύκλος διέρχεται από το νησί Γκρίμσεϊ βόρεια των ακτών της Ισλανδίας, αλλά όχι από την ίδια την ηπειρωτική χώρα. Σε αντίθεση με τη γειτονική Γροιλανδία, η Ισλανδία θεωρείται ότι ανήκει στην Ευρώπη και όχι τη Βόρειο Αμερική, αν και γεωλογικά το νησί δεν ανήκει σε καμία από τις δύο αυτές ηπειρωτικές πλάκες. Επίσης, λόγω πολιτιστικών, οικονομικών και γλωσσικών ομοιοτήτων, η Ισλανδία ομαδοποιείται με τις Σκανδιναβικές χώρες της Βόρειας Ευρώπης. Η πιο κοντινή γη είναι η Γροιλανδία που απέχει 287 χλμ και τα νησιά Φερόε (420 χλμ.). Η κοντινότερη απόσταση από την ηπειρωτική Ευρώπη είναι 970 χλμ. από τη Νορβηγία.

Η Ισλανδία είναι το 18ο νησί σε έκταση στον κόσμο, και το δεύτερο μεγαλύτερο στην Ευρώπη μετά τη Μεγάλη Βρετανία. Το κύριο νησί της Ισλανδίας καταλαμβάνει έκταση 101.826 τετ. χλμ., ενώ η συνολική έκταση του Ισλανδικού κράτους είναι 103.000 τετ. χλμ.. Από τη συνολική έκταση το 62,7% καταλαμβάνει η τούνδρα, το 14,3% αποτελείται από παγετώνες και λίμνες, ενώ μόνο το 23% έχει βλάστηση. Οι μεγαλύτερες λίμνες είναι η Θόριςβάτν (Þórisvatn) με έκταση 83 ως 88 τετ. χλμ. και η Θινγκβαλαβάτν (Þingvallavatn) με 82 τετ. χλμ., ενώ επίσης μεγάλες είναι η Μυβάτν (Mývatn) και η Λογκουρίν (Lögurinn). Η λίμνη Οσκιουβάτν (Öskjuvatn) είναι η βαθύτερη της Ισλανδίας με βάθος 220 μ.

Η ακτογραμμή της Ισλανδίας με συνολικό μήκος 4.970 χλμ. έχει έντονο διαμελισμό με πάρα πολλά φιόρδ. Στις ακτές βρίσκονται και οι περισσότεροι οικισμοί, καθώς τα υψίπεδα του εσωτερικού της χώρας είναι ψυχρά, ορεινά και ακατοίκητα. Οι κύριες πόλεις είναι η πρωτεύουσα Ρέικιαβικ, το Κόπαβογκουρ (Kópavogur), το Χαφναρφιόρδουρ (Hafnarfjörður), το Κεφλαβίκ και το Ακουρεϋρι .

Οικονομία

Η Ισλανδία είναι μια χώρα που το ΑΕΠ της φτάνει τα 20 δις. \$ ΗΠΑ. Η οικονομία της χώρας βασίζεται στην αλιεία, η οποία αποφέρει 60% των εσόδων από εξαγωγές, απασχολώντας το 8% του εργατικού δυναμικού. Την Ισλανδική οικονομία στηρίζουν η υδροηλεκτρική και η γεωθερμική ενέργεια που διαθέτει η χώρα, καλύπτοντας το 90% των αναγκών θέρμανσης και παροχής ζεστού νερού. Η εξάρτηση της οικονομίας από την αλιεία, είναι ο βασικός λόγος αποθάρρυνσης των Ισλανδών για το ενδεχόμενο εισόδου στην ΕΕ. Υπάρχει ανησυχία ότι με τις

ρυθμίσεις που θα επιβληθούν από την Ε.Ε., η χώρα θα χάσει τον έλεγχο στη διαχείριση των αλιευτικών πρώτων υλών της.

Τα τελευταία έτη παρατηρείται αύξηση των ισλανδικών επενδύσεων στο εξωτερικό. Συγκεκριμένα την τελευταία δεκαετία ο συνολικός όγκος ισλανδικών επενδύσεων στο εξωτερικό εκτιμάται ότι έχει αυξηθεί κατά μέσο όρο 40%. Οι ισλανδικές επιχειρήσεις επενδύουν κυρίως στη Μ. Βρετανία και τις Σκανδιναβικές χώρες. Οι ξένες επενδύσεις στην Ισλανδία επίσης αυξάνουν τα τελευταία χρόνια, με σημαντικότερο επενδυτή τις ΗΠΑ κυρίως στον τομέα του αλουμινίου. Σημαντικότερο εξαγωγίμο προϊόν της Ισλανδίας, είναι τα προϊόντα αλιείας, τα οποία συνιστούν το 70% των συνολικών εξαγωγών προϊόντων της χώρας. Ακολουθούν τα βιομηχανικά προϊόντα, κυρίως τα προϊόντα αλουμινίου και τα αγροτικά προϊόντα. Σημαντικότεροι εμπορικοί εταίροι της Ισλανδίας είναι οι χώρες της ΕΕ, και ακολουθούν οι ΗΠΑ. Σύμφωνα με ανταπόκριση του Ειδησεογραφικού Πρακτορείου AFP από το Ρέικιαβικ, η νέα κυβέρνηση της Ισλανδίας πραγματοποίησε το πρώτο βήμα προς ένταξη στην ΕΕ. Ο ΥΠΕΞ της χώρας κατέθεσε στις 28.5.2009 στη Βουλή νομοσχέδιο, με το οποίο καλούνται οι βουλευτές να ψηφίσουν σχετικά με την έναρξη ενταξιακών διαπραγματεύσεων με την ΕΕ. Εάν η έκβαση των συνομιλιών κριθεί επιτυχημένη, οι πολίτες της Ισλανδίας θα κληθούν να αποφασίσουν με δημοψήφισμα επί ένταξης ή μη. Το φθινόπωρο του 2008 η χώρα συμπαράσύρθηκε στη δίνη της διεθνούς χρηματοπιστωτικής κρίσης. Η κυβέρνηση εισήγαγε επείγουσα νομοθεσία και της δόθηκαν ενισχυμένες εξουσίες επί του τραπεζικού τομέα. Συγκεκριμένα, η Ισλανδική Βουλή, ενέκρινε ομόφωνα νόμο, με τον οποίο ο έλεγχος των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων περνά στο δημόσιο. Σύμφωνα με αυτόν, η κυβέρνηση αναλαμβάνει τα στεγαστικά δάνεια από τις τράπεζες και θα τα εντάξει σε ένα κρατικό στεγαστικό ταμείο σε μία προσπάθεια να βοηθήσει τους χιλιάδες κατοίκους της χώρας που αντιμετωπίζουν το ενδεχόμενο της απώλειας των σπιτιών τους.

Οι τρεις μεγαλύτερες τράπεζες όμως χρωστούν τώρα 126 δισ. \$ ΗΠΑ. Η εθνικοποίηση των τριών μεγαλύτερων τραπεζών της Ισλανδίας δεν ήταν αρκετή για την επαναφορά της ηρεμίας στο χρηματοοικονομικό σύστημα της Ισλανδίας. Τα χρέη των τριών τραπεζών που επωμίστηκε το κράτος ισοδυναμούν με 12 φορές το ΑΕΠ της χώρας, το οποίο δύναται να ερμηνευθεί ως καθεστώς χρεωκοπίας του κράτους. Ο γενικός δείκτης του χρηματιστηρίου του Ρέικιαβικ, σημείωσε πτώση στις 14.10.2008, κατά 77%, καταγράφοντας τη μεγαλύτερη πτώση που έχει σημειωθεί ποτέ στην Ισλανδία. Σύμφωνα με την Bloomberg, η κυβέρνηση του Λουξεμβούργου προέβη στη χορήγηση δανείου ύψους 600 εκ. € στη θυγατρική της ισλανδικής τράπεζας, προκειμένου να αποζημιωθούν οι αποταμιευτές.

Παράλληλα η ισλανδική κυβέρνηση αποφάσισε την πώληση της τράπεζας σε κοινοπραξία επενδυτών απαρτιζόμενη από πέντε τράπεζες και επενδυτικά ταμεία, επικεφαλής των οποίων είναι η Libyan Investment Authority.

Μετά από επίπονες διαπραγματεύσεις και έντονους πολιτικούς διαξίφισμους, οι τρεις μεγάλες τράπεζες της Ισλανδίας που κατέρρευσαν μετά τη διεθνή κρίση του 2008 φαίνεται ότι μπορούν να διασωθούν, σύμφωνα με δηλώσεις του Ισλανδού υπουργού Οικονομικών κ. J. Steingrímur (10/09). Οι δανειστές των τραπεζών Islandsbanki και Kaupthing, αποφάσισαν να προχωρήσουν σε εξαγορά της πλειοψηφίας των μετοχών τους και στην αναδόμησή τους, ώστε να επανέλθουν σε ενεργό λειτουργία. Κατά συνέπεια αποφεύγεται το ενδεχόμενο οι τράπεζες να κρατικοποιηθούν, λόγω εξαγοράς τους από το ισλανδικό κράτος. Οι εξελίξεις αυτές θα διευκολύνουν τη χώρα να εξέλθει της κρίσης. Η Πρωθυπουργός της Ισλανδίας και ο υπουργός Οικονομίας της χώρας, ανακοίνωσαν (10/09) την επίτευξη διακρατικής συμφωνίας με Ολλανδούς και Βρετανούς και την διάσωση των δικαιωμάτων των Ολλανδών και Βρετανών καταθετών στην τράπεζα ICESAVE, αγγλική θυγατρική της χρεωκοπημένης λόγω οικονομικής κρίσης ισλανδικής τράπεζας Landsbanki.

Μέρος του σχεδίου για την αντιμετώπιση της κρίσης είναι και ο επαναπατρισμός των επενδύσεων που έχουν κάνει τα συνταξιοδοτικά ταμεία τα οποία δέχτηκαν να φέρουν πίσω 200 δισ. κορώνες. Βόρειες χώρες υπέγραψαν δάνειο στις 2.7.2009, 1,8 δισ. € προς την Ισλανδία, του οποίου η εξόφληση θα γίνεται σταδιακά ανάλογα με την πρόοδο της ισλανδικής οικονομίας. Το δάνειο αυτό, την χορήγηση του οποίου ενέκριναν τα Κοινοβούλια Βόρειων χωρών, προστίθεται στο δάνειο 1,5 δισ. € που χορήγησε το ΔΝΤ στην Ισλανδία, όροι του οποίου είναι επαχθέστεροι.

Η Ισλανδία κατάφερε να αναδειχθεί σε μία από τις πλουσιότερες χώρες του κόσμου, να βυθιστεί στην οικονομική κρίση κλονίζοντας το ευρωπαϊκό τραπεζικό σύστημα και να διεκδικήσει εκ νέου μία αξιοπρεπή ανάκαμψη, που την καθιστά, από παράδειγμα προς αποφυγή, σε πρότυπο διακυβέρνησης. Χωρίς το ίδιο το πολιτικό σύστημα να κάνει την αυτοκάθαρσή του, παραπέμποντας στη Δικαιοσύνη ακόμα και τον πρώην πρωθυπουργό. Η τιμωρία επεβλήθη, άλλωστε, και προς άλλες κατευθύνσεις, με συλλήψεις τραπεζιτών. Πλέον, η πάλαι ποτέ χρεωκοπημένη χώρα έχει αρχίσει να καταγράφει θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης και πλεονασματικούς προϋπολογισμούς. Παράλληλα, έχει γίνει σημαντικός πόλος έλξης ξένων επενδύσεων, με πιο πρόσφατη αυτή του Κινέζου μεγιστάνα Χουάνγκ Νούμπο, ο οποίος προσφέρει 8,8 εκατ. δολ. για την αγορά 300 τ.χλμ. έρημης και απομακρυσμένης γης. Ο Νούμπο δεσμεύεται επίσης να επενδύσει άλλα 200 εκατ. δολ. για να δημιουργήσει τις κατάλληλες οδικές αρτηρίες και υποδομές. Αυτή είναι μία μόνο επενδυτική κίνηση που κυοφορείται στην Ισλανδία, η οποία έχει γίνει πόλος έλξης ξένων κεφαλαίων κυρίως από αναδυόμενες αγορές, τόσο εξαιτίας του πλούσιου σε μεταλλεύματα υπεδάφους της όσο και λόγω των ευκαιριών για τουριστική ανάπτυξη. Επίσης, τον περασμένο Ιούνιο η χώρα κατάφερε να επιστρέψει στις αγορές. Η κυβέρνηση συγκέντρωσε 1 δισ. δολάρια μέσω της έκδοσης πενταετών ομολόγων, με επιτόκιο μόλις λίγο πάνω από το 3%. Το 2003 η τότε κυβέρνηση αποφάσισε να αποκρατικοποιήσει τις τράπεζες και δημιουργήσει ένα χρηματοπιστωτικό Ελντοράντο.

Οι όμιλοι που δημιουργήθηκαν πρόσφεραν έναν πραγματικό φορολογικό παράδεισο, παρέχοντας υπηρεσίες on line, με πολύ χαμηλό κόστος και δελεαστικά επιτόκια. Επενδυτές από πολλές ευρωπαϊκές χώρες -και κυρίως από τη Βρετανία και την Ολλανδία- έσπευσαν να τοποθετήσουν τα χρήματά τους. Η «φούσκα» έσκασε ωστόσο, πολύ γρήγορα η φούσκα έσκασε. Το 2008 το χρέος της Ισλανδίας εκτοξεύτηκε στο 1.000% του ΑΕΠ. Η κυβέρνηση υποτίμησε το εθνικό νόμισμα, το οποίο έχασε περίπου το 85% της αξίας του έναντι του δολαρίου, και εθνικοποίησε τις τρεις μεγαλύτερες τράπεζες της χώρας: τη Landbanki, την Karthing και την Glitnir. Ακολούθησε στάση πληρωμών και λίγο αργότερα η κυβέρνηση του Γκέιρ Χάαρντε άρχισε διαπραγματεύσεις με τους διεθνείς πιστωτές. Ευρωπαϊκή Ένωση και ΔΝΤ έσπευσαν ως αρωγοί, τονίζοντας ότι θα αναλάμβαναν το χρέος, με την προϋπόθεση να ξεπληρώσει η Ισλανδία όσα χρωστούσαν οι τράπεζές της στους Βρετανούς και Ολλανδούς πολίτες. Εέσπασαν ταραχές στη χώρα, που ανάγκασαν την κυβέρνηση να παραιτηθεί. Στις πρόωρες εκλογές του 2009 κέρδισε η κεντροαριστερή συμμαχία με πρωθυπουργό τη Γιόχανα Σιγκουρδαντότιρ, η οποία αρχικά συναίνεσε στο να αποπληρώσει η χώρα τα 3,5 δισ. ευρώ.

Τον Ιούλιο 2009, η Ισλανδία υπέβαλε στο Συμβούλιο αίτηση προσχώρησης στην ΕΕ. Στα τέλη Ιουλίου, το Συμβούλιο ζήτησε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να συντάξει γνώμη για την αίτηση της Ισλανδίας.

Η Επιτροπή, με βάση τις απαντήσεις σε ερωτηματολόγιο, τις οποίες της υπέβαλαν οι ισλανδικές αρχές τον Οκτώβριο, εξέδωσε στις 24 Φεβρουαρίου 2010 γνώμη σχετικά με την αίτηση προσχώρησης της Ισλανδίας.

Η γνώμη της Επιτροπής καλύπτει όλες τις πτυχές των κριτηρίων προσχώρησης, δηλαδή, τα πολιτικά και οικονομικά κριτήρια και την ικανότητα της Ισλανδίας να εφαρμόσει το δίκαιο

της ΕΕ, σύμφωνα με τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Δεκεμβρίου 2006 σχετικά με την ανανεωμένη συναίνεση για τη διεύρυνση με βάση αυστηρά αλλά δίκαια κριτήρια και την αρχή των «ατομικών επιδόσεων» της υπογήφιας χώρας.

Στις 17 Ιουνίου 2010 έγινε ένα ακόμη βήμα προς την ένταξη της Ισλανδίας στην ΕΕ με την απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου να αρχίσει διαπραγματεύσεις προσχώρησης με τη χώρα. Στις 26 Ιουλίου υιοθετήθηκε το Ευρωπαϊκό Διαπραγματευτικό Πλαίσιο. Το Πλαίσιο αυτό ορίζει τις αρχές, την ουσία και τις διαδικασίες που διέπουν τις διαπραγματεύσεις με την Ισλανδία, ανοίγοντας έτσι το δρόμο για τις ενταξιακές συνομιλίες της Ισλανδίας με την ΕΕ. Η πρώτη Διακυβερνητική Διάσκεψη για την ένταξη της Ισλανδίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση έλαβε χώρα στις Βρυξέλλες στις 27 Ιουλίου, ανοίγοντας και επισήμως τις ενταξιακές διαπραγματεύσεις με τη χώρα.

Ημερομηνίες-σταθμοί στην ευρωπαϊκή πορεία της Ισλανδίας

27 Ιουνίου 2011: Διάσκεψη Προσχώρησης: άνοιξαν επίσημα τέσσερα κεφάλαια εκ των οποίων τα δύο έκλεισαν προσωρινά

27 Ιουλίου 2010: Πρώτη Διακυβερνητική Διάσκεψη για την ένταξη της Ισλανδίας στην ΕΕ.

24 Φεβρουαρίου 2010: Γνώμη της Επιτροπής για την αίτηση προσχώρησης της Ισλανδίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

17 Ιουνίου 2010: Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποφασίζει την έναρξη των διαπραγματεύσεων με την Ισλανδία

11 Ιανουαρίου 2010: Ιδρύεται Αντιπροσωπεία της ΕΕ στο Ρέικιαβικ

2 Νοεμβρίου 2009: Ο Stefan Haukur Johannesson, πρέσβης της Ισλανδίας στην ΕΕ, διορίζεται κύριος διαπραγματευτής για τις επερχόμενες ενταξιακές διαπραγματεύσεις.

Οκτώβριος 2009: Η Ισλανδία παραδίδει τις απαντήσεις στο ερωτηματολόγιο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

27 Ιουλίου 2009: Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο διαβιβάζει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή την αίτηση προσχώρησης και ζητά την έκδοση γνώμης

16 Ιουλίου 2009: Η Ισλανδία υποβάλλει αίτηση προσχώρησης στην ΕΕ

2000: Η Ισλανδία υπογράφει τη συμφωνία Σένγκεν

1994: Προσχώρηση της Ισλανδίας στον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο (ΕΟΧ)

1973: Συμφωνία ελεύθερων συναλλαγών με την Ευρωπαϊκή Κοινότητα

1970: Προσχώρηση της Ισλανδίας στην Ευρωπαϊκή Ζώνη Ελεύθερων Συναλλαγών (ΕΖΕΣ)

Η Ισλανδία είναι χώρα με μακρά παράδοση δημοκρατικών θεσμών και χρηστής διακυβέρνησης, υψηλό επίπεδο κοινωνικών και περιβαλλοντικών προτύπων και ιστορικά στενούς δεσμούς με πολλές ευρωπαϊκές χώρες.

Ήδη, έχει να επιδείξει μεγάλο βαθμό ολοκλήρωσης με την ΕΕ, με την προσχώρησή της στον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο (ΕΟΧ) το 2004, καθώς και στον χώρο Σένγκεν, με αποτέλεσμα οι πολίτες της να μπορούν να ταξιδεύουν και να εργάζονται ελεύθερα σε όλη την ΕΕ.

Μέσω του ΕΟΧ, συμμετέχει ήδη στην ενιαία αγορά και συνεισφέρει οικονομικά στην κοινωνική και οικονομική συνοχή της Ευρώπης. Σημαντικό τμήμα της νομοθεσίας της ΕΕ εφαρμόζεται σήμερα και στην Ισλανδία. Επίσης, η χώρα συμμετέχει, αν και χωρίς δικαίωμα ψήφου, σε διάφορους οργανισμούς και προγράμματα της ΕΕ, σε τομείς όπως οι επιχειρήσεις, το περιβάλλον, η εκπαίδευση και η έρευνα.

Η Ισλανδία είναι μέλος της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελεύθερων Συναλλαγών (ΕΖΕΣ) από το 1970 και έχει συνάψει από το 1972 διμερή συμφωνία ελεύθερου εμπορίου με την ΕΟΚ, ενώ τα δύο τρίτα του εξωτερικού της εμπορίου διεξάγονται με κράτη μέλη της ΕΕ.

Επίσης, έχει υπογράψει τον Κανονισμό του Δουβλίνου για την πολιτική ασύλου στην Ευρώπη και είναι ιδρυτικό μέλος του Οργανισμού Βορειοατλαντικής Συμμαχίας (ΝΑΤΟ). Η χώρα συνεργάζεται στενά με την ΕΕ στο πλαίσιο της Βόρειας Διάστασης και της διαδικασίας ανάπτυξης πολιτικής για την Αρκτική.

Πλήρης κατάλογος των συνθηκών και συμφωνιών που έχει υπογράψει η Ισλανδία με τις Ευρωπαϊκές Κοινότητες. Έχοντας δεχθεί ισχυρό πλήγμα από την οικονομική κρίση και την πτωτική στροφή της οικονομίας του 2008, η Ισλανδία γνώρισε την οικονομική ύφεση κατόπιν της κατάρρευσης του τραπεζικού της συστήματος και την υποτίμηση του νομίσματός της. Παρ' όλα αυτά η οικονομική βάση της χώρας παραμένει ισχυρή και η προοπτική ένταξης στην ΕΕ αναμένεται να έχει σταθεροποιητική επίδραση στην Ισλανδική οικονομία. Ήδη η οικονομία έχει αρχίσει σταδιακά να βγαίνει από την κρίση, με ορισμένα ενθαρρυντικά σημάδια σταθεροποίησης και το πρόγραμμα του ΔΝΤ σε τροχιά. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή τροποποίησε το Μηχανισμό Προ-ενταξιακής Βοήθειας για να ενταχθεί η Ισλανδία ως δικαιούχος. Σκοπός της οικονομικής βοήθειας της ΕΕ στην Ισλανδία είναι να στηρίζει τις προσπάθειές της για την ευθυγράμμιση με το ευρωπαϊκό κεκτημένο, ώστε να προετοιμαστεί πλήρως για να αναλάβει τις υποχρεώσεις της ως μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης όταν θα έρθει η ένταξή της.

3.1.3 Σκόπια

Πολιτικό σύστημα: δημοκρατία

Πρωτεύουσα: Σκόπια

Συνολική έκταση:25433

Πληθυσμός:2.05 εκατομμύρια

Νόμισμα :δηνάριο

Η πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας (Π.Γ.Δ.Μ.),έγινε ανεξάρτητο κράτος το 1991 κατόπιν του διαμελισμού της πρώην Σοσιαλιστικής Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γιουγκοσλαβίας. Είναι ηπειρωτική χώρα των κεντρικών Βαλκανίων και βρίσκεται στην νοτιοανατολική Ευρώπη. Ευρισκόμενη μεταξύ Σερβίας, Αλβανίας, Ελλάδας και

Βουλγαρίας, καταλαμβάνει συνολική έκταση 25.333 τετραγωνικών χιλιομέτρων (ξηρά: 24.856 τετραγωνικά χιλιόμετρα, ύδατα: 477 τετραγωνικά χιλιόμετρα), έχει συνολικό πληθυσμό 2.066.718 κατοίκους και το γνωστότερο τουριστικό αξιοθέατο της χώρας είναι η Λίμνη Οχρίδα στα δυτικά σύνορα με την Αλβανία.

Η χώρα αναφέρεται συχνά ως «Μακεδονία» εκτός Ελλάδος, πράγμα που προκαλεί σύγχυση με το ελληνικό γεωγραφικό διαμέρισμα της Μακεδονίας ή την ευρύτερη περιοχή της λεγόμενης γεωγραφικής Μακεδονίας. Στην Ελλάδα αναφέρεται ανεπισημώς από συγκεκριμένους κύκλους ενίοτε ως Δημοκρατία των Σκοπίων, Σκόπια, κράτος των Σκοπίων, πΓΔΜ ή με την αγγλική συντομογραφία FYROM, η οποία χρησιμοποιείται και από πολλά κράτη και μερικούς διεθνείς οργανισμούς, όπως η Ευρωπαϊκή Ένωση, το ΝΑΤΟ, το Συμβούλιο της Ευρώπης και ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών. Ωστόσο πολλά κράτη την έχουν αναγνωρίσει και με το αμφισβητούμενο συνταγματικό της όνομα, όσον αφορά στις διμερείς τους σχέσεις επικοινωνίας, ενώ σε διεθνές επίπεδο συνεχίζουν να χρησιμοποιούν τη διεθνή ονομασία FYROM.

Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ (2006)	Περίπου. € 2.431 κατά κεφαλή σε τρέχουσες συναλλαγματικές ισοτιμίες Περίπου. € 6.400 ανά κάτοικο σε μονάδες αγοραστικής δύναμης (26% της ΕΕ-25)
Η οικονομική ανάπτυξη	3,0% (2006)
Πληθωρισμός	3,2% (2006)
Ποσοστό ανεργίας	36% (2006 ορισμός ILO)
Νόμισμα	Macedonian δηνάριο (MKD) 1 Ευρώ = MKD 61,2 (μέσος όρος 2006)
Κυβέρνηση δημοσιονομικό ισοζύγιο	-0,6% Του ΑΕΠ (2006)
Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών	- 0,4% του ΑΕΠ (2006)
Εξωτερικό χρέος	41,537% του ΑΕΠ (2006)
Εμπόριο με την ΕΕ (2004)	Οι εξαγωγές προς την ΕΕ των 27: 61,2% των συνολικών εξαγωγών Οι εισαγωγές από την ΕΕ των 27: 52,9% των συνολικών εισαγωγών

Η Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας είναι ένα μικρό, μεσόγειων οικονομία με πληθυσμό 2 εκατ. κατοίκων και ΑΕΠ από 5 δις € (2006). Αυτό ισούται με περίπου το 0,04% του ΑΕΠ της ΕΕ-27. Κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε όρους αγοραστικής δύναμης είναι περίπου στο 27% της ΕΕ-27 κατά μέσο όρο.

Βασικούς τομείς της οικονομίας της χώρας, την κατασκευή, το εμπόριο και τη γεωργία. Το άνοιγμα της χώρας στις εμπορικές συναλλαγές είναι υψηλές, με συνολικό εμπόριο (εξαγωγές και εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών) που ανέρχονται για κάποιο 116% του ΑΕΠ. Τα κύρια

προϊόντα εξαγωγής είναι προϊόντα κλωστοϋφαντουργίας και χάλυβα. Περίπου το 60% του συνολικού εμπορίου της ΕΕ είναι το εμπόριο.

Η χώρα έχει επιτύχει σημαντικό επίπεδο της μακροοικονομικής σταθερότητας. Ο πληθωρισμός το 2006 ήταν στο 3,2%. Τα δημόσια οικονομικά βρίσκονται σε μια σχετικά υγιή θέση, καθώς το έλλειμμα του προϋπολογισμού είναι 0,6% και το δημόσιο χρέος μειώθηκε σε λιγότερο από το 40% του ΑΕΠ τα τελευταία χρόνια. Το δηνάριο Macedonian είναι de facto σταθερή ισοτιμία με το ευρώ, ως αποτέλεσμα της εστίασης της κεντρικής τράπεζας στη σταθερότητα των τιμών.

Παραγωγής και ζήτησης

Όπως και σε πολλά άλλα νέα ανεξάρτητα μεταβατικές οικονομίες, τα πρώτα χρόνια της μετάβασης ήταν χαρακτηρίστηκε από απότομη πτώση της οικονομικής δραστηριότητας. Βασικοί παράγοντες ήταν η κατανομή των παραδοσιακών δεσμών της παραγωγής και της χρηματοπιστωτικής διαμεσολάβησης, η απώλεια του προτιμησιακές εμπορικές συμφωνίες και ένα κύμα του πληθωρισμού, φτάνοντας το 1,700 τοις εκατό το 1992. Μέχρι το 1994 η οικονομική δραστηριότητα είχε μειωθεί σε περίπου τρία τέταρτα από το επίπεδο παραγωγής πριν από την ανεξαρτησία. Τα επόμενα χρόνια, στη συνέχεια, χαρακτηρίζεται από σχετική οικονομική σταθερότητα. Η κρίση του 2001 οδήγησε και πάλι σε μια περίοδο αυξημένης οικονομικής αβεβαιότητας και το ΑΕΠ μειώθηκε κατά 4,5% το ίδιο έτος.

Από τότε μέτρια οικονομική ανάπτυξη ξανάρχισε και η δημιουργία εξόδου συνεχίζει να κερδίζει δύναμη, αν και οι σημερινές επιδόσεις της ανάπτυξης εξακολουθεί να είναι κατώτερη των δυνατοτήτων. Το 2004, η αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ επιταχύνθηκε σε 4,1%, σε σύγκριση με 2,8% το προηγούμενο έτος. Η αύξηση του ΑΕΠ για το 2005 ήταν 4%, για το 2006 3%. Οι κύριοι τομείς που συμβάλλουν στην οικονομική ανάπτυξη το 2006 ήταν παραγωγής και των ορυχείων, του χονδρικού και λιανικού εμπορίου, των μεταφορών και των τηλεπικοινωνιών.

Αγορά εργασίας

Η κατάσταση στην αγορά εργασίας ήταν ήδη δύσκολη, όταν η χώρα απέκτησε την ανεξαρτησία της, αλλά έχει επιδεινωθεί περαιτέρω από τότε. Η αναδιάρθρωση της οικονομίας έχει οδηγήσει σε μια συνολική μείωση στη ζήτηση εργατικού δυναμικού, όπως η χαμηλή αναπτυξιακή δυναμική και το κακό επιχειρηματικό περιβάλλον έχουν αποτύχει να δημιουργήσει επαρκή αριθμό θέσεων εργασίας. Μια υψηλή φορολογική επιβάρυνση της εργασίας καταχωρηθεί και η έλλειψη ευελιξίας της εργατικής νομοθεσίας για να καταστεί δυνατή η μερική απασχόληση και συμβάσεις ορισμένου χρόνου οι θέσεις εργασίας είναι άλλοι σημαντικοί λόγοι για τη χαμηλή δημιουργία θέσεων εργασίας στη χώρα. Ωστόσο, η χώρα έχει εντείνει τις προσπάθειές της να καταστεί η αγορά εργασίας πιο ευέλικτη. Έτσι, πρόσφατα η αγορά εργασίας έχει πιο δυναμική και η απασχόληση αυξήθηκε κατά περίπου 2,5% το 2006 σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος. Το 2006 το ποσοστό απασχόλησης των ατόμων ηλικίας 15-64 ετών ήταν 39,5%. Παρ' όλα αυτά, η ανεργία εξακολουθεί να είναι πολύ υψηλή, σε περίπου 36% του εργατικού δυναμικού.

Διεθνείς συναλλαγές

Οι εξωτερικοί λογαριασμοί παρουσίασαν σημαντικά ελλείμματα. Ο κύριος παράγοντας πίσω από αυτές τις ανισοροπίες ήταν το εμπορικό ισοζύγιο, το οποίο επιδεινώθηκε σημαντικά κατά το δεύτερο ήμισυ της δεκαετίας του 1990 και ανήλθαν σε περισσότερο από 20% του ΑΕΠ στις αρχές της δεκαετίας του 2000. Αυτό το διευρυνόμενο χάσμα εμπόριο αντανακλάται η

αύξηση των εισαγωγών εμπορευμάτων τα οποία δεν αντισταθμίζεται από τις εξαγωγές. Το 2005, οι εξαγωγές κέρδισε κάποια δυναμική.

Το 2004, το έλλειμμα τρεχουσών συναλλαγών ήταν 7,7% του ΑΕΠ. Τρέχοντα δεδομένα λογαριασμού σημείωσαν σημαντική βελτίωση του ισοζυγίου εξωτερικών συναλλαγών κατά το 2005 με τη μείωση του ελλείμματος τρεχουσών συναλλαγών σε 1,4%. Το 2006 το έλλειμμα τρεχουσών συναλλαγών μειώθηκε περαιτέρω σε 0,4% του ΑΕΠ. Ο κύριος παράγοντας πίσω από αυτή την εξέλιξη ήταν η μεγάλη αύξηση των ιδιωτικών μεταφορών, με τη μορφή εμβασμάτων των εργαζομένων και των ανταλλαγών μετρητών στο εξωτερικό γραφεία συναλλάγματος. Ως αποτέλεσμα, οι καθαρές ιδιωτικές μεταφορές ανήλθαν το 2006 σε 19% του εκτιμώμενου ΑΕΠ, έναντι 17,5% του ΑΕΠ το προηγούμενο έτος. Το εμπορικό ισοζύγιο παρουσίασε έλλειμμα ενός παρόμοιου μεγέθους - 20,5% του ΑΕΠ. Οι εισροές άμεσων ξένων επενδύσεων ήταν σχετικά υψηλός το 2006, μετά την ιδιωτικοποίηση της εταιρείας διανομής ηλεκτρικής ενέργειας (περίπου το 6% του ΑΕΠ σε σύγκριση με περίπου 2-3% κατά τα έτη πριν). Στο τέλος του Δεκεμβρίου του 2006 το ακαθάριστο εξωτερικό χρέος ανερχόταν σε 37% του ΑΕΠ.

Τιμές

Ο πληθωρισμός παραμένει σε χαμηλά επίπεδα. Το 2005, ο δείκτης τιμών καταναλωτή μειώνεται ακόμη και κατά 0,4%, ακολουθούμενη από μια αύξηση της τάξης του 0,5% το 2005. Σημαντικοί παράγοντες πίσω από αυτή τη χαμηλή αύξηση των τιμών καταναλωτή ήταν μείωση των τιμών των τροφίμων ως αποτέλεσμα της απελευθέρωσης των εισαγωγών που απαιτούνται από την προσχώρηση των χωρών στον ΠΟΕ. Το 2006 ο πληθωρισμός σημείωσε αύξηση στο 3,2% από ειδικούς παράγοντες, όπως η αύξηση των ειδικών φόρων κατανάλωσης και των υψηλότερων τιμών της ενέργειας. Ωστόσο, το 2007 ο πληθωρισμός επιβραδύνθηκε και πάλι σε σχεδόν προηγούμενα χαμηλά επίπεδα.

Νομισματικών και οικονομικών δεικτών

Οι νομισματικές συνθήκες συνέχισαν να διευκολύνουν αντικατοπτρίζοντας τη βελτίωση της εμπιστοσύνης στη σταθερότητα του καθεστώτος της συναλλαγματικής ισοτιμίας. Μέσος σταθμισμένος ονομαστικών επιτοκίων χορηγήσεων μειώθηκε από περίπου 10% το 2005 σε 6,4% το 2006. Παρά την αύξηση του πληθωρισμού, τα επιτόκια των καταθέσεων μειώθηκε μορφή 5,6% το Δεκέμβριο του 2005 σε 4,4% το Δεκέμβριο του 2006.

Η συναλλαγματική ισοτιμία του δηναρίου παρέμεινε σε μεγάλο βαθμό αμετάβλητο έναντι του ευρώ στο επίπεδο των 61,2 MKD / ευρώ. Η Εθνική Τράπεζα σκοπεύει να διατηρήσει τη σημερινή πρόσδεση του έναντι των αναληφθεισών το ευρώ.

Στο τέλος του Δεκεμβρίου του 2006, τα επίσημα συναλλαγματικά διαθέσιμα της Εθνικής Τράπεζας ανέρχονταν σε επίπεδο των 1,4 εκατ. ευρώ, που ισοδυναμεί με κάτι λιγότερο από περίπου 5 μήνες εισαγωγών αγαθών και υπηρεσιών.

Αποτέλεσμα της γενικής κυβέρνησης

Οικονομικά Κρατικών Ονομαστικών σημαντικά ελλείμματα στα πρώτα χρόνια της ανεξαρτησίας, αλλά έφεραν σχεδόν ισοσκελισμένη κατά το δεύτερο ήμισυ της δεκαετίας του 1990. Ωστόσο, η κρίση το 2001 και τα επακόλουθά της, έφερε μια σημαντική αύξηση των δημόσιων δαπανών, η οποία οδήγησε σε σημαντικά ελλείμματα γενικής κυβέρνησης. Από τότε τα δημόσια οικονομικά έφεραν ξανά κοντά στην ισορροπία.

Το ισοζύγιο της γενικής κυβέρνησης παρουσίασε πλεόνασμα της τάξης του 0,3% του ΑΕΠ το 2005 και έλλειμμα 0,6% του ΑΕΠ το 2006. Το 2006 τα έσοδα παρέμειναν περίπου σταθερές ως ποσοστό του ΑΕΠ, ενώ η ετήσια αύξηση δαπανών κατά περίπου 2,5% σε πραγματικές τιμές (μετά από τη νέα κυβέρνηση άρχισε να εφαρμόζει κάποιες από τις υποσχέσεις της από την προεκλογική εκστρατεία). Το 2006 το χρέος της γενικής κυβέρνησης ανήλθε σε περίπου 34% του ΑΕΠ.

Οι κυριότερες προκλήσεις

Η οικονομία έχει επιτύχει υψηλό βαθμό μακροοικονομικής σταθερότητας και οικονομικής ολοκλήρωσης με την ΕΕ έχει προχωρήσει ικανοποιητικά. Ωστόσο, η λειτουργία της οικονομίας της αγοράς παρεμποδίζεται από θεσμικές αδυναμίες, όπως οι χρονοβόρες και περίπλοκες διοικητικές διαδικασίες, οι ελλείψεις στο δικαστικό σύστημα και τη διαφθορά. Επιπλέον, η λειτουργία της αγοράς εργασίας και της χρηματαγοράς παρουσιάζει αδυναμίες, γεγονός που εμποδίζει τη μείωση του ιδιαίτερα υψηλού ποσοστού ανεργίας. Παρά το γεγονός ότι η χώρα αυξάνει τις προσπάθειές της για την προσέλκυση άμεσων ξένων επενδύσεων και τη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, οι εγχώριες και ξένες επενδύσεις εξακολουθούν να είναι πολύ μικρό, με αποτέλεσμα την χαμηλή αύξηση της παραγωγικότητας και επιδείνωση της ανταγωνιστικότητας. Η ύπαρξη μιας εκτεταμένης ανεπίσημης οικονομίας οδηγεί σε σημαντικές στρεβλώσεις στην οικονομία. Η διάρθρωση των εξαγωγών ανά προϊόν δεν είναι ισορροπημένη. Η αντιμετώπιση των αδυναμιών που εντοπίστηκαν, μέσω διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων που θα συμβάλλουν στην ενίσχυση της λειτουργίας της οικονομίας της αγοράς και την ανταγωνιστικότητά της. Περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με την οικονομική κατάσταση μπορεί να βρεθεί στο υποψήφιος χώρες και οικονομίες Χώρες με προενταξιακό καθεστώς », Τριμηνιαίο (CCEQ) που δημοσιεύεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ (2006)	Περίπου. € 2.431 κατά κεφαλή σε τρέχουσες συναλλαγματικές ισοτιμίες Περίπου. € 6.400 ανά κάτοικο σε μονάδες αγοραστικής δύναμης (26% της ΕΕ-25)
Η οικονομική ανάπτυξη	3,0% (2006)
Πληθωρισμός	3,2% (2006)
Ποσοστό ανεργίας	36% (2006 ορισμός ILO)
Νόμισμα	Macedonian δηνάριο (MKD) 1 Ευρώ = MKD 61,2 (μέσος όρος 2006)
Κυβέρνηση δημοσιονομικό ισοζύγιο	-0,6% Του ΑΕΠ (2006)
Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών	- 0,4% του ΑΕΠ (2006)
Εξωτερικό χρέος	41,537% του ΑΕΠ (2006)
Εμπόριο με την ΕΕ (2004)	Οι εξαγωγές προς την ΕΕ των 27: 61,2% των συνολικών εξαγωγών Οι εισαγωγές από την ΕΕ των 27: 52,9% των συνολικών εισαγωγών

Πορεία ενταξιακών διαπραγματεύσεων

Η Επιτροπή απηύθυνε πρώτη φορά σύσταση για έναρξη ενταξιακών διαπραγματεύσεων με την ΠΓΔΜ στην έκθεση της το 2009. Η ίδια σύσταση επαναλήφθηκε και στην έκθεση του 2010, ωστόσο το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο δεν έχει υιοθετήσει ακόμη τη σύσταση αυτή της Επιτροπής.

Στην έκθεση της Επιτροπής για την ΠΓΔΜ το 2011 γίνονται, σύμφωνα με την Ντνέβνικ, αναφορές και στις σχέσεις της ΠΓΔΜ με την Ελλάδα, οι οποίες χαρακτηρίζονται ως «στενές», ιδίως στον οικονομικό τομέα, όμως επηρεάζονται από την εκκρεμότητα της ονομασίας.

Η Επιτροπή, στην έκθεσή της, αναφέρει ότι η κυβέρνηση της ΠΓΔΜ ανέγειρε στην πλατεία των Σκοπίων, ένα άγαλμα το οποίο μοιάζει στον Μ. Αλέξανδρο. Η Ελλάδα εξέλαβε την ενέργεια αυτή ως «πρόκληση», σύμφωνα με την Επιτροπή.

Πρόκειται για ένα τεράστιο άγαλμα, το οποίο οι αρχές της ΠΓΔΜ αποκαλούν επισήμως ως το άγαλμα του «Έφιππου Πολεμιστή», όμως στην κοινή γνώμη της χώρας είναι γνωστό ως το άγαλμα του «Μεγάλου Αλεξάνδρου». Το άγαλμα αυτό τοποθετήθηκε στην πλατεία των Σκοπίων τον περασμένο Ιούνιο. «Ενέργειες και δηλώσεις, οι οποίες μπορούν να έχουν αρνητικές επιπτώσεις στις σχέσεις καλής γειτονίας, πρέπει να αποφεύγονται», σημειώνει η έκθεση της Επιτροπής για την ΠΓΔΜ.

Στην έκθεση αναφέρεται ακόμη ότι πραγματοποιήθηκαν συναντήσεις των πρωθυπουργών της Ελλάδας και της ΠΓΔΜ, όμως μέχρι σήμερα, από τις συναντήσεις αυτές, δεν προέκυψε κάποιο αποτέλεσμα. «Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ζητά από τα δύο μέρη να εντείνουν τις προσπάθειες για την επίλυση της εκκρεμότητας της ονομασίας, χωρίς περαιτέρω αναβολές», σημειώνεται ακόμη στην έκθεση.

Από το 2007 η Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας έχει λάβει κοινοτική χρηματοδοτική ενίσχυση στο πλαίσιο του μέσου προενταξιακής βοήθειας (IPA). Η κατανομή για το 2008 ανέρχεται σε € 70.200.000.

Εδώ είναι μερικά σημαντικά σημεία της προενταξιακής βοήθειας της ΕΕ προς την πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας:

- Περαιτέρω ενίσχυση του δικαστικού συστήματος: Ο σκοπός του έργου είναι η υποστήριξη της εφαρμογής της μια ερευνητική βάση δεδομένων στον τομέα του οργανωμένου εγκλήματος και της διαφθοράς, για την περαιτέρω ενίσχυση της θεσμικής ικανότητας της Ακαδημίας για την κατάρτιση των δικαστών και εισαγγελέων, καθώς και την ενίσχυση των δυνατοτήτων για την εφαρμογή της μεταρρύθμισης για τη δικαιοσύνη των ανηλίκων. Το έργο αυτό αντιπροσωπεύει για € 1,6 εκατομμύρια.
- Ολοκληρωμένη διαχείριση των συνόρων: Ο γενικός στόχος του έργου είναι η περαιτέρω ενίσχυση της ολοκληρωμένης ικανοτήτων διαχείρισης των συνόρων, σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά πρότυπα Σένγκεν. Ο σκοπός του έργου είναι η βελτίωση του υπάρχοντος συστήματος ασύρματης επικοινωνίας και την αναβάθμιση των συνοριακών σταθμών της χώρας. Το έργο αυτό αντιπροσωπεύει σε € 5.95mn.

- Η δημοκρατία και τα θεμελιώδη δικαιώματα: Ο στόχος του έργου είναι η ενίσχυση της θεσμικής ικανότητας των δικαιούχων που έχουν βασικό ρόλο στη διασφάλιση της περαιτέρω διαφάνειας και της λογοδοσίας της κυβέρνησης έναντι των αναληφθεισών έναντι των πολιτών στην προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων τους. Ο σκοπός του έργου είναι να παρέχει τεχνική και υλική βοήθεια για να δοθεί προτεραιότητα ιδρύματα, συμπεριλαμβανομένου του Κοινοβουλίου, η Διεύθυνση Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, ο διαμεσολαβητής, και η Μονάδα για την εφαρμογή της στρατηγικής για τους Ρομ, που έχουν βασικό ρόλο στη διασφάλιση κατάλληλων επιπέδων διαφάνειας και την υπευθυνότητα και την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων των πολιτών. Το έργο αυτό ανέρχεται σε € 2.400.000.
- Κοινοτικό κεκτημένο: Ο γενικός στόχος είναι η συμβολή στην αειφόρο ανάπτυξη της χώρας με την ενίσχυση των διοικητικών ικανοτήτων για την εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας. Ο σκοπός του έργου είναι η ενίσχυση των διοικητικών ικανοτήτων της κεντρικής και τοπικής αυτοδιοίκησης στον τομέα της περιβαλλοντικής διαχείρισης, μέσα από τη σύνταξη των νόμων και των κανονισμών εφαρμογής ευθυγραμμίζεται με τη περιβαλλοντικές οδηγίες της ΕΕ και την εφαρμογή τους, ειδικά στους τομείς της ποιότητας του ατμοσφαιρικού αέρα και τη διαχείριση των αποβλήτων. Το έργο αυτό ανέρχεται σε € 3.100.000.

Τα ετήσια ή πολυετή προγράμματα (ανάλογα με τη συνιστώσα) που έχουν σχεδιαστεί σύμφωνα με τους στρατηγικούς ΕΠΕΣ . Έχουν εγκριθεί από την Επιτροπή κατόπιν διαβουλεύσεων με τις δικαιούχους χώρες και άλλους ενδιαφερόμενους φορείς. Την εφαρμογή τους σε μία από τις τρεις τρόπους: με κεντρική , αποκεντρωμένη ή κοινόχρηστο διαχείρισης.

Στο παρελθόν, η ΕΕ έχει παράσχει στήριξη στην πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας στο πλαίσιο ποικίλων χρηματοδοτικών μέσων, συμπεριλαμβανομένης της κοινοτικής βοήθειας για την ανασυγκρότηση, την ανάπτυξη και τη σταθεροποίηση (CARDS) .

3.1.4 Τουρκία

Πολιτικό σύστημα: Δημοκρατία
 Πρωτεύουσα: Άγκυρα
 Συνολική Έκταση: 780580
 Πληθυσμός: 71.5
 Νόμισμα: Τούρκικη λίρα

Η Δημοκρατία της Τουρκίας είναι μια αναπτυσσόμενη χώρα που βρίσκεται στη νοτιοδυτική Ασία με ένα μικρό τμήμα της επικράτειας της (3%) στη νοτιοανατολική Ευρώπη. Μέχρι το 1922, η χώρα ήταν το κέντρο της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Η χερσόνησος της Ανατολίας, που βρίσκεται ανάμεσα στη Μαύρη Θάλασσα και τη Μεσόγειο Θάλασσα συγκροτεί το βασικό τμήμα της χώρας. Η Τουρκία συνορεύει δυτικά με την Ελλάδα και τη Βουλγαρία, ανατολικά με τη Γεωργία, την Αρμενία, το Αζερμπαϊτζάν και το Ιράν, νότια με το Ιράκ και τη Συρία. Η χερσόνησος έχει σχήμα περίπου ορθογώνιου παραλληλόγραμμου, του οποίου το εσωτερικό μέρος είναι ένα οροπέδιο, με μέσο ύψος 1.000 μέτρων. Περιβάλλεται από συνεχείς οροσειρές, που αφήνουν μόνο μερικά ανοίγματα προς τη θάλασσα. Οι οροσειρές αυτές σχηματίστηκαν κατά την Αλπική Πτύχωση της Τριτογενούς Εποχής.

Στα βόρεια εκτείνονται παράλληλα με την παραλία οι Ποντιακές Άλπεις ή οροσειρά του Πόντου, που αρχίζει από τα σύνορα της Ρωσίας και καταλήγει στα στενά του Βοσπόρου. Δυτικά τα βουνά είναι απόκρημνα και σχηματίζουν απότομες ακτές και ακρωτήρια. Ίδη και Τμώλος. Στα νότια του οροπεδίου εκτείνεται η οροσειρά του Ταύρου, που συνεχίζεται ανατολικά με την οροσειρά του Αντίταυρου. Στον Ταύρο υπάρχει μια χαράδρα, που αποτελεί άνοιγμα προς τα ανατολικά της Τουρκίας. Το άνοιγμα αυτό είναι οι λεγόμενες Πύλες της Κιλικίας, από τις οποίες πέρασε ο Μ. Αλέξανδρος πηγαίνοντας για την Ινδία. Ανατολικά το οροπέδιο κλείνεται από το Χακαρί Νταγλαρί (3.630 μ.), Μεγκενί Νταγλαρί (3.610 μ.) και από το βιβλικό και πάντα χιονισμένο όρος Αραράτ (5.156 μ.), που είναι και το υψηλότερο βουνό της Μικράς Ασίας.

Η οικονομία της Τουρκίας αποτελεί ένα πολύπλοκο μείγμα παραδοσιακής βιοτεχνίας και σύγχρονης βιομηχανίας, με την τελευταία να κυριαρχεί ολοένα και περισσότερο. Διαθέτει έναν διευρυνόμενο ιδιωτικό τομέα, παρ' όλο που το κράτος διατηρεί τον πρωταγωνιστικό ρόλο στη βιομηχανία, τις τράπεζες, τις μεταφορές και τις τηλεπικοινωνίες. Κατά τα τελευταία χρόνια, η τουρκική οικονομία βρίσκεται σε τροχιά έντονης μεγέθυνσης, ενώ το 2004 και το 2005 σημείωσε ρυθμούς ανάπτυξης 8,9% και 7,4%.

Βιομηχανία-τουρισμός-αγωγοί

Η CIA τοποθετεί την Τουρκία στις ανεπτυγμένες χώρες. Συχνά, η χώρα κατηγοριοποιείται από τους οικονομολόγους και τους πολιτικούς επιστήμονες στις Νέες Βιομηχανικές Χώρες. Είναι ιδρυτικό μέλος του ΟΟΣΑ (1961) και της ομάδας των 20 βιομηχανικών κρατών G-20. Από τις 31 Δεκεμβρίου του 1995, η Τουρκία βρίσκεται σε εμπορική σύνδεση με την Ε.Ε. Το κατά κεφαλήν εισόδημά της, την εντάσσει στις χώρες με ανώτερα μεσαία εισοδήματα. Σύμφωνα με το Forbes, στην Κωνσταντινούπολη, χρηματιστική πρωτεύουσα της χώρας, διαμένουν περί τους 35 δισεκατομμυριούχους, νούμερο που την κατατάσσει 4η στον σχετικό πίνακα, στον οποίο προηγούνται η Μόσχα (74), η Νέα Υόρκη (71) και το Λονδίνο (36) και ξεπερνάει το Χονγκ Κονγκ, το Λος Άντζελες, τη Βομβάη, το Τόκιο κ.λπ.

Η μεγαλύτερη βιομηχανία είναι αυτή των υφασμάτων και των ρούχων (το 2005 αναλογούσαν στο 16,3% της συνολικής βιομηχανίας). Ακολουθούν αυτές της διύλισης (14,5%), των χημικών (10,3%), του σιδήρου και του χάλυβα (8,9%), των αυτοκινήτων (6,3%) και των μηχανημάτων (7%). Το 2006, οι τούρκικες εταιρείες εξήγαγαν ρούχα συνολικής αξίας 13,98 δισ. \$. Από αυτά, τα 10,67 δισ. \$ (το 76,33%) κατευθύνθηκαν προς την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η τουρκική εταιρεία Vestel Electronics είναι ο μεγαλύτερος παραγωγός τηλεοράσεων στην Ευρώπη, κατασκευάζοντας το ¼ της συνολικής παραγωγής όλων των συσκευών που κατασκευάζονται και πωλούνται στην ευρωπαϊκή ήπειρο. Μέχρι τον Ιανουάριο του 2005, η Βέστελ και η κύρια τουρκική ανταγωνιστική εταιρεία της, η Μπέκο, παρήγαγαν πάνω από τις μισές τηλεοράσεις που κατασκευάζονται στην Ευρώπη.

Η Τουρκία διαθέτει επίσης μία μεγάλη και διαρκώς επεκτεινόμενη αυτοκινητοβιομηχανία, η οποία παρήγαγε περί τα 1.024.87 οχήματα το 2006, καταλαμβάνοντας την 6η θέση στον σχετικό ευρωπαϊκό κλάδο, πίσω από τη Γερμανία, τη Γαλλία, την Ισπανία, το Ηνωμένο Βασίλειο και την Ιταλία. Η αυτοκινητοβιομηχανία κατέχει πολύ σημαντικό ρόλο στην οικονομία από τις αρχές του 1990. Οι περισσότερες εταιρείες του κλάδου έχουν την έδρα τους στην περιοχή του Μαρμαρά. Η ετήσια παραγωγή επιβατικών αυτοκινήτων όλων των εταιρειών για το 2002 έφτασε τα 726.000 οχήματα, για να αυξηθεί στα 991.621 το 2006, αριθμός που κατατάσσει την Τουρκία 17η παραγωγό αυτοκινήτων στον κόσμο. Έχοντας διευρύνει τις δραστηριότητές τους στη συναρμολόγηση οχημάτων και ανταλλακτικών, οι τουρκικές επιχειρήσεις εξήγαγαν το 2002 οχήματα και ανταλλακτικά η αξία των οποίων ξεπερνούσε τα 14 δισ. \$.

Η Τουρκία αποτελεί επίσης μία από τις μεγαλύτερες κατασκευάστριες πλοίων στον κόσμο. Το 2007, η χώρα ήταν βάσει των παραγγελιών που δέχθηκε 4η τόσο στον κλάδο κατασκευής εμπορικών πλοίων (πίσω από την Κίνα, τη Νότια Κορέα και την Ιαπωνία), όσο και σ' αυτόν της κατασκευής πολυτελών μεγα-γιότ (πίσω από την Ιταλία, τις ΗΠΑ και τον Καναδά).

Ο τουρισμός αποτελεί έναν από τους πιο γοργά αναπτυσσόμενους κλάδους της χώρας. Το 2005, τη χώρα επισκέφτηκαν 24.124.501 τουρίστες, οι οποίοι άφησαν 18,2 δισ. \$ στα ταμεία της, δαπανώντας κατά μέσον όρο 679\$ ο καθένας. Το 2007, ο αριθμός των επισκεπτών ανήλθε στους 27.214.988, συνεισφέροντας συνολικά 18,5 δισ. \$ στα έσοδα της χώρας.

Η Τουρκία είναι η 10η χώρα στον κατάλογο των χωρών με την ποικιλία του ορυκτού πλούτου που βρίσκεται στο υπέδαφός της. Το δίκτυο των αγωγών που τη διατρέχει αποτελείται από 1.738 χλμ. αγωγών αργού πετρελαίου, 2.312 χλμ. αγωγών πετρελαιοειδών και 708 χλμ. φυσικού αερίου (1999), χωρίς τον αγωγό Μπακού-Τιφλίδας-Τσεϊχάν, ο οποίος μεταφέρει πετρέλαιο από τις πηγές της Κασπίας και είναι ο μακρύτερος αγωγός στον κόσμο, ούτε τους υπό κατασκευή νέους αγωγούς φυσικού αερίου.

Οικονομική ανάπτυξη-εξωτερικό εμπόριο

Τα τελευταία χρόνια, η οικονομική κατάσταση χαρακτηρίστηκε από ανισόμετρα ανάπτυξη και σοβαρές ανισορροπίες. Η ανάπτυξη του πραγματικού ΑΕΠ προσέγγισε για πολλά χρόνια το 6%, αλλά αυτή η μεγέθυνση διακόπηκε πολλές φορές από απότομες πτώσεις, όπως συνέβη το 1994, το 1999 και το 2001. Εν τω μεταξύ, το δημοσιονομικό έλλειμμα κυμαίνεται μονίμως άνω του 10% του ΑΕΠ –γεγονός που οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στην τεράστια επιβάρυνση των τόκων, οι οποίοι αντιπροσωπεύουν πάνω από το 50% του συνόλου των δαπανών της κεντρικής κυβέρνησης. Επιπλέον, ο πληθωρισμός συνέχισε να κινείται σε υψηλά επίπεδα.

Οι τούρκικες εξαγωγές έφτασαν τα 115,3 δισ. \$ το 2007, αλλά οι εισαγωγές αυξήθηκαν στα 162,1 δισ. \$ κυρίως εξαιτίας των αυξανόμενων αναγκών σε φυσικό αέριο και αργό πετρέλαιο. Η Τουρκία στοχεύει να προσεγγίσει τα 200 δισ. \$ εξαγωγές το 2013, ενώ το σύνολο των ανταλλαγών θα φτάσει τα 450 δισ. \$. Κύριοι εμπορικοί εταίροι της χώρας είναι η Ευρωπαϊκή Ένωση (το 59% των εξαγωγών και το 52% των εισαγωγών), οι ΗΠΑ, η Ρωσία και η Ιαπωνία. Η Τουρκία επωφελήθηκε από την τελωνειακή ένωση με την Ε.Ε., που υπογράφηκε το 1995, προκειμένου να αυξήσει την παραγωγή που προορίζει για τις εξαγωγές, ενώ την ίδια στιγμή απολαμβάνει την αύξηση των ξένων άμεσων επενδύσεων που πραγματοποιούνται στη χώρα από τα μέλη της Ε.Ε. Οι άμεσες ξένες επενδύσεις προσέγγισαν τα 21,9 δισ. δολάρια το 2007.

Τέλος, τον Ιανουάριο του 2007, η Ευροστάτ υπολόγισε τον κατώτερο μισθό στην Τουρκία στα 298€, ποσό που κατατάσσει την Τουρκία 9η στον σχετικό κατάλογο των ευρωπαϊκών χωρών (πίσω από τη Βουλγαρία, τη Λιθουανία, τη Σλοβακία, την Εσθονία, την Πολωνία, την Ουγγαρία και την Τσεχία). Το μέσο ημερομίσθιο κυμαίνεται μεταξύ 32 - 39\$.

Πορεία ενταξιακών διαπραγματεύσεων

Η Τουρκία είναι υποψήφια χώρα για προσχώρηση στην ΕΕ μετά το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Ελσίνκι το Δεκέμβριο του 1999. ενταξιακές διαπραγματεύσεις που ξεκίνησε τον Οκτώβριο του 2005 με την αναλυτική εξέταση της νομοθεσίας της ΕΕ (η λεγόμενη διαδικασία screening). Από τότε η ΕΕ κλείσει προσωρινά ένα κεφάλαιο και να ανοίξει διαπραγματεύσεις για 12 κεφάλαια. Στις 18 Φεβρουαρίου 2008 το Συμβούλιο ενέκρινε αναθεωρημένη εταιρική σχέση προσχώρησης με την Τουρκία.

Η Τουρκία είχε μια μακρά σχέση με το σχέδιο της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ) υπέγραψε το 1963 τη Συμφωνία Σύνδεσης της Άγκυρας για την προοδευτική δημιουργία μιας τελωνειακής ένωσης. Η Άγκυρα Σύλλογος συμπληρώθηκε με ένα πρόσθετο πρωτόκολλο που υπογράφηκε το Νοέμβριο 1970. Λόγω της τουρκικής μη εφαρμογή Κύπρος το πρόσθετο πρωτόκολλο της συμφωνίας της Άγκυρας, το Συμβούλιο αποφάσισε το Δεκέμβριο του 2006 ότι οκτώ σχετικά κεφάλαια δεν θα ανοίξουν και κανένα κεφάλαιο δεν θα κλείσει προσωρινά μέχρις ότου η Τουρκία έχει εκπληρώσει την υποχρέωσή του. Τα οκτώ κεφάλαια είναι: ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, δικαίωμα εγκατάστασης και ελεύθερης παροχής υπηρεσιών, Χρηματοοικονομικές Υπηρεσίες, Γεωργία και την Αγροτική Ανάπτυξη, Αλιεία, την πολιτική μεταφορών, τελωνειακή ένωση και τις εξωτερικές σχέσεις.

Η ΕΕ δημιούργησε μια τελωνειακή ένωση με την Τουρκία το 1995. Το πεδίο εφαρμογής της Τελωνειακής Ένωσης θα καλύπτει το εμπόριο βιομηχανικών προϊόντων μεταξύ της Τουρκίας και της ΕΕ, και συνεπάγεται επίσης την ευθυγράμμιση της Τουρκίας με ορισμένες πολιτικές της ΕΕ, όπως η τεχνική ρύθμιση των προϊόντων, τον ανταγωνισμό και το Δίκαιο Πνευματικής Ιδιοκτησίας. Το εμπόριο μεταξύ ΕΕ και Τουρκίας στον τομέα της γεωργίας και των προϊόντων χάλυβα διέπεται από ξεχωριστό προτιμησιακές συμφωνίες. Η τελωνειακή ένωση αυξήθηκε σημαντικά ο όγκος των εμπορικών συναλλαγών μεταξύ της Τουρκίας και των κρατών μελών της ΕΕ. Σήμερα, περισσότερο από το ήμισυ των εμπορικών συναλλαγών της Τουρκίας με την Ευρωπαϊκή Ένωση. Εμπορίου της Τουρκίας με την ΕΕ είναι σχεδόν ισορροπημένο, το έλλειμμα είναι μικρότερο από € 8,3 δισεκ. ευρώ, και κατέχει μερίδιο 13% στο συνολικό εμπορικό έλλειμμα της Τουρκίας. Το μερίδιο των εξαγωγών προς την ΕΕ αυξήθηκε ελαφρώς από 56,0% το 2006 σε 56,4% το 2007. Οι εισαγωγές από την ΕΕ ως ποσοστό των συνολικών εισαγωγών μειώθηκαν, από 42,6% σε 40,4%, κυρίως λόγω της αύξησης των πληρωμών για εισαγωγές ενέργειας, το οποίο η Τουρκία εισάγονται σχεδόν αποκλειστικά από μη κοινοτικές χώρες. ΕΕ για τις άμεσες ξένες επενδύσεις (ΑΞΕ) στην Τουρκία έχουν φθάσει σχεδόν σε € 9.000.000.000 το 2007. Αντιπροσωπεύουν περίπου τα δύο τρίτα των συνολικών εισροών άμεσων ξένων επενδύσεων στην Τουρκία και που ανέρχονται σε 3,5% του ΑΕΠ της Τουρκίας. Κατά το πρώτο τρίμηνο του 2008, το μερίδιο των άμεσων ξένων επενδύσεων από την ΕΕ μειώθηκε περαιτέρω σε 53%. Κύρια βιομηχανική της Τουρκίας οι εισαγωγές από την ΕΕ να συνεχίσει να είναι μηχανήματα, προϊόντα αυτοκινητοβιομηχανίας, των χημικών προϊόντων, σιδήρου και χάλυβα. Κύριες γεωργικές εισαγωγές της από την ΕΕ είναι τα σιτηρά. Σημαντικές εισαγωγές της ΕΕ από την Τουρκία περιλαμβάνει υφασμάτων και ενδυμάτων, μηχανήματα και εξοπλισμό μεταφορών.

Ημερομηνίες-κλειδιά στην πορεία της Τουρκίας προς την ΕΕ 30 του Ιουνίου, 2010 - την έναρξη διαπραγματεύσεων:

Φεβρουάριος 2008 - Έγκριση από το Συμβούλιο μια αναθεωρημένη εταιρική σχέση προσχώρησης για την Τουρκία.

Δεκέμβριος 2007: τα διευρωπαϊκά δίκτυα και των καταναλωτών και προστασία της υγείας

Ιούνιος 2007: Δημοσιονομικός Έλεγχος και Στατιστική.

Μάρτιος 2007: την έναρξη διαπραγματεύσεων για το κεφάλαιο επιχειρήσεις και Βιομηχανίας

Δεκέμβριος 2006: Λόγω της τουρκικής μη εφαρμογή Κύπρος το πρόσθετο πρωτόκολλο της συμφωνίας της Άγκυρας, το Συμβούλιο αποφασίζει ότι οκτώ σχετικά κεφάλαια δεν θα ανοίξουν και κανένα κεφάλαιο δεν θα κλείσει προσωρινά μέχρις ότου η Τουρκία έχει εκπληρώσει την υποχρέωσή του. Τα οκτώ κεφάλαια είναι: ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, δικαίωμα εγκατάστασης και ελεύθερης παροχής υπηρεσιών, Χρηματοοικονομικές Υπηρεσίες, Γεωργία και την Αγροτική Ανάπτυξη, Αλιεία, την πολιτική μεταφορών, τελωνειακή ένωση και τις εξωτερικές σχέσεις.

Δεκέμβριος 2005 - Έγκριση από το Συμβούλιο της αναθεωρημένης εταιρικής σχέσης προσχώρησης για την Τουρκία.

Οκτώβριος 2005 - Έναρξη της διαδικασίας εξέτασης σχετικά με την αναλυτική εξέταση του κεκτημένου.

Οκτώβριος 2005 - Έγκριση από το Συμβούλιο του διαπραγματευτικού πλαισίου που καθορίζει τις αρχές που διέπουν τις διαπραγματεύσεις ακολούθησε η επίσημη έναρξη των διαπραγματεύσεων προσχώρησης με την Τουρκία.

Ιούνιος 2005 - Η Επιτροπή εκδίδει ανακοίνωση σχετικά με την κοινωνία των πολιτών διαλόγου μεταξύ ΕΕ και τις υποψήφιες χώρες. Η παρούσα ανακοίνωση καθορίζει το γενικό πλαίσιο για το πώς να δημιουργήσουν και να ενισχύσουν τους δεσμούς μεταξύ της κοινωνίας των πολιτών στην ΕΕ και τις υποψήφιες χώρες.

Δεκέμβριος 2004 - Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καθορίζει τους όρους για την έναρξη των ενταξιακών διαπραγματεύσεων.

Οκτώβριος 2004 - Η Επιτροπή παρουσιάζει τη σύστασή της για την πρόοδο της Τουρκίας προς την ένταξη, μαζί με θεματικό έγγραφο της που απορρέουν από την προοπτική ένταξης της Τουρκίας.

Μάιος 2003 - Έγκριση από το Συμβούλιο της αναθεωρημένης εταιρικής σχέσης προσχώρησης για την Τουρκία.

Μάρτιος 2001 - Το Συμβούλιο εγκρίνει την εταιρική σχέση προσχώρησης για την Τουρκία.

Δεκέμβριος 1999 - ΕΕ στο Ελσίνκι Συμβούλιο αναγνωρίζει την Τουρκία ως υποψήφια χώρα της ΕΕ σε ισότιμη βάση με άλλες υποψήφιες χώρες.

Δεκέμβριος 1997 - Στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Λουξεμβούργου, η Τουρκία έχει κηρυχθεί επιλέξιμη για να γίνει μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

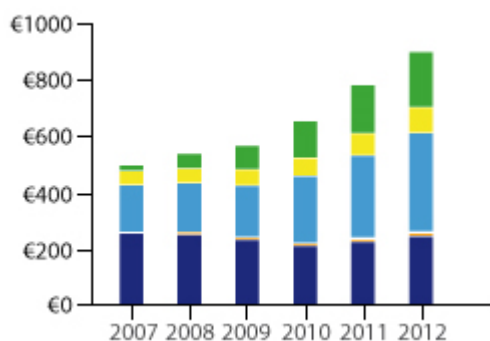
Απρίλιος 1987 - Η Τουρκία κάνει αίτηση για πλήρη ένταξη ΕΟΚ.

Νοέμβριος του 1970 - Το πρόσθετο πρωτόκολλο και το δεύτερο χρηματοδοτικό πρωτόκολλο που υπογράφηκε στις Βρυξέλλες, προετοιμάζοντας το έδαφος για τη δημιουργία της τελωνειακής ένωσης.

Σεπτέμβρης 1963 - Μια συμφωνία σύνδεσης (γνωστή ως συμφωνία της Άγκυρας) υπογράφεται, με στόχο να τεθεί η Τουρκία σε μια τελωνειακή ένωση με την ΕΟΚ και για την ενδεχόμενη προσχώρηση. Ένα πρώτο χρηματοδοτικό πρωτόκολλο με την αρχική συμφωνία που υπογράφεται επίσης.

Σεπ 1959 - Τουρκία ισχύει για τα συνεργαζόμενα μέλη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (ΕΟΚ).

Component	2007	2008	2009	2010	2011	2012
■ Transition Assistance and Institution Building	256,7	256,1	233,2	211,3	230,6	250,9
■ Cross-border Co-operation	2,0	2,8	9,3	9,5	9,7	9,9
■ Regional Development	167,5	173,8	182,7	238,1	291,4	350,8
■ Human Resources Development	50,2	52,9	55,6	63,4	77,6	89,9
■ Rural Development	20,7	53,0	85,5	131,3	172,5	197,8
TOTAL	497,2	538,7	566,4	653,7	781,9	899,5

Από το 2007, η Τουρκία λαμβάνει κοινοτική χρηματοδοτική ενίσχυση στο πλαίσιο του μηχανισμού προενταξιακής βοήθειας (IPA). Η κατανομή για το 2008 ανέρχεται σε € 538,7 βοήθεια million. IPA έχει αναπτυχθεί σύμφωνα με τη στρατηγική που ιδρύθηκε στην Τουρκία

πολυετούς ενδεικτικού σχεδιασμού (MIPD) για την περίοδο 2007-2009, το οποίο επικαιροποιήθηκε το 2008 και τώρα καλύπτει την περίοδο 2008 - 2010. IPA βοήθεια προς την Τουρκία που εφαρμόζονται στο πλαίσιο αποκεντρωμένης διαχείρισης σύμφωνα με τις πέντε συνιστώσες ΜΠΒ διαθέσιμα στις υποψήφιες χώρες και βασίζεται στην βοήθεια που παρέχεται προς την Τουρκία κάτω από τα προηγούμενα χρηματοδοτικά μέσα, το πρόγραμμα MEDA (1996-2001) και την Τουρκία προενταξιακού μέσου βοήθειας (2002-2006). Άλλα παραδείγματα των σχέσεων ΕΕ-ενισχυόμενα έργα μπορούν να βρεθούν τα επιλεγμένα έργα έχουν webpage. Annual ή πολυετή προγράμματα (ανάλογα με τη συνιστώσα) που έχουν σχεδιαστεί σύμφωνα με τους στρατηγικούς ΕΠΕΣ. Έχουν εγκριθεί από την Επιτροπή κατόπιν διαβουλεύσεων με τις δικαιούχους χώρες και άλλους ενδιαφερόμενους φορείς. Πραγματοποιήθηκαν σε έναν από τους τρεις τρόπους: από την κεντρική, επιμερισμένη ή αποκεντρωμένη διαχείριση.

3.1.5 Μαυροβούνιο

Πολιτικό σύστημα: Δημοκρατία

Πρωτεύουσα: Ποντγκορίτσα

Συνολική έκταση: 13.812

Πληθυσμός: 672.180

Νόμισμα: Ευρώ

Το Μαυροβούνιο είναι ανεξάρτητο κράτος από το 2006, με πληθυσμό 672.180 (σύμφωνα με εκτίμηση του 2009). Στο βορρά συνορεύει με την Κροατία και τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη, ανατολικά με τη Σερβία, νότια με την Αλβανία και δυτικά βρέχεται από την Αδριατική θάλασσα. Ήταν η δεύτερη και μικρότερη συνιστώσα της Ομοσπονδίας Σερβίας-Μαυροβουνίου, διαδόχου κράτους της Γιουγκοσλαβίας. Δημοψήφισμα που διεξήχθη στις 21 Μαΐου 2006 είχε ως αποτέλεσμα (με 55,4% των ψήφων) την ανεξαρτητοποίηση του Μαυροβουνίου από την ομοσπονδία με τη Σερβία, κάτι που αποδέχθηκε και η ίδια. Η χώρα έγινε ανεξάρτητη στις 3 Ιουνίου 2006 και το 192ο μέλος του ΟΗΕ στις 28 Ιουνίου 2006. Στις 11 Μαΐου του 2007 έγινε επίσης το 47ο μέλος του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Πρωτεύουσα είναι η Ποντγκόριτσα. Το 80% περίπου του πληθυσμού αυτοπροσδιορίζεται ως Μαυροβούνιοι και Σέρβοι, το 5% Αλβανοί ενώ το υπόλοιπο 15% είναι Σλάβοι μουσουλμάνοι που κατοικούν στην περιοχή Σαντζάκ, η οποία βρίσκεται μισή στο Μαυροβούνιο και μισή στη Σερβία.

Οικονομία

Η οικονομία του Μαυροβουνίου αυξήθηκε σε ποσοστό 2% το πρώτο εξάμηνο του έτους, ωστόσο ειδικοί προειδοποιούν πως η χώρα πρέπει να πατάξει άμεσα το δανεισμό ώστε να αποφύγει το εξοντωτικό βάρος μιας δημοσιονομικής κρίσης.

Στο 1,25 δισ. ευρώ, ή το 45% του ΑΕΠ, το προβλεπόμενο συνολικό χρέος του

Μαυροβουνίου είναι δεύτερο στην περιοχή μετά την Αλβανία. Το δημόσιο χρέος αυξήθηκε ραγδαία όταν η κυβέρνηση εξέδωσε ομόλογα 380 εκατ. ευρώ περίπου στις αρχές του έτους, ώστε να πληρώσει μισθούς και συντάξεις. Με τόκο, η επιβάρυνση του ομολόγου θα ανέλθει σε 524 εκατ. ευρώ όταν θα πρέπει να αποπληρωθεί το 2016. Εν τω μεταξύ, η κυβέρνηση έλαβε πρόσθετο δάνειο από την Παγκόσμια Τράπεζα, ύψους 59 εκατ. ευρώ, νωρίτερα αυτό τον Οκτώβριο του 2011. Στοιχεία της Κεντρικής Τράπεζας δείχνουν ότι η λειτουργία μίας στις τέσσερις επιχειρήσεις παρεμποδίζεται λόγω της ανικανότητάς τους να πληρώσουν χρέη. Τον Ιούνιο, 14.754 επιχειρήσεις -- από τις 55.602 -- με συνολικό χρέος 302 εκατ. ευρώ δεν ήταν σε θέση να λειτουργήσουν. Εξίσου ανησυχητικά είναι τα στοιχεία για τον ιδιωτικό τομέα. Από τα 2 δισεκατομμύρια ευρώ σε συνολικά τραπεζικά δάνεια -- το ένα τέταρτο, ή 523 εκατ. ευρώ -- πιθανότατα να μην αποπληρωθούν. Ο Πρόεδρος της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομίας, Αλεξάνταρ Νταμιάνοβιτς, προειδοποιεί πως το συνεχόμενα αυξανόμενο δημόσιο χρέος δεν έχει βελτιώσει την απόδοση της οικονομίας ή τα πρότυπα διαβίωσης.

Το γεγονός ότι το εθνικό χρέος, το οποίο το 2006 ήταν περίπου 700 εκατ. ευρώ, αυξήθηκε πάνω από το διπλάσιο μέσα σε πέντε χρόνια, υποδεικνύει πως υπάρχει πολιτική σε εξέλιξη η οποία μπορεί να ωθήσει το Μαυροβούνιο σε δουλεία λόγω του χρέους. Υπάρχει εύλογη ανησυχία πως εισέρχονται στην επικίνδυνη ζώνη της κρατικής χρεοκοπίας. Ειδικοί συμφωνούν πως για να αποφευχθεί τυχόν επιδείνωση στην κατάσταση του χρέους, η ανάπτυξη πρέπει να έρθει από ξένες επενδύσεις -- και όχι από δανεισμό.

Στο Μαυροβούνιο, υπάρχει αποτελμάτωση σε ότι αφορά στις άμεσες ξένες επενδύσεις. Τους πρώτους επτά μήνες, σε σύγκριση με την ίδια περίοδο το προηγούμενο έτος, οι άμεσες ξένες επενδύσεις μειώθηκαν 38%. Ειδικοί αναφέρουν ότι το Μαυροβούνιο χρειάζεται 300 εκατ. ευρώ ετησίως σε ξένες επενδύσεις για να επιτύχει βιώσιμο προϋπολογισμό.

Ένα από τα μέλη του κυβερνώντος Σοσιαλδημοκρατικού Κόμματος (SDP) επιμένει πως το Μαυροβούνιο πρέπει να λάβει έκτακτα μέτρα, όπως νέο νόμο για ενθάρρυνση των ξένων επενδυτών. Η μεγάλη εξάρτηση του Μαυροβουνίου από τις εισαγωγές, το έλλειμμα του ταμείου συντάξεων και τα έξοδα για τα κοινωνικά επιδόματα, σε συνδυασμό με τη μεγάλη κρατική διοίκηση, θα ασκούν συνεχή πίεση στη βιωσιμότητα των δημοσίων οικονομικών.

Το δημόσιο χρέος θα συνεχίσει να αυξάνεται λόγω της καθυστέρησης στην οικονομική ανάκαμψη του κόσμου, ειδικά στις ανεπτυγμένες Ευρωπαϊκές χώρες, πλήττοντας την ανάπτυξη μικρών οικονομιών όπως η δική μας. Είναι σαφές πως το πρόβλημα του αυξανόμενου χρέους είναι περίπλοκο και ανησυχητικό. Δεν πρέπει να ξεχνάμε πως η αξιοπιστία του κράτους εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την ικανότητα εξόφλησης του χρέους του.

Πορεία ενταξιακών διαπραγματεύσεων

Το Μαυροβούνιο είναι δυνάμει υποψήφια χώρα για προσχώρηση στην ΕΕ, μετά την αίτηση προσχώρησης που υπέβαλε τον Δεκέμβριο 2008. Η Επιτροπή προετοιμάζει τώρα τη γνώμη της για την αίτηση αυτή, την οποία πρόκειται να υποβάλει στο Συμβούλιο Υπουργών εντός του 2010. (Για περισσότερες πληροφορίες: Οι όροι της διεύρυνσης και Πώς λειτουργεί)

Συμφωνίες με την ΕΕ

Συμφωνία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης (ΣΣΣ) (υπεγράφη το 2007, αλλά εκκρεμεί η κύρωσή της). Ενδιάμεση συμφωνία για το εμπόριο και τα συναφή με το εμπόριο θέματα (2008) Ευρωπαϊκή συμφωνία εταιρικής σχέσης (2007).

Συμφωνία διευκόλυνσης της έκδοσης θεωρήσεων και συμφωνία επανεισδοχής (2008). Έχει επίσης υποβληθεί πρόταση για την ελευθέρωση του καθεστώτος θεωρήσεων.

Οικονομικές σχέσεις με την ΕΕ

- Από το 2000 το Μαυροβούνιο επωφελείται από τα αυτόνομα εμπορικά μέτρα της ΕΕ.
- Χάρη στην ενδιάμεση εμπορική συμφωνία, επεκτάθηκε η πρόσβαση των προϊόντων του Μαυροβουνίου στην ευρωπαϊκή αγορά, ενώ οι εξαγωγές της ΕΕ στο Μαυροβούνιο αποτελούν αντικείμενο εμπορικών προτιμήσεων.
- Η βασική πηγή εσόδων είναι ο τουρισμός και η παραγωγή αλουμινίου.
- Η ΕΕ είναι ο βασικός εμπορικός εταίρος του Μαυροβουνίου και βασική πηγή άμεσων ξένων επενδύσεων.

Βασικές ημερομηνίες

17 Δεκεμβρίου 2010 - Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο επιβεβαιώνει ότι το Μαυροβούνιο είναι υποψήφια χώρα

1 Μαΐου 2010 - Τίθεται σε ισχύ η Συμφωνία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης (ΣΣΣ)

15 Ιουλίου 2009 – Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτείνει ελευθέρωση του καθεστώτος θεωρήσεων για το Μαυροβούνιο

23 Απριλίου 2009 – Το Συμβούλιο καλεί την Επιτροπή να υποβάλει τη γνώμη της για την αίτηση του Μαυροβουνίου

15 Δεκεμβρίου 2008 – Το Μαυροβούνιο υποβάλλει αίτηση προσχώρησης στην ΕΕ

27 Μαΐου 2008 – Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσιάζει χάρτη πορείας με τα χρονικά ορόσημα σχετικά με την ελευθέρωση του καθεστώτος θεωρήσεων στο Μαυροβούνιο

21 Φεβρουαρίου 2008 – Ξεκινά ο διάλογος για την ελευθέρωση του καθεστώτος θεωρήσεων

1η Ιανουαρίου 2008 – Τίθενται σε ισχύ η ενδιάμεση συμφωνία για το εμπόριο και τα συναφή με το εμπόριο θέματα, η συμφωνία για τη διευκόλυνση της έκδοσης θεωρήσεων και η συμφωνία επανεισδοχής

15 Νοεμβρίου 2007 – Η κυβέρνηση του Μαυροβουνίου και η ΕΚ υπογράφουν τη συμφωνία πλαίσιο για το Μέσο Προενταξιακής Βοήθειας

1η Νοεμβρίου 2007- Εγκαίνια της Αντιπροσωπείας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην Ποντγκόριτσα

19 Οκτωβρίου 2007- Το Κοινοβούλιο του Μαυροβουνίου εγκρίνει με πλειοψηφία δύο τρίτων το Σύνταγμα το οποίο θα κυρωθεί στις 22 Οκτωβρίου

15 Οκτωβρίου 2007- Υπογράφεται στο Λουξεμβούργο η Συμφωνία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης (ΣΣΣ)

18 Σεπτεμβρίου 2007- Υπογράφονται οι συμφωνίες διευκόλυνσης της έκδοσης θεωρήσεων και επανεισδοχής

15 Μαρτίου 2007 – Μονογράφεται στην Ποντγκόριτσα η Συμφωνία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης (ΣΣΣ)

22 Ιανουαρίου 2007 – Το Συμβούλιο εγκρίνει ευρωπαϊκή εταιρική σχέση για το Μαυροβούνιο

26 Σεπτεμβρίου 2006 – Ξεκινούν οι διαπραγματεύσεις για σύναψη ΣΣΣ με το Μαυροβούνιο: Πρώτος γύρος επίσημων διαπραγματεύσεων και τεχνικών συνομιλιών

10 Σεπτεμβρίου 2006 – Βουλευτικές εκλογές στο Μαυροβούνιο

24 Ιουλίου 2006 – Το Συμβούλιο της ΕΕ εγκρίνει εντολή διαπραγμάτευσης για τη σύναψη Συμφωνίας Σταθεροποίησης και Σύνδεσης (ΣΣΣ) με το Μαυροβούνιο

12 Ιουνίου 2006 - Το Συμβούλιο της ΕΕ δηλώνει τη βούλησή του να αναπτύξει περαιτέρω σχέσεις με το Μαυροβούνιο ως κυρίαρχο και ανεξάρτητο κράτος. Ακολουθούν διμερείς αναγνωρίσεις από τα κράτη μέλη

3 Ιουνίου 2006 – Το Κοινοβούλιο του Μαυροβουνίου ανακηρύσσει την ανεξαρτησία του κράτους

21 Μαΐου 2006 – Στο δημοψήφισμα για την ανεξαρτησία η πλειοψηφία των ψηφοφόρων (55,5%) ψήφισαν υπέρ της ανεξαρτησίας του Μαυροβουνίου

3 Μαΐου 2006 – Διακόπτονται οι διαπραγματεύσεις με τη Σερβία και το Μαυροβούνιο εξαιτίας της αδυναμίας της σερβικής κυβέρνησης να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της έναντι του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου για την πρώην Γιουγκοσλαβία (ΔΠΔΠΓ)

Οκτώβριος 2005 – Έναρξη των διαπραγματεύσεων μεταξύ της ΕΕ, της Σερβίας και του Μαυροβουνίου για τη σύναψη Συμφωνίας Σταθεροποίησης και Σύνδεσης. Οι διαπραγματεύσεις διεξάγονται βάσει διττής προσέγγισης

Ιούλιος 2003 – Ξεκινά ενισχυμένος διαρκής διάλογος μεταξύ της ΕΕ και της Ένωσης Κρατών της Σερβίας και του Μαυροβουνίου

Ιούνιος 2003 – Στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Θεσσαλονίκης, επιβεβαιώνεται η ευρωπαϊκή προοπτική των χωρών των Δυτικών Βαλκανίων

Μάρτιος 2002 – Υπογραφή της συμφωνίας του Βελιγραδίου για μια αναδιαρθρωμένη Ένωση Κρατών που περιλαμβάνει τη Σερβία και το Μαυροβούνιο

2001 – Αρχίζει η εφαρμογή του προγράμματος CARDS (Κοινοτική Βοήθεια για την Ανασυγκρότηση, την Ανάπτυξη και τη Σταθεροποίηση)

Νοέμβριος 2000 – Στη σύνοδο κορυφής του Ζάγκρεμπ εγκαινιάζεται η Διαδικασία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης (ΔΣΣ) για πέντε χώρες της Νοτιοανατολικής Ευρώπης

Νοέμβριος 2000 - “Συμφωνία Πλαίσιο Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γιουγκοσλαβίας-ΕΕ για την παροχή βοήθειας και στήριξης από την ΕΕ στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της

Γιουγκοσλαβίας”. Το Μαυροβούνιο επωφελείται από τις αυτόνομες εμπορικές προτιμήσεις που χορηγεί η ΕΕ

1997 – Περιφερειακή προσέγγιση. Το Συμβούλιο Υπουργών της ΕΕ θεσπίζει πολιτικούς και οικονομικούς όρους για την ανάπτυξη διμερών σχέσεων με τις χώρες των Δυτικών Βαλκανίων

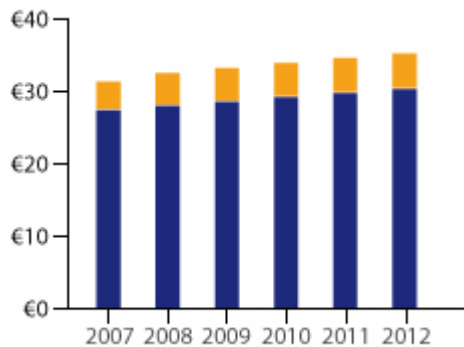
Μαυροβούνιο οικονομική βοήθεια

IPA Component	2011	2012	2013	TOTAL	%
■ I. Transition Assistance and Institution Building	29,8	16,3	5,3	49,9	47,9%
■ II. Cross Border Cooperation (CBC)***	4,3	4,3	4,4	13,1	12,5%
■ III. Regional Development	0	8	15,3	23,2	22,2%
■ IV. Social Development	0	2,8	2,9	6,2	6,00%
■ V. Agriculture and Rural Development	0	3,3	7,6	11,9	11,40%

TOTAL	34,1	34,8	35,4	104,3	100%
--------------	------	------	------	-------	------

*** IPA Component II, Cross-border cooperation, is dealt with in a separate MIPD

Από το 2007, το Μαυροβούνιο έχει λάβει κοινοτική χρηματοδοτική ενίσχυση στο πλαίσιο του μέσου προενταξιακής βοήθειας (IPA) για το μέσο ετήσιο χρηματοδοτικό κονδύλιο άνω των 30 εκατ. €. Προκειμένου να αυξηθεί ο αντίκτυπος της βοήθειας IPA και να δώσει μεγαλύτερη έμφαση στο να επιτευχθούν τα αποτελέσματα, η Επιτροπή έχει αποφασίσει για την περίοδο 2011-2013 για να επικεντρώσει τις προσπάθειές της σχετικά με τα στοχοθετημένα ακόλουθους τομείς.

- Δικαιοσύνη και εσωτερικές υποθέσεις: (7,30 εκατ. €), ο στόχος είναι η υποστήριξη της ανεξαρτησίας, της αποδοτικότητας, της αποτελεσματικότητας και της λογοδοσίας της δικαστικής εξουσίας? Συμπεριλαμβανομένου του τομέα των σωφρονιστικών υπαλλήλων και την επιβολή του νόμου όργανα, ιδίως με σκοπό την καταπολέμηση της διαφθοράς και του οργανωμένου εγκλήματος. Επιπλέον, στοχευμένες δράσεις θα αφορούν τις βασικές προτεραιότητες για την καταπολέμηση των διακρίσεων και στην ανάπτυξη βιώσιμων λύσεων για τις ευάλωτες ομάδες.

- Μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης (10,04 €), ο στόχος είναι να υποστηρίξει τις προσπάθειες της χώρας για την ενίσχυση του επαγγελματισμού και η αποπολιτικοποίηση της δημόσιας διοίκησης? Τη βελτίωση των συστημάτων δημοσιονομικής διαχείρισης, συμπεριλαμβανομένης της αποκεντρωμένης διαχείρισης των κονδυλίων της ΕΕ? Την ενίσχυση του ελέγχου και τους φορείς εποπτείας? Και υποστηρίζοντας την ελευθερία των ΜΜΕ για την ευθυγράμμιση με το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο για τα ανθρώπινα δικαιώματα.

- Αλλαγή του περιβάλλοντος και του κλίματος: (22,82 εκατ. €) Το περιβάλλον αποτελεί έναν καίριο τομέα για το Μαυροβούνιο. Θα έχει αντίκτυπο στην αύξηση του δυναμικού του τουρισμού, αποτελεί σημαντική πηγή εισοδήματος. Ο στόχος δεν είναι μόνο να βοηθήσει το Μαυροβούνιο να συμμορφωθούν προς την ΕΕ για το περιβάλλον και την κλιματική αλλαγή, αλλά επίσης να δημιουργήσει ένα καθαρότερο, ασφαλέστερο περιβάλλον για τους πολίτες και τους τουρίστες.

- Μεταφορές: (16,20 εκατ. €) Ο στόχος είναι να συμβάλει στις επενδύσεις του Μαυροβουνίου στον ναυτιλιακό και σιδηροδρομικό τομέα, προκειμένου να αναβαθμιστεί και να εξασφαλιστεί μια πιο αποτελεσματική θαλάσσιων και σιδηροδρομικών δικτύων με ως συνέπεια την αύξηση της ανταγωνιστικότητας του Μαυροβουνίου.

- Την κοινωνική ανάπτυξη: (8,63 εκατ. €) Η χρηματοδότηση θα παρέχεται για τις κοινωνικές

υπηρεσίες, καθώς και την εκπαίδευση και την υψηλή ποιότητα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (EEK) του συστήματος. Η βελτίωση της πρόσβασης των ανέργων στην αγορά εργασίας θα βελτιωθεί η κοινωνική ένταξη. Ο τομέας αυτός στοχεύει επίσης στην προετοιμασία του Μαυροβουνίου για την εφαρμογή και διαχείριση του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου.

- Γεωργία και αγροτική ανάπτυξη: (8,10 εκατ. €) Ο στόχος είναι να υποστηριχθεί η περαιτέρω ανάπτυξη ενός αειφόρου γεωργικού τομέα, τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και να βοηθήσει alignment με την κοινή γεωργική πολιτική (ΚΓΠ) και τα πρότυπα της ΕΕ σε τομείς όπως τα τρόφιμα πολιτική, τα υγειονομικά και φυτοϋγειονομικά.

3.2 Χώρες που δεν έχουν αναγνωριστεί ως επίσημες υποψήφιες

Πρόσφατες αιτήσεις

Η Αλβανία και η Σερβία υπέβαλαν αίτηση προσχώρησης στην ΕΕ το 2009. Στη γνώμη της το Νοέμβριο του 2010, η Επιτροπή δεν συνέστησε τη χορήγηση καθεστώτος υποψήφιας χώρας στην Αλβανία και προσδιόρισε έναν αριθμό κριτηρίων που θα έπρεπε προηγουμένως να εκπληρωθούν. Το Συμβούλιο κάλεσε την Επιτροπή να υποβάλει τη γνώμη της για την αίτηση προσχώρησης της Σερβίας. Η γνώμη αυτή αναμένεται να υποβληθεί έως το τέλος του 2011.

Διαπραγματεύσεις προσχώρησης

Οι διαπραγματεύσεις προσχώρησης διεξάγονται βάσει πλαισίου διαπραγμάτευσης, που καθορίζει τη μέθοδο και τις κατευθυντήριες αρχές των διαπραγματεύσεων, το οποίο αποφασίστηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Δεκεμβρίου 2004.

Οι ουσιαστικές διαπραγματεύσεις διεξάγονται στο πλαίσιο διακυβερνητικής διάσκεψης στην οποία συμμετέχουν όλα τα κράτη μέλη και η υποψήφια χώρα.

Για να υπάρξει πρόοδος κατά τις διαπραγματεύσεις, οι υποψήφιες χώρες πρέπει να έχουν επίσης σημειώσει πρόοδο στο εσωτερικό τους όσον αφορά τις προϋποθέσεις προσχώρησης, και ειδικότερα τα κριτήρια της Κοπεγχάγης που περιγράφονται στη συνέχεια.

Αναλυτική εξέταση του κερκτημένου

Για να καταστεί μέλος, μια υποψήφια χώρα πρέπει να αποδεχτεί το κερκτημένο της Ένωσης, δηλαδή το σύνολο των νόμων και των κανονισμών που ισχύουν στην Ένωση. Όπως και κατά τις προηγούμενες διαδικασίες προσχώρησης, είναι δυνατό να συμφωνηθούν ειδικές ρυθμίσεις. Η διαδικασία που είναι γνωστή με την ονομασία «αναλυτική εξέταση» αποτελεί το πρώτο στάδιο των διαπραγματεύσεων προσχώρησης. Η διαδικασία αυτή, που διαρκεί πολλούς μήνες, δίνει στις υποψήφιες χώρες τη δυνατότητα να εξοικειωθούν με το κερκτημένο, και στην Επιτροπή και στα κράτη μέλη την ευκαιρία να αξιολογήσουν το βαθμό ετοιμότητας των υποψήφιων χωρών πριν αρχίσουν οι διαπραγματεύσεις. Η αναλυτική εξέταση και οι διαπραγματεύσεις που ακολουθούν οργανώνονται κατά κεφάλαια, καθένα από τα οποία καλύπτει έναν συγκεκριμένο τομέα πολιτικής.

Οικονομική αξιολόγηση του βαθμού ετοιμότητας των υποψήφιων χωρών

Η Επιτροπή είναι αρμόδια για την τακτική αξιολόγηση του βαθμού ετοιμότητας των υποψήφιων για προσχώρηση χωρών. Διατυπώνει την αξιολόγησή της σε εκθέσεις προόδου που δημοσιεύονται ετησίως, συνήθως το φθινόπωρο. Ειδικότερα, η Γενική Διεύθυνση Οικονομικών και Χρηματοδοτικών Υποθέσεων της Επιτροπής είναι αρμόδια για:

- την αξιολόγηση του βαθμού συμμόρφωσης με τα οικονομικά κριτήρια προσχώρησης, τα οποία εγκρίθηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του 1993 στη Κοπεγχάγη και τα οποία, μαζί με άλλα κριτήρια προσχώρησης, είναι γνωστά ως κριτήρια της Κοπεγχάγης (βλέπε ξεχωριστή ιστοσελίδα γι' αυτό το θέμα).
- τη στενή παρακολούθηση της μεσοπρόθεσμης οικονομικής και δημοσιονομικής κατάστασης των υποψήφιων χωρών, κυρίως μέσω μιας ετήσιας διαδικασίας οικονομικής και δημοσιονομικής εποπτείας, με στόχο να προετοιμαστούν οι υποψήφιες χώρες για την ενδεχόμενη ένταξή τους στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση.

3.2.1 Αλβανία

Η Δημοκρατία της Αλβανίας, είναι μια Βαλκανική χώρα της ΝΑ Ευρώπης. Συνορεύει με το Μαυροβούνιο Βορειοδυτικά, το Κοσσυφοπέδιο Βόρεια, την ΠΓΔΜ Ανατολικά και την Ελλάδα Νότια. Βρέχεται από την Αδριατική θάλασσα Δυτικά, και το Ιόνιο πέλαγος Νοτιοδυτικά. Ιδρύθηκε μετά το τέλος των Βαλκανικών Πολέμων, το 1913 και πρώτος κυβερνήτης της ήταν ο Ισμαήλ Κεμάλ . Εθνικός ήρωας της Αλβανίας είναι ο Σκεντέρμπεης (Skendërbe) γνωστός και ως Γεώργιος Καστριώτης

Πολιτικό σύστημα: Δημοκρατία

Πρωτεύουσα: Τίρανα

Συνολική έκταση: 28.748

Πληθυσμός: 3.639.453

Νόμισμα: Λεκ

Οικονομία

Η αλβανική Βουλή πέρασε έναν προϋπολογισμό για του χρόνου που η κυβέρνηση λέει ότι θα ενισχύσει την ανάπτυξη του ΑΕΠ κατά ως και 6,5% και θα μειώσει το έλλειμμα του προϋπολογισμού στο 3,8% του ΑΕΠ.

Το κυβερνών Δημοκρατικό Κόμμα του Πρωθυπουργού Σαλί Μπερίσα χαιρέτισε τον προϋπολογισμό ως ιστορικό επειδή δηλώνει ότι θα διατηρήσει την οικονομική ανάπτυξη σε μια εποχή παγκόσμιας επιβράδυνσης, αφού τον πέρασε με 75 ψήφους στη Βουλή των 140 θέσεων.

Ο Υπουργός Οικονομικών Ridvan Bode είπε ότι ο προϋπολογισμός αντανακλά τη θετική επίδοση της αλβανικής οικονομίας το 2009, με το ΑΕΠ να αναμένεται να αναπτυχθεί τουλάχιστον κατά 2% από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ) και περίπου κατά 4% από την κυβέρνηση.

Ο Bode δήλωσε ότι η Αλβανία τα έχει πάει καλύτερα από άλλες χώρες στα Βαλκάνια και την Ευρωπαϊκή Ένωση και ότι αναπτύχθηκε δύο φορές παραπάνω από την Πολωνία, που όπως είπε είχε τον υψηλότερο ρυθμό ανάπτυξης στην ευρωπαϊκή ήπειρο.

Αυτός ο προϋπολογισμός είναι 12% μεγαλύτερος από τον περσινό και αποκαθιστά τα πραγματικά και αισιόδοξα σενάρια για την ανάπτυξη της οικονομίας, είπε στους δημοσιογράφους: «Περιμένουμε οικονομική ανάπτυξη της τάξης του 6% με 6,5% το 2010, σε σχέση με το 2009. Αυτό βασίζεται σε όλους τους τομείς της οικονομίας και το νομισματικό πεδίο. Στηρίζεται από χρηματοδότηση και είναι ένα ρεαλιστικό έργο».

Το ΔΝΤ προβλέπει ανάπτυξη κατά 3% για την Αλβανία του χρόνου. Το έλλειμμα του προϋπολογισμού αναμένεται να μειωθεί στο 3,8% του ΑΕΠ από την πρόβλεψη για 6,5% φέτος. Οι δαπάνες θα ανέλθουν στα 411 δισ. λέκε και τα έσοδα στα 361 δισ. λέκε. Η Αλβανία θα λάβει από τις εμπορικές τράπεζες περίπου 50 δισ. λέκε (364 εκατομμύρια ευρώ), πιθανόν την άνοιξη, αλλά δεν σχεδιάζει να ζητήσει χρηματοδότηση από το ΔΝΤ.

Ο Bode είπε ότι η κυβέρνηση μπορεί να στραφεί σε άλλες θεσμικές τράπεζες για να αποκτήσει φθηνότερα δάνεια για να κατασκευάσει νέους οδικούς άξονες. Παρά τις συστάσεις από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, ανέφερε ότι η κυβέρνηση σχεδιάζει αύξηση των αποδοχών κατά 4% στο 10% και των συντάξεων κατά 7% στο 15%.

Ο προϋπολογισμός θα βοηθήσει στην απόκτηση δύναμης αυξάνοντας αποδοχές και συντάξεις πρόσθεσε ότι το κύριο κόμμα της αντιπολίτευσης, το Σοσιαλιστικό Κόμμα, αποκάλεσε τον προϋπολογισμό μια πράξη ευφορίας που δεν έλαβε υπόψη τις επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης, αλλά ο Bode αντιπαρήλθε των σχολίων τους σαν μέρος των άγονων πολιτικών της αντιπολίτευσης. Η πολιτική κατάσταση έχει γίνει τεταμένη στην Αλβανία μετά από το μπουκοτάζ στη Βουλή από την αντιπολίτευση και τις διαδηλώσεις για αυτό που θεωρεί νοθεία στις βουλευτικές εκλογές στις 28 Ιουνίου από τους κυβερνώντες Δημοκρατικούς.

Πορεία ενταξιακών διαπραγματεύσεων με Αλβανία

Η Αλβανία είναι δυνάμει υποψήφια για προσχώρηση στην ΕΕ μετά την αίτηση προσχώρησης που υπέβαλε τον Απρίλιο 2009.

Η Αλβανία εκμεταλλεύεται τα αυτόνομα ευρωπαϊκά μέτρα συναλλαγών από το 2000. Οι συναλλαγές της Αλβανίας με την ΕΕ ενισχύθηκαν με τις επιπλέον προτιμήσεις που της παραχωρήθηκαν αφότου τέθηκε σε ισχύ η Ενδιάμεση Συμφωνία το Δεκέμβριο του 2006. Η ΕΕ αποτελεί το βασικό εμπορικό εταίρο της Αλβανίας και το 2009 οι συναλλαγές της με την ΕΕ έφτασαν το 79.6 % του συνολικού όγκου συναλλαγών της . Το 2009 οι εξαγωγές της Αλβανίας προς την ΕΕ έφτασαν τα 0.6 δισεκατομμύρια Ευρώ και οι αντίστοιχες εισαγωγές από την ΕΕ έφτασαν τα 2.1 δισεκατομμύρια Ευρώ. Τόσο οι εισαγωγές όσο και οι εξαγωγές μειώθηκαν στη διάρκεια του 2009 εξαιτίας της οικονομικής κρίσης . Το έλλειμμα του εμπορικού ισοζυγίου της Αλβανίας με την ΕΕ είναι τώρα 1.5 δισεκατομμύρια Ευρώ. Η τελειοποίηση προϊόντων προς επανεξαγωγή, ειδικότερα υφασμάτων, ενδυμάτων και υποδημάτων, αποτελεί το βασικό όγκο των Αλβανικών εξαγωγών προς την ΕΕ. Το 2009 οι εισροές εξωτερικών άμεσων επενδύσεων (ΕΑΕ) έφτασαν σχεδόν τα 690 εκατομμύρια Ευρώ. Στο τέλος του 2008 οι εισροές ΕΑΕ από την ΕΕ-27 έφτασαν το 64 % όλων των εισροών της χώρας.

Ισχύουσες συμφωνίες

- Ευρωπαϊκή εταιρική σχέση με την Αλβανία
- Συμφωνία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης (ΣΣΣ)

- Συμφωνία ΕΕ-Αλβανίας για τη διευκόλυνση της έκδοσης θεωρήσεων
- Στοιχεία για το εμπόριο

Από το 2000 η Αλβανία επωφελείται από τα αυτόνομα εμπορικά μέτρα της ΕΕ. Η ΕΕ είναι ο βασικός εμπορικός εταίρος της Αλβανίας (74,5% των εμπορικών της συναλλαγών το 2007). Οι περισσότερες εξαγωγές της Αλβανίας στην ΕΕ αφορούν προϊόντα τελειοποίησης προς επανεξαγωγή, κυρίως κλωστοϋφαντουργικά, είδη ένδυσης και υπόδησης.

Εμπορικό ισοζύγιο:

- εξαγωγές = €0,6 δισ. (8,5% του ΑΕΠ)
- εισαγωγές = €1,8 δισ. (25,7% του ΑΕΠ)
- οι άμεσες ξένες επενδύσεις (ΑΞΕ) ανήλθαν συνολικά το 2006 σε περίπου 1,07 δισ. ευρώ, εκ των οποίων το 79% προερχόταν από την ΕΕ των 27.

Βασικές ημερομηνίες:

27 Μαΐου 2010 – Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υιοθετεί πρόταση που επιτρέπει στους πολίτες της Αλβανίας και της Βοσνίας Ερζεγοβίνης να ταξιδεύουν στις χώρες Σένγκεν χωρίς θεώρηση (βίζα) για παραμονή μικρής διάρκειας.

15 Απριλίου 2010 -Η Αλβανία απαντά στο ερωτηματολόγιο της Επιτροπής

28 Απριλίου 2009 – Η Αλβανία υποβάλλει αίτηση προσχώρησης στην ΕΕ

1η Απριλίου 2009 – Τίθεται σε ισχύ η Συμφωνία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης (ΣΣΣ).

Ιούνιος 2008 – Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσιάζει χάρτη πορείας με σαφή χρονικά ορόσημα για την ελευθέρωση του καθεστώτος θεωρήσεων για την Αλβανία

Μάρτιος 2008 – Ξεκινά διάλογος για την ελευθέρωση του καθεστώτος θεωρήσεων

18 Φεβρουαρίου 2008 – Απόφαση του Συμβουλίου για μια αναθεωρημένη ευρωπαϊκή εταιρική σχέση με την Αλβανία

22 Ιανουαρίου 2008 – Η Αλβανία και η ΕΕ υπογράφουν συμφωνία χρηματοδότησης του εθνικού προγράμματος για το μέσο προενταξιακής βοήθειας (ΜΠΒ) 2007

Ιανουάριος 2008 – Τίθεται σε ισχύ η συμφωνία διευκόλυνσης της έκδοσης θεωρήσεων

18 Οκτωβρίου 2007 – Η Αλβανία υπογράφει συμφωνία-πλαίσιο για το μέσο προενταξιακής βοήθειας (ΜΠΒ)

Σεπτέμβριος 2007 – Υπογραφή συμφωνίας ΕΕ-Αλβανίας για τη διευκόλυνση της έκδοσης θεωρήσεων

Μάιος 2007 – Έγκριση του πολυετούς προγράμματος ενδεικτικού σχεδιασμού (ΠΠΕΣ) 2007-2009 για την Αλβανία στο πλαίσιο του ΜΠΒ

Ιανουάριος 2007 – Τίθεται σε ισχύ το νέο μέσο προενταξιακής βοήθειας (ΜΠΒ)

Δεκέμβριος 2006 – Τίθεται σε ισχύ η Ενδιάμεση συμφωνία

Ιούνιος 2006 – Υπογραφή της Συμφωνίας Σταθεροποίησης και Σύνδεσης (ΣΣΣ) στο Συμβούλιο Γενικών Υποθέσεων και Εξωτερικών Σχέσεων του Λουξεμβούργου

Μάιος 2006 – Τίθεται σε ισχύ η συμφωνία ΕΕ - Αλβανίας περί επανεισδοχής

Ιανουάριος 2006 - Απόφαση του Συμβουλίου για μια αναθεωρημένη ευρωπαϊκή εταιρική σχέση με την Αλβανία

Ιούνιος 2004 - Απόφαση του Συμβουλίου για μια πρώτη ευρωπαϊκή εταιρική σχέση με την Αλβανία

Ιούνιος 2003 - στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Θεσσαλονίκης επιβεβαιώνεται η Διαδικασία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης (ΔΣΣ) ως η πολιτική της ΕΕ για τις χώρες των Δυτικών Βαλκανίων. Επιβεβαιώνεται η ευρωπαϊκή προοπτική των χωρών αυτών (χώρες που συμμετέχουν στη ΔΣΣ είναι επιλέξιμες για προσχώρηση στην ΕΕ και μπορούν να γίνουν πλήρη μέλη όταν θα πληρούν όλα τα κριτήρια)

Ιανουάριος 2003 – Ο Πρόεδρος της Επιτροπής Ρομάνο Πρόντι ξεκινά επίσημα τις διαπραγματεύσεις για σύναψη ΣΣΣ ΕΕ-Αλβανίας

Οκτώβριος 2002 – Εγκρίνονται οι οδηγίες διαπραγμάτευσης μιας ΣΣΣ με την Αλβανία

2001 – Η Επιτροπή συνιστά την έναρξη διαπραγματεύσεων για σύναψη ΣΣΣ με την Αλβανία. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Γκέτεμποργκ καλεί την Επιτροπή να παρουσιάσει σχέδιο οδηγιών διαπραγμάτευσης μιας ΣΣΣ

2001 – Πρώτο έτος του προγράμματος « Κοινοτική Βοήθεια για την Ανασυγκρότηση, την Ανάπτυξη και τη Σταθεροποίηση (CARDS) », το οποίο απευθύνεται ειδικά στις χώρες της Διαδικασίας Σταθεροποίησης και Σύνδεσης

Νοέμβριος 2000 –Στη σύνοδο κορυφής του Ζάγκρεμπ ξεκινά η Διαδικασία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης (ΔΣΣ) για πέντε χώρες της νοτιοανατολικής Ευρώπης, μεταξύ των οποίων και η Αλβανία

Ιούνιος 2000 – Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Φέιρα δηλώνει ότι όλες οι χώρες της ΔΣΣ είναι «δυνάμει υποψήφιος» για προσχώρηση στην ΕΕ

2000 – Επέκταση της πρόσβασης των προϊόντων της Αλβανίας στην αγορά της ΕΕ, χωρίς δασμούς

1999 – Η Αλβανία επωφελείται από αυτόνομες εμπορικές ρυθμίσεις με την ΕΕ

1999 –Η ΕΕ προτείνει τη νέα Διαδικασία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης (ΔΣΣ) για πέντε χώρες της νοτιοανατολικής Ευρώπης, μεταξύ των οποίων και η Αλβανία

1997 – Περιφερειακή προσέγγιση. Το Συμβούλιο Υπουργών της ΕΕ καθορίζει πολιτικούς και οικονομικούς όρους για την ανάπτυξη διμερών σχέσεων

1992 – Συμφωνία εμπορίου και συνεργασίας μεταξύ της ΕΕ και της Αλβανίας. Η Αλβανία καθίσταται επιλέξιμη για χρηματοδότηση στο πλαίσιο του προγράμματος Phare.

Οικονομική βοήθεια στην Αλβανία

Από το 2007 η Αλβανία έχει λάβει κοινοτική χρηματοδοτική ενίσχυση στο πλαίσιο του μέσου προενταξιακής βοήθειας (IPA). (Δεν χρειάζεται να το αναφέρω ως το τραπέζι είναι selfexplaining)

Εδώ είναι μερικά σημαντικά σημεία της προενταξιακής βοήθειας της ΕΕ για την Αλβανία:

- Δημόσια διοίκηση: Η ΕΕ προετοιμάζει αυτή τη στιγμή τις αλβανικές αρχές για την αποκεντρωμένη διαχείριση της βοήθειας της ΕΕ. Το έργο βοηθά τη θέσπιση των αναγκαίων δομών και λειτουργιών για τη διαχείριση των κοινοτικών κονδυλίων. Μέχρι τώρα, όλη η βοήθεια έχει αντιμετωπιστεί με την αντιπροσωπεία της Επιτροπής στα Τίρανα. Αποκεντρωμένη διαχείριση είναι μια από τις απαιτήσεις που συνδέονται με τη μελλοντική προσχώρηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αρκετές ικανοτήτων λογαριασμό έργα για περισσότερο από € 2,5 εκατομμύρια.

- Δικαιοσύνη και εσωτερικές υποθέσεις: Η ΕΕ παρέχει τεχνική βοήθεια για την κρατική αστυνομία της Αλβανίας, προκειμένου να φέρει πιο κοντά στα ευρωπαϊκά πρότυπα. Με 5,5 εκατ. €, η ΕΕ υποστηρίζει την αστυνομική αποστολή της βοήθειας της Ευρωπαϊκής Κοινότητας στην Αλβανία («PAMECA III»), η οποία αποσκοπεί στη βελτίωση της απόδοσης των αλβανικών αστυνομικών της δομών του κράτους και να βελτιωθεί η εμπιστοσύνη των Αλβανών πολιτών στην αστυνομία δύναμη. Το έργο, το οποίο θα υλοποιηθεί μέχρι το 2011, συνεχίζεται υπό το φως των προηγούμενων προγραμμάτων, PAMECA I & II. Με 4 εκατ. €, η ΕΕ στηρίζει επίσης τη διαχείριση του αλβανικού θαλασσίων συνόρων, για τη βελτίωση της συνεργασίας μεταξύ των υπηρεσιών που είναι επιφορτισμένες με μπλε διαχείρισης των συνόρων. Επιπλέον, 10 εκατ. €, η βοήθεια του ΜΠΒ πέρασε να ολοκληρώσει τις εργασίες κατασκευής των διαφόρων κράτησης και προ-κράτηση εγκαταστάσεις στην Αλβανία, με στόχο την ενίσχυση της ικανότητας του δικαστικού και του σωφρονιστικού συστήματος, σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά και διεθνή πρότυπα. Ο στόχος είναι να βελτιωθεί η κατάσταση στα κέντρα κράτησης στη χώρα μέσα από τη μείωση του υπερπληθυσμού και της βελτίωσης των κρατουμένων και της παραβατικότητας των συνθηκών διαβίωσης.

- Οικονομική ανάπτυξη: Η ΕΕ υποστηρίζει την Αλβανία για τη διατήρηση της βιώσιμης ανάπτυξης και την αύξηση της ανταγωνιστικότητας του ιδιωτικού τομέα, καθώς και στην παροχή ενός υγιούς επιχειρηματικού περιβάλλοντος για τις επενδύσεις και την απασχόληση. € 3.400.000 έχουν επενδύσει για να μπορέσει η Αλβανία να αναπτύξει μια μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ), την πολιτική, η οποία θα πρέπει σε αντάλλαγμα να επιτρέψει τις αλβανικές αρχές για να εκτελέσει μια επιχειρηματικότητα και την καινοτομία για την υποστήριξη της ανάπτυξης των ΜΜΕ και της ανταγωνιστικότητας. Επιπλέον, το σχέδιο φέρνει τη βιομηχανία-ειδική εμπειρογνωμοσύνη διαχείρισης για τις ΜΜΕ και τους βοηθά να λειτουργήσουν με επιτυχία και να αναπτύξουν νέες επιχειρηματικές δεξιότητες στα ανώτερα επίπεδα της ιεραρχίας.

- Κοινοτικό κεκτημένο: Ένα από τα μεγαλύτερα έργα, τα οποία η ΕΕ υποστηρίζει, είναι η βελτίωση της υγείας και περιβαλλοντικές συνθήκες κατά μήκος της Αλβανίας παράκτιων περιοχών μέσω της κατασκευής μιας επαρκούς και βιώσιμης υποδομής υδροδότησης και αποχέτευσης. Επιπλέον, στόχος της είναι να ενθαρρύνει την οικονομική ανάπτυξη μέσω της βελτίωσης των υπηρεσιών. Ο τοπικός πληθυσμός θα επωφεληθούν άμεσα από την άποψη της ασφαλέστερης παροχής πόσιμου νερού και διάθεσης των λυμάτων, ενώ την ίδια στιγμή επιχειρήσεις πρέπει να επωφεληθούν από την αύξηση του αριθμού των τουριστών, λόγω της βελτιωμένης ποιότητας των υδάτινων υποδομών. Το συνολικό ποσό των πολλών έργων τα τελευταία χρόνια ανέρχεται σε € 47 εκατομμύρια.

Τα ετήσια ή πολυετή προγράμματα (ανάλογα με τη συνιστώσα) που έχουν σχεδιαστεί σύμφωνα με τους στρατηγικούς ΕΠΕΣ. Έχουν εγκριθεί από την Επιτροπή κατόπιν

διαβουλεύσεων με τις δικαιούχους χώρες και άλλους ενδιαφερόμενους φορείς. Μέχρι στιγμής, την εφαρμογή τους στην Αλβανία, μέσω ενός κεντρικού συστήματος διαχείρισης από την αντιπροσωπεία της ΕΕ, υπό την ευθύνη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κεντρική υπηρεσία.

Στο παρελθόν, η ΕΕ έχει παράσχει στήριξη στην Αλβανία στο πλαίσιο ποικίλων χρηματοδοτικών μέσων, συμπεριλαμβανομένων των Κοινοτική βοήθεια για την ανασυγκρότηση, την ανάπτυξη και τη σταθεροποίηση (CARDS

3.2.2 Σερβία

Πολιτικό σύστημα: Δημοκρατία

Πρωτεύουσα: Βελιγράδι

Συνολική έκταση: 88.361

Πληθυσμός: 1.756.534

Νόμισμα: Δηνάριο Σερβίας

Η Σερβία, επίσημα Δημοκρατία της Σερβίας είναι χώρα των κεντρικών Βαλκανίων. Πρωτεύουσα της είναι το Βελιγράδι (1.756.534), ενώ άλλες μεγάλες πόλεις είναι το Νόβι Σαντ(380.507), το Νις (305.518), το Κράγκουγιεβατς (210.108) και η Σουμπότιτσα (145.067). Συνορεύει βόρεια με την Ουγγαρία, δυτικά με την Κροατία, τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη, το Μαυροβούνιο και την Αλβανία, νότια με την Π.Γ.Δ.Μ. και ανατολικά με τη Βουλγαρία και τη Ρουμανία. Υπήρξε μέλος του ομόσπονδου κράτους της Γιουγκοσλαβίας, ενώ μέχρι τον Ιούνιο του 2006 ήταν μία από τις δύο δημοκρατίες που αποτελούσαν την ομοσπονδιακή Δημοκρατία Σερβίας και Μαυροβουνίου.

Έχει πληθυσμό 7.498.001 κατοίκους (χωρίς να συμπεριλαμβάνεται το Κόσσοβο με βάση εκτιμήσεις για το 2011) και έκταση 77.474 τ.χλμ. Αποτελείται από την κεντρική Σερβία, την περιοχή του Κοσσόβου στο νότο, και τη Βοϊβοντίνα στο βορρά. Η επαρχία του Κοσσόβου, παρ' ότι είναι μέρος της Σερβίας, από τον πόλεμο του 1999 κι έπειτα είναι προτεκτοράτο του ΟΗΕ και de facto εκτός του ελέγχου των σερβικών αρχών.

Μετά από δημοψήφισμα που διεξήχθη στο Μαυροβούνιο στις 21 Μαΐου 2006, η ένωση Σερβίας-Μαυροβουνίου διαλύθηκε, συνεπώς Μαυροβούνιο και Σερβία πλέον αποτελούν ανεξάρτητα κράτη. Στις 5 Ιουνίου 2006, η Σερβία επίσημα κήρυξε τη διάλυση της Ομοσπονδίας με το Μαυροβούνιο.

Οικονομία

Περίπου το ένα τρίτο του πληθυσμού ασχολείται με την κτηνοτροφία. Σιτάρι, καλαμπόκι, ζαχαρότευτλα, ηλίανθο, κάνναβη, και το λινάρι είναι τα κύρια καλλιέργειες? Τις εύφορες πεδιάδες της Βοϊβοντίνα. είναι οι πιο παραγωγικές γεωργικές περιοχές. Η Σερβία έχει σωστή εκτεταμένους αμπελώνες και είναι μια από τις μεγαλύτερες περιφέρειες της Ευρώπης για την καλλιέργεια φρούτων (κυρίως δαμάσκηνα). Βιομηχανία είναι ο μεγαλύτερος συνεισφέρων στην οικονομία? Κατασκευάζει περιλαμβάνουν γεωργικών μηχανημάτων? Ηλεκτρικό, οι επικοινωνίες, και τον εξοπλισμό μεταφοράς? Και του χαρτιού και του χαρτοπολλτού. Ορυκτού πλούτου της Σερβίας περιλαμβάνει το πετρέλαιο και το φυσικό αέριο, άνθρακα, σιδηρομεταλλεύματος, χαλκού και ψευδαργύρου. Η πολιτική αναταραχή της δεκαετίας του 1990 (βλέπε Ιστορία) επιδεινώθηκαν σε μεγάλο βαθμό ήδη σοβαρά οικονομικά προβλήματα της Σερβίας. Οι εξαγωγές περιλαμβάνουν βιομηχανικά προϊόντα, τρόφιμα, ζώντα ζώα, μηχανήματα και εξοπλισμό μεταφορών.

Πορεία ένταξης της Σερβίας

- Συμφωνία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης (ΣΣΣ) (προϋπόθεση για την εφαρμογή της είναι η πλήρης συνεργασία της Σερβίας με το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο για την πρώην Γιουγκοσλαβία (ΔΠΔΠΓ))
- Ενδιάμεση συμφωνία για το εμπόριο και τα συναφή με το εμπόριο θέματα .
- Συμφωνία για τη διευκόλυνση της έκδοσης θεωρήσεων και την επανεισδοχή. Έχει υποβληθεί πρόταση για την ελευθέρωση του καθεστώτος θεωρήσεων.
- Από το 2000 η Σερβία επωφελείται από τα αυτόνομα εμπορικά μέτρα. Από το 2009, με την εφαρμογή της ενδιάμεσης συμφωνίας από τη Σερβία, αναμένεται αυξημένη πρόσβαση των εξαγωγών της ΕΕ στην αγορά αυτής της χώρας.

Βασικές ημερομηνίες:

31 Ιανουαρίου 2011 – Η Σερβία παραδίδει τις απαντήσεις στο ερωτηματολόγιο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

14 Ιουνίου 2010 – Τα κράτη μέλη της ΕΕ αποφασίζουν να αρχίσουν τη διαδικασία κύρωσης της Συμφωνίας Σταθεροποίησης και Σύνδεσης

22 Δεκεμβρίου 2009 – Η Σερβία υποβάλλει αίτηση προσχώρησης στην ΕΕ.

15 Ιουλίου 2009 – Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτείνει την ελευθέρωση του καθεστώτος θεωρήσεων για τη Σερβία

7 Ιουλίου 2008 – Σχηματισμός νέας κυβέρνησης μετά τις βουλευτικές εκλογές της 11ης Μαΐου. Η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση τίθεται ως βασική προτεραιότητα

7 Μαΐου 2008 – Η Επιτροπή επιδίδει στη σερβική κυβέρνηση τον χάρτη πορείας για την ελευθέρωση του καθεστώτος θεωρήσεων, που έχει ως στόχο την απαλλαγή από την υποχρέωση θεωρήσεων για τους πολίτες της Σερβίας που επιθυμούν να ταξιδέψουν σε χώρες Σένγκεν

29 Απριλίου 2008 – Η Σερβία και η ΕΕ υπογράφουν στο Λουξεμβούργο τη Συμφωνία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης (ΣΣΣ) και την ενδιάμεση συμφωνία για το εμπόριο και τα συναφή με το εμπόριο θέματα

18 Φεβρουαρίου 2008 – Το Συμβούλιο εγκρίνει την αναθεωρημένη ευρωπαϊκή εταιρική σχέση για τη Σερβία

1η Ιανουαρίου 2008 – Τίθενται σε ισχύ οι συμφωνίες διευκόλυνσης της έκδοσης θεωρήσεων και επανεισδοχής μεταξύ της Σερβίας και της ΕΕ

7 Νοεμβρίου 2007 – Μονογράφεται η ΣΣΣ με τη Σερβία

13 Ιουνίου 2007 – Αρχίζουν εκ νέου οι διαπραγματεύσεις με τη Σερβία για τη ΣΣΣ μετά τη σαφή δέσμευση της χώρας ότι θα συνεργαστεί πλήρως με το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο για την πρώην Γιουγκοσλαβία (ΔΠΔΠΓ), και τη λήψη συγκεκριμένων μέτρων για την εκπλήρωση αυτής της δέσμευσης

3 Μαΐου 2006 – Διακόπτονται οι διαπραγματεύσεις για τη ΣΣΣ εξαιτίας της έλλειψης προόδου όσον αφορά τη συνεργασία της Σερβίας με το ΔΠΔΠΓ

Οκτώβριος 2005 – Έναρξη των διαπραγματεύσεων για τη σύναψη Συμφωνίας Σταθεροποίησης και Σύνδεσης

Οκτώβριος 2004 – Τα συμπεράσματα του Συμβουλίου προβλέπουν την έναρξη της διαδικασίας για τη σύναψη Συμφωνίας Σταθεροποίησης και Σύνδεσης

Ιούνιος 2003 - Στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Θεσσαλονίκης, η Διαδικασία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης (ΔΣΣ) επιβεβαιώνεται ως η πολιτική της ΕΕ για τα Δυτικά Βαλκάνια. Επιβεβαιώνεται η ευρωπαϊκή προοπτική αυτών των χωρών

2001 – Πρώτος χρόνος του νέου προγράμματος CARDS (Κοινοτική Βοήθεια για την Ανασυγκρότηση, την Ανάπτυξη και τη Σταθεροποίηση) που έχει ειδικά σχεδιαστεί για τις χώρες της ΔΣΣ

Νοέμβριος 2000 – Στη σύνοδο κορυφής του Ζάγκρεμπ ξεκινά η Διαδικασία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης (ΔΣΣ) για πέντε χώρες της νοτιοανατολικής Ευρώπης

Νοέμβριος 2000 - “Συμφωνία - Πλαίσιο Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γιουγκοσλαβίας— ΕΕ για την παροχή βοήθειας και στήριξης από την ΕΕ προς την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γιουγκοσλαβίας”. Η Σερβία επωφελείται από τις αυτόνομες εμπορικές προτιμήσεις που χορηγεί η ΕΕ

Ιούνιος 2000 – Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Φέιρα ορίζει ότι όλες οι χώρες της ΔΣΣ είναι “δυνάμει υποψήφιας” για προσχώρηση στην ΕΕ

1999 – Η ΕΕ προτείνει τη νέα Διαδικασία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης (ΔΣΣ) για πέντε χώρες της νοτιοανατολικής Ευρώπης, περιλαμβανομένης της Σερβίας

1997 – Περιφερειακή προσέγγιση. Το Συμβούλιο Υπουργών της ΕΕ θεσπίζει πολιτικούς και οικονομικούς όρους για την ανάπτυξη διμερών σχέσεων

Οικονομική βοήθεια στην Σερβία

Από το 2007 η Σερβία έχει λάβει κοινοτική χρηματοδοτική ενίσχυση στο πλαίσιο του

μέσου προενταξιακής βοήθειας (IPA) για το μέσο ετήσιο κονδύλιο των € 190 εκατομμύρια πάνω. Η κατανομή για το 2010 ανέρχεται σε € 198.000.000.

Εδώ είναι μερικά σημαντικά σημεία της προενταξιακής βοήθειας της ΕΕ προς τη Σερβία στο πλαίσιο του προγράμματος 2010 ΜΠΒ:

- Μεταφορές: 10 εκατ. € του έργου για την επίβλεψη της κατασκευής οδικών έργων στο Διάδρομο X. Το έργο αποσκοπεί να συμβάλει στην ενίσχυση των ροών κυκλοφορίας στο Ευρο Διαδρόμου X και τη βελτίωση των περιβαλλοντικών συνθηκών ασφαλείας κατά μήκος του δικτύου οδικών μεταφορών της Σερβίας, σύμφωνα με τα πρότυπα της ΕΕ .
- Ενέργεια: Μια € 15,5 εκατ. του έργου με στόχο την κατασκευή των υποσταθμών 400/110Kv Vranje 4 και Leskonac 2. Το έργο θα συμβάλει στη δημιουργία μιας αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας στη Σερβία, σύμφωνα με τις απαιτήσεις της Συνθήκης για την Ενεργειακή Κοινότητα και τις απαιτήσεις μιας περιφερειακής αγοράς ενέργειας.
- Εκπαίδευση: παροχή € 25.000.000 για την υποστήριξη της διδασκαλίας στην ανώτατη εκπαίδευση πρόγραμμα υποδομών, που αποσκοπεί στη βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης και της κατάρτισης σε ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης της Σερβίας, όπως απαιτείται από τη νέα κοινωνία της γνώσης, σύγχρονες διαδικασίες μάθησης, τα πρότυπα της βιομηχανικής έρευνας και ανάγκες σε εργατικό ανάγκες της αγοράς.
- Δικαστικό: παρέχοντας € 5,5 εκατ. την περαιτέρω ευθυγράμμιση του συστήματος κυρώσεων του σερβικού με τα πρότυπα της ΕΕ και την ενίσχυση εναλλακτικό σύστημα επιβολής κυρώσεων.

Τα ετήσια προγράμματα που έχουν σχεδιαστεί σύμφωνα με τις προτεραιότητες που περιλαμβάνονται στην πολυετούς ενδεικτικού σχεδιασμού (ΕΠΕΣ) για τη Σερβία, σύμφωνα με τις συστάσεις της στρατηγικής για τη διεύρυνση, τις απαιτήσεις της διαδικασίας σταθεροποίησης και σύνδεσης καθώς και των εθνικών στρατηγικών. Έχουν εγκριθεί από την Επιτροπή μετά από διαβούλευση με τη δικαιούχο χώρα, κράτη μέλη της ΕΕ και άλλους ενδιαφερόμενους. Είναι υλοποιείται στη Σερβία από την κεντρική διαχείριση.

Στο παρελθόν, η ΕΕ έχει παράσχει στήριξη στη Σερβία στο πλαίσιο ποικίλων χρηματοδοτικών μέσων, συμπεριλαμβανομένης της κοινοτικής βοήθειας για την ανασυγκρότηση, την ανάπτυξη και τη σταθεροποίηση (CARDS), η μακροοικονομική χρηματοδοτική υποστήριξη και ανθρωπιστική βοήθεια.

Το άλλο μέρος της βοήθειας (συνιστώσα II) υποστηρίζει τις διασυνοριακές δραστηριότητες συνεργασίας μεταξύ της Σερβίας και των κρατών μελών της ΕΕ (Ουγγαρία, Βουλγαρία, Ρουμανία) καθώς και με υποψήφιες και δυνητικά υποψήφιες χώρες (Κροατία, Βοσνία και Ερζεγοβίνη, Μαυροβούνιο).

Οι προτεραιότητες είναι: cross υποδομές των συνόρων, την πρόληψη των πλημμυρών, την οικονομική συνεργασία, τα προβλήματα του περιβάλλοντος, τη διοικητική συνεργασία, τις πολιτιστικές ανταλλαγές και τις διαπροσωπικές δράσεις, οι δραστηριότητες στον τομέα της εκπαίδευσης, της έρευνας, τη δημιουργία θέσεων εργασίας, την ασφάλεια και την πρόληψη της εγκληματικότητας.

Μπορεί επίσης να βοηθήσει τη Σερβία να συμμετέχει σε διακρατική συνεργασία των προγραμμάτων των Διαρθρωτικών Ταμείων στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Μέσου Γειτονίας και Εταιρικής Σχέσης.

3.3 Οι πιθανοί υποψήφιοι που δεν έχουν ακόμη υποβάλλει αίτηση προς ένταξη στην ΕΕ

3.3.1 Βοσνία-Ερζεγοβίνη

Η Βοσνία-Ερζεγοβίνη είναι χώρα της Βαλκανικής χερσονήσου, πρώην ομόσπονδη δημοκρατία της Γιουγκοσλαβίας. Έχει έκταση 51.197km² και πληθυσμό 4.613.614, με βάση εκτιμήσεις του 2009. Συνήθως αναφέρεται συντομευμένα ως Βοσνία.

Η χώρα είναι η πατρίδα τριών συστατικών εθνοτήτων: των Βοσνίων Μουσουλμάνων, των Σέρβων και των Κροατών. Η χώρα βρίσκεται στα δυτικά Βαλκάνια και συνορεύει βόρεια, δυτικά και νότια με την Κροατία, ενώ ανατολικά και νοτιοανατολικά με τη Σερβία και το Μαυροβούνιο.

Τη χώρα διασχίζει η προέκταση των Δυναρικών Άλπεων, με ψηλότερο βουνό το όρος Μάγκλιτς (2.330 μ.). Η Βοσνία, στο βόρειο τμήμα, είναι δασώδης με κλίμα ηπειρωτικό, ενώ η Ερζεγοβίνη, στο νότιο τμήμα, έχει πιο επίπεδα μέρη γόνιμου εδάφους, αραιότερη βλάστηση και ηπιότερο κλίμα. Η περιοχή έχει και 25 χλμ. ακτή στην Αδριατική.

Τα κυριότερα ποτάμια της Βοσνίας ανήκουν στη λεκάνη του Σάβου. Ο ποταμός αυτός ορίζει και τα βόρεια σύνορα της χώρας με την Κροατία. Άλλα μεγάλα ποτάμια της Βοσνίας, όλα παραπόταμοι του Σάβου, είναι ο Δρίνος (που ρέει σε μεγάλο μέρος κατά μήκος των συνόρων με τη Σερβία), ο Μπόσνα, και ο Ούνα). Αντίθετα τα ποτάμια της Ερζεγοβίνης, με μεγαλύτερο το Νέρετβα, εκβάλλουν στην Αδριατική.

Το μεγαλύτερο μέρος της χώρας χαρακτηρίζεται από ζεστά καλοκαίρια και κρύους χειμώνες, αν και σύντομα, ενώ δροσερά καλοκαίρια και δριμείς χειμώνες είναι συνηθέστερα στις ψηλότερες περιοχές.

Ένα μεγάλο τμήμα του εδάφους της χώρας, κυρίως στις κεντρικές και βόρειες περιοχές, καλύπτεται από δάση πυκνά με πλατύφυλλα φυλλοβόλα, βελονοειδή και κωνοφόρα δέντρα, ενώ τα κυριότερα ζώα που συναντώνται είναι λαγοί, λίγκες, νυφίτσες, ελάφια, αλεπούδες, αγριόγατοι, λύκοι, ενυδρίδες, μουφλόν (άγριο πρόβατο) κ.ά.

Οικονομία

Σημαντικό ρόλο στην οικονομία της χώρας κατέχει η γεωργία. Στις κοιλάδες παράγονται σιτάρι, σίκαλη, κριθάρι, λινάρι, καπνός, τεύτλα και φρούτα, ενώ στις ορεινές περιοχές υπάρχουν πολλοί βοσκότοποι όπου εκτρέφονται βοοειδή, άλογα και πρόβατα. Τα πολλά δάση δίνουν μεγάλες ποσότητες ξυλείας.

Η περιοχή έχει πολλά ορυκτά, σιδηρομεταλλεύματα, γαιάνθρακες, αλάτι, μαγγάνιο, ασήμι, μόλυβδο, χαλκό, χρώμιο κ.ά. Στη χώρα υπάρχουν βιομηχανίες σιδηροβιομηχανίας, τροφίμων, καπνού και ειδών βυρσοδεψίας.

Πορεία ένταξης Βοσνίας

Η Βοσνία-Ερζεγοβίνη είναι μια δυνάμει υπονήφια χώρα για προσχώρηση στην ΕΕ

Συμφωνίες με την ΕΕ

Συμφωνία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης (ΣΣΣ) (υπεγράφη το 2008, αλλά εκκρεμεί η κύρωσή της

Ενδιάμεση συμφωνία για το εμπόριο και τα συναφή με το εμπόριο θέματα

Ευρωπαϊκή εταιρική σχέση

Συμφωνίες διευκόλυνσης της έκδοσης θεωρήσεων και επανεισδοχής (συνεχίζεται ο διάλογος για την ελευθέρωση του καθεστώτος θεωρήσεων). Η ΕΕ είναι παρούσα στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη στο πλαίσιο της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας και της ευρωπαϊκής πολιτικής ασφαλείας και άμυνας.

Οικονομικές σχέσεις με την ΕΕ (2007)

Η ΕΕ είναι ο βασικός εμπορικός εταίρος της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης(74,5% του συνολικού εξωτερικού εμπορίου) και ο κύριος ξένος επενδυτής (το 50% περίπου των συνολικών ΑΞΕ ύψους 4,5 δισ. ευρώ).

Από το 2000 η Βοσνία-Ερζεγοβίνη επωφελείται από τα αυτόνομα εμπορικά μέτρα της ΕΕ. Με την ενδιάμεση συμφωνία του 2008 βελτιώθηκε η πρόσβαση των προϊόντων της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης στην ΕΕ και παραχωρήθηκαν εμπορικές προτιμήσεις στις εξαγωγές της ΕΕ προς αυτή τη χώρα.

Βασικές ημερομηνίες:

27 Μαΐου 2010 – Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υιοθετεί πρόταση που επιτρέπει στους πολίτες της Βοσνίας Ερζεγοβίνης να ταξιδεύουν στις χώρες Σένγκεν χωρίς θεώρηση (βίζα) για παραμονή μικρής διάρκειας.

26 Μαρτίου 2009 – Ο Βαλεντίν Ίντσκο αναλαμβάνει τη θέση του Υπατου Αρμοστή / Ειδικού Εκπροσώπου της ΕΕ

31 Ιουλίου 2008 – Η Βοσνία-Ερζεγοβίνη και η ΕΚ υπογράφουν συμφωνία χρηματοδότησης για το εθνικό πρόγραμμα ΜΠΒ (Μέσο Προενταξιακής Βοήθειας) 2007

1η Ιουλίου 2008 – Τίθεται σε ισχύ η ενδιάμεση συμφωνία για το εμπόριο και τα συναφή με το εμπόριο θέματα

16 Ιουνίου 2008 – Υπογράφονται η Συμφωνία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης και η ενδιάμεση συμφωνία για το εμπόριο και τα συναφή με το εμπόριο θέματα

5 Ιουνίου 2008 – Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσιάζει τον χάρτη πορείας με τα χρονικά ορόσημα για την ελευθέρωση του καθεστώτος θεωρήσεων

26 Μαΐου 2008 – Αρχίζει ο διάλογος για την ελευθέρωση του καθεστώτος θεωρήσεων

20 Φεβρουαρίου 2008 – Η Βοσνία-Ερζεγοβίνη υπογράφει τη συμφωνία πλαίσιο για το ΜΠΒ

18 Φεβρουαρίου 2008 – Το Συμβούλιο εγκρίνει νέα ευρωπαϊκή εταιρική σχέση

1 Ιανουαρίου 2008 – Τίθενται σε ισχύ οι συμφωνίες για τη διευκόλυνση της έκδοσης θεωρήσεων και την επανεισδοχή

4 Δεκεμβρίου 2007 – Η ΕΕ μονογράφει τη Συμφωνία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης

18 Σεπτεμβρίου 2007 – Υπογράφονται με την Ευρωπαϊκή Κοινότητα οι συμφωνίες για τη διευκόλυνση της έκδοσης θεωρήσεων και την επανεισδοχή

1η Ιουλίου 2007 – Ο Μίροσλαβ Λάιτσακ αναλαμβάνει τη θέση του Υπατου Αρμοστή/Ειδικού Εκπροσώπου της ΕΕ

2006 – Πρώτη συνεδρίαση της ομάδας Παρακολούθησης της Μεταρρυθμιστικής Διαδικασίας (ΠΜΔ), η οποία αντικαθιστά την Ειδική Συμβουλευτική Ομάδα

25 Νοεμβρίου 2005 – Αρχίζουν επίσημα στο Σαράγιεβο οι διαπραγματεύσεις για τη Συμφωνία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης (ΣΣΣ)

2004 – Η EUFOR (επιχείρηση "Althea") αντικαθιστά τη νατοϊκή αποστολή SFOR

2004 – Η ΕΕ αποφασίζει την πρώτη ευρωπαϊκή εταιρική σχέση με τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη

2003 – Εγκαινιάζεται η Αστυνομική Αποστολή της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΑΑΕΕ), πρώτη ευρωπαϊκή αστυνομική αποστολή για την ασφάλεια και την Άμυνα (ΕΠΑΑ)

Ιούνιος 2003 - Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Θεσσαλονίκης: επιβεβαιώνεται η Διαδικασία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης (ΔΣΣ) ως η πολιτική της ΕΕ για τα Δυτικά Βαλκάνια. Το γεγονός αυτό επιβεβαιώνει την ευρωπαϊκή προοπτική αυτών των χωρών

2003 – Η Επιτροπή εκπονεί μελέτη σκοπιμότητας για την εκτίμηση της ικανότητας της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης να εφαρμόσει τη Συμφωνία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης

Νοέμβριος 2000 – Στη σύνοδο κορυφής του Ζάγκρεμπ εγκαινιάζεται η Διαδικασία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης (ΔΣΣ) για πέντε χώρες της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, μεταξύ άλλων και η Βοσνία-Ερζεγοβίνη

Ιούνιος 2000 – Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Φέιρα ορίζει ότι όλες οι χώρες που συμμετέχουν στη Διαδικασία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης είναι "δυνάμει υποψήφιας" για προσχώρηση στην ΕΕ

1999 - Η ΕΕ προτείνει σύναψη ΣΣΣ για πέντε χώρες της νοτιοανατολικής Ευρώπης, μεταξύ άλλων και η Βοσνία-Ερζεγοβίνη

1998 – Συγκροτείται η ειδική συμβουλευτική ομάδα ΕΕ/Βοσνίας-Ερζεγοβίνης

1997 – Περιφερειακή προσέγγιση: Η ΕΕ θεσπίζει πολιτικά και οικονομικά κριτήρια για την ανάπτυξη διμερών σχέσεων

Χρηματοδοτική βοήθεια

Από το 2007 η Βοσνία-Ερζεγοβίνη έχει λάβει κοινοτική χρηματοδοτική ενίσχυση στο πλαίσιο του μέσου προενταξιακής βοήθειας (IPA). Η κατανομή για το 2008 ανέρχεται σε € 74.800.000.

- Δημόσια διοίκηση: Η ΕΕ υποστηρίζει τη βοσνιακή η διαχείριση ανθρωπίνων πόρων (HRM) σύστημα στον τομέα της πολιτικής εκπαίδευσης των υπηρεσιών με € 500.000. Αυτό βοηθά τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη εφαρμόσει στρατηγική μεταρρύθμισης της δημόσιας διοίκησης της όσον αφορά την κατάρτιση των ετήσιων προγραμμάτων κατάρτισης με βάση τις προσωπικές, τις οργανωτικές και τις αυξημένες ανάγκες της αποδοτικότητας. Η εδραίωση της Διαχείρισης Ανθρώπινου Δυναμικού δίκτυο γίνεται μέσω ενός έργου αδελφοποίησης, το οποίο είναι ένα από τα κύρια εργαλεία της ΕΕ για την ενίσχυση της θεσμικής ανάπτυξης. Κάνοντας χρήση της εμπειρογνομosύνης της ΕΕ για τα κράτη μέλη, τη δικαιούχο χώρα και ένα κράτος μέλος από κοινού ανάπτυξη και εφαρμογή ενός έργου στον τομέα αυτό.

- Δικαιοσύνη και εσωτερικές υποθέσεις: ΕΚ προενταξιακή βοήθεια στηρίζει την κατασκευή φυλακής σε κράτος υψίστης ασφαλείας στη Βοσνία και Ερζεγοβίνη με € 4.000.000 επί συνόλου των € 18,85 εκατομμυρίων ευρώ περίπου. Η εγκατάσταση έχει οριστεί για τα άτομα υψηλού προφίλ καταδικάστηκε στον τομέα των εγκλημάτων πολέμου, του οργανωμένου εγκλήματος, της τρομοκρατίας και της διαφθοράς. Το έργο αυτό υποστηρίζεται και από άλλους χορηγούς, όπως το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Ανάπτυξης, τις Ηνωμένες Πολιτείες, τη Σουηδία και τις Κάτω Χώρες. Συμβάλλει στη συνολική ενίσχυση του κράτους δικαίου στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη.

- Της κοινωνίας των πολιτών: Η ΕΕ χρηματοδοτεί την ενίσχυση των ικανοτήτων της κοινωνίας των πολιτών να συμμετάσχουν στον πολιτικό διάλογο. Το έργο αυτό, προικισμένο με € 1,5 εκατ., στοχεύει στην ενίσχυση της κοινωνίας των πολιτών για να γίνει ένας αποτελεσματικός εταίρος για την κυβέρνηση. Η κοινωνία των πολιτών πρέπει να συμμετέχει σε διάφορες μεταρρυθμίσεις και τις διαδικασίες ανάπτυξης και να βοηθήσει την κυβέρνηση στην καλύτερη κατανόηση των αναγκών των πολιτών. Οι πρωτοβουλίες της κοινωνίας των πολιτών που υποστηρίζονται τόσο από το εθνικό πρόγραμμα ΜΠΒ και με άλλα μέσα χρηματοδότησης, όπως η Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία για τον Εκδημοκρατισμό και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (EIDHR).

- Οικονομική ανάπτυξη: Η ΕΕ στηρίζει την περιφερειακή οικονομική ανάπτυξη και την ανάπτυξη των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ) στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη. Ο σκοπός αυτού του € 4.000.000 έργου είναι η τόνωση της οικονομικής ανάπτυξης και τη δημιουργία απασχόλησης, η οποία θα πρέπει να δημιουργήσουμε μία βάση για την αειφόρο ανάπτυξη και οικονομικού διαλόγου στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη. Επιπλέον, το έργο της ενίσχυσης των δεσμών μεταξύ του εκπαιδευτικού συστήματος και της οικονομίας με τη δημιουργία συμπράξεων και δικτύων.

- Κοινοτικό κεκτημένο: Ένας από τους τομείς στους οποίους η ΕΕ υποστηρίζει ενεργά τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη και την προσέγγιση προς την ΕΕ είναι το γεωργικό και αγροτικό τομέα. Η ΕΕ συμβάλλει όχι μόνο στην ανάπτυξη μιας βιώσιμης, ανταγωνιστικής και δυναμικής στον

τομέα της γεωργίας, της δασοκομίας και των τροφίμων στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη, αλλά και για την ασφάλεια των τροφίμων και των ζωοτροφών για τους καταναλωτές τόσο στην Βοσνία και Ερζεγοβίνη και στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Επιπλέον, η ΕΕ υποστηρίζει την ανάπτυξη των γεωργικών διαρθρώσεων ενημέρωσης στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη, οι οποίες ευθυγραμμίζονται με την ΕΕ και άλλα διεθνή πρότυπα παροχής πληροφοριών, σκοπός της οποίας είναι να διευκολύνει την πολιτική διαδικασία λήψης στη χώρα. Συνολικά, € 3,5 εκατομμύρια είναι δαπανώνται για τα έργα αυτά.

Τα ετήσια ή πολυετή προγράμματα (ανάλογα με τη συνιστώσα) που έχουν σχεδιαστεί σύμφωνα με τους στρατηγικούς ΕΠΕΣ. Έχουν εγκριθεί από την Επιτροπή κατόπιν διαβουλεύσεων με τις δικαιούχους χώρες και άλλους ενδιαφερόμενους φορείς. Την εφαρμογή τους σε μία από τις τρεις τρόπους: με κεντρική, επιμερισμένη ή αποκεντρωμένη διαχείριση.

Στο παρελθόν, η ΕΕ έχει παράσχει στήριξη στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη στο πλαίσιο ποικίλων χρηματοδοτικών μέσων, συμπεριλαμβανομένων των Κοινοτική βοήθεια για την ανασυγκρότηση, την ανάπτυξη και τη σταθεροποίηση (CARDS), η μακροοικονομική χρηματοδοτική υποστήριξη και ανθρωπιστική βοήθεια.

3.3.2 Κοσσυφοπέδιο

Η οικονομία του Κοσσυφοπεδίου εξακολούθησε να αναπτύσσεται το 2010, αφού είχε ήδη παρουσιάσει μεγέθυνση κατά 2,9% το 2009, κυρίως χάρη στις δημόσιες δαπάνες. Υπάρχουν αυξημένοι κίνδυνοι όσον αφορά τις προοπτικές της ανάπτυξης, διότι η δημοσιονομική επέκταση αγγίζει τα όρια της.

Η έκτακτη χρηματοδοτική βοήθεια στο Κοσσυφοπέδιο υπό μορφή μη επιστρεπτέων επιχορηγήσεων δημοσιονομικής στήριξης ύψους 50 εκατ. ευρώ από το 2006 (απόφαση 2006/880/ΕΚ της 30ης Νοεμβρίου 2006) επρόκειτο να λήξει τον Δεκέμβριο του 2009. Τον Δεκέμβριο του 2009, η Επιτροπή αποφάσισε να παρατείνει την περίοδο διαθεσιμότητας του προγράμματος κατά ένα επιπλέον έτος μέχρι τις 11 Δεκεμβρίου 2010. Τον Ιούλιο του 2010, η κυβέρνηση του Κοσσυφοπεδίου κατέληξε σε συμφωνία με το ΔΝΤ για ένα οικονομικό πρόγραμμα βάσει συμφωνίας Stand-By διάρκειας 18 μηνών. Αυτός ήταν ο τελευταίος όρος που εκκρεμούσε για την αποδέσμευση της πρώτης δόσης του προγράμματος ΜΧΣ της ΕΕ. Έτσι, η Επιτροπή εκταμίευσε τον Σεπτέμβριο του 2010 την πρώτη δόση μη επιστρεπτέας επιχορήγησης ύψους 30 εκατ. ευρώ. Μετά τη διάλυση του κοινοβουλίου του Κοσσυφοπεδίου τον Νοέμβριο, το ΔΝΤ δεν μπόρεσε να ολοκληρώσει την πρώτη επανεξέταση του προγράμματος SBA πριν από το τέλος 2010. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή δεν ήταν σε θέση να αξιολογήσει αν συνεχιζόταν η εφαρμογή της συμφωνίας με το ΔΝΤ, απαραίτητη προϋπόθεση για την αποδέσμευση της υπολειπόμενης δεύτερης δόσης των 20

εκατ. ευρώ. Η διαθεσιμότητα της βοήθειας έληξε τον Δεκέμβριο 2010 και δεν ήταν δυνατόν να ανανεωθεί.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΠΡΑΞΕΙΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

4.1 Προς γειτονικές και τρίτες χώρες

4.1.1 Σερβία

Μετά από μείωση της παραγωγής κατά 3,5% σε πραγματικούς όρους το 2009, η σερβική οικονομία άρχισε να ανακάμπτει το 2010. Η οικονομική ανάκαμψη το 2010 (+1,8%) βασιζόταν σε μεγάλο βαθμό στην εξωτερική ζήτηση, ενώ η εγχώρια κατανάλωση και οι εγχώριες επενδύσεις παρέμειναν περιορισμένες. Δεδομένου ότι στους κυριότερους εμπορικούς εταίρους της Σερβίας σημειωνόταν σταδιακά οικονομική ανάκαμψη και συνεχίστηκε η υποτίμηση του δηναρίου, οι εξαγωγές παρουσίασαν μεγάλη αύξηση. Η εφαρμογή του προγράμματος του ΔΝΤ ύψους 3 δισ. ευρώ εξελισσόταν ικανοποιητικά από τον Μάιο του 2009 έως τον Απρίλιο του 2011 και το Εκτελεστικό Συμβούλιο του ΔΝΤ ολοκλήρωσε με επιτυχία και τις επτά επανεξετάσεις του προγράμματος. Λόγω της βελτίωσης της κατάστασης του ισοζυγίου πληρωμών, η κεντρική τράπεζα της Σερβίας απορρόφησε μόνο το ήμισυ των διαθεσίμων κεφαλαίων βάσει της συμφωνίας SBA.

Μετά την έγκριση από το Συμβούλιο δανειακής διευκόλυνσης ΜΧΣ ανώτατου ύψους 200 εκατ. ευρώ στα τέλη του 2009 (απόφαση 2009/892/ΕΚ του Συμβουλίου της 30ης Νοεμβρίου 2009), η Επιτροπή και οι σερβικές αρχές υπέγραψαν το 2010 ΜΣ που καθορίζει τους όρους χορήγησης της συνδρομής. Η συμφωνία δανείου υπογράφηκε τον Δεκέμβριο. Λόγω της μείωσης των προγραμματισμένων αναλήψεων πόρων του ΔΝΤ από τις σερβικές αρχές, η Επιτροπή ενημέρωσε την οικονομική και δημοσιονομική επιτροπή τον Ιούλιο του 2010 ότι σκόπευε να μειώσει τη συνδρομή της ΕΕ και να εκταμιεύσει μόνο την πρώτη δόση της (ύψους 100 εκατ. ευρώ). Η επιτροπή ενέκρινε την προσέγγιση της Επιτροπής. Μετά την επικύρωση της συμφωνίας δανείου ΜΧΣ τον Μάρτιο του 2011, η Επιτροπή ετοιμάζει την εκταμίευση αυτής της δόσης που αναμένεται το θέρος του 2011.

4.1.2 Αρμενία

Το 2010, η αρμενική οικονομία παρουσίασε σχετική ανάκαμψη μετά την εντονότατη κάμψη κατά 14,2% το 2009· παρόλα αυτά, ο ρυθμός ανάκαμψης παρέμεινε χαμηλός με πραγματική αύξηση του ΑΕΠ κατά 2,6%. Επίσης, η ανάκαμψη τόσο του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών όσο και των ξένων επενδύσεων παρέμεινε υποτονική. Έτσι, εξακολούθησαν να υπάρχουν μεγάλες ανάγκες εξωτερικής χρηματοδότησης και είναι απαραίτητη η στήριξη από τη διεθνή κοινότητα για να δημιουργηθούν οι όροι βιώσιμης ανάπτυξης. Σε αυτό το πλαίσιο, η αρμενική κυβέρνηση συνεχίζει την εφαρμογή του προγράμματος οικονομικής σταθεροποίησης και μεταρρυθμίσεων με τη στήριξη της διεθνούς κοινότητας χορηγών.

Η συμφωνία της Αρμενίας με το ΔΝΤ χρονολογείται από το 2009, όταν το Εκτελεστικό Συμβούλιο του ΔΝΤ ενέκρινε συμφωνία SBA διάρκειας 28 μηνών, ύψους 820 εκατ. δολαρίων ΗΠΑ. Τον Ιούνιο του 2010, η συμφωνία SBA αντικαταστάθηκε από ένα νέο τριετές πρόγραμμα βάσει του διευρυμένου πιστοδοτικού μηχανισμού (EFF) και της διευρυμένης πιστωτικής διευκόλυνσης (ECF) με ευνοϊκούς όρους. Εάν ληφθούν υπόψη οι εκταμιεύσεις που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο της συμφωνίας SBA, η συνολική

πρόσβαση της Αρμενίας στους πόρους του ΔΝΤ την περίοδο 2009-2013 εκτιμάται ότι ανέρχεται σε 950 εκατ. δολάρια ΗΠΑ. Στις 30 Νοεμβρίου 2009, το Συμβούλιο της ΕΕ εξέδωσε απόφαση για τη χορήγηση ΜΧΣ στην Αρμενία ύψους 100 εκατ. ευρώ, εκ των οποίων μη επιστρεπτές επιχορηγήσεις ύψους 35 εκατ. ευρώ και δάνεια 65 εκατ. ευρώ (απόφαση 2009/890/ΕΚ του Συμβουλίου). Ενόψει της εφαρμογής της συμφωνίας, η Επιτροπή και οι αρχές της Αρμενίας συμφώνησαν τον Δεκέμβριο του 2010 στο ΜΣ και τις συναφείς νομικές πράξεις (συμφωνίες δανειοδότησης και χορήγησης μη επιστρεπτέας επιχορήγησης), οι οποίες υπεγράφησαν τον Φεβρουάριο του 2011. Οι εκταμιεύσεις βάσει του προγράμματος ΜΧΣ προγραμματίζεται να γίνουν το 2011.

4.1.3 Γεωργία

Το 2010, η ΕΕ ολοκλήρωσε την εφαρμογή του προγράμματος ΜΧΣ για τη Γεωργία, που εγκρίθηκε από το Συμβούλιο τον Νοέμβριο του 2009 (απόφαση 2009/889/ΕΚ του Συμβουλίου, της 30ης Νοεμβρίου 2009). Η συνδρομή ύψους 46 εκατ. ευρώ, που χορηγήθηκε υπό μορφή μη επιστρεπτέων επιχορηγήσεων, αποτελούσε μέρος δέσμευσης που ανέλαβε η Επιτροπή στη διεθνή διάσκεψη χορηγών τον Οκτώβριο του 2008 για δύο ισόποσες πράξεις ΜΧΣ που θα μπορούσαν να χρηματοδοτηθούν από την ΕΕ. Στόχος αυτών των πράξεων ήταν να βοηθηθεί η Γεωργία να ξεπεράσει την επίπτωση του διπλού σοβαρού πλήγματος που προκάλεσαν η στρατιωτική σύγκρουση με τη Ρωσία το 2008 (με τον συνακόλουθο εμπορικό αποκλεισμό) και η παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση. Από τον Σεπτέμβριο του 2008, η Γεωργία εφαρμόζει με επιτυχία οικονομικό πρόγραμμα που συμφωνήθηκε με το ΔΝΤ και στηρίζεται με χρηματοδότηση του ΔΝΤ.

Μετά την εκταμίευση τον Δεκέμβριο του 2009 και τον Ιανουάριο του 2010 της πρώτης δόσης του προγράμματος συνδρομής του 2009, η δεύτερη δόση ύψους 23 εκατ. ευρώ εκταμιεύθηκε τον Αύγουστο του 2010. Η εκταμίευση της δόσης κατέστη δυνατή διότι οι γεωργιανές αρχές εφάρμοσαν με επιτυχία τις πολιτικές και διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις, ιδίως στον τομέα της διαχείρισης των δημοσίων οικονομικών, οι οποίες συμφωνήθηκαν το 2009 ως προϋπόθεση για την εκταμίευση της συνδρομής.

Ταυτόχρονα, η Επιτροπή άρχισε να προετοιμάζει τη δεύτερη πράξη ΜΧΣ. Προϋπόθεση για την υλοποίηση αυτής της δεύτερης ΜΧΣ, η οποία αποφασίστηκε το 2008, ήταν να εξακολουθήσουν να υπάρχουν ανάγκες εξωτερικής χρηματοδότησης επιπλέον των αναγκών οι οποίες καλύπτονται από τη συμφωνία με το ΔΝΤ. Με βάση μια διεξοδική αξιολόγηση των χρηματοδοτικών αναγκών της Γεωργίας και την επιτυχή ολοκλήρωση της προηγούμενης πράξης ΜΧΣ, τον Ιανουάριο του 2011 η Επιτροπή ενέκρινε πρόταση να ενεργοποιηθεί το δεύτερο μέρος της ΜΧΣ που αποφασίστηκε το 2008. Η πρόταση της Επιτροπής προβλέπει συνδυασμό μη επιστρεπτέων επιχορηγήσεων (που καλύπτουν το ήμισυ του ποσού της συνδρομής) και δανείων. Το νέο πρόγραμμα θα στηρίζει τη συνέχιση των μεταρρυθμίσεων σε ορισμένους βασικούς τομείς διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων που περιλαμβάνουν και τη διαχείριση των δημόσιων οικονομικών. Η κοινή απόφαση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου εκτιμάται ότι θα εκδοθεί το θέρος του 2011.

4.1.4 Δημοκρατία της Μολδαβίας

Η Επιτροπή άρχισε την εκπόνηση ενός προγράμματος ΜΧΣ για τη Δημοκρατία της

Μολδαβίας ήδη το 2009, όταν ένας νέος συνασπισμός κομμάτων που υποστήριζαν τις μεταρρυθμίσεις σχημάτισε κυβέρνηση και κατάρτισε ένα νέο φιλόδοξο πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων. Αυτό το πρόγραμμα, που υλοποιείται σε στενή συνεργασία με τους ΔΧΟ, συνεχίστηκε στις αρχές του 2010, μετά την έγκριση από το Εκτελεστικό Συμβούλιο του ΔΝΤ τον Ιανουάριο του 2010 μιας τριετούς χρηματοδοτικής ρύθμισης ECF-EFF και την υποβολή στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο πρότασης ΜΧΣ ύψους 90 εκατ. ευρώ υπό μορφή μη επιστρεπτέων επιχορηγήσεων, που επρόκειτο να εκταμιευθεί σε τρεις δόσεις το 2010 και το 2011. Τα νομοθετικά όργανα ενέκριναν τελικά την πρόταση της Επιτροπής στις 20 Οκτωβρίου 2010 (απόφαση 938/2010/ΕΕ). Μετά την έκδοση της νομοθετικής απόφασης για την ΜΧΣ, η Επιτροπή και οι αρμόδιες αρχές ολοκλήρωσαν τις διαπραγματεύσεις για τους όρους οικονομικής πολιτικής της βοήθειας. Η συμφωνία για το ΜΣ επέτρεψε στην Επιτροπή να εκταμιεύσει ήδη από τον Δεκέμβριο του 2010 την πρώτη δόση της ΜΧΣ της ΕΕ, ύψους 40 εκατ. ευρώ.

Το 2010, η οικονομία της Μολδαβίας άρχισε να ανακάμπτει, μετά τη συρρίκνωση του 2009. Παρόλα αυτά, οι εξωτερικοί λογαριασμοί της Μολδαβίας παραμένουν ασθενείς, γεγονός που συνεπάγεται ότι η στήριξη των διεθνών χορηγών εξακολουθεί να αποτελεί σημαντικό παράγοντα για τη διατήρηση της μακροοικονομικής σταθερότητας και τη στήριξη του προγράμματος μεταρρυθμίσεων της κυβέρνησης. Η ΜΧΣ της ΕΕ θα συμπληρώσει τους χρηματοδοτικούς πόρους συνολικού ύψους 1,4 δισ. δολαρίων ΗΠΑ που χορηγούνται από το ΔΝΤ, την Παγκόσμια Τράπεζα, άλλους πολυμερείς πιστωτές και επίσημους διμερείς χορηγούς και την ΕΕ, υπό μορφή δανείων της ΕΤΕπ και τομεακής δημοσιονομικής στήριξης.

4.1.5 Ουκρανία

Η οικονομία της Ουκρανίας εισήλθε σε τροχιά ανάκαμψης το 2010 με επάνοδο στην οικονομική ανάπτυξη, χαμηλότερο εσωτερικό πληθωρισμό, σταθεροποίηση του εθνικού νομίσματος (hryvnia), αποκατάσταση των επίσημων συναλλαγματικών αποθεμάτων και μείωση του δημόσιου ελλείμματος. Εν τούτοις, η ανάκαμψη των επενδύσεων ήταν ασθενής, ενώ το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών υποχώρησε σε ελλειμματική θέση, δημιουργώντας αμφιβολίες ως προς τη μεσοπρόθεσμη βιωσιμότητα της ανάκαμψης και παρατείνοντας την εξάρτηση της χώρας από την επίσημη εξωτερική χρηματοδότηση. Υπό αυτές τις συνθήκες, τα νομοθετικά όργανα της ΕΕ εξέδωσαν απόφαση το 2010 για τη χορήγηση στην Ουκρανία ΜΧΣ ύψους 500 εκατ. ευρώ (απόφαση 388/2010/ΕΕ της 7ης Ιουλίου 2010). Αυτή ήταν η πρώτη πράξη ΜΧΣ που εγκρίθηκε μετά τη θέση σε ισχύ της συνθήκης της Λισσαβόνας σύμφωνα με τους νέους κανόνες (συναπόφαση του Συμβουλίου και του Κοινοβουλίου). Αυτή η ΜΧΣ της ΕΕ συμπληρώνει τα ειδικά τραβηχτικά δικαιώματα (SDR) των 10 δισ. που διαθέτει το ΔΝΤ στο πλαίσιο της συμφωνίας SBA που εγκρίθηκε στις 29 Ιουλίου 2010 (σε αντικατάσταση προηγούμενης συμφωνίας SBA που είχε εγκριθεί τον Νοέμβριο του 2008).

Το 2010, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή άρχισε διαπραγματεύσεις με τις ουκρανικές αρχές σχετικά με τους όρους πολιτικής σε συνδυασμό με δάνειο ΜΧΣ ύψους 610 εκατ. ευρώ, στο οποίο συμψηφίζονται τα ποσά που διατέθηκαν βάσει της απόφασης για τη χορήγηση ΜΧΣ του 2010 και της αντίστοιχης απόφασης του 2002 (απόφαση 2002/639/ΕΚ του Συμβουλίου της 12ης Ιουλίου 2002). Όμως, η πρόοδος των διαπραγματεύσεων για τους όρους πολιτικής (που εκτιμάται ότι θα περιλαμβάνουν μέτρα στους τομείς της διαχείρισης των δημόσιων οικονομικών, της φορολογικής και τελωνειακής διοίκησης) ήταν αργή, με αποτέλεσμα να καθυστερήσει η εκτέλεση αυτής της πράξης.

4.1.6 Λίβανος

Το πρόγραμμα ΜΧΣ για το Λίβανο, που αποτελείται από μη επιστρεπτέα επιχορήγηση 30 εκατ. ευρώ και δάνειο 50 εκατ. ευρώ, εγκρίθηκε το 2007 (απόφαση 2007/860/ΕΚ του Συμβουλίου της 10ης Δεκεμβρίου 2007). Η πρώτη δόση αυτού του προγράμματος, που αντιστοιχεί στο ήμισυ του ποσού τόσο της μη επιστρεπτέας επιχορήγησης όσο και του δανείου, εκταμιεύτηκε τον Δεκέμβριο του 2008 (σκέλος της μη επιστρεπτέας επιχορήγησης) και τον Ιούνιο του 2009 (σκέλος του δανείου). Η εκταμίευση της δεύτερης δόσης δεν ήταν δυνατό να πραγματοποιηθεί πριν την αρχική ημερομηνία λήξης του προγράμματος (21 Δεκεμβρίου 2009), διότι οι λιβανικές αρχές δεν μπόρεσαν να ικανοποιήσουν τους όρους που συμφωνήθηκαν με την Επιτροπή στο ΜΣ. Η έλλειψη προόδου στην εφαρμογή των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων αντανάκλασε την έλλειψη πολιτικής συναίνεσης στο εσωτερικό του ασταθούς κυβερνητικού συνασπισμού και την οιοει παράλυση της νομοθετικής δραστηριότητας κατά το μεγαλύτερο διάστημα του 2008 και του 2009, παρά τη διεξαγωγή βουλευτικών εκλογών τον Ιούνιο του 2009.

Στα τέλη του 2009, η Επιτροπή πρότεινε να παραταθεί μέχρι τις 21 Δεκεμβρίου 2010 η περίοδος διαθεσιμότητας για την αποδέσμευση της δεύτερης δόσης, με πρόσθετη πράξη στο ΜΣ. Όμως οι λιβανικές αρχές δεν επικύρωσαν ποτέ αυτή την πρόσθετη πράξη. Ακόμη, ελάχιστη πρόοδος σημειώθηκε το 2010 για την υλοποίηση των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, αρκετές από τις οποίες αποτελούσαν προϋπόθεση για την αποδέσμευση της δεύτερης δόσης στο πλαίσιο της ΜΧΣ της ΕΕ. Έτσι, η ΜΧΣ για τον Λίβανο έληξε τον Δεκέμβριο του 2010. Η λήξη του προγράμματος χωρίς να εφαρμοστεί πλήρως αντανάκλα επίσης και την έλλειψη διάδοχης χρηματοδοτικής ρύθμισης του ΔΝΤ μετά το πρόγραμμα του Ταμείου για επείγουσα βοήθεια μετά από συρράξεις (ΕΡΡΑ) II, που έληξε τον Ιούνιο του 2009, καθώς και τη βελτίωση του ισοζυγίου πληρωμών του Λιβάνου. Πράγματι, παρά το ασταθές πολιτικό περιβάλλον, η λιβανέζικη οικονομία παρουσίασε μεγάλη ανθεκτικότητα στην παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση, με έντονη οικονομική δραστηριότητα και βελτίωση της εξωτερικής χρηματοπιστωτικής θέσης.

4.2 Επιχειρησιακές αξιολογήσεις

Σύμφωνα με την απαίτηση του δημοσιονομικού κανονισμού να διενεργούνται έλεγχοι πριν από την εκταμίευση κεφαλαίων του προϋπολογισμού της ΕΕ στις δικαιούχες χώρες, η Επιτροπή διενεργεί, με τη βοήθεια εξωτερικών συμβούλων, επιχειρησιακές αξιολογήσεις (ΕΑ), ώστε να λάβει εύλογες διασφαλίσεις σχετικά με τη λειτουργία των διοικητικών διαδικασιών και των χρηματοπιστωτικών κυκλωμάτων στις δικαιούχες χώρες.

Οι ΕΑ εστιάζονται στις διαδικασίες και την οργάνωση των υπουργείων οικονομικών και των κεντρικών τραπεζών και, ειδικότερα, στη διαχείριση των λογαριασμών καταθέσεων των κεφαλαίων της ΕΕ. Επιπλέον, δίνεται ιδιαίτερη προσοχή στον τρόπο λειτουργίας των οργάνων εξωτερικού ελέγχου, την ανεξαρτησία τους, τα προγράμματα εργασίας τους και στην αποτελεσματικότητα των ελέγχων τους. Στο πλαίσιο των τελευταίων ΕΑ διενεργήθηκε ανάλυση των υφισταμένων διαδικασιών στους οργανισμούς προμηθειών.

Το 2010, η Επιτροπή πραγματοποίησε ΕΑ στην Αρμενία, τη Δημοκρατία της

Μολδαβίας και τη Γεωργία. Τα βασικά συμπεράσματα αυτών των ΕΑ παρατίθενται στο έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της επιτροπής SEC (2011)873 τελικό.

4.3 Αξιολογήσεις δημοσίων δαπανών και δημοσιονομικής ευθύνης

Η Επιτροπή επιδιώκει τη συμπληρωματικότητα με άλλα διαγνωστικά εργαλεία στον τομέα της διαχείρισης των δημοσίων οικονομικών σε χώρες που λαμβάνουν βοήθεια των χορηγών. Σε αυτό το πλαίσιο, το πρόγραμμα δημοσίων δαπανών και δημοσιονομικής ευθύνης (ΔΔΔΕ) που θεσπίστηκε το 2001 ως εταιρική σχέση πολλαπλών χορηγών με τη συμμετοχή, μεταξύ άλλων, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, της Παγκόσμιας Τράπεζας και του ΔΝΤ, συνιστά κατ' εξοχήν κατάλληλο πλαίσιο.

Τα τελευταία έτη, έχουν πραγματοποιηθεί μελέτες ΔΔΔΕ για ορισμένες χώρες που λαμβάνουν ή θα ήταν δυνάμει επιλέξιμες για ΜΧΣ: Αρμενία (2008), Λευκορωσία (2009), Γεωργία (2008), Κοσσυφοπέδιο (2009), Δημοκρατία του Κιργιστάν (2009), Δημοκρατία της Μολδαβίας (2008), Μαρόκο (2009) και Σερβία (2010). Η Επιτροπή συνέταξε, από κοινού με την Παγκόσμια Τράπεζα, τις μελέτες ΔΔΔΕ για τη Γεωργία και το Μαρόκο και συνέβαλε άμεσα στη διεξαγωγή διαφόρων άλλων μελετών. Το 2010, η Επιτροπή διενήργησε αξιολόγηση ΔΔΔΕ για τον Λίβανο, αλλά η μελέτη δεν έχει ακόμη ολοκληρωθεί. Προς το παρόν, η Επιτροπή επεξεργάζεται από κοινού με την Παγκόσμια Τράπεζα δύο μελέτες PEFA που επικαιροποιούν τις προηγούμενες αξιολογήσεις ΔΔΔΕ για την Ουκρανία (που διενεργήθηκαν το 2007) και τη Δημοκρατία της Μολδαβίας.

Τα πορίσματα αυτών των μελετών ΔΔΔΕ θα συμπληρώσουν τις τελευταίες ΕΑ των διαδικασιών χρηματοδότησης σε αυτές τις δύο χώρες. Θα είναι πολύ χρήσιμα για τη στήριξη των τρεχουσών πράξεων ΜΧΣ, ιδίως την παρακολούθηση/σχεδιασμό των όρων για τη διαχείριση των δημοσίων οικονομικών (ΔΔΟ). Για να αξιολογήσει την επίπτωση της ΜΧΣ και σύμφωνα με τον δημοσιονομικό κανονισμό, η Επιτροπή διενεργεί εκ των υστέρων αξιολογήσεις των προγραμμάτων ΜΧΣ. Τα συμπεράσματα των αξιολογήσεων λαμβάνονται υπόψη για την ενίσχυση των μεθόδων διαχείρισης της ΜΧΣ. Χρησιμοποιήθηκαν επίσης κατά τον σχεδιασμό του υπό επεξεργασία κανονισμού-πλαίσιο της ΜΧΣ.

Το 2010, δεν πραγματοποιήθηκαν νέες εκ των υστέρων αξιολογήσεις, διότι το 2009 δεν ολοκληρώθηκε καμία πράξη ΜΧΣ. Το 2010 ολοκληρώθηκαν δύο αξιολογήσεις που άρχισαν το 2009: οι αξιολογήσεις των προγραμμάτων ΜΧΣ για τη Γεωργία και τη Δημοκρατία της Μολδαβίας που εφαρμόστηκαν αντίστοιχα τις περιόδους 2006-2008 και 2007-2008. Τα αποτελέσματα αυτών των αξιολογήσεων παρουσιάστηκαν στην ετήσια έκθεση του 2009 σχετικά με την εφαρμογή της ΜΧΣ σε τρίτες χώρες.

Μετά την ολοκλήρωση τον Αύγουστο του 2010 της εφαρμογής του προγράμματος ΜΧΣ για τη Γεωργία και τη λήξη των προγραμμάτων ΜΧΣ για το Κοσσυφοπέδιο και τον Λίβανο τον Δεκέμβριο του 2010, η Επιτροπή σχεδιάζει να αρχίσει κατά τη διάρκεια του 2011 εκ των υστέρων αξιολογήσεις αυτών των τριών πράξεων.

4.4 Αιτήσεις συνδρομής και μελλοντικές προτάσεις της Επιτροπής

Οι πράξεις ΜΧΣ που υλοποιούνται το 2011 περιλαμβάνουν τα προγράμματα που εγκρίθηκαν την περίοδο 2009-2010 για τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη, τη Σερβία, την Αρμενία, τη Δημοκρατία της Μολδαβίας και την Ουκρανία. Η εφαρμογή όλων αυτών των προγραμμάτων, με εξαίρεση το πρόγραμμα της Ουκρανίας, εκτιμάται ότι θα ολοκληρωθεί το 2011. Επίσης, το νέο πρόγραμμα της Γεωργίας, που εξετάζεται από τα δύο νομοθετικά σώματα, εκτιμάται ότι θα εγκριθεί σύντομα. Η πράξη αυτή προγραμματίζεται να ολοκληρωθεί το 2011.

Οι τρέχουσες πράξεις ΜΧΣ που προγραμματίστηκαν ή προβλέπονται το 2011-2012 περιλαμβάνουν επίσης ένα πιθανό πρόγραμμα για το Κοσσυφοπέδιο. Μετά τη λήξη του προηγούμενου προγράμματος, μια νέα πράξη ΜΧΣ θα αντιστοιχούσε στη δέσμευση που ανέλαβε υπό προϋποθέσεις η ΕΕ στη διάσκεψη των χορηγών του Ιουνίου 2008 για το Κοσσυφοπέδιο, για ποσό μέχρι 100 εκατ. ευρώ υπό μορφή μη επιστρεπτέων ενισχύσεων.

Το 2010, η Επιτροπή έλαβε αίτηση συνδρομής από τη νέα κυβέρνηση της Δημοκρατίας του Κιργιστάν. Μια πρώτη αίτηση που υποβλήθηκε το πρώτο εξάμηνο του 2009 από την προηγούμενη κυβέρνηση είχε κριθεί μη επιλέξιμη, διότι η αναληφθείσα από τη Ρωσία δέσμευση ουσιαστικής χρηματοδότησης είχε ως αποτέλεσμα να εξλειφθούν οι υπολειπόμενες ανάγκες χρηματοδότησης. Η νέα αίτηση υποβλήθηκε μετά τις πολιτικές εξελίξεις στη χώρα το 2010. Η Επιτροπή επανεξετάζει την οικονομική κατάσταση και τις ανάγκες χρηματοδότησης της Δημοκρατίας του Κιργιστάν, σε στενή συνεργασία με το ΔΝΤ και στο πλαίσιο μιας μεγάλης κινητοποίησης επίσημων χορηγών.

Αλλα πιθανά νέα προγράμματα ΜΧΣ θα μπορούσαν να προκύψουν από την ενεργοποίηση των αιτήσεων που υπέβαλαν η Ισλανδία και η Λευκορωσία το 2009. Μια πράξη ΜΧΣ για την Ισλανδία δεν θεωρείται στο παρόν στάδιο πιθανή λόγω της σημαντικής βελτίωσης της εικόνας της στο εξωτερικό. Επιπλέον, το πρόγραμμα του ΔΝΤ λήγει τον Αύγουστο του 2011 και οι αρχές δεν προτίθενται να ζητήσουν διάδοχο πρόγραμμα συνδρομής. Ενώ η θέση του ισοζυγίου πληρωμών της Λευκορωσίας παρουσιάζει σημαντική επιδείνωση από τις αρχές του 2011, η ανταπόκριση της Ε.Ε. σε πιθανή αίτηση της Λευκορωσίας, εάν και όταν το ΔΝΤ διαπραγματευτεί με τις αρχές της χώρας νέα χρηματοδοτική συμφωνία (η προηγούμενη συμφωνία SBA έληξε στις αρχές του 2010), θα εξαρτηθεί καθοριστικά από την ικανότητα της Λευκορωσίας να ικανοποιήσει τις πολιτικές προϋποθέσεις για την ΜΧΣ, και ιδίως την ανάγκη να εγγυηθεί δημοκρατικούς θεσμούς και την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Οι προϋποθέσεις αυτές δεν ικανοποιούνται σήμερα.

Επιπλέον, θα μπορούσαν να προβλεφθούν πράξεις για τη συνέχιση των υφιστάμενων προγραμμάτων (στο πλαίσιο υφιστάμενων μεσοπρόθεσμων συμφωνιών χρηματοδότησης με το ΔΝΤ που λήγουν το 2013) για την Αρμενία και τη Δημοκρατία της Μολδαβίας.

Ενόψει των πιθανών αναγκών βραχυπρόθεσμης χρηματοδότησης ορισμένων γειτονικών χωρών (π.χ. Αίγυπτος και Τυνησία), υπάρχει επίσης μεγάλη πιθανότητα να κληθεί η ΕΕ να χορηγήσει χρηματοδοτική στήριξη, συμπεριλαμβανομένης της ΜΧΣ, σε ορισμένες από τις πλέον πληγείσες χώρες. Η προοπτική ενεργοποίησης της ΜΧΣ σε ορισμένες χώρες της Μεσογείου επιβεβαιώθηκε ρητά στην κοινή ανακοίνωση της

Επιτροπής και της Ύπατης Εκπροσώπου της ΕΕ για θέματα κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας «Εταιρική σχέση με τις χώρες της Νότιας Μεσογείου για τη δημοκρατία και την κοινή ευημερία» που εκδόθηκε στις 8 Μαρτίου 2011. Όπως επισημαίνεται σε αυτήν την ανακοίνωση και ισχύει για όλες τις πράξεις ΜΧΣ, πρέπει να ικανοποιούνται δύο προϋποθέσεις, ώστε να είναι σε θέση η ΕΕ να εξετάσει το ενδεχόμενο χορήγησης παρόμοιας συνδρομής στην περιοχή: η ύπαρξη συμφωνίας με το ΔΝΤ και η επιβεβαίωση από την Επιτροπή, σε συνεργασία με το ΔΝΤ, της ύπαρξης υπολειπόμενων αναγκών χρηματοδότησης του ισοζυγίου πληρωμών. Στην περίπτωση της Αιγύπτου, οι αρχές διαπραγματεύονται ένα πρόγραμμα με το ΔΝΤ και υπέβαλαν, στις 9 Ιουνίου του 2011, επίσημο αίτημα στην Επιτροπή για συμπληρωματική ΜΧΣ. Η Επιτροπή είναι στο στάδιο της εκτίμησης, σε σύνδεση με το ΔΝΤ, των υπολειπόμενων αναγκών εξωτερικής χρηματοδότησης της Αιγύπτου, με σκοπό την πιθανή έγκριση πρότασης για τη χορήγηση ΜΧΣ στη χώρα αυτή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ, ΜΙΑ ΚΟΝΤΙΝΗ ΜΑΤΙΑ

5.1 Καθορισμός προτεραιοτήτων

Οι εταιρικές σχέσεις για την προσχώρηση αποτελούν το κεντρικό εργαλείο της προενταξιακής στρατηγικής. Οι σημερινές εταιρικές σχέσεις για την προσχώρηση εγκρίθηκαν τον Δεκέμβριο 1999 για τις υποψήφιες χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης και τον Μάρτιο 2000 για την Κύπρο και τη Μάλτα. Βασιζόμενες στις περιοδικές εκθέσεις, καθορίζουν τις βραχυπρόθεσμες και μεσοπρόθεσμες προτεραιότητες που πρέπει να τηρήσει κάθε χώρα ώστε να ανταποκριθεί στα κριτήρια προσχώρησης. Προσδιορίζουν επίσης τη χρηματοδοτική βοήθεια που διαθέτει η Κοινότητα για να στηρίξει τις προτεραιότητες αυτές, καθώς και τους όρους από τους οποίους εξαρτάται η χορήγηση της εν λόγω βοήθειας. Η ΕΕ δεν έκρινε ότι έπρεπε να επικαλεστεί την ρήτρα αιρεσιμότητας που αναφέρεται στον κανονισμό περί εταιρικής σχέσης για την προσχώρηση και που σχετίζεται με την ανεπαρκή πρόοδο στην εκπλήρωση των κριτηρίων προσχώρησης ή με την αποτυχία τήρησης των υποχρεώσεων που απορρέουν από τη συμφωνία σύνδεσης. Σε κάθε περιοδική έκθεση περιγράφονται όσα έχουν ήδη επιτευχθεί αλλά και όσα απομένουν να υλοποιηθούν. Οι βραχυπρόθεσμες προτεραιότητες που δεν έχουν υλοποιηθεί πλήρως εξακολουθούν να ισχύουν και ευρίσκονται υπό στενή παρακολούθηση. Οι μεσοπρόθεσμες προτεραιότητες επιβεβαιώνονται με τα συμπεράσματα των τελευταίων περιοδικών εκθέσεων και αποτελούν τη βάση για τον προγραμματισμό της βοήθειας το 2001. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή δεν θεωρεί αναγκαία, στο παρόν στάδιο, την αναθεώρηση των εταιρικών σχέσεων για την προσχώρηση.

5.2 Χρηματοδοτική συνδρομή

Οι υποψήφιες χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης λαμβάνουν από την ΕΕ χρηματοδοτική βοήθεια από την έναρξη της μεταβατικής περιόδου. Από το 2000, η Ένωση διπλασίασε την προενταξιακή της βοήθεια η οποία πλέον υπερβαίνει τα 3 δισ. ευρώ ετησίως. Το πρόγραμμα Phare συνοδεύεται τώρα από δύο νέα χρηματοδοτικά μέσα τα οποία προετοιμάζουν το έδαφος για τα διαρθρωτικά ταμεία. Το ISPA (προενταξιακό διαρθρωτικό μέσο) χορηγεί ποσό άνω του ενός δισεκατομμυρίου ετησίως για πραγματοποίηση επενδύσεων στον τομέα του περιβάλλοντος και των μεταφορών, και το SAPARD (διαρθρωτικό πρόγραμμα προσαρμογής για τη γεωργία και την αγροτική ανάπτυξη) χορηγεί βοήθεια άνω των 500 εκατ. ετησίως για τη γεωργία και την αγροτική ανάπτυξη. Με ετήσιο προϋπολογισμό άνω του 1,5 δισ. ευρώ, το πρόγραμμα Phare στηρίζει τη δημιουργία θεσμικής ικανότητας συγχρηματοδοτώντας τις ρυθμιστικές υποδομές και την οικονομική και κοινωνική συνοχή. Με την προσέγγιση αυτή, η οποία επιβεβαιώθηκε και από την Επιτροπή κατά την τελευταία εξέταση του προγράμματος Phare, επικεντρώνεται η διάθεση των πόρων στις κυριότερες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι υποψήφιες χώρες. Η εξέταση αυτή επιβεβαίωσε τη σημασία, αφενός, του Phare ως γέφυρας με

τα διαρθρωτικά ταμεία και, αφετέρου, της εφαρμογής του προγράμματος αυτού στις υποψήφιες χώρες το συντομότερο δυνατό.

5.3 Οι συμφωνίες σύνδεσης

Οι Ευρωπαϊκές Συμφωνίες (ΕΣ) με τις υποψήφιες χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης παρέχουν το βασικό πλαίσιο για την παρακολούθηση και την υιοθέτηση του κεκτημένου καθώς και για την υλοποίηση των προτεραιοτήτων της εταιρικής σχέσης για την προσχώρηση. Οι πρόσφατα αναδιαρθρωθείσες υποεπιτροπές αποτελούν το κατάλληλο φόρουμ για τις εργασίες αυτές και έτσι δεν είναι πλέον απαραίτητη η διοργάνωση περαιτέρω συνεδριάσεων για την αναλυτική εξέταση του κεκτημένου. Μετά την απόφαση του Συμβουλίου Σύνδεσης τον Ιούνιο του 2000, η συμφωνία με την Ουγγαρία εισήλθε στο δεύτερο στάδιο. Αυτό σημαίνει περαιτέρω ελευθέρωση όσον αφορά τις διατάξεις σχετικά με το δικαίωμα εγκατάστασης. Μία παρόμοια απόφαση που θα αφορά την Τσεχική Δημοκρατία αναμένεται σύντομα. Η Επιτροπή εξετάζει αιτήσεις και άλλων υποψηφίων χωρών για μετάβαση στο δεύτερο στάδιο.

Οι διαπραγματεύσεις για συμπληρωματικές αμοιβαίες εμπορικές παραχωρήσεις στον τομέα των γεωργικών προϊόντων οδήγησαν σε συμφωνίες με κάθε μία από τις δέκα χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης. Οι παραχωρήσεις αυτές άρχισαν ήδη να ισχύουν την 1η Ιουλίου 2000 ή θα τεθούν σύντομα σε ισχύ επί αυτόνομης βάσης, εν αναμονή της σύναψης πρόσθετων πρωτοκόλλων των Ευρωπαϊκών Συμφωνιών. Αντιπροσωπεύουν ένα σημαντικό βήμα προόδου, δεδομένου ότι προωθούν τις εμπορικές σχέσεις μεταξύ των μερών. Το ποσοστό των διμερών συναλλαγών γεωργικών προϊόντων με ατέλεια δασμών αναμένεται να υπερδιπλασιαστεί, από 36% σε 81% για τις εισαγωγές της ΕΕ και από 18% σε 39% για τις εξαγωγές της ΕΕ.

5.4 Γειτονικές χώρες

Η διεύρυνση θα οδηγήσει σε αυξημένη ασφάλεια, σταθερότητα και ευμάρεια, όχι μόνο στο εσωτερικό της Ένωσης αλλά και στην ευρύτερη διεθνή κοινότητα, περιλαμβανομένων και των σημαντικότερων εμπορικών εταίρων της. Με τη διεύρυνση θα αυξηθεί το μέγεθος της ενιαίας αγοράς εντός της οποίας οι επιχειρηματίες και οι επενδυτές θα έχουν απλώς να τηρήσουν ένα κοινό εξωτερικό δασμολόγιο και μία δέσμη κοινών κανόνων και διαδικασιών. Μία διευρυμένη Ευρωπαϊκή Ένωση θα τονώσει την ανάπτυξη και θα δημιουργήσει νέες ευκαιρίες για επενδύσεις και συναλλαγές. Παράλληλα, η Ένωση θα βρεθεί σε ευνοϊκότερη θέση όσον αφορά τη συμβολή της στις προσπάθειες της διεθνούς κοινότητας για την αντιμετώπιση οριζόντιων ζητημάτων όπως η μετανάστευση, η περιβαλλοντική ρύπανση, το λαθρεμπόριο και το οργανωμένο έγκλημα. Τη χρονιά που πέρασε, οι γειτονικές χώρες της μελλοντικά

διευρυμένης Ένωσης έδωσαν ιδιαίτερη προσοχή στις επιπτώσεις που θα έχει η διεύρυνση. Η ΕΕ πρέπει να εξηγήσει τα οφέλη και να συζητήσει τις επιπτώσεις της διεύρυνσης με τους γείτονές της, έτσι ώστε να εκμεταλλευθούν αμφότεροι πλήρως τις νέες ευκαιρίες. Ορισμένα ζητήματα θα απαιτήσουν ευαίσθητη μεταχείριση. Οι διαπραγματεύσεις για τη διεύρυνση διεξάγονται αποκλειστικά μεταξύ της Ένωσης και κάθε υποψήφιας χώρας δίχως τη συμμετοχή τρίτων. Παρόλα αυτά, η Επιτροπή είναι διατεθειμένη να παρέχει λεπτομερείς εξηγήσεις για τις αλλαγές που πρόκειται να επέλθουν κατά το διάστημα που προηγείται της διεύρυνσης. Για την ομαλή έκβαση της διεύρυνσης, η ΕΕ πρέπει να συνεχίσει να αναπτύσσει στενές και πολυδιάστατες σχέσεις με τους κοντινούς γείτονές της. Οι συμφωνίες εταιρικής σχέσης και σύνδεσης τις οποίες έχει συνάψει η ΕΕ με τους γείτονές της στοχεύουν στη δημιουργία συνθηκών πολιτικής σταθερότητας και οικονομικής ανάπτυξης, ώστε να εξασφαλιστεί ότι τα μελλοντικά σύνορα της Ένωσης δεν θα δημιουργήσουν νέες διαχωριστικές γραμμές στην Ευρώπη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΟΦΕΛΗ ΚΑΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

6.1 Οφέλη που αποκόμισαν τα κράτη-μέλη της ΕΕ

Τα μέλη της Ευρωζώνης ωφελούνται από τη συμμετοχή τους σε έναν ευρύτερο νομισματικό συνασπισμό. Είναι πολύ πιο δύσκολο, για παράδειγμα, για τους κερδοσκόπους να βγάλουν γρήγορα κέρδη από τη συναλλαγή νομισμάτων και με τον τρόπο αυτό να αφαιρέσουν μεγάλο μέρος της πίεσης που επηρεάζει την τιμή. Οι κερδοσκόποι έφεραν χάος στον ΜΣΙ στις αρχές της δεκαετίας του 1990 και προκάλεσαν την πτώση αρχικά της αγγλικής λίρας και κατόπιν της ιταλικής λιρέτας, αλλά δεν έχουν, μέχρι τώρα, προκαλέσει μεγάλη ζημιά στο ευρώ. Κατά συνέπεια, η Ευρωζώνη είναι πιο ικανή να απορροφάει τις αυξήσεις των τιμών από ότι το κάθε κράτος-μέλος ξεχωριστά. Επίσης, η επιρροή του ευρώ εξαπλώνεται. Στο εκτός Ευρωζώνης εμπόριο οφείλεται κάτι παραπάνω από το ένα τρίτο του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ) της Ευρωζώνης, όμως οι συναλλαγματικές ισοτιμίες έχουν επίδραση σε αυτό. Ένα δυνατό ευρώ ζημιώνει τους εξαγωγείς και αποθαρρύνει τις ξένες επενδύσεις στην Ευρωζώνη, αλλά βοηθάει τους εισαγωγείς και τις επενδύσεις τις Ευρωζώνης σε άλλα μέρη του κόσμου.

Για τους πολίτες της ΕΕ τα ταξίδια εντός Ευρωζώνης είναι πολύ πιο εύκολα, χωρίς τις κοπιώδεις αλλαγές νομίσματος. Επίσης, είναι εύκολη πια η σύγκριση τιμών των αγαθών και των υπηρεσιών, πράγμα που συνεισφέρει στην καλύτερη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς και στηρίζει τον υγιή ανταγωνισμό, ωφελώντας τους καταναλωτές. Η συνολική σταθερότητα της οικονομίας και των τιμών την οποία έφερε το ευρώ είναι ευνοϊκή για όλο το οικονομικό κλίμα, από τις οικογένειες έως τις επιχειρήσεις. Σύμφωνα με τα τρέχοντα νούμερα, εκτιμάται ότι η καθιέρωση του ευρώ έχει ενισχύσει το εμπόριο εντός της περιοχής του ευρώ κατά 5-15%.

Παρότι τα πρακτικά οφέλη του ευρώ έχουν αναγνωριστεί ευρέως, οι συνεπακόλουθες αλλαγές στο περιβάλλον χάραξης οικονομικής πολιτικής έχουν προκαλέσει προβλήματα στους πολιτικούς.

Οι κυβερνήσεις όχι μόνο δυσκολεύτηκαν να επιτελέσουν το έργο τους κάτω από τους περιορισμούς της οικονομικής πολιτικής του ευρώ, αλλά μερικές έφτασαν να κατηγορήσουν το ευρώ ότι περιορίζει τις προσπάθειές τους. Ίσως το πιο πρόσφατο παράδειγμα είναι η αδυναμία των κρατών-μελών να ορίσουν τα δικά τους επιτόκια. Πρόσφατα, ένας αριθμός πολιτικών, συγκεκριμένα στη Γερμανία, στη Γαλλία και στην Ιταλία, απαιτήσαν χαμηλότερα επιτόκια, για να τονωθεί η ανάπτυξη. Αλλά, με την ΕΚΤ να κρατάει σταθερό το βασικό επιτόκιο μόλις στο 2% από τον Ιούνιο του 2003 έως το Δεκέμβριο του 2005, αυτοί οι πολιτικοί φαίνεται πως ξεχνούν το γεγονός ότι οι χώρες της Ευρωζώνης είδαν επιτόκια πιο χαμηλά από αυτά που είχαν για δεκαετίες. Η αδυναμία των κρατών-μελών να μεταβάλλουν τα επιτόκια σημαίνει επίσης ότι δεν μπορούν μονομερώς να χαμηλώσουν τα επιτόκια για να ενθαρρύνουν τις επενδύσεις, ούτε να τα αυξήσουν για να ενθαρρύνουν την αποταμίευση. Ένα κοινό ευρωπαϊκό νόμισμα σημαίνει μια κοινή ευρωπαϊκή νομισματική πολιτική. Ακόμα και αν δεν υπήρχε κοινή ευρωπαϊκή οικονομική πολιτική, όλα τα κράτη-μέλη της Ευρωζώνης θα έπρεπε να διεξάγουν τις δικές τους οικονομικές πολιτικές μέσα στα όρια που θέτει η ΕΕ.

Τα κράτη, όμως, που τηρούν τη στάση αυτή είναι εκείνα ακριβώς που έχουν αποκομίσει οφέλη (με εξαίρεση τη Γαλλία) στο ισοζύγιο τους αγαθών και υπηρεσιών (δηλαδή τη διαφορά εισαγωγών-εξαγωγών αγαθών και υπηρεσιών) στη διάρκεια της κυκλοφορίας του ευρώ τη δεκαετία 2001-10 σε σύγκριση με την προηγούμενη 20ετία 1981-2000, σε αντίθεση με τα δοκιμαζόμενα από το δημόσιο χρέος μέλη, τα οποία είδαν να επιδεινώνεται το ισοζύγιο τους (με

εξαίρεση την Ιρλανδία, της οποίας η οικονομία στηρίζεται κυρίως στις εξαγωγές). Αυτή την πολύ σημαντική πλευρά της λειτουργίας της ευρωζώνης εξετάζουμε στο άρθρο αυτό με βάση τα στοιχεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Στην 1η στήλη του πίνακα που ακολουθεί δίνεται σε δισ. (σε ECU πριν από την κυκλοφορία του ευρώ και σε ευρώ ύστερα από αυτήν) το πλεόνασμα ή το έλλειμμα του ισοζυγίου αγαθών και υπηρεσιών των 12 πρώτων κρατών-μελών της ευρωζώνης στην 20ετία 1981-2000 και στη 2η τη 10ετία 2001-10. Στις δύο επόμενες στήλες δίνονται τα ίδια στοιχεία ως ποσοστό του ΑΕΠ.

ΠΙΝΑΚΑΣ				
Ισοζύγιο αγαθών και υπηρεσιών σε ECU ή ευρώ και ως % των 12 πρώτων κρατών-μελών της ευρωζώνης τις περιόδους 1981-2000 και 2001-2010				
ΚΡΑΤΗ · ΜΕΛΗ	ΣΕ ΔΙΣ. ΕΥΡΩ		ΩΣ ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΕΠ	
	1981-2000	2001-2010	1981-2000	2001-2010
Γερμανία	468,6	1.155,7	1,7	5,0
Ολλανδία	227,7	387,4	4,5	7,4
Βέλγιο	81,8	113,2	2,3	4,0
Αυστρία	-6,7	115,2	-0,2	4,6
Φινλανδία	62,7	85,8	3,3	5,8
Ιρλανδία	75,0	209,4	8,3	13,4
Λουξ/ργο	36,9	90,9	14,9	30,6
Γαλλία	-16,0	-144,5	-0,1	-0,8
Ιταλία	240,3	2,5	1,5	0,02
Ισπανία	-83,5	-373,5	-1,1	-4,1
Ελλάδα	-156,9	-219,8	-9,4	-11,0
Πορτογαλία	-121,7	-133,3	-9,0	-8,5
Ε.Ε. 12	808,1	1.289,0	0,9	1,6

Πηγή: Ελευθεροτυπία

6.2 Οι επιπτώσεις από τις μέχρι σήμερα διευρύνσεις.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση απαρτίζεται πλέον από 27 κράτη-μέλη, με την πρόθεση βεβαίως να μην σταματήσει εκεί. Δεν πρόκειται για μια απλή γεωγραφική διεύρυνση. Βαθύτεροι οικονομικοί δεσμοί καθιστούν την Ευρώπη όαση σταθερότητας, δημοκρατίας και πολιτισμού, μοναδική στον κόσμο και, χωρίς ψευδή μετριοφροσύνη, πρότυπο ακόμη και για ισχυρότερα ή πολυπληθέστερα κράτη. Τα οφέλη της διεύρυνσης είναι ήδη ορατά. Στην κεντρική και Ανατολική Ευρώπη αναδύθηκαν σταθερές δημοκρατίες. Το σύστημά τους είναι ήδη τόσο εύρωστο ώστε δεν διατρέχουν κανένα κίνδυνο υποτροπής προς τον ολοκληρωτισμό. Η επιτυχία αυτή πιστώνεται κατά κύριο λόγο στους λαούς των χωρών αυτών. Αυτοί από μόνοι τους έλαβαν την απόφαση να ακολουθήσουν τον δύσκολο αυτό δρόμο και να δημιουργήσουν

ανοιχτές κοινωνίες, σύγχρονες δημοκρατίες και λειτουργούσες οικονομίες αγοράς. Η ταχύτητα με την οποία έφεραν εις πέρας το εγχείρημα αυτό οφείλεται αποκλειστικά στην πολιτική τους διορατικότητα και στο θάρρος τους. Ωστόσο, αναμφίβολα, η πρόοδος αυτή ενισχύθηκε και ενθαρρύνθηκε από την προοπτική της ευρωπαϊκής ενοποίησης. Η κατεύθυνση που λαμβάνουν οι πολιτικές και οικονομικές μεταρρυθμίσεις αντανακλούν την ανάγκη εκπλήρωσης των κριτηρίων προσχώρησης στην ΕΕ, τα οποία καθόρισε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Κοπεγχάγης το 1993. Τα γεγονότα επιβεβαίωσαν σε μεγάλο βαθμό το βάσιμο των εν λόγω κριτηρίων. Η πολιτική σταθερότητα στις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης έχει τις ρίζες της στις κοινές ευρωπαϊκές αξίες – δημοκρατία, κράτος δικαίου, σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και προστασία των μειονοτήτων – και ακριβώς για τον λόγο αυτό πρόκειται να επιβιώσει. Ως άμεσο αποτέλεσμα, βελτιώθηκε θεαματικά η ασφάλεια στην Ευρώπη και δημιουργήθηκαν τεράστιες δυνατότητες οικονομικής ανάπτυξης.

Η ανάλυση της σημειωθείσας προόδου ανά μεμονωμένη χώρα δείχνει ότι οι μεταρρυθμίσεις αποδίδουν καρπούς. Σε ορισμένες περιπτώσεις, λόγω του μεγέθους των διαρθρωτικών μεταβολών στην οικονομία παρατηρείται ήδη ταχεία ανάπτυξη σε νέες, σταθερές βάσεις. Φαίνεται λοιπόν ότι η διεύρυνση συνιστά μία από τις σπάνιες εκείνες διαδικασίες που αποβαίνουν επωφελείς για όλους. Η διεύρυνση της Ένωσης θα ενισχύσει την ικανότητά της να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις του νέου αιώνα. Η εμπειρία του παρελθόντος έχει δείξει ότι οι διαδοχικές διευρύνσεις δεν έφεραν μόνο νέα μέλη αλλά και νέο δυναμισμό στο πολιτικό και οικονομικό πεδίο: η διεύρυνση συμπορεύτηκε με την εμβάθυνση. Ο τωρινός γύρος διεύρυνσης εντάσσει στην ένωση χώρες που επιθυμούν σφοδρά να συμβάλλουν με όλες τους τις δυνάμεις στο ευρωπαϊκό οικοδόμημα και να βοηθήσουν στη διαμόρφωση των θεσμικών οργάνων και του τρόπου διακυβέρνησης της μελλοντικής Ευρώπης. Αυτή η νέα Ευρώπη θα έχει μια μοναδική ιστορική ευκαιρία να επιδιώξει δυναμικότερα τους στόχους που έχει ήδη οριοθετήσει η σημερινή Ένωση: το ευρώ, την ανάπτυξη κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας, την καθιέρωση ενός χώρου ασφαλείας, ελευθερίας και δικαιοσύνης για τους πολίτες της Ευρώπης. Τα μελλοντικά μέλη, τα οποία ήδη βρίσκονται αντιμέτωπα με την πρόκληση της παγκοσμιοποίησης, θα βοηθήσουν στην επίτευξη των προαναφερθέντων στόχων.

6.3 Πολιτικά, οικονομικά και κοινωνικά αποτελέσματα

Η Ευρωπαϊκή Ένωση καλείται να αντιμετωπίσει τώρα τον μεγαλύτερο κύκλο διεύρυνσης, με το μεγαλύτερο αριθμό υποψηφίων χωρών από οποιαδήποτε άλλη περίπτωση στο παρελθόν. Ο νέος κύκλος διεύρυνσης « έχει προκύψει » αφ' ενός από την ελκυστικότητα της Ένωσης ως χώρου διασφάλισης της σταθερότητας και ευημερίας και αφ' ετέρου από τις ιστορικές αλλαγές στην Ανατολική Ευρώπη που μεταμόρφωσαν το ευρωπαϊκό πολιτικό και οικονομικό περιβάλλον. Η πέμπτη διεύρυνση αποτελεί ιστορική ευκαιρία για την ειρηνική επανένωση της Ευρώπης ύστερα από γενεές διχασμού και συγκρούσεων. Με την προώθηση της σταθερότητας και της ασφαλείας αυτών των χωρών, οι ευκαιρίες ειρήνευσης και ευημερίας για το σύνολο της ένωσης αυξάνονται. Μετά τις τρομοκρατικές ενέργειες της 11^{ης} Σεπτεμβρίου 2001, μια ισχυρή

και ενοποιημένη Ευρώπη καθίσταται όσο ποτέ άλλοτε σημαντική για την διασφάλιση της ειρήνης, της ασφάλειας και της ελευθερίας. Η διεύρυνση, όπως και οι προηγούμενες, αναμένεται να ενισχύσει την δύναμη, τη συνοχή και την επιρροή της ένωσης στον κόσμο. Ως αποτέλεσμα της διεύρυνσής της με την ένταξη νέων μελών, η Ευρωπαϊκή Ένωση θα είναι σε καλύτερη θέση να ανταποκριθεί στις προκλήσεις της παγκοσμιοποίησης, να ενισχύσει και να προασπίσει το ευρωπαϊκό κοινωνικό μοντέλο και να αντιμετωπίσει τις εξωτερικές προκλήσεις. Η Ένωση πολλαπλασιάζει την ισχύ των κρατών-μελών στους διεθνείς οργανισμούς και διασκέψεις και γενικότερα στις διεθνείς σχέσεις. Κατά συνέπεια, η διεύρυνση αποτελεί τη συνέχιση του αρχικού στόχου της ΕΕ, όσον αφορά τη γεφύρωση των αντιθέσεων και τη δημιουργία μιας όλο στενότερης ένωσης των ευρωπαϊκών λαών.

Ο πόλεμος μεταξύ μελών της ένωσης είναι πλέον αδιανόητος και η ευημερία των πολιτών τους έχει αυξηθεί πάρα πολύ, χάρη στη συνεχή ανάπτυξη των οικονομιών τους και στην αφθονία και την εξύψωση της ποιότητας των προϊόντων και των υπηρεσιών που τους προσφέρονται μέσα στην ενιαία αγορά. Το ξέσπασμα των ταραχών είναι όλο και περισσότερο απίθανο, τα αίτια των συγκρούσεων όπως ζητήματα μειονοτήτων και προβλήματα συνόρων, παύουν να υφίστανται, ενώ παράλληλα η ενοποίηση καταργεί τις πιθανότητες σύρραξης. Ένα σταθερό πολιτικό πλαίσιο αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την επικράτηση όχι μόνο διαρκούς ειρήνης και συνθηκών καλής γειτονίας αλλά και οικονομικής ευρωστίας. Η διεύρυνση θα παράσχει σημαντικά οικονομικά οφέλη που θα προκύψουν από τη δημιουργία μιας μεγαλύτερης αγοράς. Εάν προστεθούν οι υποψήφιες χώρες στην ενιαία αγορά της ΕΕ των 370 και πλέον εκατ. κατοίκων, θα δημιουργηθεί η μεγαλύτερη οικονομική ζώνη σε παγκόσμιο επίπεδο. Μια τέτοιου μεγέθους αγορά αναμένεται να δώσει ώθηση στις επενδύσεις και τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης, αυξάνοντας με αυτόν τον τρόπο το επίπεδο ευημερίας σε όλη την Ευρώπη, τόσο στα νέα, όσο και στα παλιά κράτη-μέλη.

Το εμπόριο έχει αυξηθεί θεαματικά μέσα στην μεγάλη εσωτερική αγορά, οι όροι της προσφοράς και της ζήτησης αλλάζουν δραματικά, η κρατική παρέμβαση περιορίζεται και η νέα δυναμική τίθεται σε κίνηση, ιδίως ως προς τις ευκαιρίες εμπορίου και επενδύσεων, τις δυνατότητες συγχωνεύσεων, συνεργασιών και κοινών επιχειρήσεων. Με την προσχώρηση των νέων κρατών στην ΕΕ, αναμένεται να ενισχυθεί η οικονομική ολοκλήρωσή τους με τα υφιστάμενα κράτη-μέλη. Οι καταναλωτές θα καρπωθούν τα οφέλη των ευρύτερων επιλογών και των χαμηλότερων τιμών, ενώ οι επιχειρήσεις κατά μήκος της ευρωπαϊκής ηπείρου θα ωφεληθούν από την ύπαρξη κοινών κανόνων, την αύξηση του εμπορίου, την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας και την αύξηση του ανταγωνισμού. Τα οφέλη από την διεύρυνση αναφέρονται συνοπτικά παρακάτω:

- Η επέκταση της ζώνης ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης στην Ευρώπη θα
- ενισχύσει την ασφάλεια όλων των λαών της
- Η προσθήκη άνω των 100 εκατ πολιτών, από χώρες με ταχέως αναπτυσσόμενη
- οικονομία στην αγορά της ΕΕ, σχηματίζει μια ενωμένη Ευρώπη 470 εκατ, που

- θα τονώσει την οικονομική ανάπτυξη και θα δημιουργήσει νέες θέσεις εργασίας
- Θα βελτιωθεί η ποιότητα ζωής των πολιτών, δεδομένου ότι τα νέα κράτη μέλη
- θα υιοθετήσουν τις πολιτικές της ΕΕ που αποσκοπούν στην προστασία του
- περιβάλλοντος και στην καταπολέμηση της εγκληματικότητας, των ναρκωτικών
- και της λαθρομετανάστευσης
- Θα αυξηθεί η πολιτιστική πολυμορφία και η ανταλλαγή ιδεών, βελτιώνοντας την
- κατανόηση άλλων λαών
- Θα ενισχυθεί ο ρόλος της ένωσης στο διεθνή χώρο - εξωτερική πολιτική και πολιτική για την ασφάλεια, εμπορική πολιτική και λοιπά πεδία της παγκόσμιας διακυβέρνησης.

Οι υποψήφιος ή οι νέες χώρες - μέλη αποκομίζουν σημαντικά οφέλη από την διευρυμένη Ένωση. Ένα ενιαίο σύνολο εμπορικών κανόνων, ενιαίο δασμολόγιο και ενιαίο σύνολο διοικητικών διαδικασιών θα ισχύουν σε ολόκληρη την ενιαία αγορά της διευρυμένης Ευρώπης. Αυτό θα διευκολύνει τις συναλλαγές των επιχειρήσεων αυτών των χωρών και θα προσφέρει καλύτερους όρους για τις επενδύσεις και το εμπόριο.

Υπάρχουν ήδη ορατά οφέλη:

- Στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη αναδείχθηκαν σταθερά δημοκρατικά καθεστάτα, με δημοκρατικούς θεσμούς και μεγαλύτερο σεβασμό προς τις μειονότητες.
- Οι οικονομικές μεταρρυθμίσεις σε αυτές τις χώρες είχαν ως αποτέλεσμα υψηλούς βαθμούς οικονομικής ανάπτυξης και καλύτερες προοπτικές απασχόλησης. Η διαδικασία αυτή υποβοηθήθηκε και ενθαρρύνθηκε από την προοπτική της προσχώρησης στην ΕΕ και από την οικονομική βοήθεια της τελευταίας.
- Κατόπιν αυτού, αυξήθηκαν οι εμπορικές συναλλαγές της ένωσης, με τις συγκεκριμένες χώρες (εμπορικό πλεόνασμα ύψους 17 δισεκ. ευρώ το 2000 25) και κατ' επέκταση, η απασχόληση και η ανάπτυξη.

Με την προσχώρηση των νέων κρατών-μελών υπήρχαν πολλοί λόγοι να πιστεύει κανείς ότι οι θετικές οικονομικές εξελίξεις θα συνεχιστούν. Τόσο τα παλιά όσο και τα νέα μέλη θα επωφεληθούν από την ολοκλήρωση της αγοράς, ως αποτέλεσμα της διεύρυνσης και τη συνεπαγόμενη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Η πιθανή εισροή εργαζομένων από τα νέα κράτη-μέλη αποτελεί μία από τις ευαίσθητες πτυχές της διαδικασίας διεύρυνσης. Μελέτες έδειξαν ότι η μετανάστευση ως αποτέλεσμα της διεύρυνσης είναι περιορισμένης κλίμακας και επικεντρώνεται κυρίως στις περιοχές που συνορεύουν με τα παλιά κράτη μέλη. Όσο βελτιώνονται οι προοπτικές οικονομικής ανάπτυξης σε αυτές τις χώρες, τόσο λιγότερο ελκυστική γίνεται για τους εργαζόμενους η μετανάστευση σε άλλα κράτη μέλη της ΕΕ προς

αναζήτηση εργασίας.

Στα παλιά κράτη, μόνο το 2% του πληθυσμού ζει και εργάζεται εκτός της χώρας καταγωγής. Οι πολίτες εμφανίζονται απρόθυμοι να εγκαταλείψουν τη χώρα τους εκτός αν υπάρχουν ειδικές περιστάσεις που τους αναγκάζουν. Επίσης ιδιαίτερη σημασία έχουν οι δημογραφικές τάσεις σε πολλές χώρες της ΕΕ, οι οποίες χαρακτηρίζονται από γήρανση του πληθυσμού. Οι αυξανόμενες ανάγκες σε ειδικευμένο εργατικό δυναμικό σε ορισμένους κλάδους θα καθιστούν την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων ολοένα και πιο επιθυμητή στο μέλλον, προκειμένου να διασφαλιστεί η συνέχιση της αποτελεσματικής λειτουργίας της οικονομίας. Η ΕΕ σαν απάντηση στην ανησυχία που εκφράζουν οι πολίτες σε ορισμένα κράτη-μέλη διαπραγματεύθηκε ευέλικτες μεταβατικές ρυθμίσεις με χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, προκειμένου να καταστεί δυνατό για ορισμένα παλιά κράτη να περιορίσουν την είσοδο εργαζομένων από τα νέα, για ανώτατο διάστημα επτά ετών μετά την διεύρυνση. Αντίθετα, τα μέλη που επιθυμούν να επιτρέψουν την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων νωρίτερα μπορούν να το κάνουν, όπως ήδη έχουν δηλώσει ορισμένα, από τη στιγμή της προσχώρησης των νέων μελών. Επανεξέταση της κατάστασης προβλέπεται να διεξαχθεί ύστερα από διάστημα πέντε ετών από την ολοκλήρωση της διαδικασίας διεύρυνσης.

Πολλά τα οφέλη της διεύρυνσης, και η ιστορία της Ευρωπαϊκής Ένωσης έρχεται να επιβεβαιώσει ότι κάτι τέτοιο την απομακρύνει από τους πολέμους, την εθνοκάθαρση, την μιζέρια, τα ανελεύθερα πολιτικά πλαίσια που στιγμάτισαν το παρελθόν της. Και ό, τι κάθε εμπόδιο συνεισέφερε στην συγκρότηση αυτής της μοναδικής σύνθεσης που έμαθε πια να επιταχύνει ή να επιβραδύνει ανάλογα με τις ανάγκες των λαών και των πολιτών που την απαρτίζουν.

Ειδικότερα θετικές αναμένονται να είναι οι επιδράσεις στην προστασία του περιβάλλοντος, στην ασφάλεια, στην πρόληψη της εγκληματικότητας, ενώ έντονα αμφιλεγόμενες είναι οι επιδράσεις στον τομέα της γεωργίας,

6.4 Ο αντίλογος για την διεύρυνση. Οι επιφυλάξεις.

Είναι βέβαιο ότι η αέναη αυτή μεταμόρφωση της Γηραιάς Ηπείρου δημιουργεί και φόβους και ανησυχίες ακόμη και στους πλέον πεπεισμένους Ευρωπαίους. Είναι η μοίρα κάθε δημιουργικής δραστηριότητας να ξεπερνάει τα εμπόδια. Ο φόβος του αγνώστου, το ένστικτο διατήρησης των κεκτημένων, η επιφύλαξη απέναντι στην έμπρακτη απόδειξη της αλληλεγγύης μεταξύ λαών, η δέσμευση σε κοινή μοίρα, η υποχρέωση να λειτουργούμε με κοινές δομές μας καταλαμβάνουν όλους. Όργανα και διαδικασίες λήψης αποφάσεων: Η προφανέστερη πολιτική πρόκληση που θέτει η διεύρυνση στην ΕΕ είναι η προσαρμογή των οργάνων της, ώστε αυτά να μπορέσουν να συμπεριλάβουν τόσο πολλά νέα κράτη – μέλη. Στο παρελθόν, η προσαρμογή για τα κράτη-μέλη γίνονταν απλώς με την πρόβλεψη της εκπροσώπησής τους στα όργανα κατ' αναλογία του μεγέθους του πληθυσμού τους.

Έτσι, τα νέα κράτη-μέλη αποκτούσαν σταθμισμένη ψήφο στο Συμβούλιο, έναν αριθμό βουλευτών στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, έναν επίτροπο, έναν δικαστή σε καθένα από τα δικαστήρια κοκ. Ωστόσο, η προσέγγιση αυτή δεν μπορούσε να χρησιμοποιηθεί με την ίδια ευκολία στον τρέχοντα γύρο διεύρυνσης, εν μέρει επειδή ορισμένα όργανα – και ειδικότερα η Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο – θεωρούνται ήδη υπερμεγέθη και εν μέρει λόγω του μεγάλου αριθμού των υποψηφίων κρατών. Η πρόκληση της θεσμικής προσαρμογής συνδέεται στενά με την θεωρούμενη ως αναγκαία προσαρμογή των διαδικασιών λήψης αποφάσεων. Όπως και στην περίπτωση της ένταξης της Ισπανίας και της Πορτογαλίας στα μέσα της δεκαετίας του 1980 καθώς και της ένταξης των χωρών της ΕΖΕΣ στα μέσα της δεκαετίας του 1990, αναγνωρίζεται σήμερα ότι η έλευση νέων κρατών-μελών θα καταστήσει δυσχερέστατη την ταχεία και αποτελεσματική λήψη αποφάσεων, εάν δεν ενοποιηθούν οι σχετικές διαδικασίες. Έχουν διατυπωθεί αιτήματα για συνολική επανεξέταση των διαδικασιών, αλλά, όπως και στο παρελθόν, η συζήτηση στον τρέχοντα γύρο διαπραγματεύσεων επικεντρώθηκε κυρίως στην περαιτέρω μείωση της άσκησης βέτο από τα κράτη-μέλη στο Συμβούλιο Υπουργών μέσω της επέκτασης της διαδικασίας λήψης αποφάσεων με ειδική πλειοψηφία.

Εξαιρέση αποτέλεσαν το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ισπανία που ως μεγάλα κράτη έλαβαν δύο Επιτρόπους. Οικονομικές δυσκολίες: με τις δύο τελευταίες διευρύνσεις, ειδικά την πέμπτη, προστέθηκαν πολλά εκατομμύρια πολιτών στα ήδη 375 εκατομμύρια της ένωσης, αλλά το ΑΕΠ αυξήθηκε μόνο κατά 4,5%. Όπως προειδοποιεί το περιοδικό «the economist», «είναι πολλοί και είναι φτωχοί». Για να γίνει μια σύγκριση, όταν έγιναν μέλη η Ελλάδα, η Ισπανία και η Πορτογαλία, ο πληθυσμός αυξήθηκε κατά 20% και το ΑΕΠ κατά 10%. Σχετικά με τις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης (ΧΚΑΕ), και πιθανώς στο μέλλον και με την Τουρκία, αν και η ένταξή τους δημιουργεί τεράστιες δυνάμει ευκαιρίες αγοράς για τα υφιστάμενα κράτη-μέλη της ΕΕ, δημιουργεί επίσης σημαντικές οικονομικές δυσκολίες. Αυτό συμβαίνει για τρεις λόγους:

Μολονότι η ένταξη των ΧΚΑΕ θα αυξήσει τον πληθυσμό της ΕΕ κατά περίπου 30%, το ΑΕΠ της ΕΕ θα αυξηθεί μόνο κατά περίπου 5%. Με εξαίρεση την Κύπρο και την Σλοβενία, όλες οι υποψήφιες χώρες είχαν το 2002 κατά κεφαλήν ΑΕΠ χαμηλότερο από εκείνο του φτωχότερου κράτους-μέλους της ΕΕ, δηλαδή της Ελλάδας. Επιπλέον όλες οι υποψήφιες χώρες βρίσκονταν κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ. Με άλλα λόγια η διεύρυνση θα φέρει στην ΕΕ λιγότερο εύπορα κράτη, τα οποία, μεταξύ άλλων, θα ασκήσουν πιέσεις στα Διαρθρωτικά Ταμεία και θα προβάλουν αξιώσεις για πιο γενναιοδωρες αναδιανεμητικές πολιτικές.

Η Κοινή Γεωργική Πολιτική αντιμετωπίζει σημαντικά προβλήματα, καθώς οι περισσότερες υποψήφιες χώρες διαθέτουν σχετικά μεγάλους, αλλά πολύ αναποτελεσματικούς, γεωργικούς τομείς. Έτσι, ενώ η γεωργία αντιπροσωπεύει λιγότερο από το 5% της απασχόλησης στην ΕΕ, αντιπροσωπεύει περίπου το 25% της απασχόλησης στην Πολωνία, το 21% στη Βουλγαρία και το 16% στην Τουρκία. Συνολικά η διεύρυνση με τις ΧΚΑΕ θα έχει ως

αποτέλεσμα να διπλασιαστεί περίπου το μέγεθος του γεωργικού εργατικού δυναμικού της ΕΕ και να αυξήσει τις γεωργικές εκτάσεις της περίπου κατά το ήμισυ. Αυτό σημαίνει ότι απαιτείται περαιτέρω Διεύρυνση της ΕΕ: από την φτώχεια στην δυστυχία, του Peter Burger, το άρθρο αυτό δημοσιεύθηκε στον Σπάρτακο, τόμος 67, Νοέμβριος 2002. Οκτώ από αυτές: Βουλγαρία, Εσθονία, Λετονία, Λιθουανία, Πολωνία, Ρουμανία, Σλοβακία και Τουρκία βρίσκονταν κάτω από το 50% του μέσου όρου, ενώ τρεις από αυτές: Βουλγαρία, Ρουμανία και Τουρκία βρίσκονται κάτω από το 30% του μέσου όρου.

Όσον αφορά τους διαρθρωτικούς πόρους της ΕΕ, περίπου το 35% του προϋπολογισμού της ένωσης θα διατεθεί στις νεοενταχθείσες χώρες. Χαρακτηριστικό το παράδειγμα της Ισπανίας όπου 11 από τις 17 περιφέρειές της θα χάσουν την διαρθρωτική ενίσχυση που λάμβαναν. μεταρρύθμιση της ΚΓΠ, προκειμένου η διεύρυνση να μην έχει ως αποτέλεσμα την άσκηση υπερβολικών πιέσεων στον τομέα αυτό. Οι ΧΚΑΕ εξακολουθούν να εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από παρωχημένες και αναποτελεσματικές βιομηχανίες, οι οποίες κατάφεραν να επιβιώσουν ως σήμερα μόνο χάρη στις διάφορες μορφές κρατικής στήριξης. Η κατάσταση αυτή αλλάζει, καθώς οι οικονομίες των ΧΚΑΕ εκσυγχρονίζονται και φιλελευθεροποιούνται, υποβοηθούμενες σε μεγάλο βαθμό από τα κίνητρα και την καθοδήγηση της ενταξιακής διαδικασίας. Ωστόσο, απομένουν πολλά ακόμη που πρέπει να γίνουν. Εάν οι οικονομίες των ΧΚΑΕ αποδειχτούν μη ανταγωνιστικές και εάν δεν καταφέρουν να προσελκύσουν τις προσδοκώμενες εσωτερικές επενδύσεις, είναι σαφές ότι η κατάσταση αυτή θα είναι επιζήμια για τις ίδιες τις χώρες αυτές.

Αλλά η κατάσταση ενδέχεται να αποβεί επιζήμια και για την ευρύτερη οικονομία της εσωτερικής αγοράς καθώς και για τις προοπτικές ένταξης των ΧΚΑΕ στο σύστημα του ενιαίου νομίσματος. Εξωτερικές σχέσεις και πολιτικές: Λόγω του αυξημένου μεγέθους της, η διευρυμένη ΕΕ θα έχει τη μεγαλύτερη πολιτική βαρύτητα στις εξωτερικές σχέσεις και πολιτικές. Ωστόσο, η κατάσταση αυτή ενδέχεται να αντισταθμιστεί από το γεγονός ότι η ΕΕ θα αποκτήσει ακόμη περισσότερη ανομοιογένεια στα μέλη της και επομένως θα δυσκολεύεται ακόμη περισσότερο απ' ό,τι σήμερα να αναπτύξει ενιαίες στάσεις βασισμένες σε κοινές ταυτότητες και συμφέροντα. Επιπλέον, λίγα από τα νέα κράτη-μέλη έχουν συγκεκριμένα συμφέροντα και προσανατολισμούς στον τομέα των εξωτερικών σχέσεων και πολιτικών που ενδέχεται να δημιουργήσουν σημαντικές δυσκολίες σε ορισμένες περιπτώσεις. Τέλος ανησυχητική παρουσιάζεται και η κατάσταση με το περιβάλλον, αφού οι νέες χώρες καθώς και οι προς ένταξη, πρέπει να επενδύσουν 120 δισεκ ευρώ προκειμένου να προσαρμοστούν με τους περίπου 200 κοινοτικούς νόμους που αφορούν το περιβάλλον. Η Κύπρος είναι το προφανέστερο παράδειγμα ενός τέτοιου κράτους-μέλους και η επιθυμία της ΕΕ να ξεκινήσει ενταξιακές διαπραγματεύσεις με την Τουρκία είναι το προφανέστερο παράδειγμα μιας τέτοιας περίπτωσης.

Η πέμπτη διεύρυνση υπήρξε καθοριστική γιατί αποτέλεσε την μεγαλύτερη πρόκληση, όχι μόνο λόγω μεγέθους των πληθυσμιακών και εδαφικών όρων. Με αυτήν έκλεισε οριστικά ο ιστορικός κύκλος της μεταπολεμικής διαιρεμένης Ευρώπης, που συμπύκνωσε την ευρύτερη

ιστορία αυτής της ταλανισμένης ηπείρου. Γι' αυτό, πέραν της γεωπολιτικής, οικονομικής και κοινωνικής σημασίας της, μια επιτυχημένη διεύρυνση θα έχει και μεγάλη συμβολική αξία. Η διεύρυνση της ΕΕ μπορεί να οδηγήσει και σε ισχυρούς κλυδωνισμούς του κοινοτικού κεκτημένου στις διάφορες εκφάνσεις του. Στην παρούσα φάση, μια ένωση 27 κρατών-μελών μπορεί να καταστεί δυσκίνητη και άνευρη, με φθίνουσα επιρροή στις διεθνείς οικονομικές και πολιτικές εξελίξεις. Οι κίνδυνοι μπορεί να οδηγήσουν στην εκκωφαντική εκδήλωση τόσο των εκφρασθέντων όσο και των μύχιων φόβων για το ευρωπαϊκό εγχείρημα. Η ενίσχυση του διακυβερνητικού προσώπου και η ανάδυση μιας Ευρώπης πολλών ταχυτήτων μπορούν να προταθούν ως μονόδρομος μπροστά στα διαφαινόμενα προβλήματα.

Η διεύρυνση όμως, δεν πρέπει να αντιμετωπιστεί ως απειλή, αλλά ως ευκαιρία, και μάλιστα διπλή: αφ' ενός για τον εμπλουτισμό και την ισχυροποίηση της ένωσης στο παγκόσμιο σκηνικό και αφ' ετέρου για μια τολμηρή αναδιαμόρφωση του θεσμικού οικοδομήματός της, που θα διαφυλάξει το κεκτημένο και θα ενισχύσει τους ενοποιητικούς θεσμούς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

7.1 Η πορεία της Ελλάδας στην ΕΕ

Ο ευρωπαϊκός προσανατολισμός της Ελλάδας προϋπήρχε της διασύνδεσης της πορείας της χώρας με τις προσπάθειες ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης εντός της Ευρωπαϊκής Κοινότητας / Ένωσης. Έλαβε, ωστόσο, συγκεκριμένη διάσταση με την υποβολή της αίτησης για σύνδεση με τη νεοπαγή Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ), τον Ιούνιο του 1959, αίτηση που οδήγησε στην υπογραφή της Συμφωνίας Σύνδεσης Ελλάδας – ΕΟΚ, τον Ιούνιο του 1961. Η Συμφωνία αυτή που ουσιαστικά αποτελούσε το πρώτο βήμα στην πορεία της Ελλάδας για την ένταξή της στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα, «πάγωσε» με την εγκαθίδρυση της στρατιωτικής δικτατορίας στην Ελλάδα (Απρίλιος 1967) και επανενεργοποιήθηκε μετά την αποκατάσταση της δημοκρατίας (Ιούλιος 1974).

Ο στόχος όμως της ελληνικής κυβέρνησης και ειδικότερα του τότε πρωθυπουργού Κ. Καραμανλή ήταν η επιδίωξη της ενσωμάτωσης της χώρας στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα ως πλήρες μέλος. Πράγματι, η αίτηση για πλήρη ένταξη υποβλήθηκε στις 12 Ιουνίου 1975, με επιστολή που ο Κ. Καραμανλής απεύθυνε στον τότε πρόεδρο του Συμβουλίου Υπουργών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, Υπουργό Εξωτερικών της Ιρλανδίας G. Fitzgerald.

Οι λόγοι για τους οποίους η Ελλάδα επέλεξε την πλήρη ένταξη στην Κοινότητα μπορούν να συνοψισθούν στους εξής:

- Θεώρησε την Κοινότητα ως το θεσμικό πλαίσιο μέσα στο οποίο θα μπορούσε να σταθεροποιήσει το δημοκρατικό πολιτικό της σύστημα και θεσμούς.
- Επεδίωκε την ενίσχυση της ανεξαρτησίας και της θέσης της στο περιφερειακό και διεθνές σύστημα καθώς και της «διαπραγματευτικής της δύναμης», ιδιαίτερα σε σχέση με την Τουρκία η οποία εμφανιζόταν ως η μείζων απειλή για την Ελλάδα μετά την εισβολή και κατάληψη μέρους της Κύπρου (Ιούλιος 1974). Στα πλαίσια αυτά, η Ελλάδα επεδίωκε επίσης τη χαλάρωση της έντονης εξάρτησης που είχε αναπτύξει μεταπολεμικά από τις Ηνωμένες Πολιτείες (ΗΠΑ).
- Θεώρησε την ένταξη στην Κοινότητα ως ισχυρό παράγοντα που θα συνέβαλε στην ανάπτυξη και εκσυγχρονισμό της ελληνικής οικονομίας και κοινωνίας.
- Επιθυμούσε ως ευρωπαϊκή χώρα, να είναι «παρούσα» και να επηρεάσει τις διεργασίες για την ευρωπαϊκή ενοποίηση και το πρότυπο της Ευρώπης, στο οποίο η διαδικασία αυτή θα μπορούσε να οδηγήσει.

Η πρώτη αντίδραση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας στην Ελληνική αίτηση εκδηλώθηκε αρχικά από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (European Commission) η οποία σύμφωνα με το (τότε) άρθρο 237 της Συνθήκης της Ρώμης, έπρεπε να διατυπώσει «γνώμη» πάνω στην αίτηση χώρας για ένταξη στην Κοινότητα. Η Επιτροπή δημοσίευσε τη «γνώμη» της στις 28 Ιανουαρίου 1976. Προς μεγάλη έκπληξη, ενώ τόνισε ότι πρέπει να δοθεί «σαφώς θετική απάντηση» στο αίτημα της Ελλάδας για ένταξη, πρότεινε θέσπιση προενταξιακής μεταβατικής περιόδου πριν από την πλήρη θεσμική ενσωμάτωση της χώρας προκειμένου να πραγματοποιηθούν οι αναγκαίες οικονομικές μεταρρυθμίσεις.

Με παρέμβαση του πρωθυπουργού Κ. Καραμανλή προς τις κυβερνήσεις των εννέα χωρών – μελών και ιδιαίτερα τη Γαλλία και Γερμανία, η πρόταση αυτή της Επιτροπής απορρίφθηκε. Έτσι, τον Ιούλιο 1976 άρχισαν οι διαπραγματεύσεις για την ένταξη, οι οποίες ολοκληρώθηκαν το Μάιο 1979 με την υπογραφή της Πράξης Προσχώρησης στην Αθήνα (στο Ζάππειο Μέγαρο). Το Ελληνικό Κοινοβούλιο κύρωσε την Πράξη Προσχώρησης της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα στις 28 Ιουνίου 1979.

7.2 Δεύτερη και Τρίτη περίοδος

Η συμμετοχή της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα / Ένωση στην περίοδο 1981-2002 μπορεί να διακριθεί σε τρεις βασικές χρονικές υπο-περιόδους: την πρώτη μεταξύ 1981-1985, τη δεύτερη μεταξύ 1985-1995 και την τρίτη από το 1996 μέχρι σήμερα. Η πρώτη περίοδος χαρακτηρίζεται από έντονη αμφισβήτηση ορισμένων σοβαρών πτυχών της ευρωπαϊκής ενοποίησης. Παράλληλα, επιδιώχθηκε η αναθεώρηση της θέσης της χώρας στην Κοινότητα με τη διαμόρφωση ενός «ειδικού καθεστώτος» σχέσεων και ρυθμίσεων. Για το σκοπό αυτό, η Ελλάδα υπέβαλε, το Μάρτιο του 1982, Υπόμνημα με το οποίο ζήτησε πρόσθετες αποκλίσεις από την εφαρμογή ορισμένων κοινοτικών πολιτικών καθώς και πρόσθετη οικονομική ενίσχυση για την αναδιάρθρωση της ελληνικής οικονομίας. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναγνώρισε ως βάσιμο μόνο το δεύτερο αίτημα το οποίο ουσιαστικά ικανοποιήθηκε με την έγκριση, το 1985, των Μεσογειακών Ολοκληρωμένων Προγραμμάτων (ΜΟΠ). Η σημασία των ΜΟΠ όμως ήταν πολύ μεγαλύτερη των πρόσθετων πόρων που εγκρίθηκαν τότε για την Ελλάδα γιατί εγκαινίασαν την προσπάθεια για την ανάπτυξη διαρθρωτικής πολιτικής από πλευράς Ε.Ε., η οποία αποκρυσταλλώθηκε το 1988 στη νέα διαρθρωτική πολιτική, το πρώτο «πακέτο Delors». Στα γενικότερα θέματα της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, και ειδικότερα στις προσπάθειες και τα σχέδια για την εμβάθυνση της ενοποίησης στο θεσμικό, πολιτικό και αμυντικό τομέα, Η Ελλάδα υπήρξε ιδιαίτερα επιφυλακτική την περίοδο αυτή.

Στη δεύτερη περίοδο της συμμετοχής της, η πολιτική που προβάλλει η Ελλάδα στην Ε.Ε. χαρακτηρίζεται βαθμιαία από εντονότερες φιλο-ενοποιητικές θέσεις. Ιδιαίτερα από το 1988 και μετά, αρχίζει να υποστηρίζει το «ομοσπονδιακό» πρότυπο ενοποίησης καθώς και την ανάπτυξη κοινής πολιτικής σε νέους τομείς (παιδεία, υγεία, περιβάλλον), την ενίσχυση των υπερεθνικών

θεσμών (Επιτροπή και Κοινοβούλιο) και την ανάπτυξη κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας από την Ένωση. Από την άλλη πλευρά όμως υπάρχουν ακόμη αντιφάσεις, τόσο στον οικονομικό τομέα, με την απόκλιση της χώρας από το μέσο «κοινοτικό» επίπεδο ανάπτυξης, όσο και στον πολιτικό, με το πρόβλημα της ονομασίας της πΓΔΜ που εκτονώθηκε με την υπογραφή της ενδιάμεσης Συμφωνίας.

Παράλληλα, από το 1987, η Ελλάδα αρχίζει να αναδεικνύει ως κύριο πολιτικό στόχο τη διασφάλιση της προοπτικής ένταξης της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Για το σκοπό αυτό, υποστήριξε την κυβέρνηση της Λευκωσίας στην υποβολή από την τελευταία αίτησης για ένταξη, τον Ιούνιο του 1990.

Η τρίτη περίοδος της συμμετοχής της Ελλάδας στην Κοινότητα / Ένωση, ξεκίνησε το 1996 και χαρακτηρίζεται από ακόμα μεγαλύτερη υποστήριξη προς την ιδέα και τη διαδικασία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και την εμβάθυνση της ενοποίησης σε όλους τους τομείς, με άξονα μάλιστα το ομοσπονδιακό μοντέλο. Χαρακτηρίζεται ακόμα από την προσπάθεια υψηλότερης οικονομικής και κοινωνικής σύγκλισης με την επίτευξη των «κριτηρίων σύγκλισης» της Συνθήκης του Μάαστριχτ και τη συμμετοχή της χώρας ως πλήρες μέλος στο ενιαίο νόμισμα (ευρώ) και την Οικονομική και Νομισματική Ένωση (ONE) από την 1η Ιανουαρίου 2002.

7.3 Τέταρτη Ελληνική προεδρία-Κύπρος

Η τέταρτη ελληνική Προεδρία της Ε.Ε. (πρώτο εξάμηνο 2003) ολοκληρώθηκε, κατά γενική ομολογία, με επιτυχία, ενώ κατά τη διάρκειά της συντελέστηκε η μεγαλύτερη διεύρυνση στη μέχρι τώρα ιστορία της Ενωμένης Ευρώπης (10 νέα κράτη μέλη).

Η Ελλάδα βγαίνει κερδισμένη από τη διεύρυνση. Κατάφερε μετά από πολλά χρόνια υπερασπιστικής προσπάθειας να ενταχθεί η Κύπρος στην Ευρωπαϊκή Ένωση και έτσι να αυξήσει την διαπραγματευτική ισχύ που θα έχει στα θεσμικά όργανα της ΕΕ (Κοινοβούλιο, Επιτροπή, Συμβούλιο Υπουργών, επιμέρους Επιτροπές και Υπο-επιτροπές). Η επιτυχία αυτή δεν θα πρέπει να επισκιάσει την προσπάθεια επίλυσης του Κυπριακού. Η ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση δεν ήταν, ούτε είναι αυτοσκοπός. Η επίλυση του Κυπριακού αποτελεί και πρέπει να αποτελεί την ύψιστη προσπάθεια της Ελλάδας όσον αφορά το Κυπριακό. Εκτός αυτού, η ενταξιακή επιτυχία μπορεί σε πολλά σημεία να παραμείνει νεκρό γράμμα εάν δεν επιτευχθεί η λύση στο Κυπριακό αδιέξοδο. Ούτως ή άλλως η εφαρμογή του κοινοτικού κεκτημένου θα γίνει μονάχα στο ελληνοκυπριακό τμήμα της νήσου. Πέραν αυτού υπάρχουν πολλά σημεία στα οποία η εφαρμογή των κοινοτικών αποφάσεων, κανόνων, οδηγιών κ.ο.κ. ενδέχεται να εμποδιστεί ή παρακωλυθεί από τον Ντεκτάς και την Τουρκία. Η ένταξη της Σλοβενίας και η προοπτική ένταξης των άλλων δύο Βαλκανικών κρατών το 2007 είναι

εξαιρετικά επωφελείς εξελίξεις για την Ελλάδα. Με την διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης προς τα δυτικά και ανατολικά Βαλκάνια, η χερσόνησος βγαίνει από την απομόνωση και αρχίζει σταδιακά να εντάσσεται στη διεθνή σκηνή. Η δυναμική της διεύρυνσης που θα ταυτιστεί χρονικά με την διεύρυνση του ΝΑΤΟ προς ανατολάς θα ενισχύσει το κλίμα σταθερότητας και ασφάλειας στην περιοχή και θα απομακρύνει τις πιθανότητες αναβίωσης αταβιστικών τυχοδιωκτισμών στην Βαλκανική.

Η ταυτόχρονη και διπλή διεύρυνση ενός πολιτικο-αμυντικού και ενός πολιτικό-οικονομικού συνασπισμού στα Βαλκάνια θα προσδώσει μια νέα δυναμική στη συνεργασία μεταξύ των Βαλκανικών κρατών και μεταξύ αυτών και της υπόλοιπης Ευρώπης. Η Βαλκανική χερσόνησος υπήρξε η τελευταία υποπεριφέρεια της Ευρώπης που είχε παραμείνει για πολλά χρόνια εκτός των ευεργετικών διεθνών και περιφερειακών εξελίξεων απόρροια της έλλειψης σταθερότητας στην περιοχή και των μειονοτικών εξάρσεων. Η διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του ΝΑΤΟ θα ενισχύσει το κλίμα ασφάλειας τόσο στις ηγεσίες των χωρών αυτών όσο και στους πολίτες τους. Μέσα από την επερχόμενη διεύρυνση θα ενισχυθούν ακόμα περισσότερο οι δημοκρατικοί θεσμοί στις χώρες αυτές, θα εδραιωθεί και διευρυνθεί το κράτος-δικαίου και η προστασία όλων των μειονοτήτων, θα ενισχυθεί η διαφάνεια, η ελευθερία και η δημοκρατία και θα αποκηρυχθεί η κατάληξη στη βία και η απειλή αυτής ως ο μόνος τρόπος επίλυσης των διακρατικών διαφορών. Η Ευρωπαϊκή Ένωση θα τονώσει το κλίμα αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ των κρατών και δια μέσου της εφαρμογής της ΟΝΕ και της κατάργησης των τελωνειακών και άλλων ισοδύναμων μέσων περιορισμού των εμπορικών συναλλαγών στα νεοεφαρμοζόμενα κράτη θα ενισχυθεί η διακρατική, διασυνοριακή και διαπεριφερειακή συνεργασία σε πολλούς τομείς αμοιβαίου ενδιαφέροντος.

Έτσι η χώρα μας ούσα η μοναδική χώρα των Βαλκανίων με πολύ υψηλότερο επίπεδο διαβίωσης από τις γειτονικές και με ενισχυμένη την οικονομίας της αναμένεται ότι θα πρωτοστατήσει στην ανάπτυξη διμερών και πολυμερών οικονομικών, εμπορικών και επιχειρηματικών επαφών με τις γειτονικές. Στο πλαίσιο αυτό άλλωστε ανάγεται και η διάνοιξη και λειτουργία της νέας διασυνοριακής γραμμής μεταξύ Ελλάδος-Αλβανίας στη Μέρτζανη. Περαιτέρω, η ένταξη των Βαλκανικών κρατών στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στο ΝΑΤΟ αναμένεται ότι θα αναβαθμίσει συνολικά τη γεωπολιτική, γεωστρατηγική και γεω-οικονομική αξία της περιοχής και θα μειώσει σημαντικά τις πιθανότητες έκρηξης ενός νέου Βαλκανικού πολέμου και των τοπικών και δια περιφερειακών εντάσεων που δημιουργούνται στην εν λόγω περιοχή.

7.4 Ελλάδα και Ανατολή

Το γενικότερο κλίμα συνεργασίας που διαφαίνεται ότι θα επικρατήσει στη χερσόνησο του Αίμου δεν αποτελεί στοιχείο για τον εφησυχασμό της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής. Η Τουρκία και το πολιτικο-στρατιωτικό σκληροπυρηνικό κατεστημένο που διοικεί τη γείτονα

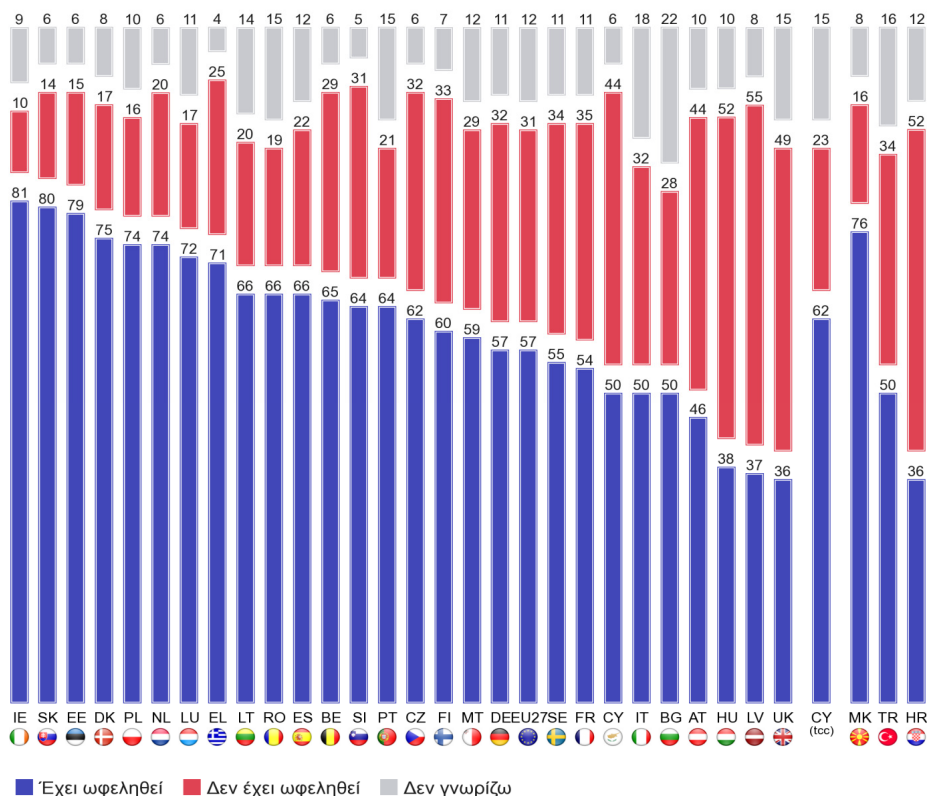
χώρα φαίνεται να είναι εξαιρετικά δυσαρεστημένο από την πρόσφατη αποτυχία στη Αθήνα, ελπίζοντας ως την τελευταία στιγμή ότι κατά κάποιο τρόπο θα μπορούσαν να κωλυσιεργήσουν την ένταξη της Κύπρου ή να πετύχουν την αναγνώριση ενταξιακών δικαιωμάτων και στα κατεχόμενα. Η Τουρκία ενοχλημένη από τη Σύνοδο Κορυφής στη Κοπεγχάγη αντέδρασε με πολλές, μαζικές και επίμονες παραβάσεις και παραβιάσεις του εθνικού εναέριου χώρου και της Περιοχής Πληροφοριών Πτήσεων. Αυτές οι Τουρκικές επιθετικές αντιδράσεις που άρχισαν αρκετό καιρό πριν από τη Σύνοδο Κορυφής στη Κοπεγχάγη και που κορυφώθηκαν κατά τη διάρκεια της Συνόδου ως μέσο πίεσης της ελληνικής και κυπριακής πλευράς μπορεί να μην είναι οι τελευταίες. Η χώρα μας θα πρέπει να αναμένει ότι η Τουρκία θα προβεί και σε άλλες επιθετικές ενέργειες με σκοπό να ακυρώσει τα αποτελέσματα της Αθήνας και να καθυστερήσει τόσο την εφαρμογή της ένταξης στην Κύπρο όσο και την επίλυση του Κυπριακού ζητήματος. Είναι άγνωστο αν ο Ερντογάν, και ο Γκιούλ που φαίνονται να είναι αρκετά μετριοπαθείς θα υπερισχύσουν στην Τουρκία. Είναι εξίσου άγνωστο αν οι φιλοευρωπαϊστές παραμείνουν ισχυροί και θα συνεχίσουν να επηρεάζουν τους υπόλοιπους στην Τουρκία, ειδικά μετά την απογοητευτική απάντηση των Βρυξελλών. Αν το φιλοευρωπαϊκό κλίμα επικρατήσει στην Τουρκία, τότε υπάρχει η πιθανότητα η μετριοπάθεια και η συνεργασία να υπερισχύσουν μεταξύ Ελλάδος και Τουρκίας. Οι αλληπάλληλες δηλώσεις του Ντεκτάς στην Άγκυρα και στα κατεχόμενα με την κάλυψη των ηγετικών στελεχών της τουρκικής κυβέρνησης, ότι όχι μόνο δεν αποδέχεται τα αποτελέσματα της Αθήνας αλλά σκοπεύει να τα ανατρέψει και να εμποδίσει την εφαρμογή τους προΐδεάζουν κακούς οιωνούς. Η Τουρκία παραμένει εξαιρετικά επισφαλής γείτονας με μεγάλο βαθμό αναξιοπιστίας και αφερεγγυότητας και δεν είναι προβλέψιμο κατά πόσο θα ακολουθήσει μια εξ ολοκλήρου Ευρωπαϊκή πορεία χωρίς να αμφιταλαντεύεται, όπως η Ελλάδα, ή θα συνεχίσει την διφορούμενη πορεία που ακολουθεί ως τώρα, με το ένα πόδι στην Ευρώπη, όποτε και όταν τη συμφέρει, και με το άλλο στην ανατολή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8: ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

8.1 Αξιολογώντας την συμμετοχή της Ελλάδας

Οι περισσότεροι έλληνες πολίτες **επιδοκιμάζουν τη συμμετοχή της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Ένωση** (EL: 61% - EU27: 53%). Σημειώνεται σημαντική αύξηση, κατά 16 ποσοστιαίες μονάδες, του ελληνικού θετικού ποσοστού συγκριτικά με την προηγούμενη έρευνα του Ευρωβαρομέτρου, την άνοιξη του 2009 (45%). Αντίθετη άποψη φαίνεται να έχει χαμηλό ποσοστό 13% των ελλήνων, όπως και των ευρωπαίων πολιτών (15%), καθώς δηλώνει ότι, σε γενικές γραμμές, η συμμετοχή της χώρας του στην Ευρωπαϊκή Ένωση συνιστά αρνητική πράξη. Τέλος, το 25% της ελληνικής και το 28% της ευρωπαϊκής κοινής γνώμης τοποθετείται ουδέτερα δηλώνοντας ότι δεν είναι «ούτε καλό ούτε κακό».

Η θετική αξιολόγηση των ελλήνων ερωτηθέντων αναφορικά με το γεγονός ότι η χώρα τους είναι μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, επιβεβαιώνεται περαιτέρω, καθώς ποσοστό **71%** πιστεύει ότι η Ελλάδα έχει ωφεληθεί από τη συμμετοχή της στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ενώ ο αντίστοιχος ευρωπαϊκός μέσος όρος (EU27) δείγματος δε βρίσκουν επωφελή τη συμμετοχή της χώρας τους στην Ευρωπαϊκή Ένωση (βλ. γράφημα που ακολουθεί) διαμορφώνεται στο 57%.

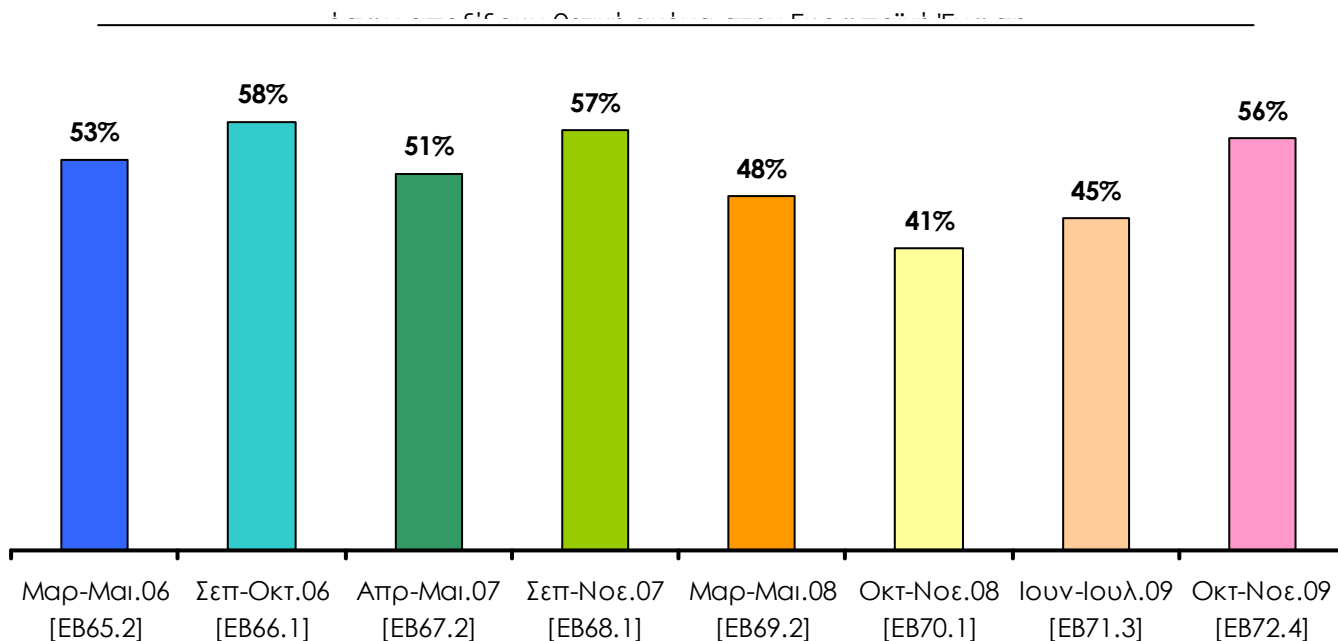

8.2 Ποσοστό που τείνει να εμπιστεύεται την Ευρωπαϊκή Ένωση

Οι έλληνες πολίτες εκφράζουν τη θετική εικόνα που έχουν για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΛ: 56% - ΕU27: 48%). Παρατηρείται αύξηση του ελληνικού ποσοστού, κατά 11 ποσοστιαίες μονάδες, συγκριτικά με την προηγούμενη έρευνα του Ευρωβαρομέτρου, δηλαδή από 45% την άνοιξη του 2009 σε 56% στην παρούσα έρευνα (βλ. γράφημα που ακολουθεί).

Παρόλα αυτά, σημαντική μερίδα της ελληνικής (30%) και της ευρωπαϊκής (35%) κοινής γνώμης τοποθετείται ουδέτερα (ούτε θετική ούτε αρνητική εικόνα), ενώ αρνητικά τοποθετούνται λιγότεροι ερωτηθέντες (ΕΛ: 14% - ΕU27: 15%).

Παρουσίαση ελληνικών % (προηγούμενων ερευνών Ευρωβαρομέτρου)

Η ελληνική κοινή γνώμη συνεχίζει, όπως και στις προηγούμενες έρευνες να διακρίνει τις θετικές πτυχές της Ευρωπαϊκής Ένωσης, χωρίς όμως να παραλείπει την επισήμανση εκείνων που θεωρεί (σύμφωνα με τη γνώμη των ερωτηθέντων) ως αρνητικές συνέπειες. Συγκεκριμένα:

- Για το 49% των ελλήνων ερωτηθέντων, η Ε.Ε. σημαίνει το Ευρώ (ΕU27: 37%).
- Για 1 στους 2 έλληνες πολίτες (48%), η Ευρωπαϊκή Ένωση σημαίνει την ελευθερία να ταξιδεύεις, να σπουδάζεις και να δουλεύεις οπουδήποτε στα κράτη-μέλη της (ΕU27: 46%).
- Από το 38% του ελληνικού δείγματος, η Ευρωπαϊκή Ένωση ερμηνεύεται ως διασφάλιση της ειρήνης (ΕU27: 28%).

- Ισχυρότερο λόγο στον κόσμο σημαίνει η Ευρωπαϊκή Ένωση για ποσοστό 35% της ελληνικής κοινής γνώμης, με τον αντίστοιχο ευρωπαϊκό μέσο όρο να τοποθετείται στο 25%.
- Με τη διασφάλιση της δημοκρατίας φαίνεται να ταυτίζει την Ευρωπαϊκή Ένωση το 28% της ελληνικής και το 26% της ευρωπαϊκής κοινής γνώμης.
- Ποσοστό 23% των ελλήνων πολιτών ταυτίζει συνειρμικά την Ευρωπαϊκή Ένωση με την κοινωνική προστασία (EU27: 11%).
- Η Ευρωπαϊκή Ένωση σημαίνει πολιτιστική πολυμορφία για 1 στους 5 έλληνες όπως και ευρωπαίους πολίτες (EL: 21% - EU27: 22%).
- 1 στους 5 έλληνες πολίτες αποδίδει στην Ευρωπαϊκή Ένωση την έννοια της ανεργίας (EL: 20% - EU27: 14%).
- Ποσοστό 19% την ταυτίζει με την οικονομική ευημερία (EU27: 18%).
- Για μερικούς έλληνες ερωτηθέντες, η Ευρωπαϊκή Ένωση σημαίνει την ανεπάρκεια ελέγχων στα εξωτερικά σύνορα (EL: 17% - EU27: 14%), τη σπατάλη χρήματος (EL: 16% - EU27: 21%), την αύξηση της εγκληματικότητας (EL: 15% - EU27: 14%) και την απώλεια της πολιτισμικής τους ταυτότητας (EL: 14% - EU27: 11%).
- Τέλος, ως γραφειοκρατία θεωρεί την Ευρωπαϊκή Ένωση το 8% της ελληνικής κοινής γνώμης (EU27: 20%).

Τέλος, λαμβάνοντας υπόψη τις παγκόσμιες απειλές και προκλήσεις που αντιμετωπίζει η κοινωνία μας, οι έλληνες ερωτηθέντες πιστεύουν ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση θα έπρεπε να εστιάσει την προσοχή της στις σχέσεις της με τον υπόλοιπο κόσμο, πρωτίστως, στην αντιμετώπιση της φτώχειας (EL: 53% - EU27: 33%), τη διατήρηση της ειρήνης (EL: 39% - EU27: 31%), την αλλαγή του κλίματος (EL: 28% - EU27: 25%) καθώς και τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία (EL: 25% - EU27: 27%).

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Οφέλη και επιπτώσεις στην Ελλάδα

Συμπερασματικά θα λέγαμε πως η προσχώρηση μιας χώρας στην Ε.Ε. είναι περίπλοκη διαδικασία και απαιτεί χρόνο γιατί θα πρέπει να πληρεί τους όρους που είναι γνωστοί ως «κριτήρια της Κοπεγχάγης» και περιλαμβάνει την οικονομία της ελεύθερης αγοράς, το σταθερό δημοκρατικό πολίτευμα και το κράτος δικαίου, την αποδοχή του συνόλου της νομοθεσίας της Ε.Ε., συμπεριλαμβανομένου και του ευρώ. Έτσι για να μουν στην Ένωση, οι υποψήφιες χώρες υποχρεούνται να μεταφέρουν το κεκτημένο στις εθνικές νομοθεσίες και να το εφαρμόζουν από την ημερομηνία της πραγματικής τους προσχώρησης.

Τα οφέλη μετά την προσχώρηση είναι:

- 1) Ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων χωρίς τελωνειακούς δεσμούς και ποσοτικούς περιορισμούς
- 2) Ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων και δικαίωμα εργασίας σε άλλο κράτος-μέλος της Ε.Ε.
- 3) Ελευθερία εγκατάστασης, παροχής υπηρεσιών και αμοιβαία αναγνώριση διπλωμάτων
- 4) Άρση όλων των περιορισμών και κινήσεων κεφαλαίων μεταξύ των κρατών-μελών.

Η αναπτυξιακή πολιτική της Ε.Ε. διαμορφώθηκε σταδιακά, αρχικά αφορούσε τις συνδεδεμένες με την Ένωση υπερπόντιες χώρες, σήμερα περιλαμβάνει όλες τις αναπτυσσόμενες χώρες.

Η Ε.Ε. αποτελεί τον κύριο χορηγό ανθρωπιστικής βοήθειας στον κόσμο με τη μορφή χρηματοδοτήσεων. Η Ένωση εξελίχθηκε με την παγκοσμιοποίηση επιδιώκοντας τη διασφάλιση και ανάπτυξη του παγκόσμιου εμπορίου, τη διαφύλαξη των κοινών αξιών, την εφαρμογή φιλόδοξης ενεργειακής πολιτικής που καλύπτει όλες τις πηγές ενέργειας, ορυκτές, πυρηνικές ή αναλώσιμες. Θετικές αναμένονται να είναι οι επιδράσεις στην προστασία του περιβάλλοντος, στην ασφάλεια, την εθνοκάθαρση, την πρόληψη της εγκληματικότητας.

Η διεύρυνση όμως της Ε.Ε. έφερε και οικονομικές δυσκολίες, ειδικά με την Πέμπτη προστέθηκαν πολλά εκατομμύρια πολιτών στα ήδη 375 εκατομμύρια της Ένωσης, αλλά το ΑΕΠ αυξήθηκε μόνο κατά 4,5%. Η κατάσταση ενδέχεται να αποβεί επιζήμια και για την ευρύτερη οικονομία της εσωτερικής αγοράς. Μια Ένωση 27 κρατών-μελών μπορεί να καταστεί δυσκίνητη, άνευρη, με φθίνουσα επιρροή στις διεθνείς οικονομικές και πολιτικές εξελίξεις.

Η Ελλάδα βγαίνει κερδισμένη από τη διεύρυνση. Κατάφερε μετά από πολλά χρόνια προσπάθειας να ενταχθεί η Κύπρος στην Ε.Ε. και αυξήσει έτσι την διαπραγματευτική ισχύ που θα έχει στα θεσμικά όργανα της Ε.Ε. Δυστυχώς όμως η Ελλάδα έχει ν' αντιμετωπίσει την Τουρκία η οποία είναι ενοχλημένη από τη Σύνοδο Κορυφής της Κοπεγχάγης με αποτέλεσμα να καθυστερήσει την επίλυση του Κυπριακού ζητήματος.

Οι Έλληνες πολίτες εκφράζονται θετικά για την Ε.Ε., επισημαίνουν όμως ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση θα έπρεπε να εστιάσει την προσοχή της στις σχέσεις της με τον υπόλοιπο κόσμο, με την αντιμετώπιση της φτώχειας, τη διατήρηση της Ειρήνης, την αλλαγή του κλίματος, ως επίσης και τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ανδρικοπούλου (1995), Οι περιφέρειες στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Αρσένης (1995), Ο ρόλος της Ελλάδας στη νέα Ευρώπη

Βεργίνης, (1998) The effective rate of protection and the development of the Greek agriculture

Ήφαιστος (1999), Θεωρία Διεθνούς και ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης

Ιωακειμίδης (2007), Η θέση της Ελλάδας στο διεθνές ευρωπαϊκό και περιφερειακό σύστημα

Ιωακειμίδης (1997), Η Ελλάδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Καυκαλάς (2000), Προοπτική της ευρωπαϊκής ενοποίησης

Καλλιώρας,(2007), Regional and structural impact of the enlargement of the European Union on its new member-states

Κόκος και Τσέλιος (2002), Παγκοσμιοποίηση , νέα οικονομία και περιφερειακή ανάπτυξη

Μαραβέγιας (1990), Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση και περιφερειακή ανάπτυξη

Μακρίδης, (2001), Η ιστορία της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Μητσόπουλος,(2007), Οι επιπτώσεις των πολιτικών κοινωνικής και οικονομικής συνοχής της Ευρωπαϊκής Ένωσης στα κράτη μέλη: η περίπτωση της Ελλάδας

Σιλβεστριάδου, (1999), Η Ελλάδα και η Ευρωπαϊκή Ένωση,

Χριστοδουλάκη (2009), Αποκέντρωση στα πιο συγκεντρωτικά κράτη της ευρωπαϊκής ένωσης: μια συγκριτική μελέτη της εφαρμογής της αρχής της εταιρικής σχέσης στην Ελλάδα και την Ιρλανδία

<http://www.mfa.gr/>

http://europa.eu/index_el.htm

http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%95%CF%85%CF%81%CF%89%CF%80%CE%B1%CF%8A%CE%BA%CE%AE_%CE%88%CE%BD%CF%89%CF%83%CE%B7

<http://www.sansimera.gr/articles/235>

<http://www.tanea.gr/news/politics/eu/>

<http://txt.gr/popotas/modules.php?name=News&file=article&sid=18>

<http://europa.eu/>